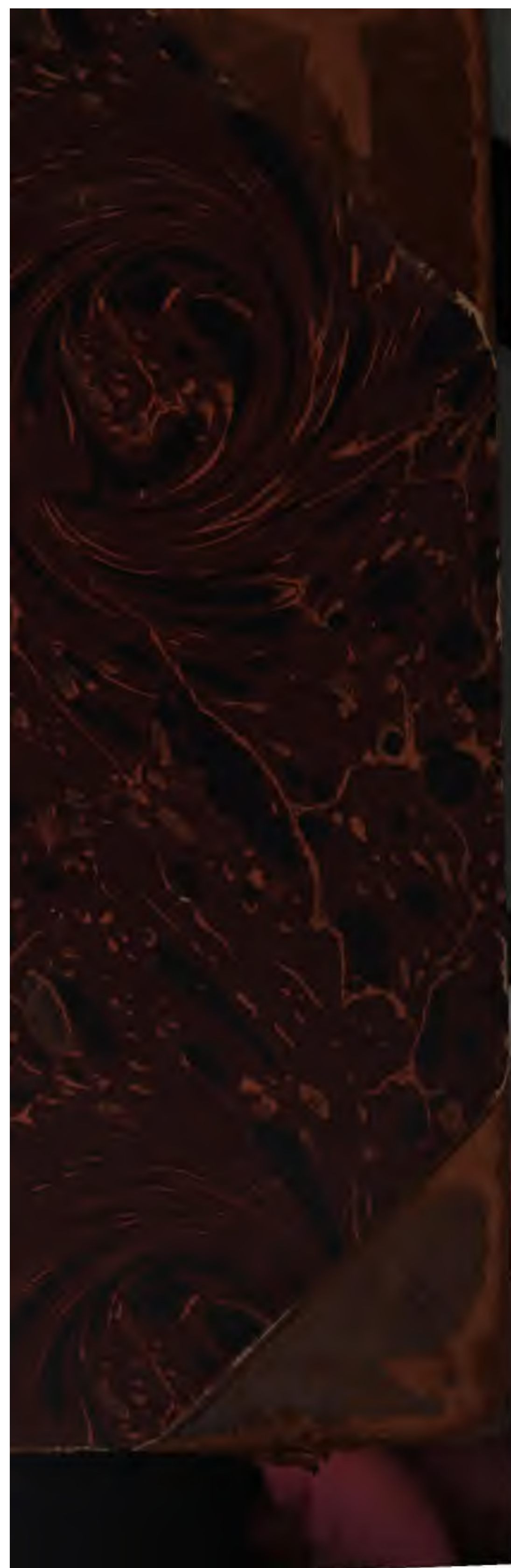
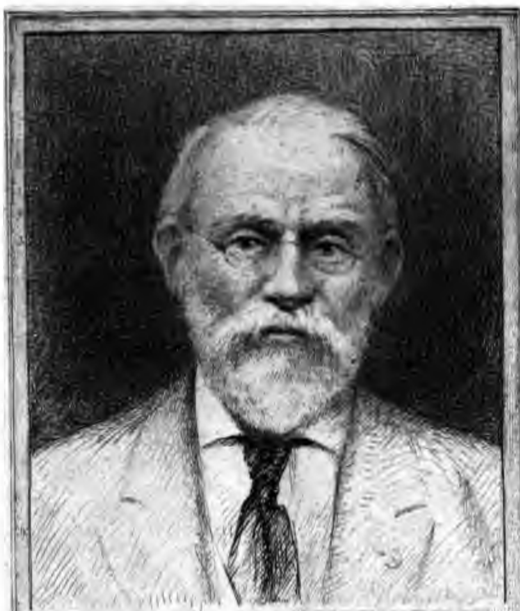

EX LIBRIS
C·J·A·O·JENSEN

Gyldendalske Boghandels Forlag.

EX LIBRIS
C·J·A·O·JENSEN

DANSKE SAGN

OG

HISTORIER.

FORTALTE

AF

VILHELM ØSTERGAARD.

MED ILLUSTRATIONER AF **V. JASTRAU.**

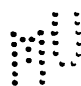

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1892.

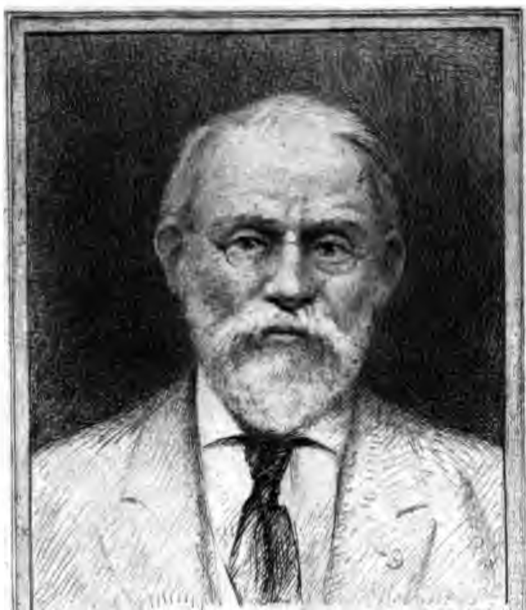
FORORD.

Den danske Literatur har i Folkeviserne og de ældre og nyere Samlinger af historiske Sagn og Folketraditioner en næsten uudtømmelig Skat af Materiale til digterisk Behandling saavel i Dramaets som Novellens Form. Man finder her Side efter Side de prægtigste Motiver, der ofte kun ere nedskrevne i en halv Snes Linier, men yde det mest fristende Stof til Udarbejdelse af vore nationale, historiske og æventyrlige Sagn.

I den foreliggende Samling »Danske Sagn og Historier«, som jeg gjærne vilde fortsætte ad Aare, er — med Undtagelse af »Jomfru Rigborg«, hvortil Æmnet væsentlig er hentet fra »Prospekter af danske Herregaarde«, 2. Bd., udgivet af F. Richardt og T. A. Becker — Motiverne tagne fra J. M. Thieles »Danmarks Folkesagn«.

For de historiske Sagns Vedkommende (»Liden Kirsten«, »Tove« og »Marsk Stigs Svend«) har jeg anset det for rigtigst at følge den oprindelige Folketradition, der formentlig er det naturlige Grundlag for et Arbejde af denne

EX LIBRIS
C·J·A·O·JENSEN

Gyldendalske Boghandels Forlag.

DANSKE
SAGN
OG HISTORIER·
V.J.ASTRUP

DANSKE SAGN

OG

HISTORIER.

FORTALTE

AF

VILHELM ØSTERGAARD.

MED ILLUSTRATIONER AF **V. JASTRAU.**

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1892.

II.

I Dronningens Mag paa Riberhus sad Prins Buris sammen med sin Søster. Sine Jomfruer og Terner havde den kongelige Frue sendt bort for at kunne være ene med sin Frænde. De Tanker, der sysselsatte ham, syntes at gjøre hans Ansigtslød mørkere end sædvanlig, og det studsede Skæg og glat nedstrøgne Haar, i Forening med Klædernes brogede Pragt, gav ham et fremmedartet Udseende. Men i de store, udtryksfulde Øjne, der skyggedes af lange, bløde Fryndser, brændte der en Glød, som Kvinder fandt Behag i.

Prins Buris laa henslængt, med Haanden under Kinden, i en bred Armstol, der stod ved Siden af det massive Egetræs Bord midt paa Gulvet. Dronningen stod bag ved Stolen og havde lagt sin Haand paa hans Skulder.

»Om du af Hjærtet har hende kjær, af al din Sjæl og Formue, da skjønner jeg ikke, hvad du betænker dig paa!« lød den kongelige Frues Ord. »Lokker du liden Kirsten, da bliver Kongen nødt til at give Kjøb, enten han vil eller ej. Og da faar eders Elskov gode Kaar . . .«

Prins Buris lænede sit Hoved tilbage, saa han kunde se Dronningens Ansigt, og han opdagede et listigt Smil om hendes Mund.

»Raader du mig for det gode eller det onde, min kongelige Søster?« sagde han med let Spot. »Det synes mig, at du ikke selv er klar over dine Tanker! Jeg agter liden Kirsten som min Hjærtenskjær, og min Viv skulde hun have været med Ære!

»Det bliver hun aldrig, Broder, paa den Vis, du havde ment det. Kongen har for haard en Hals, til at du kan bøje den enten med List eller Magt. Der er kun én Vej at følge — den, som jeg har vist dig!«

»Men liden Kirsten er lige saa dydig, som hun er skjøn . . . hun gjør mig ikke til Vilje, hvor stærkt Elskov end tvinger hende . . .«

»Saa forstaar du dig kun slet paa Elskovskunst, min kjære Broder!« sagde Dronningen og lo. »Hvad om du for Alvor prøvede den Ild, der er i dine mørke Øjne? Det var dog altid Forsøget værd. Og lykkes det ikke . . .«

»Hvad saa, Fru Søster?«

»Saa er der Runer til! Dem modstaar liden Kirsten ikke. Er hun først din hemmelige Viv, saa har du Spillet vundet og kan le af den Ringeagt, Kong Valdemar har vist dig. Jeg kjender En, som kan hjælpe dig til saa kraftige Runer, at de ikke skal slaa fejl... Du vil komme til at takke mig for din Lykke, kjære Broder!«

Buris tav først en Tid. Han lukkede sine Øjne som for at skjule de Tanker, der jog gjennem hans Hoved. Men pludselig saâ han op paa Dronningen, der endnu stod bag ved ham Og han svarede:

»Min kloge, kongelige Søster — jeg er parat til at følge dit Raad. Den, som intet vover, intet vinder. Med altfor mange Skrupler naaer man kun stakket Vej frem. Kald liden Kirsten hid; lad os tale alene med hinanden. Gid den dejlige, vendiske Siwa, Livets og Elskovs Gudinde, vil give mit Blik og min Tunge Magt over liden Kirstens Sind. Men strander

min egen Kunst — nuvel, kloge Søster, saa lad dine Runer hjælpe mig!«

»Vel talt, Buris! Liden Kirsten er næst herved. Naar du banker paa Døren derhenne, tror hun, det er mig, der kalder, og kommer strax herind. Saa er I ene. Frist nu Lykken, Prins Buris!«

Dronningen hilste sin Broder med et Smil og gik bort gjennem en lille Dør, som førte ind til hendes Sengekammer.

Men Buris sprang hastigt op, gik hen til den Dør, som Dronningen nylig havde vist ham, og bankede sagte paa et lille, blankt Skjold, der var fæstet ved Dørkarmen.

Og liden Kirsten traadte ind, som Dronningen havde sagt, hun vilde. Om hendes Pande laa en Krans af ganske lyst Haar, saa lyst, at det skinnede som Sølv i den varme Middagssol, der faldt ind gjennem Fruerkammerets Vindue. Og det var, som Solstraalerne samlede sig om hendes unge, fine Skikkelse og gled videre fra det tunge, lyse Haar til Spænderne i hendes Midiestykke, i hendes Silkeærmer og om de spæde Ankler. Og liden Kirstens Øjne, saa tindrende varme og blaa, straalede omkap med den lyse Sol.

Prins Buris bøjede sig først dybt for sin Fæstemø. Saa tog han hendes Haand og førte hende til Sæde. Selv lagde han sig ned paa Knæ foran hende, medens han vedblev at holde hendes Haand, og hans Blik ufravendt var fæstet paa hende med den stærke Glød, hvis Magt han kjendte. Og han begyndte at tale, stille og langsomt, for at hvert Ord kunde naa fra hans Mund til hendes Hjærte:

»Liden Kirsten, min elskede — jeg har længtes efter

dig, som mit Hjærte skulde briste . . . Som en Tyv har jeg listet mig til dig, for de vil lægge vor Elskov øde og tvinge os bort fra hinanden . . . Jeg har kæmpet for at vinde dig; jeg har fulgt dine Landsmænd i Strid og agtet mit Blod ringe. Intet lod jeg ufristet. Men Kongen, din Broder, svarede mig med Haan, da jeg bejlede til dig . . . Nu spørger jeg dig, liden Kirsten, du prudeste af Kvinder, er din Elskov saa stærk og hensynsløs som min? Tør du vove din Ære, dit blankeste Klenod, for ikke at skilles fra den, du har kjær?«

»Buris, min Fæstemand, min eneste Ven!« svarede liden Kirsten, »stakket Lykke har vi havt, thi Verden er vor Kjærlighed imod. Men kunde jeg med mit Hjærteblod kjøbe dig en lyksalig Stund, da gav jeg dig det, uden at du blev nødt til at bede mig derom. Jeg gav dig det saa gjerne og agtede det ikke dyrere, end om du bad mig om Spændet i min Sko! Men Buris, min Fæstemand! Min Ære giver jeg dig ikke. Mit Hjærte er fuldt af Elskov — Elskov er der i hver Tanke, jeg sender dig, men din Slegfredviv vil jeg ikke være, og Haadingsbarn vil jeg ikke føde til Verden, thi da syndede jeg mod Gud og mig selv og mod Kongen, min Broder!« — — —

Prins Buris stod ved Vinduet i sit Kammer, og der var stille allevegne i det kongelige Slot. Han havde ventet Nætter og Dage, thi Dronningen havde skrevet de Runer, han havde behov, og han havde kastet dem i liden Kirstens Skjød. Nu vidste han, at hun ikke længer kunde staa hans

Vilje imod, og hvad han ikke havde kunnet naa med ærlig Bejlen, skulde hemmelige Kræfter hjælpe ham til.

Det var ved Aftentid. Solen var forsvunden fra Synskredsen, og Himlen var dækket af graa og hvide Skyer, men gjennem Skylaget glitrede der fine, gyldne Striber, ligesom naar Maanelyset spiller paa Søens Overflade. Der hørtes ikke en Lyd. Selv Vinden havde lagt sig til Hvile, og Slotsvagten sov fredelig i Porttaarnet, thi Vindebroen var trukken op, og Kuren passede paa for de andre, indtil det blev hans Tur at faa Søvn og Hvile.

Men i den Taarnfløj af Slottet, hvor Dronningen og hendes Jomfruer boede, blev en Dør aabnet til den

indre Borggaard, og i Tusmørket, som sænkede sig tættere og tættere over Borg og Land, traadte liden Kirsten, Kongens Søster, frem.

Hun saa sig spejdende omkring og listede sig saa varsomt afsted, som om hun frygtede, at Lyden af hendes lette Fodtrin kunde vække nogen. Der var Angst i hendes Øjne, og hendes Kinder var hvide som en Døds.

Hun gik tværs over Borggaarden til den modsatte Taarnfløj; hun aabnede selv Døren og gik ad den snevre Stentrappe op til Slottets andet Stokværk, hvor Prins Buris havde sit Kammer.

Hun lignede en Søvngængerske, der ikke er Herre over sit Legeme, men tvinges frem af en unaturlig Magt, som er stærkere end Ens egen Lyst og Vilje. Hun holdt Haanden presset fast ind mod Brystets fine Bue, og gjennem de halvt aabnede Læber drog hun Vejret kort og hastig. Men i hendes Blik brændte en ustadig Ild, som om Angst og Længsel kæmpede med hinanden.

Prins Buris aabnede sin Dør. Det syntes ham, at al Kvide var glemt. Hans Øjne lo, og han bredte sine Arme ud. Og liden Kirsten gjemte sit Hoved ved hans Bryst.

III.

Det rygtedes, at Kong Valdemar var paa Hjemvejen fra det vendiske Tog, paa hvilket han havde tugtet Leuticierne og vundet rigt Krigsbytte. Paa Riberhus beredte man

sig til at modtage Kongen med festlig Prunk, med Dans og Ridderspil. Alle tog Del i Forberedelserne; kun liden Kirsten, Kongens Søster, savnedes ved Dronningens Hof. —

Det var blevet Foraar igjen, da der kom Budskab om Kongens Hjemkomst. Og Budskabet naaede ogsaa liden Kirsten, dér, hvor hun havde skjult sig med sin Tjenestekvinde. Stedet var en fattig Bondestue, der laa nogle Mil nord for Ribe By.

»Saa vist ved jeg, at jeg snart skal dø,« sagde liden Kirsten til sin Terne. »Hør derfor, hvad jeg beder dig om. Min Datter skal du kalde Ingerlille, og alt, hvad jeg ejer, skænker jeg dig, for at du skal opfostre hende i Tugt og Kristendom. Svøb hende i det fineste Lin og vær hende huld og god. Men vogt hende ogsaa vel, at hun aldrig kommer Dronningen nær! Krist signe min Datter og skærme hende for saa haard en Skæbne som den, der blev hendes Moder undt!«

Liden Kirsten trykkede det spæde Barn i sin Favn og lænede sit Hoved tilbage paa det linnede Bolster, der knapt var hvidere end Farven paa hendes Kinder. —

Udenfor paa Vejen lød der Hovslag, som hurtig nærmede sig. Tjenestekvinden lyttede ængstelig, og nu hørte hun, at Rytterne standsede ved Huset. Det varede lidt, saa blev Døren revet op, og to af Kongens Mænd, let kjendelige paa det kongelige Vaabenmærke, traadte ind i Stuen.

Ternen gik dem i Møde, men Mændene skød hende til Side, og den ældste af dem henvendte Ordet til liden Kirsten:

»Velbyrdige Frue — eders Broder, Kongen, er kommen hjem, og han skikker eder Bud, at I skal komme til ham, saa hurtig vi kan ride tilbage!«

Liden Kirsten nikkede kun. Hun rejste sig fra Lejet og klædte sig ved Ternens Hjælp i sine bedste Klæder. Saa løftede de hende varsomt til Hest, og i den sene Aftenskumring drog de afsted.

Paa Riberhus lød der festlig Klang og Spil, og Rigets bedste Mænd og fornemste Fruer var buden til Gjæst. Men Kongen selv saâ stræng og alvorlig ud, og medens Dansen gik lystig i Højenloftssalen, stod han alene ude paa Svalen og spejdede ud over Vejen.

Pludselig følte han en Haand paa sin Skulder, og han vendte sig om. Dronningen stod ved Siden af ham. —

»I vilde ikke tro mig, da jeg fortalte jer, hvor slet eders Søster har artet sig, mens I var borte. Se nu selv!«

Den kongelige Frue pegede med sin Haand ind mod Højenloftssalen, i hvis aabne Dør liden Kirsten just kom til Syne. Men det var ikke liden Kirsten, saaledes som Kongen havde set hende, før han drog bort: med de straalende varme Øjne, den sunde, friske Farve. Det var en skrøbelig, bøjet Skikkelse, der støttede sig mod Dørstolpen, og det matte, næsten udslukte Blik stirrede hjælpeløst frem for sig.

»Nu tvivler I vel ikke om min Sandfærdighed?« hviskede Dronningen. »Det er kun tre Dage, siden liden Kirsten lønlig fødte en Datter. Er det da at undres over, om hun ser bleg ud?«

Kongen svarede ikke, men han gik hurtig hen mod liden Kirsten, og i hans Ansigt var der et underligt Udtryk, som om den bitreste Harme og dybeste Medynk opfyldte ham paa én Gang.

»Liden Kirsten — de siger, du har givet din Ære bort og skændet dit gode Navn. Men jeg tror dem ikke. Kan hænde, du lider af Hjærteve, men Slegfredviv er du ikke bleven. Vis mig, at de skændig lyver dig paa! Lad os træde Dansen med hinanden!«

Han greb liden Kirstens Haand, og i det samme rettede hun sig op, og hendes Øjne lyste paany.

»Syng os et Kvad!« bød Kongen.

Og Jomfruer og Fruer istemte Visen om Fru Grimild og Hellede Hogen:

»Det var stolte Fru Grimild,
Hun lader Mjøden blande.
Hun byder til sig de raske Riddere
Af alle fremmede Lande . . .«

Kongen traadte Dansen med liden Kirsten, og Riddere, Fruer og Jomfruer fulgte med. Raskere og raskere gik det, og Sangen lød videre:

»Hun bad dem komme og ikke dvæle
Til Orlog og til Krig.
Det var Hellede Hogen;
Han voved sit unge Liv.«

Liden Kirsten hørte Sangen, som om den lød milelangt borte, men med det samme bruste det for hendes Øren med

mange Klokkers Klang, og Riddernes brogede Klæder og Kjærternes Glans svingede rundt for hendes Øjne.

Da standsede paa en Gang alle de dansende Par. Liden Kirsten var segnet om i Kongens Arme; hendes Øjne var lukkede, og Ansigtet var blegt og ubevægeligt, som om det var skaaret i Vox.

»Liden Kirsten er død!« sagde Kongen og bøjede sig ned over Liget. Og ved sig selv mumlede han: »Min lille Søster — stakkels lille Kirstin!«

Men pludselig rejste han sig op i sin fulde Højde, og medens han endnu holdt den døde i sin Arm, strakte han den anden Haand truende frem og raabte med en Stemme, der fik hvert Ord til at lyde som et Hammerslag:

»Jeg har danset liden Kirsten til Døde, og aldrig faar jeg en glad Time mere! Men Prins Buris skal I bringe hid, hvor han saa er at finde. Thi han har voldet den Ufærd, som er sket! Hans Krop skal lemlæstes, og i Boldt og Lænker skal han gaa til sin Dødsdag! Men med kongelig Pragt skal liden Kirsten jordes!«

Oppe i Thyland, knapt en Mils Vej fra Vesterhavet, ligger Vestervig Kirke. Man ser den langt borte fra, naar man kommer ad Vejen fra Thisted, gjennem en trist og tung Egn, hvor Mose og Hede jævnlig vexler med hinanden, hvor de fleste Gaarde ser smaa og fattige ud, og hvor mørke Farver er fremherskende lige fra det sortbrogede Kvæg til den sorte Mosejord.

Men den gamle Vestervig Kirke ligger højt og frit ligesom den Gang, da liden Kirsten blev jordet, og Prins Buris hver Dag gik i Lænker fra Klosteret til Graven, indtil han det tolvte Aar efter fik Lov at hvile ved hendes Side under Stenen med de tvende Kors.

Det er et ensomt Sted. Naturen er mørk og alvorlig, og ved Aftentide, naar Solen gaar ned i Vesterhav, og Maageskriget lyder dæmpet ind over Land, da synes man at høre Suk fra Graven, hvor liden Kirsten og Prins Buris hviler.

MARSK STIGS SVEND.

Paa Øen Hjelm, knapt tre Fjerdingvej syd for Boslum Strand, havde Marsk Stig Andersen sin Borg, Hjelms Horn kaldet. Den var stærkt befæstet med Volde og Grave, thi efter Drabet paa Erik Glipping i Finnerup Lade var Marsken og hans Venner fredløse i Landet. Det var paa de Tider, da Bonden og hans Kvinde sang:

»*Gud naade os arme Bønder graa,*
At Glipping skulde regere.
Om han til Verden ufødt var,
Da havde det gaaet os bedre.

De store Ege i Skoven staa,
Naar de udi Storm omfalde,
Da slaa de ned baade Hassel og Birk
Og andre smaa Ymper med alle.«

Stundom var Marsk Stig og hans Frænder paa Gjæsteri i Norge, stundom paa Tog langs de danske Kyster, hvor Folket ræddedes for den strænge Herre, om hvem det vidstes, at han havde svaret unge Kong Erik: »Og skal jeg rømme af Danmark ud og ligge udi Skov og Skjul, min Føde vil jeg i Danmark hente baade Vinter, Sommer og Jul.«

Men naar Marsken, helst ved Sommertid, opholdt sig paa Hjelms Horn, hændte det ofte, at han drog over til det nærliggende Helgenæs, som han ejede tillige med Bønder og Gods og alle andre Rettigheder, og enten her eller i Bjørnkjær, kun en halv Mil syd for Æbeltoft, forlystede han sig da med Jagten, enten alene med sin Svend eller i Følge med de Venner og Tilhængere, der jævnlig gjæstede ham paa Hjelms Horn.

Svenden hed Mads Jyde, og det var en Karl, som man ikke godt lod være at bide Mærke i. Han var større, end Folk er flest, og tilpas saa skulderbred, som han var lang. Kræfter havde han værre end nogen Bjørn, og man sagde om ham, at der ikke var den Ting, som kunde gjøre ham blød om Hjærtet, hverken Kvindegraad eller Smil af fagre Øjne. Han vidste ikke, hvad Frygt var, og han kjendte kun én Lov: sin Herres Vilje. Havde Marsken befalet ham at gaa ene frem mod en hel Tylvt af Kongens Drabanter, saa havde han gjort det uden Tøven; men ligesaa villig vilde han være til at brænde en Landsby af og stinge uskyldige Børn paa sit Spyd, thi det, som hans Herre forlangte af ham, kunde kun være godt og rigtigt. Det var hans Religion og vel omtrent den eneste, han havde.

Helt utilgængeligt for blidere Følelser kunde Mads Jydes Hjærte dog ikke være, eftersom han havde fæstet sig en Kjæreste. Det var en Pige, som tjente Præsten ved Helgenæs Kirke, og Elsebeth var hendes Navn. Hun var af Skabning lige saa fin og lille, som hendes Fæstemand var svær og bred, og hendes Sind var ligesaa let og ustadigt, som hans var tungt og barskt. Folk paa Egnen sagde, at stærke Mads Jyde med Vold og Trusler havde skræmmet hende til at give ham sit Ja, og hun havde ikke turdet staa hans Vilje imod. Men eftersom Elsebeth var ligesaa lystig til Mode siden hen, som forinden hun havde fæstet sig til Marskens Svend, saa kunde det Rygte knapt have stort paa sig. Og tilmed var der andre, som vilde have set Mads Jyde og Elsebeth i Aftenskumringen sidde Side om Side bag Kirkens Vaabenhus, og hun lænede sit Hoved til hans Skulder, og han strøg nænsomt sin grove Haand gjennem hendes lyse Haar, hvilket tydede paa alt andet, end at Vold og Trusler havde ført dem sammen.

Saa var det i det Herrens Aar 1294, og Marsk Stig opholdt sig den Sommer paa Hjelms Horn. En hed Julidag var Marsken tagen over til Bjørnkjær, kun ledsaget af sin Svend, Mads Jyde. Fra den tidlige Morgenstund havde de jaget Hjort og Vildsvin, og eftersom Herren og hans Svend ikke gav hinanden noget efter i Styrke og Udholdenhed, saa havde de ikke undt sig nogen Rast, men i den hede Middagstime var de i Færd med at forfølge en prægtig Orne, som Marsken havde svoret, han vilde stikke til Døde, før han nød den mindste Hvile og Vederkvægelse, om det saa skulde vare, til Sol gik ned.

Med de halsende Hunde gik det løs gjennem Tjørn og Krat, uden at Jægerne kunde faa Ram paa Dyret. Det var ung Skov, de red igjennem, og Solen brændte luehedt paa deres Hoveder. Men Jagten hidsede dem, saa de ikke agtede hverken Hede eller Tørst. Udenfor Skoven strakte sig en aaben Mark, og der søgte de at drive Vildtet ud. De satte Sporerne i Siden paa de kraftige Dyr, de red, og de vandt ind paa Ornen, men idet den foer ud over Stenten, og Marsken vilde følge efter, sprang Buggjorden paa hans Hest, og Sadlen gled under ham. Men han vilde ikke give Kjøb; han brugte paany Sporen, og Hesten satte med et vildt Spring over og kom ud paa aaben Mark.

Men da var det, som Marsk Stig følte et Sting tæt under Hjærtet, og han strammede Tøjlerne for at trække Pusten blot for et Øjeblik. Mads Jyde fulgte tæt bag efter, og da han saâ sin Herre vakle i Sadlen, red han til og kom just tidsnok til at række ham en Haand, idet han langsomt og tungt gled ned paa Jorden. Hesten var bleven staaende ganske stille.

Der laa en stor, mosgroet Sten paa Marken, dér, hvor de var standset. Paa den satte Marsken sig. Hans Ansigt, med de stærke, stort skaarne Træk, var i faa Minutter blevet askegraat, og Øjnene stirrede udtryksløst frem for sig. Mads Jyde var hastig sprunget af Hesten og stod maalløs og betragtede sin Herre, men pludselig kom han i Tanker om, at her var Hjælp nødig, og han løb, saa hurtig hans lange Ben kunde bære ham, hen til det nærmeste Vandhul og øste Vand i sin Hue for at give Marsken at drikke.

Men da han kom tilbage, laa hans Herre udstrakt paa Marken med Hovedet hvilende paa Stenen. Mads Jyde kaldte paa ham, gød Vand over hans Pande og Tindinger og hældte nogle Draaber paa hans Læber. Men Marsk Stigs Øjne var brustne, og Ansigtet overtrukken af en gusten Farve.

Da lagde Svenden sig paa Knæ ved sin Herres Side, gned hans Bryst og Arme, og paa samme Tid blev hans egne Træk mere og mere stive og ubevægelige, efterhaanden som det gik op for ham, at han knælede ved sin Herres Lig.

Solen brændte endnu med lodrette Straaler ned paa Marken. Vildtet, som de havde jaget, var for længe siden forsvundet, og Hundene med det. Kun de to Heste, Marskens og hans Svends, stod ubevægelige, som om de forstod, at noget uventet og sørgeligt var hændt . . . Inde fra Skoven lød et Fuglepars Fløjten, der kaldte lokkende fra Gren til Gren.

Ved Nattetid saaes der Lys i Helgenæs Kirke. Op ad Kirkens Skib bar sex Svende Kisten med Marskens Lig. De gik Fod for Fod med den tunge Byrde imellem sig. Den forreste af Svendene bar en brændende Fakkel, og dens flammende Skær lyste hen paa de udskaarne Helgenbilleder og Scenerne af Martyrernes Lidelser, saa de syntes at træde levende frem fra Kirkens Vægge. Da Toget havde naaet vor Frues Alter, løsnede Ligbærerne Stenene i Gulvet

foran Alteret, sænkede Kisten ned og dækkede den til med et prægtigt Fløjls Klæde.

De to af Svendene — Mads Jyde var den ene af dem — gik saa ud til Præstens Vaaningshus, der stødte op til Kirken. De bankede paa hans Vindue og befalede ham at staa op og følge med. Han skulde læse Messe over en, som var død, sagde de. Præsten dristede sig ikke til at sige nej, skjønt han ikke kunde vide, om Liget, han skulde læse over, var værdigt til at komme i kristnet

Jord. Han fulgte skælvende med ind i Kirken, hvor Svendene stod Vagt om Graven, og hvor alle Kjærter nu var tændte. Han stillede sig ved Alteret og læste Messen, medens Tænderne klaprede i hans Mund af Angst og Kulde, thi Mændene havde kun givet ham Stunder til at kaste Kutten over sit blottede Legeme, saaledes som han i Hui og Hast var tumlet op fra sit Leje.

Da Messen var til Ende, traadte stærke Mads Jyde frem for Præsten og sagde til ham:

»Ved I, hvem vi har jordfæstet her?«

Præsten skottede forsigtig op paa den, der spurgte, og saa mumlede han:

»Vide det, gjør jeg ikke, men det kan vel hænde, jeg har mine egne Tanker derom . . .«

»Saa vogt de Tanker nøje, at de ikke slipper jer ud af Munden. Thi da skal det gjælde jert Liv saa vel som enhver andens, der maatte forraade min Herres Lejersted.«

Præsten svoer paa sin Evangeliebog, at han aldrig skulde røbe, hvad han havde oplevet i denne Nat, og Svendene lod ham gaa, hvorpaa de dækkede Graven til, slukkede Lysene og forlod Kirken.

Men just som dette foregik, havde Præstens Pige været paa Vej fra Vaaningshuset over til Bryggerset for at hente en Kande Øl, eftersom hun var vaagnet og havde følt en stærk Tørst. Hun saa, der var Lys i Kirken, og da hendes Nysgjerrighed blev vakt ved dette Syn, listede hun sig ind og skjulte sig bag Højalteret.

Herfra saa hun Svendene sænke Kisten ned og dække den til med det kostbare Klæde, og bag efter at Præsten

kom ind og læste Messen. Men det var hele Tiden Klædet, som stak hende i Øjnene. Hun syntes, det var det fineste og blødeste Fløjl, hun nogensinde havde set, og det var smykket med kunstfærdig Baldyring. Af et saadant Klæde kunde hun sy sig baade Hue og Bælte, og hun behøvede kun at skære et nødtørftigt Stykke deraf, saa at der endda blev rigeligt tilovers til at dække Kisten.

Da Præsten og senere Svendene var gaaet, blev hun tilbage. Hun vilde og maatte have et Stykke af det Fløjl, om det saa skulde koste hendes Sjælefred. Tilmed gjorde hun vel ikke stor Synd deri, tænkte hun. Stærke Mads Jydes Nærværelse lod hende gjætte, hvem den døde var, og den fredløse Marsk kunde jo være glad til, at han fik hvile paa et helligt Sted, selv om han maatte undvære et Stykke af sit Ligklæde. Hun rystede over sin spinkle Krop, da hun løb hen til Graven, men hendes Beslutning var tagen og skulde sættes i Værk, mens Øjeblikket var gunstigt. Saa bøjede hun sig ned og løftede med sikker Haand den ene Sten efter den anden. Det var et tungt Arbejde, men tilsidst var Aabningen stor nok til, at hun kunde se Kisten. Den stod ikke dybere, end at hun kunde strække Haanden ned og føle det bløde Fløjl, som dækkede den. Ved hendes Bælte hang en Sax sammen med Nøgleknippet til Bryggers og Fadebur. Det var faa Minutters Sag at gjøre Saxen løs og trække en saa stor Flig af Klædet op, som hun havde Brug for. Saa lagde hun atter Stenene til rette, den ene omhyggelig ved Siden af den anden, og da hun var færdig, kunde ingen se, at nogen fremmed Haand havde forstyrret Graven.

Hun sneg sig ud af Kirken saa ubemærket, som hun var kommen, med den stjaalne Flig af Ligklædet skjult under sit Skjørt. Det første Dagskær lyste over Kirken og Vaabenhuset. Svalerne under Tagskæget hilste med deres Kvidren den gryende Dag, men ellers var det ganske tyst og stille.

Stærke Mads Jyde var dragen bort for at bringe Bud til Marskens Venner om sin Herres Død. Og det var sent ud paa Efteraaret, da han vendte tilbage til Hjelm og Helgenæs. Den store Karl var bleven endnu mere sær og indesluttet, end han havde været i forrige Tider. Det var, som han gik hvileløs omkring, forfulgt af onde og pinefulde Tanker — ligesom revet bort fra Samkvem med andre Mennesker, nu, da han ikke mere havde sin Herres Tjeneste at forrette.

En Aftenstund kom han op til Præstens Hus for at træffe sin Kjæreste, Elsebeth, hvem han ikke havde set i Maaneder og Dage. Hun tog vel imod ham og bød ham ind i sit Kammer, thi udenfor var det ondt Vejr. Regn og Rusk jog hen over Marken, og Vinden peb saa ynkelig gjennem Dør og Skorsten, som om det var smaa Troldbørn, der var slupne løs og ikke kunde finde hjem igjen.

Mads Jyde satte sig paa en Bænk under Vinduet, og Elsebeth tog Plads ved hans Side, som hun havde gjort saa mange Gange tilforn. Hun snakkede løs, om hvad der først

og bedst faldt hende ind, spurgte ham ud om hans Rejse, om hvilke store Herrer han havde truffet undervejs, og hvad de havde sagt, da han meldte dem om sin Herre, Marskens Død.

Stærke Mads Jyde svarede tvært paa hendes hastige Spørgen. Det kostede ham Anstrængelse at tale, næsten som om han var kommen i Uvane dermed. Men det skræmmede hende ikke; hun kjendte sin Fæstemands sære Væsen; hun holdt af ham, som han var, af hans brede Skuldre og hans grove Hænder, der alligevel kunde tage saa blødt og varsomt paa hende.

»Eftersom du ikke længer har noget Herskab at tjene,« sagde Elsebeth tilsidst, »saa kunde du vel begynde at tænke paa, naar vi skulde holde vort Bryllup.«

»Jeg skjønner ikke, det er Tider dertil,« svarede Mads Jyde. »Allenfals maa jeg først hævne min Herres Død, før jeg faar Stunder til at gaa mine egne Veje.«

»Vil du hævne din Herres Død,« gjenmælede Elsebeth, »saa maa du vel først finde den vilde Orne, han jog sig ihjel efter! Men at hævne dig paa et umælende Dyr, staar dig vel næppe an!«

»Du taler som en Kvinde!« mumlede stærke Mads Jyde. »Havde min Herre ikke været fredløs i Landet, saa havde han, kan hænde, levet den Dag i Dag. Han var Danmarks gæveste Mand, og han skal ikke være død uhævnet.«

»Jeg skjønner nok, jeg maa se at finde mig en anden Fæstemand,« sagde Elsebeth surmulende. »Ellers havde jeg dog allerede sørget godt for mit Udstyr og kunde blive din Viv, naar det skulde være, uden at der skulde mangle mig hverken Linned eller Uld. Kom her, skal du se!«

Hun tændte en Lygte og satte den frem paa Bordet. Saa gik hun hen til en stor Egetræs Kiste, der stod ved Væggen, aabnede Laaget og bøjede sig ned for at tage sine gode Sager frem.

Der var, som hun havde sagt, nok baade af Uld og Linned, Særker og Skjørter, Huer og uldne Hoser. Der var ogsaa en lille Lædike, hvori hun havde gjemt sex blanke Sølvknapper og en Sølje. Tilsidst fremtog hun et Bælte og en Hue af svært, mørkt Fløjl, og paa Huen var baldyret et ridderligt Vaaben, paa Bæltet en springende Hjort.

»Kjender du dette, Mads Tværdriver?« sagde Elsebeth og lo, idet hun holdt Huen og Bæltet op for ham.

De stod begge bøjet over den aabne Egetræs Kiste. Lyset fra Tranvægen i Lygten kastede et usikkert Skær hen paa dem, medens den øvrige Del af Kammeret laa i Halvmørke.

Stærke Mads Jyde havde ikke skænket de andre Sager nogen videre Opmærksomhed; men da Elsebeth viste ham Huen og Bæltet, fik hans Ansigt pludselig et stivt, anspændt Udtryk. Hun lagde ikke Mærke dertil, men satte med en indsmigrende Mine Huen paa sit lyse Haar for at vise, hvor godt den klædte hende. Mads Jyde havde rejst sig op i sin fulde Højde og stirrede paa hende med underlige blodskudte Øjne, der kunde forskrække selv det modigste Hjærte. Men hun havde saa travlt med sin Pynt, at hun ænsede intet andet.

»Saa stadselig en Konehue skal jeg have paa til mit Bryllup!« sagde hun og lo, saa de hvide Tænder skinnede mellem Læberne.

»Hvor fik du det fra?« spurgte han med tyk Stemme, som om han havde ondt ved at faa Ordene frem.

»Fra din Herres Ligklæde skar jeg den lille Flig, som jeg skulde bruge til Huen og Bæltet,« svarede hun trøstig. »Marsk Stig bliver ikke koldere for det, dér, hvor han ligger!«

Han saa paa hende med det samme Blik som før, men det havde mistet alt menneskeligt Udtryk. Og saa hviskede han ganske sagte:

»Elsebeth, kjender du min Herres Hvilested, saa maa du dø!«

Hun foer fra ham med et Skrig, mere forfærdet over hans Udseende end over de Ord, han talte.

Men han greb hende ved Skulderen og tvang hende i Knæ. Angsten havde taget Mælet fra hende, saa hun ikke kunde skrige, men hun kæmpede vildt for at slide sig løs. Saa drog han sin Kniv op af Bæltet og plantede den i hendes Bryst, lige under Hjærtet, og en høj, piblende Blodstraale skød i Vejret. Saa gav han slip, og med et eneste, stønnende Suk faldt hun tilbage og var død.

Han blev staaende paa samme Sted og stirrede frem for sig, som om han endnu ikke var sig sin Handling bevidst. Men pludselig tog han sig op til Hovedet med begge Hænder, og hans Øjne fik igjen Liv og Udtryk. Han bøjede sig ned, løftede Elsebeths Lig op i sine Arme og gik ud af Stuen med det.

Udenfor var Regnen og Rusket blæst op til en Storm, der hylede omkring Kirken og omkring Vaaningshusets Længer. De enkelte Træer langs Markskjellet svajede saa

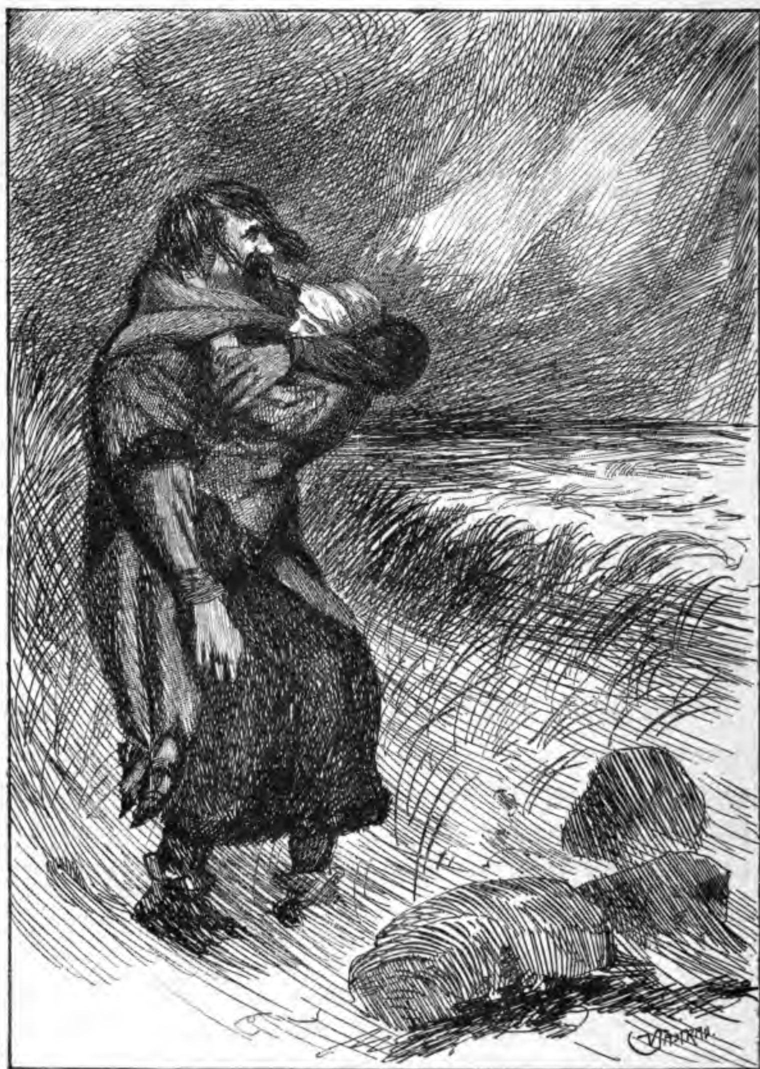
dybt ned, at det saa ud, som om deres Krone rørte ved Jorden. Det var nu ikke mere som smaa Troldbørn, der peb, men som vældige, løsslupne Dæmoner, der susede gjennem Luften.

Mads Jyde gik ud over Markerne, tværs over den tunge, æltede Pløjejord. Elsebeths Hoved hvilede op til hans Bryst, og hendes Legeme tyngede ikke mere i hans Arme, end om det havde været et nyfødt Barn. Han gik fra Marken ind gjennem Skovtykningen, hvor det vaade Løv piskede ham i Ansigtet; men han trykkede Elsebeth ind til sig, for at ikke den mindste Kvist skulde røre ved hende; derpaa kom han ud paa den næste Mark og gik saa i lige Linie ned mod Stranden. Brændingernes Brusen viste ham Vej.

Da han var naaet saa langt, satte han sig paa en Sten helt ude i Strandkanten og lagde Elsebeths Lig paa sit Skjød. Gjennem de løsrevne, jagende Skybjærge kom Maanen til Syne og skinnede paa det hvide Ansigt, der vendte op imod ham.

Han bøjede sig saa dybt ned over det, at hans Skæg rørte ved dets Pande, og store, hede Draaber, den ene efter den anden, trillede ned ad hans Kinder. Blidt og varsomt vuggede han Elsebeths Lig i sine Arme, og alt imens halvt mumlede, halvt nynnede han:

»De store Ege i Skoven staa,
Naar de udi Storm omfalde,
Da slaa de ned baade Hassel og Birk
Og andre smaa Ymper med alle.«

Men Brændingen steg højere og højere. Det saa ud, som om Skyer og Sø rørte ved hinanden. Med dumpe Brag brød Bølgekjæderne frem, Række efter Række, medens Strandmaagerne blandede deres Skrig med Mads Jydes underlige Sang.

ELLELILLE.

Der laa en stor, anseelig Bondegaard paa Skjellet mellem de to rigeste Sogne i Herredet. Den havde i henved halvandet hundrede Aar tilhørt den samme Slægt, var gaaet i Arv fra Fader til Søn, først som Fæstegods, senere som Selvejendom. Og der gik Sagn om, at Folkene for mange Aar siden var komne til deres Velstand »ved Troldfolkets Hjælp«, thi den Slags Skabninger var der nok af i de Dage, og der er Folk, som mener, at de findes endnu.

Det skulde være gaaet til paa den Maade, at da Konen en Dag var paa Hovmarken og rev Hø sammen for Herremanden, saâ hun, at der var kommen en stor Skrubtudse ind mellem Tænderne paa hendes Rive, og eftersom hun var et godhjærtet Menneske, saa sagde hun: »Herregud, din Stakkel, det er dog aldrig værd, du skal pines ihjel, hvor styg du end er!« Og dermed hjalp hun Skrubtudsen varsomt ud og lod den løbe. Men kort Tid efter skete det, at en lille Mandsling i graa Klæder og bredskygget Hat kom op til Gaarden ved Nattetid, bankede paa og bad hende følge med ud til Højen. Hun tænkte, at man jo aldrig kunde vide, hvad det kunde være godt for, og da hun for Resten havde en god Samvittighed og ikke var forknyt af sig, saa fulgte hun trøstig med. Mandslingen førte hende ind i den nærmeste Høj, og her fandt hun en Ellekone liggende til Sengs; hun var af selv samme Positur og Udseende som Mandslingen. Saa snart Ellekonen saa den fremmede, tiltalte hun hende med følgende Ord: »Eftersom du var barmhjærtig mod mig forgangen Dag, da jeg sad mellem Tænderne paa din Rive, saa skal jeg give dig et godt Raad: Naar du gaar herfra igjen, vil min Mand byde dig en Pose Guld. Men tag først denne Kniv, som jeg her giver dig, og kast den bag ved dig, inden du forlader Højen, thi ellers er Guldet intet andet end visnede Blade, naar du kommer hjem med det. Og dernæst en Ting til: Naar min Mand lader dig sidde op og rider afsted med dig, saa se dig vel for og pas paa, at du lader dig glide ned af Horset, naar I kommer til et Uføre, thi ellers faar du aldrig mere dit Hjem at se!«

Bondekonen fulgte nøjagtig disse Anvisninger og kom vel og lykkelig hjem med sin Skat, og fra den Tid af herskede der stor Velstand i Gaarden. — —

Dette skulde være hændet den nuværende Ejermands Tipoldemoder, saa det var altsaa mange Aar siden. Men efter hvad Folk i Nabolaget vilde vide, stod Beboerne i »Ellegaarden« endnu den Dag i Dag i Maskepi med de underjordiske, skjønt man for Resten ikke udtalte sig nærmere derom. Naar nogen spurgte, nøjedes man med at ryste paa Hovedet eller trække paa Skuldrene, som om man dermed vilde sige, at enhver jo kunde blive salig i sin Tro.

Den sidste af Slægten, som ejede »Ellegaarden« — for et halvt hundrede Aar siden — hed Niels Ibsøn, ligesom hans Forfædre skiftevis før ham havde heddet Ib Nielsøn og Niels Ibsøn. Det var en Bondemand af den gamle Skole, faamælt og sindig i sin Færd, støt til sit Arbejde og holdende paa stræng Hustugt baade for Børn og Tyende. Konen var en lille, fin Skikkelse af et Bondefruentimmer at være; hun havde klare, lyse Øjne og et ualmindeligt svært og smukt Haar, der havde beholdt den samme bløde, blonde Farve, som det havde havt i hendes Pigedage. Der var dem, som sagde, at Mo'er Marthe var »syensk«, det vil sige, at hun kunde se forborgne Ting, og vist er det, at hun kunde fortælle det forud, naar der skulde times Huset enten noget godt eller ondt.

De havde tre Døtre, men kun én Søn, og saaledes havde det mærkeligt nok været, saa langt man kunde huske tilbage. Det var, ligesom der kun skulde være den ene mandlige Arving, for at Ellegaarden udelt kunde gaa fra Slægt til

Slægt. Paa samme Maade var det en gammel Skik, at Sønnen giftede sig ved det fyldte fem og tyvende Aar. Længere turde man ikke udsætte denne Begivenhed; thi de gamle kunde ikke gaa rolig i deres Grav, før de havde set, at der var født Gaarden en ny Arving, altsammen i god Overensstemmelse med Familietraditionen. Det var Manden selv, som tog Bestemmelse om Sønnens Giftermaal, og som valgte Bruden til ham, og da Valget altid var forstandigt og skjønsomt, med tilbørligt Hensyn til lige Vilkaar i Alder, Stand og Formue, var det endnu ikke hændt, at nogen Arving i »Ellegaarden« havde sat sig op mod Faderens Vilje i dette Punkt . . .

Og som det var sket de mange Gange før, hændte det ogsaa en Dag, at den nuværende Ejer kaldte Sønnen til sig i Enerum og betroede ham, at eftersom han nu, allerede ved Helligtrekongers Tid, havde fyldt sine fem og tyve Aar, saa var der valgt en Kone til ham, og Brylluppet kunde staa paa den Dag, som var helliget Morten Bisp, og hvor man var færdig med Slagtning og alt andet til Vinterforbrug, og hvor der var nok baade i Lade og Forraadskammer til at holde Bryllupsgilde for den hele By.

»Hvad hedder den, I har valgt for mig?« spurgte Ib, der havde det samme sindige og støtte Væsen som sin Fader.

»Det er Morten Helses Inger i Pilegaarden. I kjender jo hinanden. Hun er brav nok; hun passer til dig i Alder, og i Formue og Stand har I ikke noget at lade hinanden høre.«

Det var de selv samme Ord, som Niels Ibsøns Fader i sin Tid havde sagt til ham, og som han nu gjentog for Sønnen, og Ib svarede omtrent med de samme Ord, som hans Fader en Gang havde talt:

»Jeg har intet mod Pigen og skal handle efter jert Ønske.«

»Saa tænker jeg, det er bedst, du efterhaands faar din Gang i Pilegaarden og vinder Pigen for dig. Saa kan vi holde Jagilde den tredie Søndag efter Sante Hans.«

Ogsaa deri var Ib enig; thi han vidste, at just paa samme Maade var det gaaet til, da hans Fa'er og Farfa'er og Farfa'ers Fa'er skulde fæste sig Brud.

Mærkeligt var det, at Mo'er Marthe var den eneste, som ikke kunde falde til Ro, da denne, for alle Parter gavnlige Bestemmelse var tagen. Saa ofte Lejlighed gaves, saâ hun i Smug paa Sønnen med et underlig uroligt Udtryk i sine lyse Øjne. Men hun talte ikke om noget, thi hun havde tænkt nøje over det og fandt intet at udsætte paa Sagen. Pigen, der var udset til hendes Sønnekone, var i alle Maader god og retskaffen, og hun vidste, det var ikke fra den Kant, nogen Ulykke truede. Det var noget ude fra, som hun ikke kunde faa Rede paa.

Det var en Midsommer Aften, Ib første Gang gav sig paa Vej til Nabosognet for at hilse paa sin Fæstemø. Markerne duftede af det nyslagne Hø, Guldsmeddene summede mellem Straaene, og Luften var saa lun og varm, at det

føltes som et Kjærtegn, naar et Vindpust ganske blødt strøg hen over hans Nakke. Vejen bugtede sig tæt forbi Skoven paa den ene Side — en tæt, gammel Løvskov, hvor Bøg og Eg, El og Birk voxede i overdaadig Frodighed — og paa den modsatte Side, saa langt Øjet naaede, strakte sig en bølgeformig Slette med Enge og Agerland, mellem hvilket de enkelte Huse og Gaarde tegnede sig som smaa, hvide og blegrøde Punkter. Længst ude mod Vest laa tre Høje med knapt hundrede Skridts Afstand mellem hver. Solen stod lige oven over dem og kastede en luerød Glans ned over deres Skraaning.

Dér skulde han forbi. Den samme Vej havde han gaaet mange Gange før, baade da han gik i Skole og til Præst, og senere hen som Voxen, naar han skulde til Legestue i Nabobyen. De tre Høje kaldtes i Folkemunde store, lille og gammel Troldhøj; men det var aldrig faldet ham ind at fæste nogen Opmærksomhed ved Navnet; de hed nu en Gang saaledes, ligesom hans Fædrenegaard hed Ellegaarden. Han forbandt ikke nogen bestemt Forestilling derved; dertil var Navnet ham for kjendt og dagligdags. Han vidste kun, at man ved Aftentid helst gik et Stykke uden om dem, da der i gamle Dage skulde have været fuldt op med Troldfolk derinde.

Tæt inde under gammel Troldhøj laa der et Hus, eller rettere en Jordhytte, der havde staaet ubeboet i mange Herrens Aar. Hytten bestod af fire, halvt sammensunkne Lervægge; der var kun et eneste Vindue, og i Stedet for en almindelig Skorsten stak et gammelt, rustent Jærnrør op af Taget, der var ganske oversaaet af Mos og Ugræs.

Da Ib kom der forbi, fangedes hans Øje af et Syn, som han aldrig før havde set paa dette Sted. Der stod Røg op af Jærnrøret i Taget. Han blev staaende, helt betagen af Overraskelse. Men da det ikke laa til ham at grunde ret længe paa Ting, som ikke kom ham ved, og da det nu en Gang var en Kjendsgjerning, at Skorstenen røg, hvem det saa end kunde være, der havde taget Hytten i Besiddelse, saa skulde han allerede til at give sig paa Vej igjen. Men ligesom han vilde til at flytte Fødderne, hørte han nogle dæmpede, velklingende Lyde inde fra Jordhytten. Det var ikke Musik, saaledes som han kjendte den, af Hakkebræt, Fiol og Fløjte — det var nogle underlige sagte og fjærne Toner, bløde og klagende, saa sælsomt vemodsfulde og hjærtegribende.

Pludselig kom han i Tanker om, hvor han befandt sig — knapt et halvt hundrede Skridt fra Højen og just der, hvor Folk plejede at gaa et Stykke Vej uden om. Han rev sig løs, ligesom med en Anstrængelse, og fremskyndede sin Gang. Men da han var kommen et Stykke bort, kunde han ikke lade være at vende sig om, thi nu hørte han ikke længer den sælsomme Musik. Han fæstede sit Blik paa Jordhyttens Dør og Vindue. Hvem kunde det være, som havde opslaaet sin Bolig derinde? Monstro Folk langvejs fra? Han stirrede endnu paa Hyttens Dør. Saa forekom det ham, at der kom et Hoved til Syne i den aabne Halvdør — eller snarere kun et Par Øjne og en Pande. Øjnene var mærkværdig store og klare og Panden skjult af et forviltret, lysegult Haar, der skinnede som det blankeste Guld.

Mere saa han ikke. Thi for anden Gang skyndte han

sig bort og standsede ikke, før han havde naaet Nabobyen og Morten Helses Gaard, hvor han havde lovligt Frierærinde.

Det var ved Midnat, da han gav sig paa Tilbagevejen. En lys, maaneklar Midsommernat. Hos sit tilkommende Svogerskab var han bleven modtagen som en velset Gjæst. Der var bleven disket op for ham, og da der var fuldt med unge Folk i Gaarden, havde man taget Lejligheden i Agt til at faa sig en Svingom og anden Moro. Der var ogsaa blevet drukket af det stærke, hjemmebryggede Godtøl med Dram til, og han havde vexlet baade Elskovs- og Gammensord med sin udvalgte Fæstemø. Men under alt dette vilde Øjnene fra Hytten ved Troldhøjen ikke slippe ham. Han blev ved at se dem, medens han drak med Karlene og dansede med Pigerne.

Nu gik han hjem. Engene dampede af Mosekonens Bryg. Der laa som et fint Spindelvævs Slør over Landskabet, men Maanen skinnede klart og vævede gyldne Traade ind i Taagen.

Han gik rask til, lidt ør og hed af det, han havde drukket. Da han naaede hen i Nærheden af Hytten ved gammel Troldhøj, kom der en Slags Trods op i ham. Han vilde betragte Stedet endnu en Gang paa nært Hold. Om det lod sig gjøre, vilde han se nøjere efter, hvordan det forholdt sig med de Øjne, der blev ved at forfølge ham; om det var noget virkeligt eller kun en Indbildning, der var faret ham i Hovedet.

Nu var han tæt ved Stedet. Han standsede og lyttede. De samme fine og dæmpede Toner, som han havde hørt

en Gang før, lød ham paany i Møde, men denne Gang i raskere Takt, ikke vemodsfulde, men ildfulde og æggende.

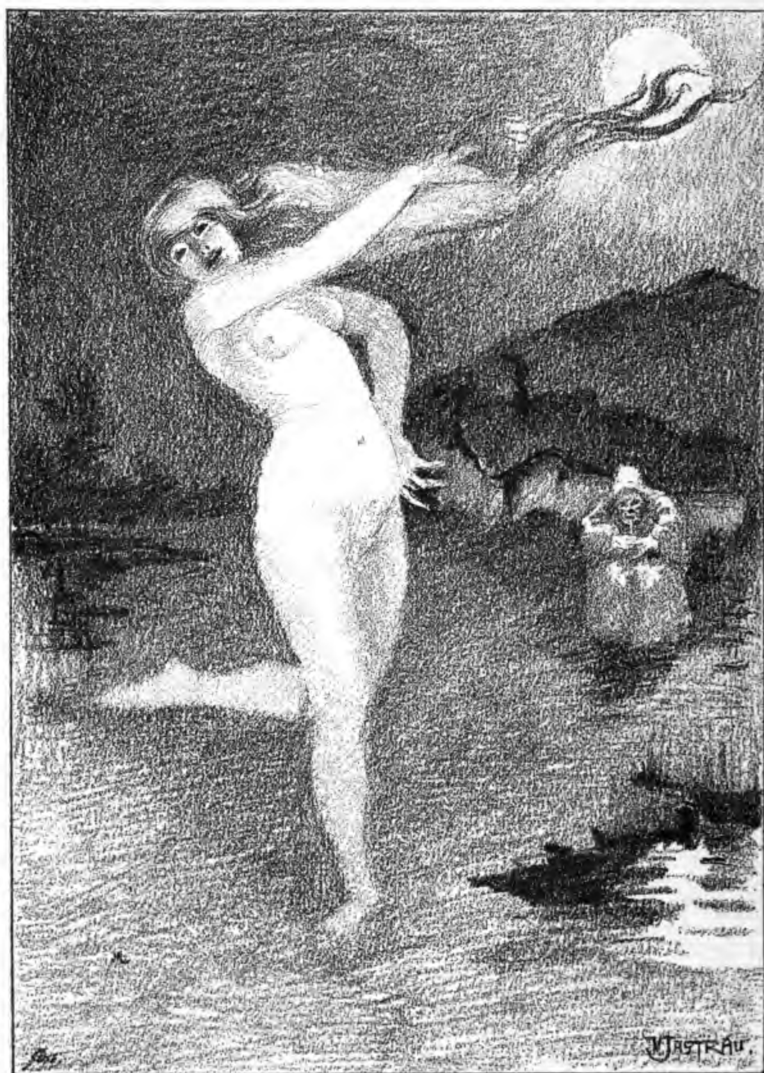
Hans Hjærte tog til at hamre saa stærkt, at han kunde føle det udenpaa Koften. Men det var ikke Frygt, han følte. Det var en stærk, betagende Følelse, der skød Blodet op i hans Kinder og gjorde hans Pande endnu hedere, end den var i Forvejen.

Der rejste sig en svag Luftning, og Engtaagerne begyndte at trække langsomt bort, saa der kun blev en svag, graalig Dis tilbage. Hytten med det ene Vindue og det gamle Jærnrør stikkende op af Taget traadte nu tydelig frem, og Ib saâ saa nøjagtig, at det ikke var til at tage fejl af, at der udenfor Hyttens Dør sad en lille, gammelagtig Kone og spillede paa en Slags Rørfløjte, og foran hende — et Stykke ude paa Engen — dansede en ung Pige lige midt i Maanelyset.

Ib kjendte hende strax. Det var Øjnene, som han ikke havde kunnet slippe fra, og Panden, skjult af det lange, lyse Haar, der blinkede som Guld. Og nu saa hun paa ham med et Blik, der ligesom sugede ham til sig. Han fulgte efter, uden selv at vide deraf, og hvad der videre hændte, foregik altsammen som i en Drøm.

»Ellelille! Ellelille!« hørte han Morlillen kalde. »Dans, dans din Brudedans! Ellemo'er spiller dertil!«

Og Tonerne hørtes igjen. Den gamle Morlil — der ikke var større end et sex—syv Aars Menneskebarn — huggede sine smaabitte Træsko mod hinanden, og det lød som den fineste Bjældeklang, der faldt med ind i Fløjtetonerne.

W. JASTRAU.

Men Ellelille dansede og dansede. Bestandig hurtigere hvirvlede hun sig omkring. Ib var nu saa tæt ved hende, at han følte hendes Aande paa sin Kind — — hendes Dans var saa vild, at han syntes, hun maatte styrte til Jorden, om han ikke greb hende. Han strakte sine Arme ud, og hun lod sig glide ind til ham — med sine store Øjne vendte op mod hans Ansigt.

Saa bøjede han sin Mund ned mod Ellelilles. Han syntes, Læberne var saa kolde, men Øjnene var saa meget desto hedere, og han stirrede dybere og dybere ind i dem, mens Ellelille lo.

Og Morlillen henne i Døren kastede Rørfløjten til Side, klappede i sine smaa, blaaagtige Hænder og raabte, saa det skingrede ud i Midsommernatten:

»Nu tager Ib Ellelille til Viv!«

Mo'er Marthe sad hjemme i Ellegaarden. Hun traadte Væven og sang dertil en af de gamle Viser:

»Der ligger en Vold i Vesterhav,
Der agter en Bonde at bygge.
Han fører did baade Høg og Hund
Og agter der om Vinteren at ligge.
De vilde Dyr og Dyrene udi Skoven.

Han hugger Eg, og han hugger Silje,
Og Bøg saa monne han fælde.
Det fortrød den grumme Trold,
At han skulde have den Vælde.
De vilde Dyr og Dyrene udi Skoven . . .«

Mo'er Marthes Stemme rystede, mens hun sang; hendes Øjne skottede idelig op fra Væven, og Blikket flakkede urolig omkring. Manden kom ind i Stuen, satte sine Træsko ved Døren og tog Plads paa Slagbænken under Vinduet. Det var henimod Nadvertid; Pigerne gik med deres Spande ud gjennem Gaardporten for at malke Kvæget; Karlene var endnu ikke komne hjem fra Marken. Lyden af Pigernes klaprende Træsko tabte sig lidt efter lidt. Saa blev der ganske stille.

De to gamle blev siddende tavse en Stund. Saa stillede Mo'er Marthe Væven i Ro og saâ paa sin Husbond:

»Har du talt med ham?«

»Baade igaar og idag. Han ved, at Jagildet skal staa den tredie Søndag efter Sante Hans.«

»Og hvad svarede han?«

»Han svarede intet. Viddet er gaaet fra ham siden den Nat, han blev borte og først fandt hjem igjen tre Døgn efter.«

»Om du opsatte Jagildet, Niels! Det er før hørt, at en Karl, som er bleven elleskudt — og det er vor Ib — det er før hørt, siger jeg, at han er kommen til sin Forstand igjen, naar man gav ham Stunder til at fri sig for Trolddommen.«

»Det baader intet, Mo'er . . . Kan Morten Helses Inger ikke hjælpe ham, saa kan ingen. Hun har Sind til ham endnu, som han havde det til hende, før han faldt i Hænderne paa Højfolket.«

Mo'er Marthe nikkede et Par Gange, som om hun grundede paa noget ved sig selv. Saa saâ hun igjen op.

»Kanske jeg dog kjender et Middel.«

»Hvad skulde det være?«

»Om man kunde faa ham til at spise en Pande Flæsk af en ubødet So?«

»Jeg har før hørt det fortælle,« svarede Niels Ibsøn. »Og gavner det ikke, skade kan det jo aldrig . . .«

Mere blev der ikke talt derom. Men Mo'er Marthe skikkede Bud omkring i Sognet for at faa et Stykke Flæsk af en ubødet So. Og da hun var kommen i Besiddelse deraf, gjorde hun Ild paa Skorstenen og stegte Flæsket for at have det parat, naar det rette Øjeblik meldte sig. Mens hun stod og drejede Panden over Ilden, sang hun de andre Vers om Bonden, der byggede i Vildenskov:

»Han hugger Stolper, og han hugger Bjælker
Og lader sig saare forhaste.
Det spurgte de Trolde, som i Bjerget vare,
Om hvo, der banker saa fast.

Det meldte da den mindste Trold,
Han var ikke større end en Myre,
Her er kommen en christen Mand,
Ham maa jeg visseligen styre.
De vilde Dyr og Dyrene udi Skoven . . .«

Naboerne, som havde hørt om den Skæbne, der var overgaaet Niels Ibsøns Søn i Ellegaarden, havde imidlertid forsamlet sig for at lægge Raad op om, hvad der kunde gjøres i denne Sag. Det var ogsaa kommet til Kundskab, at Hytten ude ved gammel Troldhøj var bleven beboet igjen; man havde set Skorstenen ryge baade Morgen og Aften. Der var dem, som holdt paa, at det var almindeligt

Omløberpak, som havde taget den forladte Jordhytte i Besiddelse, medens andre, mere kyndige Folk forsvor sig paa, at det var Højfolket, som var vendt tilbage og benyttede Hytten som Indgang til Højen. Og eftersom der jo fra gammel Tid af var Maskepi mellem Ejerne af Ellegaarden og de underjordiske, saa var det jo ikke til at undres paa, om de dér havde udset sig deres første Offer. Det havde ikke heller hjulpet, at man havde spærret Ib inde i hans Kammer og sømmet Dør og Vindue til; han var ikke des mindre forsvundet hver Nat, og Spiger og Brædder laa spredte uden for Gaardens Væg.

Saa var der en behjærtet Mand i Sognet, som foreslog de andre, at man skulde sætte Vagt ved Hytten for at komme efter, hvordan det hele stod til. Og saadan skete det. Sognets modigste Karle drog ud til gammel Troldhøj for at tage Stedet i nærmere Øjesyn. Men de fandt det tomt; kun nogle Emmer paa Skorstenen tydede paa, at Hytten havde været beboet for nylig. Saa satte de Vagt ved Døren, men da de Folk, som havde gjort Vagt, kom hjem til deres eget, hændte det, at deres bedste Ko var løben bort, og Sognefogden erklærede da, at det hele var Kogleri og Djævelskab, som ærlige Folk ikke skulde bemænge sig med. Fra den Dag af lod man Hytten være i Fred, og enhver skjøttede sig selv.

Men naar Engene dampede, og Hyldetræet duftede i den lune Sommernat, sneg Ib sig bort for at træffe Ellelille, og hver Morgenstund vendte han endnu mere elleskudt tilbage til sit Hjem.

Alligevel blev der holdt Jagilde i Ellegaarden. Der var buden Slægt og Venner baade nær og langvejs fra. Mændene mødte frem i sølvknappet Vest og Trøje, Koner og Piger i Gyldenstyks Huer med flagrende lange, røde Baand. Og Bordene bugnede under de fyldte Sulefade, som Skafferne bar ind. Mo'er Marthe gik omkring mellem Gjæsterne, men det forskræmte Udtryk i hendes Øjne var bleven endnu kjendeligere, end det havde været den sidste Tid.

Ib sad ved den øverste Bordende Side om Side med sin Fæstemø. Hans kraftige, solbrændte Lød havde faaet et graaligt Skær, og om Munden laa der et tungt, vaandefuldt Træk. Men han talte meget hurtigt, som om han vilde skyde sine hemmelige Tanker fra sig.

Ved Slutningen af Maaltidet satte Skafferen en Pande Flæsk frem for Ib. De Gjæster, som sad nærmest, skubbede til hinanden med Albuen, som om de vilde tilkjendegive, at de forstod, hvad det gjaldt. Men Ib skød heftig Sulet fra sig og erklærede, at han havde spist alt det, han orkede; han kunde ikke faa en Bid mere i sig. De nødte ham alle-

sammen, stærkere og stærkere, og halvt i Spøg, halvt i Alvor vilde de med Vold tvinge ham til at spise; men da rev Ib sig løs og sprang hastig op fra Bordet.

I det samme lød Spillemændenes Fiol og Fløjte inde fra Storstuen, og alle de unge skyndte sig at faa sagt Tak for Maaltidet. Det blev et hastigt og lystigt Opbrud. —

Dansen havde været i fuld Gang i tre, fire Timer, og under Loftet i Storstuen var der blevet tændt en Lysekrone, bestaaende af sex gode Tællelys, stukne ned i en Træring, der gyngede frem og tilbage som et Fartøj i oprørt Sø, medens de dansendes Trin dundrede i Gulvet. Gjennem de aabne Vinduer saâ man ud i den lyse Sommernat, hvor alle synlige Ting: Gaardlængen paa den modsatte Side, Brøndvippen og Vandingstruget havde antaget fantastiske Former i det dæmrende Halvlys.

Ib dansede med Morten Helses Datter. Saa — ganske pludselig — sprang der en Stræng paa Spillemandens Violin, men han strøg trøstig videre, og Dansen blev ved, uden at nogen lagde Mærke til Uheldet. Men knapt to Minuter efter sprang endnu en Stræng, og da tog Spillemanden med en Ed sin Fiol fra Kinden, og den Musikant, der trakterede Fløjten, holdt op med at blæse for at betragte sin Kammerats Malheur, hvad der dog ikke hindrede, at de dansende endnu fortsatte nogle Takter uden Musik.

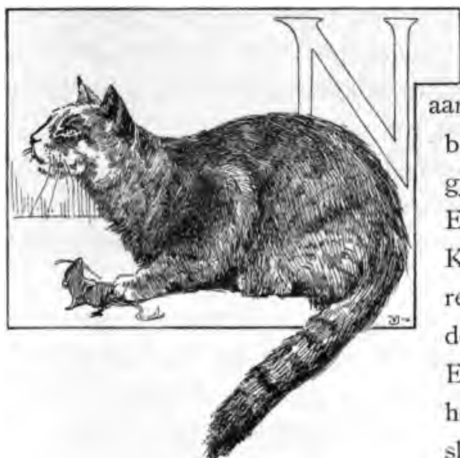
Men der skete noget besynderligt. I samme Øjeblik Dansemusiken holdt op, lød der udenfor Gaarden nogle langtrukne, dæmpede Toner, ligesom kaldende langt borte fra, og derpaa stærkere og varmere i Klangen, indtil de atter døde bort med svagere og svagere Lyd

Dansen var hørt op. Spillemændene stod med gabende Mund; de gamle, som havde siddet ved deres Pibe og Dram, kom hen i Døren til Dansestuen, og de unge stod endnu med Haanden om hinandens Skulder og Liv og stirrede forundret, den ene paa den anden. Alle hørte ganske tydelig den sælsomme Melodi.

Da den sidste Tone døde hen, var det, ligesom Fortryllelsen blev hævet. Men først nu lagde man Mærke til, at Ib var forsvunden. De raabte allesammen hans Navn. De løb ud i Gaard og Stald, paa Marken og i det nærliggende Krat. De raabte af alle Kræfter, og højest kaldte Mo'er Marthe og Morten Helses Datter. Men ingen svarede. Maanen stod tændt over Troldhøjene. Skoven østerpaa kastede dybe Skygger hen over Jorden, og ude over Engene trak Taagen langsomt bort.

JOMFRU RIGBORG.

Naar man kommer fra Svendborg og lægger Vejen gjennem den smilende Egn, som støder op til Kværndrup i Sunds Herred, er man nær ved den ældgamle Herregaard Egeskov, der ligger højt oppe paa Grænseskjellet mellem Sunds samt Salling og Gudme Herreder. Gaarden er omgiven af veldyrkede Marker og prægtige Skove, og den store Hovedbygning gjør et alvorligt og imponerende Indtryk, som den hæver sig op i Terrænet med sine høje, brede Taarne og takkede Gavle. Og som de fleste andre gamle, danske Herregaarde har ogsaa Egeskov sin Historie. — —

Det var om Vinteren i Begyndelsen af Aaret 1598. I det rummelige Dagligværelse paa Egeskov brændte ved Aftentid et Par søvnige Tællelys paa det massive Bord, der

stod midt paa Gulvet, omgivet af højryggede Lænestole med forgyldt Svinelæders Betræk. I den ene Stol sad en høj, bredskuldret Mand, iført Datidens sædvanlige Husdragt og med en laaden Kabuds trukken ned over den lave, uforholdsmæssig brede Pande. Underansigtet skjultes af et stærkt, rødligbrunt og busket Skæg, der faldt ned over en af Vin og Madvarer plettet Kniplingskrave. Det saa ud, som han var i Færd med at falde hen i et Blund, thi han havde bøjet Hovedet ned mod Brystet og plirrede i et væk med sine smaa, væselagtige Øjne, der skinnede som to lysende Punkter paa hver sin Side af hans stærkt krogede Næse.

Hans ene Haand hvilede tungt paa Bordet; den anden havde han stukket indenfor sin Vams. Trods den hvilende Stilling, han indtog, var der et bydende Udtryk over hans Skikkelse; han kunde minde om en Tiger, som ligger paa Lur, parat til at springe frem og vise sin Glubskhed. Men i Øjeblikket var der intet, som bragte hans Blod i Kog, og Skikkelsen bevarede sin foreløbige Ro; Haanden blev liggende ubevægelig paa Bordpladen, Blikket fortsatte sin ustadige Plirren.

I Stolen lige overfor den tavse Husherre — velbyrdige Hr. Laurids Brokkenhuus — sad en fyldig, rødmusset Kvinde, der syntes at være nær ved eller maaske allerede havde fyldt sine halvthundrede Aar. Ansigtet bar ikke Spor af nogen fordums Skjønhed, men det havde et venligt og godlidende Udtryk, der dannede en velgjørende Modsætning til Manden. Det samme gjaldt hendes sirlige, mørkfarvede Dragt, den skinnende hvide Halskrave og det under Huen omhyggelig tilbagestrøgne Haar, der altsammen stak af

mod hans forpjudskede og simple Ydre. Ogsaa hun sad ganske stille, med en stor Bog, indbunden i stærkt Læderbind, foran sig.

Ingen af dem lod til at tage videre Notits af en ung, knapt femtenaarig Jomfru, der sad ved den nederste Bordende. Hun var sysselsat ved en Baldyreramme, men Arbejdet gik ikke synderlig rask fra Haanden. Hun saa jævnlig op, lod et livligt spillende Blik glide fra Faderens til Moderens Ansigt, trak utaalmodig paa de bløde, ungdommelig runde Skuldre, kastede det sortlokkede Hoved tilbage og tog saa atter fat paa det afbrudte Arbejde. Men en af Hundenes Gjøen ude i Gaarden eller et Vindstød, som lidt skarpere end dets Forgængere hvinede forbi de blyindfattede Ruder, fik hende paany til at se op og vende sit Hoved om mod Vinduerne. Nu og da trykkede hun Haanden mod det endnu ikke helt udviklede Bryst, og et Suk bragte det stramt sluttende Kjoleliv til at bølge frem og tilbage. Det var aabenbart kun nødtvungent, hun fandt sig i sine Omgivelsers ensformige Ro. Man kunde se det paa hendes bevægelige Træk, der afspejlede Fyrighed og Livslyst. Selv Haaret, der krusede sig som smaa Snoge hen over Pande og Hals, syntes at være med i den Frihedstrang, der gjærede hos hende — som om det kun ugjærne lod sig binde i tugtige Flætninger.

Men det ene Minut gik efter det andet, uden at nogen venlig Husalf fandt paa et eller andet Krigspuds, der kunde afbryde den dorske Stilhed, som blev endnu mere trykkende, fordi Værelset var saa stort og trist; fordi Gjenskinnet fra Kaminilden var mat og hendøende, og fordi Skæret fra

Tællelysene næppe formaaede at belyse de allernærmeste Gjenstande, saa at de tre Fjerdedele af Værelset var indhyllet i Mørke. Og udenfor ruskede det i Vinduessprosserne, naar Vinden strøg forbi Taarnfløjene, medens et stærkt Snefog slog lydeligt mod Ruderne. — —

Saa brød paa en Gang en høj, skingrende Tone i et Horn ind i den ensformige Lyd af Sneen og Blæsten.

Den unge Pige ved Baldyrerammen var sprunget op ved den første Lyd af Hornets Toner. Hun stod nu i en lyttende Stilling, halvt foroverbøjet og med et spændt Udtryk i de bløde, bevægelige Træk. Som hun stod der, saâ man, at hun var lille af Væxt, vel et godt Stykke under Middelhøjde, men fint og yndefuldt bygget, uden dog at savne et Præg af ungdommelig Styrke og Sundhed.

Husfruen havde løftet Hovedet op fra Bogen og vendt sig om i den brede Lænestol, og selv Laurids Brokkenhuus rettede med et Sæt sin tunge Skikkelse i Vejret og skød Stolen, hvori han havde siddet, tilbage fra Bordet.

»Vi faa nok sene Gjæster i Aften,« bemærkede Fru Karen med et spørgende Blik paa sin Ægteherre.

»Omstrejfende Dagdrivere og Lediggængere er der nok af,« mumlede han gnaven. »En ærlig Mand har næppe Fred længer paa sin egen Gaard for alle de Stoddere, som ikke véd bedre Maade at fylde deres Vom paa end ved at drive omkring paa Gjæsteri fra den ene Herremand til den anden.«

Hans lidet gjæstmilde Udgydelse blev afbrudt, idet den tunge Egetræs Dør blev aabnet for at indlade en fremmed Adelsmand, der førtes ind i Salen af Herremandens Ridefoged, Peder Reilev.

Den fremmede var en velvoxen ung Mand med lysebrunt Haar og Skæg. Hans regelmæssige Træk, der maaske kunde kaldes lidt for sarte for en Mand, oplivedes af et Par store, mørkeblaa Øjne. Et fyldigt, let kruset Mundskæg hjalp paa Ansigtets noget kvindagtige Udtryk. Han lod ikke til at være stort ældre end en Snes Aar.

Som han traadte ind i Salen med Fjerbaretten under Armen og den ene Haand paa Fæstet af sin sirlige Kaarde, havde hans Holdning en vindende Anstand og Belevenhed, der tydede paa, at han var vant til at færdes i fornemt Selskab.

Saa snart Ridefogden havde lukket Døren efter ham, hilste han med et dybt Buk paa Husets Herre og de to Damer og henvendte sig derpaa til den første med de Ord:

»I maa forlade mig, velbyrdige Hr. Laurids Brokkenhuus, at jeg ukaldet gjæster jer i Aften. Siden I ikke kjender mig, maa jeg selv forestille mig for eder som Hans Majestæts Kammerjunker, Frederik Rosencrantz. Jeg er paa Rejse til Faaborg By i kongelig Majestæts Ærinde, men de sidste Dages Snefog har gjort Vejene ufremkommelige, og en halv Mil herfra kjørte vor Slæde fast, saa at jeg og min Tjener, hvis Horn I nys hørte udenfor Porten, maatte spænde Hestene fra og lægge Vejen til Fods herop til Gaarden. Det var endda med Nød og næppe, vi i Mørket kunde finde saa langt frem. Dette maa tjene til Undskyldning for mit sildige Besøg og for min Anmodning om Gjæstfrihed hos jer, til Vejrliget gjør det muligt for mig at fortsætte Rejsen.«

Under denne pyntelige Tale havde han et Par Gange kastet et stjaalent Blik hen paa Jomfru Rigborg, hvis lille, fine Skikkelse og kjække Hoved traadte frem som et yderst behageligt Billede i de triste Omgivelser, der ikke blev mere tiltalende ved at danne Rammen om den plumpe Husherre, der stirrede paa sin Gjæst, som om han ikke var enig med sig selv om, hvorvidt han var nødt til at tage høflig mod den fremmede Junker.

»I er vel baade sulten og tørstig, Hr. Junker,« tog han omsider Ordet. »Selv uden eders smukke Komplimenter, som vi ikke er vante til her, saa langt fra Hoffet, skal vi ikke nægte jer et Par Dages Gjæstfrihed. Kun maa I undskylde mig for i Aften; jeg er gjærne mødig paa denne Tid og plejer at gaa tidlig til Ro. Jeg overlader jer derfor til Kvindfolkenes Omsorg.«

Med disse Ord og et næppe mærkeligt Nik trak Herremanden sig tilbage uden at bekymre sig videre om sin Gjæst.

»I kommer til at lade jer nøje med vort Selskab, Hr. Junker,« sagde Fru Karen i sin mest godlidende Tone, som for at bøde paa sin Husbonds mutte Adfærd. »Jeg beder jer træde nærmere og tage Plads. Jeg vil give fornøden Besked og sørge for, at der beredes jer et Maaltid, som I nok kan trænge til efter den besværlige Rejse. Imidlertid maa I se at underholde jer paa bedste Maade med min Datter Rigborg.«

Hun forlod med disse Ord Salen, og de unge Folk var alene. Junkeren manglede ikke Lyst til at bruge den gode Lejlighed og ufortøvet give sig i Passiar med Jomfru Rigborg, men han følte sig, underligt nok, ganske forvirret i

hendes Nærværelse, og der gik nogle Minuter, i hvilke han forgæves pinte sin Hjærne for at finde en pyntelig Indledning til Samtalen.

Det er rimeligt, at Fru Karen vilde være kommen tilbage, uden at de havde faaet vexlet noget Ord med hinanden, hvis ikke Rigborg havde ladet sit overmodige Lune raade og uden videre Omsvøb brudt Tavsheden.

Hun saâ op paa den unge Kammerjunker med et dristigt Smil — et Smil, som kunde passe for en Undine, der vil gjække en stakkels, forelsket Havmand — og sagde halvt spøgende, halvt udfordrende:

»Tør jeg betro Hr. Kammerjunkeren, hvad der i allerhøjeste Grad har forundret mig i de sidste Minuter?«

Det gav et Sæt i Junkeren, og til sin store Misfornøjelse mærkede han, at Blodet skød op i hans Kinder.

»Jeg vilde være meget lykkelig ved at vide, hvad der sysselsætter eders Tanker, smukke Jomfru Rigborg,« svarede han i en Tone, der næsten kunde kaldes frygtsom.

»Nuvel! Naar I vil love mig, at I ikke vil blive fortrydelig over min Oprigtighed, skal I faa det at vide. Jeg undrer mig over, at en Kavaler, der kommer lige fra Hove, kan betænke sig paa, hvad han skal sige til en saa ung og ubetydelig Person som eders ærbødige Tjenerinde.«

Det dristige, men dog ganske barnlige Skælmeri i hendes Stemme gjorde ham endnu mere forvirret.

»Jeg vil ogsaa fortælle jer, Hr. Junker, hvad I netop undrer jer over i dette Øjeblik,« vedblev hun. »I er saare forbavset over at træffe en stakkels, ung Borgfrøken, der i sin klosterlige Ensomhed og trods de stramme Tøjler, som

I vel kan mærke, man holder hende i, alligevel er saa kjæk og mundkaad som nogen af de lykkelige Jomfruer og Fruer derinde ved Hoffet . . . . Hvem der dog var derinde i den store, prægtige By!« tilføjede hun og slog pludselig over i en anden Tone. »I ved ikke, hvor jeg længes bort herfra, afsted til alt det lystige Liv, som skal foregaa i Kongens Residens. Jeg maa betro jer min Længsel, skjønt jeg ikke kjender jer! Men I ser saa god ud, Junker Rosencrantz, og I vil ikke miskjende mig, fordi jeg taler om, hvad der ligger mig paa Hjærte. Ser I, her er ingen, med hvem jeg kan tale derom. Allenfald ikke andre end min Kammerpige, Erika. Men nu bliver I her i nogle Dage, ikke sandt? I vil fortælle mig om det muntre Liv derinde, om de prægtige Fester og de smukke Damer? Det kan blive herligt!«

Hun klappede i Hænderne som et overgivent Barn, og han betragtede hende med et halvt forundret, halvt deltagende Blik.

Saa gjentog hun sin Opfordring, at han strax skulde fortælle hende noget, og han var midt i Beskrivelsen af en af de sidste Hoffester, da Fru Karen traadte ind for at meddele, at saavel Maaltidet som hans Værelse for Natten var beredt til ham. Ved samme Lejlighed fik Rigborg et Vink om at trække sig tilbage til sit Kammer. Hun adlød med synlig Fortrydelse, og først da hun med et veltalende Blik havde mindet Junkeren om hans Løfte.

Og medens Stormen og Snefoget brød løs mod Gaardens Mure, og Lyset brændte ned i den massive Jærnstage, der stod paa Bordet i Jomfru Rigborgs Kammer, laa hun vaagen og fortalte sin fortrolige, Kammerpigen Erika, om de mange

nye Indtryk, der var vaagnet hos hende ved den fremmedes Fortælling om Livet i Kongens Residens.

»Han skal staa mig bi med at komme derind til Hoffet, forstaar du, Erika! Du kan tro, jeg kunde vel mærke, at han gjærne vilde behage mig. En ganske smuk og sirlig Herre er han for Resten, men underlig frygtsom. Jeg var ikke det ringeste forlegen ved at tale med ham, og han er dog Kongens Kammerjunker. Tror du ikke nok, han vil tale min Sag hos Dronningen, saa jeg kunde faa Rang og Stilling mellem Hofdamerne? Det skulde blive prægtigt! Men jeg vilde helst være den smukkeste af dem, og de fornemste Kavalerer skulde gjøre Stads af mig, og jeg vilde le og danse og snakke med dem alle tilhobe. Det vilde blive et herligt Liv! For jeg maa derind! Hører du, jeg maa derind! Jeg taaler ikke længer at være her; denne evige Kjedsomhed dræber mig! Undertiden brænder mit Blod, som om jeg skulde kvæles, og dog maa jeg altid være stille, altid ganske stille. Ingen lystig Skæmt, ingen Dans eller anden Munterhed. Det er ikke til at udholde længer . . .«

Lyset var brændt ned, og Kammerpigen var for længe siden slumret ind under sin Frøkens hurtige Strøm af Ord. Saa vendte Rigborg Hovedet om paa Pudens Bolster og drømte videre om den store By og pragtfulde Hoffester og Kongen, som hun aldrig havde set.

Vejret var den Vinter haardnakket i sit onde Lune, og der gik otte Dage, før Junker Rosencrantz kunde tænke paa

at fortsætte sin Rejse. I den Tid var der opstaaet et ganske fortroligt Forhold mellem ham og Jomfru Rigborg, thi hun kunde ikke blive kjed af at høre ham fortælle om det lystige Liv, der førtes ved Hoffet, om den ridderlige Konge, der elskede Glæden ligesaa meget som Arbejdet, om de fornemme Jomfruer og Fruer, der udgjorde Dronningens Hofstat, om det prægtige Slot, hvor Majestæterne residerede, og hvor de store Fester holdtes.

Junkeren fortalte gjærne derom. Det havde en egen Tillokkelse for ham at sidde ved hendes Side i de lange, mørke Eftermiddagstimer og betragte hendes livlig skiftende Minespil, hendes varme Blik, der vedblev at møde hans, medens han fortalte. Den ubevidste Attraa, der laa tilsløret bag hendes jomfruelige Gemyt, øvede en dragende Magt over ham. Hendes stærke Livslyst hidsede hans egne Følelser, og uden at han gjorde sig Rede for, hvori Trylleriet laa, gav han Time for Time mere og mere efter for den Magt, hun havde faaet over ham fra det første Øjeblik, de var sammen.

Men hun var paa sin Side ikke saa opfyldt af den unge Junker. Hun var sig kun bevidst, at hans Elskværdighed gjorde et behageligt Indtryk paa hende, og hun kunde lide at gjøre sig fortrolig med hans stilfærdige, næsten frygtsomme Væsen. Hun havde en Art Fornemmelse af, at hun, den næppe femtenaarige Jomfru, var den unge Hofmand overlegen i Verdenserfaring. Men fremfor alt betragtede hun ham som et uskatterligt Bindeled mellem sin egen tomme Tilværelse og det lokkende, frydefulde Liv ude i Verden, som hun længtes efter.

Saaledes var de otte Dage gaaede. De unge Folk havde været endel overladte til sig selv; thi Fru Karen var en travl Husmoder, der havde meget at tage Vare, og Hr. Laurids Brokkenhuus havde ligeledes andre Ting at tænke paa end at lægge Mærke til de to unge. Han havde tilmed aldrig givet sig af med sin Datters Opdragelse, uden for saa vidt han i det hele holdt en stræng Hustugt, som hans blotte Nærværelse var nok til at opretholde, og hvad den unge Junker angik, saa betragtede han ham som en ubetydelig Person, en Junker Flødeskæg, hvem det ikke var Umagen værd at tage nogen Notits af.

De havde altsaa kunnet nyde godt af hinandens Selskab, saa meget de lystede, naar de kun passede at være tilbørlig tavse og stilfærdige, naar den barske Husherre var tilstede. Adskillelsen ramte dem derfor haardt begge to. For Rigborgs Vedkommende var det vel mest, fordi hun skulde miste det eneste Berøringspunkt, hun nogensinde havde havt med den tillokkende Yderverden. Dog havde hun ogsaa fattet Godhed for den belevne Adelsmand, hvis tavse og ærbødige Hyldest — den første, hun nogensinde havde modtaget af en Mand — havde givet hendes urolige Hjærte saa meget at bestille, at hun vilde føle en utaalelig Tomhed, naar han rejste bort.

For ham var Adskillelsen noget langt mere. Den Tid, der var gaaet, var bleven afgjørende for hans Liv. Han havde en klar Erkjendelse af, at hans Hjærte var taget fangent, saa at han ikke mere kunde rive sig løs fra det, han lod blive tilbage. Hvorledes hun var; om han havde forstaaet at se til Bunds i dette ustadige og dog saa stærkt følende

Sind — det vidste han ikke, og han brød sig heller ikke om at vide det. Det var ham nok, at Rigborg var den, som han maatte have kjær. Den hede Livsstrøm, som pulserede i hendes Blod, og som røbede sig i hendes Ord og i enhver af hendes Miner og Bevægelser, havde kastet en Glød ind i hans hidtil lidenskabsløse Tilværelse og formet de ubestemte Længsler til stærk Elskov. Hvorledes kunde han saa nøjagtig maale hendes Værd? Han havde ikke den kolde Fornuft, der kunde give Grunde for eller imod, om hun var en saadan Kvinde, at hun formaaede at gjøre den Mand lykkelig, der strax og uindskrænket gav hende Herredømmet over det bedste, han havde at give.

Saa skulde de sige hinanden Farvel. Det var den ottende Dag efter hans Ankomst til Egeskov. De stod nede i Borggaarden, som endnu var dækket af et tykt Lag Sne, hvorigjennem Gaardens Folk havde maattet grave Vej ud til Porten. Vejret var blevet stille, og Egeskovs Taarne knejsede højt op mod den frostklare Luft. Saa langt Øjet rækkede, bredte Sneen sig over Mark og Eng. De store Egetræer ude i Gaarden var som oversaaede med hvide Dun, og højt oppe over dem fløj et Par skrigende Krager, der tilkjendegav deres Glæde over endelig at være blevne fri for den bidende Snestorm, der havde tvunget dem til, saa sultne som de var, at holde sig hjemme i Reden.

Han var gaaet ud i Gaarden for at holde Øje med, at Slæden blev forspændt, og Rigborg havde fulgt ham uden at spørge nogen om Forlov.

Den unge Junker stod tøvende foran hende, og hun lod til at være mere tavs og mindre oplagt til Spøg, end hun plejede.

Men omsider tog han Mod til sig og saâ op paa hende, idet han sagde:

»Saa skal vi allerede skilles igjen, Jomfru Rigborg. Tør jeg haabe, I en Gang imellem vil mindes en ærlig og trofast Ven?«

»Ak, kjære Herre, I taler jo, som om en af os skulde til at vandre heden, og som om vi aldrig mere skulde se hinanden her paa Jorden,« svarede hun. »Har I allerede glemt, hvad I har lovet mig? I vilde jo tale om mig til Dronningen og gjøre jert bedste for at skaffe mig Plads blandt hendes Hofdamer, hvilket I ved er mit højeste Ønske . . . Jeg vover knapt at drømme om en saadan Lykke, men dersom det skete, vilde vi jo ofte kunne tale med hinanden, og I behøvede ikke at se saa græsselig sorgfuld ud, som I gjør i dette Øjeblik!«

»Hvor kan I tro, jeg kunde glemme et saadant Løfte!« udbrød han livlig. »Hvem vilde vel blive den lykkeligste, I eller jeg, om I virkelig kom til Hove? Dér kunde jeg se og tale med jer hver eneste Dag, Jomfru Rigborg . . . Om I blot ikke vilde gaa mig forbi i Vrimlen derinde, hvor der er saa meget, der kan drage og lokke eders Sind,« tilføjede han alvorligt.

»Og naar I blot ikke vilde være saa usigelig frygtsom, kjære Hr. Junker,« svarede hun. »I husker vel, hvad jeg har betroet jer, at den Mand, som skal behage mig, maa være kjæk og dristig — helst en, som jeg kunde være lidt bange for, tror jeg nok . . . men jeg ved det ikke saa lige. Kan hænde, det kun er en taabelig Grille.«

Der var atter i den Maade, hvorpaa hun ytrede dette, en Blanding af barnligt Skælmeri og kvindeligt Koketteri, som klædte hende højst indtagende.

Han greb med et Udbrud af Begejstring hendes Haand, og Ordene kom hastig, idet han sagde:

»At jeg gjærne vil behage jer, Jomfru Rigborg, har I vist længe mærket. Vel nok er det kun kort Tid, siden jeg saâ jer første Gang, men det synes mig, som jeg har kjendt jer al min Levetid, og som om jeg ikke mere kan tænke mig, hvorledes det er at leve, hvor I ikke er. Bebrejd mig ikke min Frygtsomhed, thi den er I selv Skyld i. Jo nærmere Afskedstimen kom, desto ivrigere søgte jeg at tilkæmpe mig Mod til at sige jer . . .«

Han standsede et Øjeblik, og hun benyttede det til at falde ham i Talen.

»Nu bliver I igjen for dristig, Junker Frederik!« udbrød hun, og en varm Rødme lagde sig over hendes Pande og Kinder. »I har knapt i otte Dage været min Faders Gjæst og tager allerede Lejligheden i Agt til at sige mig Ting, som jeg ikke tør høre paa. Farvel, Junker, og gid I maa faa en god og lykkelig Rejse! Glad skulde jeg være, om vi snart maatte gjenses i Kongens Residens!«

Hun tilvinkede ham en Hilsen og løb hastig henover den knirkende Sne for at forsvinde i Gaardens Herskabsbolig.

Han saâ efter hende, forvirret af hendes hurtig skiftende Lune. Saa foer han med Haanden over Panden, der brændte hedt trods Vinterdagens Kulde. Slæden ventede forspændt paa ham. Han havde taget Afsked med Laurids Brokken-

huus og den godlidende Husfrue, og han havde ikke noget Paaskud til at tøve længere paa Egeskov. Med et Spring var han oppe i Slæden, som strax efter gled ud af Gaarden. Han vendte sig endnu en Gang om, nikkede op til de høje, graa Mure og hviskede ved sig selv: »Vi gjenses i Kongens Residens!«

Og Tanken derom fik et lykkeligt Smil frem i Junkerens Ansigt.

Den strænge Vinter, som havde holdt til Huse i Aaret 1598, strakte sig helt ud over Foraarsmaanederne. Men saa paa én Gang meldte Sommeren sig. Ahorn- og Lindetræer, Bøg og Birk og El stod pludselig fuldt udsprungne, og Stork og Svale holdt deres Indtog. —

Jomfru Rigborg var ikke kommen til at vente længe paa at høre fra Junker Rosencrantz, der havde lovet at tale om hende til Dronningen. Ikke stort længere end en Maaned efter hans Bortrejse var der indtruffet et Brev med kongeligt Segl og adresseret til Fru Karen Skram. Det var en egenhændig Skrivelse fra Dronningen, hvori den høje Dame tilmeldte Fru Karen sin synderlige Gunst og lod hende vide, at Fru Karen og hendes Datter Rigborg, »om hvem Vi haver erfaret saare gunstigt Rygte og Reputation,« skulde være Hds. Majestæt velkomne paa Kgl. Majestæts Slot i Kjøbenhavn, samt desuden, at saafremt samme unge Jomfru ogsaa fremdeles var saa lykkelig at vinde Hds. Majestæts

Yndest, da vilde Dronningen ikke være utilbøjelig til at beholde Rigborg hos sig og give hende Rang og Stilling iblandt sine Hofdamer.

Rigborg blev ganske ude af sig selv, da hun fik Nys om, at dette Brev var indtruffet til Egeskov. Men hun holdt det for klogest at lægge Baand paa sin Glæde i Forældrenes Nærværelse, thi hun vidste af tidligere Erfaringer, at hendes Fader fandt en ondsindet Tilfredsstillelse ved at nægte hende et Ønskes Opfyldelse, just naar han mærkede, hun havde sat al sit Sind dertil. Hun havde hørt, at han kaldte denne Adfærd en fornuftig Opdragelse, der skulde lære unge Kvindfolk at ave deres Lyster i Tide. Men saa ringe Tiltro havde hun til Faderens Omsorg for hende — hvilken hun da heller ikke paa anden Maade saa Beviser paa — at hun holdt hans Strænghed for udelukkende at være et personligt Behag for hans barske og hadefulde Sind. Hvad hendes Moder angik, følte hun nok, at denne holdt af hende paa sin egen stille og rolige Maade og gjærne undte hende det godt, men hun vidste ogsaa, at hendes Moders Indflydelse var saa ringe, at hun hverken havde Magt til at udrette noget godt eller hindre noget ondt.

Rigborg forholdt sig derfor klogelig ganske stille under de Overvejelser, der gik forud for Hr. Laurids Brokkenhuus' endelige Beslutning om, hvorvidt Dronningens ærefulde Tilbud skulde modtages eller ikke. Hun ventede paa Afgjørelsen med en Angst, som om det gjaldt Liv eller Død. Og omsider faldt Dommen, hvis Udfald blev, som hun havde ønsket. Herren til Egeskov bestemte, at Fru Karen skulde ledsage sin Datter ind til Hoffet. Selv ønskede han ikke at

gjøre Følgeskab med, hvortil han havde sine gode Grunde, eftersom han vidste, at han ikke stod vel anskreven hverken hos Majestæten eller hos dennes Omgivelser. Dog havde man ikke villet lade Rejsen foregaa, saa længe Vinteren stod paa; man ventede paa Foraaret, og Fru Karen benyttede Tiden imens til at sørge for Rigborgs Udstyr, for at hun kunde optræde standsmæssig blandt Dronningens Jomfruer.

Omsider kom den Dag, som Rigborg holdt for den lykkeligste i sit Liv. Det var bleven hen paa Sommeren, da Stadskarossen en Morgenstund rullede ud af Egeskov Hovedport, medførende Jomfru Rigborg og Fru Karen, der vilde begive sig til den gode By Svendborg for derfra at søge Lejlighed med en eller anden Skipper, som var i Begreb med at sejle til Kjøbenhavn.

Det var et smilende Landskab, de rejste igjennem, og det var Skærsommerdag med klar og lys Himmel. Bedre Varsel kunde man ikke ønske sig. Og Rigborgs Hjærte bankede stærkt ved Tanken om, at hun havde lagt sin klosterlige Ensomhed bag ved sig og drog ud til et nyt Liv, der havde fuldt op at byde hende af Glæde og Fest og al Verdens Herlighed.

Rigborgs Dagbog.

Kjøbenhavns Slot, den 28de Juni 1598.

Saa kom jeg virkelig hertil! Det er ingen Drøm, men den lykkeligste, dejligste Sandhed. Der var justemænd Taffel paa Slottet, da Moder og jeg kom agende i Aftes. Lysene straalede gjennem Vinduerne, og Toner af Giger og Fløjter trængte ud i Aftenens Stilhed. Vi kunde ikke blive forestillede for Dronningen saa silde, men fra det Værelse, som anvistes os paa Slottet, kunde jeg se Skyggerne af Kongens Gjæster, der bevægede sig frem og tilbage i den store Sal, hvor Taflet holdtes. Mon Junker Frederik ogsaa var der? Jeg indbildte mig, at jeg kunde se ham blandt de mange Kavalerer, som var derovre. Jeg kunde ikke falde i Søvn; der var en Tummel og en Løben frem og tilbage til langt ud paa Natten, og det var vist meget silde, før Taflet var til Ende, thi jeg kunde endnu en god Stund, efter at jeg var gaaet til Sengs, høre dem le og støje derovre, og Musiken vedblev at spille det ene lystige Stykke efter det andet. Jeg kunde have Lyst til at vide, om der ofte er saadan Munterhed paa Slottet? Og om nogen af Dronningens Damer plejer at være med dertil? Det vilde være herligt, om saa var.

Kjøbenhavns Slot, den 29de Juni.

I Formiddags blev Moder og jeg forestillede for Dronningen. Hvilken mild og venlig Dame det dog er! Hun tog

mig under Hagen og spurgte mig i en spøgefuld Tone, om jeg vidste, hvor ivrig Junker Rosenkrantz havde været for, at hun skulde skrive til Egeskov og indbyde mig til Kjøbenhavn. Jeg mærker nok, at man har i Sinde at drille mig med den gode Junker. Ellers lader Dronningen til at være en meget stille og sagtmodig Dame. Junker Frederik var ogsaa til Stede i Gemakket, da vi blev forestillede, men han holdt sig beskeden tilbage, og vi vexlede kun nogle faa Ord med hinanden. Just som vi skulde til at gaa, blev Kongen meldt. Jeg ved ikke, hvorledes det kom over mig, men jeg blev pludselig overfalden af en Angst, der fik mine Knæ til at ryste under mig. Og for Dronningen havde jeg dog slet ikke været bange . . . Hvor han saa smuk og stadselig ud, den unge Konge! Jeg turde ikke se op paa ham, men jeg saa ham dog ret tydelig alligevel. Hvilken skjøn og ridderlig Skikkelse han er! Han er fast et Hoved højere end alle de andre, eller det synes allenfald saa, og der er en Ild i hans Blik, som formelig brænder En ind i Sjælen. Dronningen ser endnu mere stille og sagtmodig ud, naar man ser hende ved Siden af hendes kongelige Gemal. — Ogsaa Kongen henvendte nogle Ord til mig, men jeg hørte dem næppe, saa forvirret var jeg. Da han i det samme fik Øje paa Junker Rosenkrantz, udbrød han: »Det maa jeg sige, I har ingen ilde Smag, Hr. Kammerjunker! Det er altsaa den lille Jomfru Rigborg, som Dronningen har fortalt mig, I havde saa travlt med at faa herind til vor gode Stad Kjøbenhavn. Naa, jeg gratulerer jer paa Forhaand, Hr. Junker!«

Disse Kongens Ord var mig ikke behagelige. Jeg saa nok, at ogsaa Junker Frederik følte sig meget forlegen og

ilde til Mode derved, og jeg var glad, da Præsentationen var forbi, og vi fik Lov til at forlade Dronningens Gemak. Hendes Majestæt sagde strax, at jeg fra samme Stund var antagen blandt Hofdamerne, og jeg skulde hver Dag være til Stede ved hendes Opvartning.

I Dag har jeg havt god Lejlighed til at se mig omkring paa Slottet. Alt er vidunderlig smukt og prægtigt her. Og saa den talrige Mængde fornemme Kavalerer og pyntelig klædte Domestiker! De hilser ærbødigt paa mig, og de unge Hofjunkere vende sig om efter mig, naar jeg gaar dem forbi paa Trappen. Blot de allesammen vilde synes godt om mig! Ak, de andre Hofdamer er vistnok meget smukkere end jeg, og de har langt mere fornemme og artige Manerer, men det skal ikke vare længe, før jeg lærer at te mig med ligesaa megen Anstand, og naar Kongen næste Gang taler til mig, skal jeg vel vide at faa Bugt med min taabelige Forlegenhed, at han ikke skal holde mig for en stakkels Landsbypige, der ikke forstaar at belægge sine Ord overfor saa fornem en Herre. Blot min strænge Hr. Fader ikke havde været saa usselig karrig. Moder og jeg arbejdede rigtignok hele Eftervinteren paa mit Udstyr, som hun kaldte det; men det meste af det er solidt Linned; jeg har næppe en eneste skjøn Klædning, hvori jeg kan vise mig, naar der bliver Fest paa Slottet.

Den 2den Juli.

Junker Frederik passede mig op i Morges, da jeg spaserede alene i Slotsgaarden. Han kom ivrig hen til mig og spurgte mig, hvorledes jeg syntes om at være ved Hove.

Han havde længtes saa meget efter at tale et fortroligt Ord med mig, sagde han, men jeg havde været saa optaget af min ny Bestilling hos Dronningen, at jeg slet ikke havde givet ham Lejlighed dertil. Og deri havde han Ret. Timerne flyver som Minuter for mig. Det er anderledes end ude paa Egeskov, hvor jeg ofte var nær ved at dø af Kjedsomhed. Her ser jeg hver Time paa Dagen ny Ansigter, men det er vel kun saa længe, indtil jeg bliver kjendt med alle dem, som gaar ud og ind paa Slottet. — Junker Frederik er for Resten en net og sirlig Herre, men langtfra saa smuk og stadselig som Kongen.

Den 3die Juli.

Tidlig i Morges rejste Moder. Først var hun inde for at tage Afsked med Dronningen, og derefter fulgte jeg hende ned til Vognen, der ventede udenfor Slottet. Jeg syntes, Moder var ganske bevæget; saaledes har jeg aldrig set hende før. Hun lagde sin Haand paa mit Hoved saa blødt og kjærligt, at jeg fik Taarer i Øjnene derved. Saa sagde hun til mig, at jeg altid skulde vedblive at være god. Forfængelige Glæder skabte kun kortvarig Lykke og bagefter bitter og nagende Anger — tror jeg, det var, hun sagde — men et fromt Hjærte og en god Samvittighed gav Lykke for hele Livet. — Jeg blev saa underlig tung i Sindet, da Moder var rejst. Det var, ligesom jeg kunde høre de store Egetræers Susen derude paa Egeskov, og som om de kaldte paa mig. Selv min Faders haarde og strænge Træk forekomme mig mindre truende nu, da jeg er saa langt borte fra ham. Den Tanke falder mig ind for første Gang,

om jeg dog i Grunden ikke er ond og forfængelig. Saa langt jeg husker tilbage, har al min Lyst staaet til verdslige Glæder, dem, som jeg hidtil har kjendt ringe til. Jeg har kun tænkt paa, at jeg selv vilde være lykkelig; jeg brød mig sjælden om, hvordan de andre var tilfredse. Men i Dag saâ jeg for første Gang, at min Moder havde Taarer i Øjnene, da hun bød mig Farvel, og jeg ønskede inderlig, at jeg kunde blive god og from, saa hun altid maatte have mig kjær. Men hvad kan jeg gjøre for den jagende Uro, der er i mit Blod, og som lokker mig til alt, hvad der er nyt og lystigt og straalende? Men derfor kan man vist ligefuldt være god . . . Jeg vilde saa gjærne bestræbe mig for at være det.

Den 6te Juli.

Hvor herligt! Her skal være Fest paa Slottet i Anledning af de fremmede Gesandters Ankomst. Og Dronningen og hendes Hofdamer skal være med. Hendes Naade har været saare gavmild mod mig og skjænket mig en kostbar Klædning, der straaler i Fløjl og det fineste Brokade. Pyntemamsellen sagde, at jeg havde den smækreste Midie af alle Damerne ved Hoffet. Just som jeg var inde hos Dronningen, for at hun kunde se mig i den ny Dragt, jeg skal bære ved Festen, kom Kongen derind uden at lade sig melde. Jeg har aldrig før set ham saa smuk og glad. Det forekom mig, at han saâ med Velbehag paa mig, og han gjorde mig da ogsaa en artig Kompliment for mit Udseende . . . Jeg gad vide, om mange af de andre Damer vil overgaa mig ved Festen.

Den 12 Juli.

Saa lykkelig troede jeg aldrig, jeg skulde blive. Kongen bød mig op til Dans, og alle de andre Damer skottede misundelig til mig. Hvor artig og sirlig han dog førte mig i Dansen! I Aftes var jeg ikke bange for ham. Jeg ønskede kun, at den straalende Lystighed aldrig vilde faa Ende. Musiken fik mit Hjærte til at banke af Glæde, og Vinen perlede og skummede i Glassene. Jeg kan kun ikke forstaa, hvorfor Junker Frederik saâ saa stille og alvorlig ud. Han er en rigtig Drost Peder, som de andre kalder ham, og aldeles intet morsom at danse med. Dronningen skjøtter heller ikke stort om Dans. Det er dog mærkeligt, thi Kongen danser saa smukt. — Det var sent paa Natten, da jeg kom til Sengs, og jeg drømte en Mængde forvirret Tøj om Kongen og Junker Frederik; men jeg kan ikke finde nogen Sammenhæng deri.

Den 12te October.

Hvor utrolig hastig er dog ikke disse Maaneder forløbne! Da jeg kom hertil, var vi midt i Skærsommermaaneden, og nu er snart Løvet faldet ganske af Træerne. Der er ogsaa hændet mig et og andet, som nok kunde give mig noget at tænke paa, hvis ikke det ene Indtryk vexlede saa hurtig med det andet, at jeg næppe har faaet Stunder dertil. Den gode Dronning er vedbleven at være mig huld og naadig, og jeg faar hver Dag ny Beviser paa hendes Gunst. Jeg har vist Aarsag til at være meget lykkelig, og dog er der noget, som ligger tungt paa mit Sind, og som jeg alligevel ikke vilde undvære. Jeg kan ikke selv forklare mig det . . .

Jo — jeg kunde det maaske, men jeg tør ikke. Jeg tør ikke en Gang hviske det ud i Nattens dybeste Stilhed. Det er ikke om Junker Frederik. Ak, jeg har ondt af ham, den gode, ædle Mand. Men jeg kan jo intet gjøre ved, at jeg ikke kan gjengjælde hans Følelser. Længe gik han og saâ paa mig med sine tankefulde og bedende Øjne, akkurat som om han vilde bebrejde mig noget. Men havde han Ret dertil? Og hvad skulde han vel kunne bebrejde mig? Saa tog han omsider Mod til sig. Det var forleden Morgen. Vi mødtes ligesom første Gang i Slotsgaarden. Han førte mig om bag ved Ridehuset, hvor de plejer at holde Caroussel, men hvor der nu var ganske ensomt. Først gik han længe og saâ stille paa mig, som han plejer, naar han er meget alvorlig. Jeg husker, at jeg blev saa utaalmodig derover, at jeg rev mit ny Spænde itu. Da han mærkede det, tog han først til Orde og spurgte mig, om jeg vilde være hans Hustru. Han sagde mig mange smukke Ting, men alligevel var der en Alvor i hans Stemme, som aldeles ikke huede mig. Blandt andet sagde han, at man ligefra den første Dag, jeg kom til Kjøbenhavns Slot, havde talt om, at jeg vel snart vilde blive Herskerinde paa Rosenvold. Saaledes hedder nemlig Junker Frederiks Gaard. Jeg ved godt, at jeg foer heftig op imod ham, da han fortalte mig denne taabelige Snak. Mente han maaske, at han kun vilde tage mig til Ægte, for at der ikke skulde falde Skam paa mit Rygte? Han svarede, at jeg vidste selv bedre. Jeg sagde til ham, at jeg ikke vilde nægte, at jeg ofte havde talt i Fortrolighed med ham; at jeg havde foretrukket ham fremfor mange af de andre unge *cavaliers*, og at jeg ofte havde opfyldt hans

Bøn og gjort ham Selskab paa hans Spasereture i Slotsgaarden, men derfor behøvede jeg vel ikke at give ham min Haand og mit Hjærte med det samme. Saa saâ han igjen paa mig med sit underlige, alvorlige Blik, der uvilkaarlig faar mit Blod til at koge over, og jeg husker godt, at jeg harmfuld bød ham gaa sin Vej og aldrig oftere tale noget Ord til mig. Han tog stilfærdig Afsked og gik, men da han var kommen et Stykke bort, vendte han om og bad mig mindes, at hvordan det end gik mig i Verden, godt eller ondt, saa vedblev han at være min bedste Ven, som vilde være rede til at beskytte mig mod enhver Fare, ogsaa den, jeg i min Uforstandighed blindt gik i Møde . . .

Hvad mente han dermed? Hvilken Fare skulde det være, jeg blindt gaar i Møde? Skulde han have ment ham, den stolte og mægtige, der med sit Ildblik tvinger alle til Kjærlighed og Lydighed? Men er der da nogen Fare ved, at Kongen taler mildt og venligt til mig; at han gjærne vil høre mig fortælle om det ensomme Liv, jeg levede paa Egeskov, og om al den Uro og Higen, der altid har gjæret i mit Sind, fra jeg var en lille Pige? Bør jeg undse mig ved, at ogsaa jeg gjærne lytter til hans Ord? Berømmer de ham ikke alle for hans Kløgt og Manddom; hvorfor skulde da ikke ogsaa jeg begejstres og glædes derved? Har man maaske lagt Mærke til, at Kongen begunstiger mig fremfor de andre Damer ved Hoffet? Jeg ved det nok, og jeg har i Uger og Maaneder mærket det, men aldrig vovet at tilstaa det for mig selv . . . I hvide Blade, hvorpaa jeg fæster disse Skrifttræk, forraad mig ikke! Vær mine fortrolige og lad mig i Nattens Stilhed skrifte for eder, hvad der truer med

at sprænge mit Bryst! Ja, jeg drages hen til ham; mit Hjærte sammensnøres paa en Gang af den dødeligste Angst og den saligste Fryd, naar han ser paa mig med sit stolte, fyrige Blik, og griber han min Haand med sin stærke Højre, saa brænder det som Ild i mit Blod. — Skulde jeg fly herfra, mens det endnu er Tid? — Nej, jeg kan det ikke; Faren er vel ikke saa stor, som min Uro forespejler mig den. Jeg bliver.

Den 24de October.

Tys! Han har været her — herinde i mit Kammer. Dronningen var rejst i Forvejen til Koldinghuus, og jeg skulde blive her et Par Dage længere for at hjælpe til med Nedpakningen af de kostbare Sager, som skal føres med over til Jylland. Jeg var gaaet tidlig op paa mit Værelse, fordi jeg følte mig træt efter Dagens Arbejde. Just som jeg vilde skyde Slaaen for Døren, hørte jeg Skridt ude paa Gangen, og uvilkaarlig standsede jeg tøvende med Haanden paa Dørgrebet. I det næste Øjeblik stod han foran mig. Jeg følte mig til Mode, som jeg skulde synke i Jorden af Angst og Blu. Jeg ved ej selv, hvordan jeg fik Besindelse nok til at bønfalde ham om at have Medlidenhed med en stakkels Piges ærbare Navn. Han adlød mig, men ikke før han havde aftvunget mig det Løfte, at jeg vilde møde ham i Aften, naar alle vare gaaede til Ro. Og nys hørte jeg Klokken slaa ti. Her er ganske stille paa Slottet. Han venter mig sikkert allerede. Ak, mit Hoved brænder, som der rasede en fortærende Ild derinde. Han venter paa mig. Min Gud, hvad er det, jeg vover!

Den 29de October.

Alt er saa underligt tomt og stille. De ere alle rejste bort. Jeg forekommer mig selv som en anden end den, jeg var før. Hvorledes var det nu, min Moder sagde, før hun forlod mig? . . . Nu husker jeg det: Forfængelige Glæder skabe kun kortvarig Lykke og bag efter nagende Anger, men et fromt Hjærte og en god Samvittighed giver Lykke for hele Livet. — Ja, hun havde Ret. Jeg har nydt den korte Rus og betalt den med Resten af mit Livs Lykke. Nu er han fløjet bort, den kongelige Ørn; hvad bryder han sig vel om, at han efterlod en lille, fattig Fugl med stækkede Vinger! — Jeg har skrevet til Dronningen, at jeg var syg og maatte opsætte min Rejse, men længe kan jeg ikke benytte et sligt Paaskud, og hvorledes skal jeg igjen — jeg usle, nedværdigede Skabning – kunne se den ædle og fromme Dame frit i Øjnene. Til intet Menneske tør jeg mere løfte mit Blik. Jeg vil tro, at de alle kan læse Skændslen i mit Ansigt. Ak, endnu for ganske nylig var jeg saa glad og lykkelig.

Den 3die November.

Der er kommet et egenhændigt Brev fra Dronningen; hun ønsker, jeg skal tiltræde Rejsen til Koldinghuus. Jeg maa adlyde. Den algode, naadige Gud være lovet, at han ikke er der; han er rejst til Norge. Jeg ræddes ved Tanken om at gjense ham. Gid det aldrig maa ske. Enhver vilde da kunne læse Brøden i mit Ansigt. Mine Tanker ere saa forvirrede. Turde jeg blot gjøre en Ende paa denne forsmædelige Tilværelse; kunde jeg skjule min Skam og min Smerte i Dødens barmhjærtige Favn.

Koldinghuus, den 19de November.

Jeg er atter hos Dronningen, min ædle Velgjørerinde. Hun har spurgt mig om Grunden til mit forandrede Udseende; hvorfor jeg er saa bleg og saa stille. Jeg maa lyve for hende ligesom for alle de andre. Hele mit Liv er blevet en eneste, himmelraabende Løgn og Synd lige siden hin ulyksalige Nat. Det synes mig, som om de alle betragter mig med nysgjerrige og mistænksomme Blikke. Min Gud, hvor længe formaar jeg at udholde dette forfærdelige Liv!

Den 16de Marts.

Dage, Timer og Minuter svinde efter hinanden med en isnende Ro, som forfærder mig. Der er en Angst over mig, som havde jeg den vildeste Feber. Snart kan jeg ikke længer skjule min Skam. Jeg maa bort herfra, om jeg saa skal vandre paa min Fod langt, langt bort, hvor ingen kjender mig. — Junker Frederik er ankommen hertil med Bud fra Kongen, som endnu opholder sig i Norge. Han hilste først koldt paa mig, men pludselig blev han bleg som et Lig, just idet jeg vendte mig om imod ham. Skulde han have opdaget min Hemmelighed før alle andre. Kjærlighedens og Skinsygens Øjne er skarpe . . . Jeg maa bort, det er paa høje Tid.

Den 20de Marts.

Hvad er det, der er sket? Hvad sagde han? Har jeg endnu saa megen Besindelse, at jeg kan tilbagekalde det altsammen i min Erindring? Jo, nu husker jeg; saaledes var det. Jeg sad i Aftes alene nede ved Søen. Dronningen har i den sidste Tid ikke havt Brug for min Tjeneste. Han kom hen til mig og sagde, at der var noget, han maatte tale med mig om. Jeg kunde se, hvor bleg han var, og hans Stemme skælvede. Saa spurgte han mig, om jeg ogsaa ret kunde forstaa den Smerte, jeg havde tilføjet ham. Om jeg vidste, hvordan det var at tabe sin Tillid og Tro til det, man havde elsket mest her i Livet, og saa dog ikke at kunne rive Afgudsbilledet ud af sit Bryst. Han vidste alt. Vilde jeg blive hans Hustru og skjule min Skam under hans ærlige Navn? Det var det bedste, han evnede at tilbyde mig. Vi skulde leve

langt borte fra dem alle, et Sted, hvor ingen kjendte os. Der skulde jeg faa Tid til at sone min Ungdoms Synd. — Det var underligt, saa stille og rolige hans Ord lød, og dog knugede han mig saa haardt i Armen, at jeg kunde have skreget af Smerte. Men endnu lydeligere skreg Hjærtet i mit Bryst. Jeg ved ikke, hvad mere han sagde; jeg husker kun, at jeg sled mig løs fra ham og ilede bort, saa hurtig mine Fødder kunde bære mig. Nu er jeg atter her i mit Kammer, og jeg har grædt — grædt som mit Hjærte skulde briste derved, men ingen Taarestrøm, hvor strid den end er, mægter nogensinde at slette Fortiden ud. Kun er jeg bleven saa underlig kold og rolig derved; det er, som om det altsammen var dødt inde i mit Bryst. Jeg føler grant, at hvilke Ulykker der end forestaar mig endnu, kan jeg dog ikke komme til at lide mere ved dem, end jeg allerede har lidt. Jeg vil ubemærket pakke de nødtørftigste Klæder sammen og i Nattens Mørke snige mig som en Forbryderske herfra. Naar de opdager min Flugt, kan jeg være langt borte, og hvem skulde desuden falde paa at søge efter mig for at kalde mig tilbage? Man slipper jo for at jage den brændemærkede, syndefulde Kvinde bort; saaledes maa det helst ske. Om en Time er de alle gaaede til Ro; saa kan min Vandring begynde. Jeg ved intet selv hvorhen; kun bort herfra, helst til et Sted, hvor ingen mere kunde finde mig. Men end ikke det vover jeg — min værste Straf er, at jeg tvinges til at leve — leve for at give Liv til det arme Væsen, der hviler under mit Hjærte, og som er undfanget i Synd. — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det var de sidste Ord i Dagbogen.

Landevejen, der fører fra Kværndrup op til Egeskov, laa en Aprilsdag i Aaret 1599 i et næsten ufremkommeligt, moradsagtigt Uføre, der skrev sig fra længere Tids stærke Regnskyl, som havde dannet smaa Søer og rindende Aaløb tværs over Vejen. Den taagede Luft laa klam og tung over Egnen og gav Landskabet en trist, smudsiggraa Farve. Skjønt man allerede var midt i April, var Vejret dog isnende koldt; ude paa Markerne laa endnu store Snedriver, som ventede paa at tø op, og Øjet mødte intet knoppet Træ, intet spirende Grønsvær, der bebudede det tilstundende Foraar.

Alt var smudsiggraat, klamt, trist og koldt. Nu og da foer et Vindpust hen over Markerne, ikke stærkt nok til at sprede Taagen, men tilstrækkeligt til at gjøre Kulden og Fugtigheden mere følelige.

Hen ad den opblødte Landevej, hvor Foden ved hvert Skridt sank ned i den vaade, lerede Jord, vandrede en Kvinde langsomt fremefter. Hendes vaklende Gang tydede paa, at hun kun med Opbydelse af al sin Viljekraft var i Stand til at slæbe sig afsted. Og dog var hun ung af Aar. Hendes Ansigt var uhyggelig blegt, Øjnene omgivne af dybe, mørke Ringe, der vidnede lige saa meget om sjælelige som legemlige Lidelser; Haaret faldt løst og forpjudsket ned ad hendes Nakke, og Hovedet holdt hun bøjet forover, som om hun knugedes ned af en Byrde, hun ikke længer havde Kræfter til at bære.

Hendes Klædedragt, af hvilken enkelte Stykker trods deres forrevne og gjennemblødte Tilstand røbede, at de enten tilhørte eller maatte have tilhørt en Dame af fornem

Stand, var stærkt medtagen af det slette Vejr og en, som det lod til, lang Vandring. Hun bar en perlestukken Fløjls Kjole, men den var reven i Pjalter forneden og dertil saa drivvaad, at den faldt tungt ind mod hendes Legeme og besværliggjorde hendes Gang. Dette fornemme, om end meget medtagne Klædningsstykke dannede en mærkelig Kontrast til en grov Hvergarnskaabe, der hang løst om hendes Skuldre, og til et rødt, uldent Tørklæde, som hun havde bundet om sit Hoved. Paa Fødderne havde hun et Par store, klodsede Sko, som hun syntes at have faaet af en eller anden skikkelig Bondekone. De slubrede om hendes Fod og sad hvert Øjeblik fast i Mudderet og den lerede Jord, hvorfra hun med Besvær trak dem op.

Hun standsede nu og da enten for at overvinde de Hindringer, Vejen frembød, eller for, med et langt, dybt Aandedrag, at se sig om til alle Sider. Det var da, som hun tøvede med at fortsætte sin Vandring, som om hun trods Træthed og Udmattelse ængstedes for at naa det Maal, hun styrede hen imod. Men efter ethvert saadant Ophold fremskyndede hun paany sin Gang, med Haanden knuget haardt op til sit Bryst, hvor hun holdt Kaaben fæstet sammen.

Da hun naaede Egeskov Herregaard, var Mørket faldet paa. Og Mørket lod til at gjøre hende modigere. Hun listede sig hen til et Udhus, som laa afsides fra Hovedbygningen og beboedes af Ridefogden.

Her standsede hun og holdt sig et Par Sekunder fast ved den fremstaaende Vinduesgesims for ikke at segne om. Saa foer hun heftig med Haanden over Panden og skød det klamme, fugtige Haar tilbage. Hun drog igjen et dybt Suk

— et Suk, der fortalte en lang, sørgelig Historie — og bankede saa, ligesom med en yderste fremtvungen Viljesytring, paa den svagt oplyste Vinduesrude.

Foran Vinduet i det lave Udhus hang et firkantet Stykke Tøj, hvorigjennem Lyset skinnede. Det varede lidt; saa blev Klædet draget til Side, og en gammel Kones Ansigt kom til Syne.

Men det forsvandt strax igjen. Konen var øjensynlig bleven bange ved at se den underlige Skikkelse, der trykkede sig op til Ruden.

Hun gjentog sin Banken, denne Gang højere og heftigere, og derpaa satte hun sine Læber hen til Vinduessprossen, idet hun hviskede:

»Luk op i den barmhjærtige Guds Navn! Kjender du mig ikke, Anne Susanne?«

Der lød et Skig inde i Ridefogdens Stue, derpaa hastige Skridt, og strax efter blev Døren ud til Gaardspladsen aabnet af den gamle Kone.

Saa snart Indgangen var fri, løb Rigborg ind i Stuen og gjemte sig i en Krog. Det var, som om hendes Angst vaagnede igjen i al sin Styrke.

»Skjul mig, Anne Susanne! Lad ingen vide, jeg er her! Hvor kan du skjule mig saa godt, at ingen ser mig?«

Den gamle Bondekone stod i et væk og rystede paa Hovedet, medens Taarerne trillede ned ad hendes Kinder.

»At jeg skulde opleve at se jer saadan, min hjærte, søde Jomfru! Hvem har dog handlet saa ilde med jer! Ak, Gud være os naadig!«

Den gamle blev ved at lamentere, indtil Rigborg med et Udtryk af dødelig Angst bønfaldt hende om at tie, for at hun ikke skulde vække Gaardens Beboere med sin Jamren.

Hun bad om, at Anne Susanne ikke vilde nægte hende et Tilflugtssted. Hun havde intet andet Sted at ty til, thi for sin Faders Øjne turde hun ikke komme. Derimod vilde hun strax den følgende Dag betro sig til sin Moder og bønfalde hende om Hjælp til at skjule sin Skam.

Det var paa en sær, forvirret Maade, hun forklarede sin Hensigt, men det tjente ikke des mindre til at berolige den gamle.

Hun bragte Rigborg til Ro i et Aflukke, der laa bag ved Stuen, og da Ridefogden kom hjem, fortalte Anne Susanne ham med mange Suk og Taarer, hvad der var forefaldet, og slog sig ikke til Taals, før han havde lovet hende, at han ikke skulde røbe Hemmeligheden for noget Menneske, allermindst for deres Husbond.

Men Rigborg talte ikke den næste Dag med sin Moder. Da Øjeblikket kom, havde hun ikke Mod dertil. Ved nøjere Eftertanke indsaa hun desuden, at hendes Moder var ude af Stand til at hjælpe hende. Derimod fik hun ved sine indstændige Bønner og fristende Løfter Ridefogden og hans Kone til vedblivende at yde hende et Skjul, som de med stor Snildhed forstod at sikre mod enhver Fare for Opdagelse.

Hr. Laurids Brokkenhuus og Fru Karen formente, at deres Datter endnu befandt sig i god Behold blandt Dronningens Hofdamer paa Koldinghus Slot, hvortil de vidste, at Hendes Majestæt havde begivet sig allerede for længere Tid

siden. At de i de sidste Maaneder ikke havde modtaget noget Budskab fra Rigborg, satte dem ikke i Forundring, thi man var i de Dage ikke forvænt med Hensyn til en velordnet Postbefordring; et Brev indtraf efter Tid og Lejlighed, og Strækningen fra Koldinghus til Egeskov regnedes for et godt Stykke Vej. Ikke heller var Rygtet om Rigborgs Flugt naaet til hendes Forældre, der levede tilbagetrukkent paa deres Gaard og sjælden modtog Efterretning om, hvad der foregik ude i Verden. Og endelig havde Dronningen, hvad Grunden end kunde være, ikke fundet sig foranlediget til at tilmelde Hr. Laurids Brokkenhuus eller Fru Karen nogen Underretning om, hvorledes eller under hvilke Omstændigheder deres Datter havde forladt det kongelige Slot.

Herremanden følte derfor stor Forbauselse, da han en Dag modtog et Brev, som bragtes op til Egeskov af en Stafet, der kom direkte fra Koldinghus. Brevet var nemlig adresseret til velbyrdige Jomfru Rigborg Brokkenhuus, at levere egenhændig. Herren til Egeskov brød sig dog ikke videre om et saadant Vilkaar, og da Budet ikke godvillig vilde udlevere det medbragte Brevskab, fratog han ham det med Magt.

Brevet, hvis Segl Hr. Laurids brød i Kraft af sin faderlige Myndighed, lød saaledes:

»Velædle Jomfru Rigborg!

At jeg tilskriver eder dette Brev, maa vel højligen vække eders Forundring, eftersom det vel skulde synes

saa, at vi havde taltes ved alt det, vi havde at sige hinanden i denne Verden. Men den Skæbne, som Gud paalægger os Mennesker, er stedse stærkere end vi selv og vor egen Vilje, og vi have derfor ej andet at gjøre end at bøje os under den.

Intet skal disse Linier indeholde bebrejdende Ord, for hvad ondt I mod eders bedre Vilje har gjort imod mig. Og ikke heller skal jeg prøve paa at beskrive for eder de Sjælekvaler, som eders pludselige Flugt og Forsvinden gav mig at lide. Med Angst har jeg tænkt paa, hvorledes eders Skæbne vilde gestalte sig, naar I atter vendte tilbage til eders strænge Faders Hus, og gjærne havde jeg givet mit Liv for at kunne skaane eder for de Lidelser, som sikkert ventede eder der. — At jeg trods alt, hvad der er sket, ikke har kunnet rive eders Billede ud af mit Bryst, har jeg alt en Gang før med Skam og Blussel tilstaaet for eder, men I vilde den Gang ikke høre mig. Men jeg har dog næppe forstaaet eder uret, naar jeg mente, at den fornemste Aarsag til eders heftige Afslag var den, at I ikke mere holdt eder for værdig til at blive en brav Mands Hustru. Men just deri ser jeg et Vidnesbyrd om, at eders Sindelag er ædelt og retskaffent, trods den Forvildelse, der har bragt saa skæbnesvangre Følger over os begge. Det var mig, der førte eder ind i det fristende Liv; den Tid var I endnu ren og brødefri, og det havde vel tilkommet mig at vaage over ethvert af eders Skridt og afværge den Fare, som truede eder. Stundom forekommer det mig derfor, som om jeg havde nogen Skyld i den Synd, I

har begaaet. Kan hænde, det ogsaa kommer deraf, at jeg saa gjærne vilde se eder ligesaa barnlig og skyldfri som den Gang, jeg først traf eder paa Egeskov. — Men jeg mærker, at dette mit Brev bliver for langt, og jeg maa derfor tale frit ud af Hjærtet til eder. Da I sidste Gang afslog min Bejlen, tænkte I vel, at det kun var eder selv, som I gjorde end mere ulykkelig derved, og I mente muligen ogsaa, at eders Nej bedre end et Ja vilde baade min Lykke, naar først Tiden havde læget det Saar, I havde tilføjet mig. Men I maa da vide, Jomfru Rigborg, at ikke alene i hin heftig bevægede Stund, men ogsaa nu efter saa lang Tids Eftertanke er jeg rede til at forsvare eder mod Følgerne af eders Fejltrin, rede til at give eder mit hidtil uplettede Navn. Saa maa Gud sørge for Resten. Men kan denne min Trofasthed ikke bevæge eder, saa maa I desuden vide, at Dronningen har fattet Mistanke om eders Forhold til hendes kongelige Gemal, og kun eders Ægteskab med mig vil formaa at gjengive den høje Dame hendes Sindsro. Jeg har intet betænkt mig paa at bortlede hendes Mistanke ved at føre den over paa mig selv, og jeg er beredt til at bære, hvad deraf maatte følge. Men det staar nu til eder at lægge Glemslens Slør over det skete ved at blive min Ægtehustru og i Forening med mig forlade et Sted, der rummer saa sørgelige Minder for os begge. Om nogle Dage rejser jeg i al Stilhed til Hamborg; derfra skal I atter høre fra mig, og vil I lytte til dette Brev, da skal jeg hente eder paa rette Tid og Sted, efter først paa retskaffen Vis at have bejlet til

eder hos eders Fader. Det er mit Haab, at dette mit Brev, som jeg tilsender eder ved et paalideligt Bud, maa komme eder selv i Hænde, og at I da alvorlig vil lægge eder mine Ord paa Sinde. Megen Sorg og Lidelse har vi fristet, men om Gud vil, kan endnu en Del af vor Ulykke tages fra os.

Som jeg en Gang tilsvor eder, er jeg endnu stedse eders fuldtro og oprigtige Ven

Frederik Rosencrantz.«

Herremandens Ansigt var blevet purpurrødt under Læsningen af dette Brev. Efterhaanden som han læste videre, svulmede Aarerne i hans Pande, og hans smaa, stikkende Øjne skød Lyn. En Gang imellem snappede han efter Vejret, som om han ikke kunde tvinge sit Raseri, indtil han havde læst Skrivelsen til Ende. Da han omsider var færdig, udstødte han et Brøl og foer ud af Stuen med det aabne Brev i Haanden. Da han ikke i det tilstødende Værelse fandt nogen, som han kunde lade sin Forbitrelse gaa ud over, standsede han et Øjeblik ubestemt som for at søge efter sit Offer. Der stod en stor Kande med Vin paa Bordet; han tømte den i lange Drag, og det lod til, at hans Sindsoprør dæmpedes noget derved. Men det var kun de ydre Tegn derpaa. Den stærke Rødme afløstes af en askegraa Farve, der saâ endnu mere truende ud. Blikket blev roligere, men det fik et saa koldt og grusomt Udtryk, at det kunde gjøre selv den dristigste ilde til Mode.

Just i dette Øjeblik traadte Fru Karen stille og sagtmodig ind i Værelset, men hun veg angst tilbage ved Synet af Mandens fordrejede Træk.

Han foer op ved Lyden af hendes Skridt, og idet han saâ paa hende med et gjennemborende Blik, hvæsede han mellem de sammenbidte Tænder:

»Hvor har I skjult Skjøgen, Fru Karen?«

Den værdige Husfrue saâ paa ham uden at forstaa ham. Han mærkede det vel; thi uden videre Forklaring kastede han Brevet hen til hende med det ene Ord:

»Læs!«

Fru Karen blev meget bleg under Læsningen af Brevet. Hendes Ansigt røbede, at hun gjærne havde bedt om Naade for sin Datter; men hun vovede det ikke. Maaske vidste hun ogsaa, at det ikke kunde hjælpe.

»Kald alle Folkene herop!« befalede Herremanden, saa snart han saâ, at hun havde læst Brevet til Ende.

Hun adlød uden at sige et Ord. Faa Minuter efter var den nederste Ende af Hallen opfyldt af alle Gaardens Folk, lige fra Ridefogden til den ringeste Bryggerspige.

Herremanden mønstrede Flokken et Par Sekunder. Saa spurgte han iskoldt og snærrende:

»Hvem af jer har sidst set Rigborg Brokkenhuus?«

Da tav alle og stirrede forundret paa deres Husbond. Kun gamle Peder Reilev trak sig uvilkaarlig tilbage, og denne Bevægelse forraadte ham.

»Træd frem foran de andre, Peder Reilev!« befalede Herremanden.

Den gamle Mand nærmede sig skjælvende.

»Det er altsaa dig, Ridefoged, som ved, hvor den bandsatte Kvind opholder sig. Tal strax og sig os, hvor hun skjuler sig?«

Den gamle tav endnu.

»Saa du vil først op at ride Træhesten eller smage Hundepisken paa din usle, gamle Krop, du Skurvepande! Hejda, Peter, Ole, i Hullet med ham!«

Peder Reilev turde ikke tie længere. Han faldt paa Knæ og stammede skjælvende:

»Barmhjærtighed, Naadigherre . . . jeg vil fortælle det hele, som det er . . .«

»Skynd dig!«

»Naadigherre — hun kom hertil en sildig Aftenstund, saa syg og elendig som den usleste Kvinde og ikke som den adelige Jomfru, hun er. Kvinden derhjemme ynkedes i sit Hjærte over hende; hun tog hende ind til sig og gav hende tørre Klæder og en varm Seng i det lille Aflukke bag vor Stue. Da jeg kom hjem, sagde hun til mig, hvordan det stod til, og jeg maatte føje mig derefter, enten jeg vilde eller ej ... Naadigherre, vær ikke for stræng mod en gammel Mand; jeg handlede af Guds Barmhjærtighed . . .«

»Og hvor er hun nu?« spurgte Herremanden uden at vise det ringeste Tegn paa Bevægelse.

»Hun er der endnu, Gud bedre det . . . Men hav Medlidenhed med hende og os, Naadigherre . . .«

»Ti, Usselryg! Flux i Hundehullet med ham!« befalede Hr. Laurids, og nogle af Gaardens Karle slæbte den gamle ud af Salen.

»I andre følger med mig! Giv nøje Agt paa, at ingen ser Lejlighed til at slippe ud af Gaarden.«

Herremanden gik i Forvejen, og det lange Tog af Gaardens Karle og Piger fulgte efter, ned ad den brede Stentrappe, tværsover Gaardspladsen, indtil de naaede Udhuset, hvor Ridefogden boede.

I henved to Maaneder havde Rigborg holdt sig skjult i det snævre Rum bag ved Peder Reilevs Storstue. Der var saa lavt til Loftet, at hun knapt kunde staa oprejst derinde, og Rummet var ikke større, end at der til Nød var Plads til hendes Seng. Luften var tung og kvalm, thi en Svinesti stødte op til den Del af Huset, hvor Aflukket var beliggende, og gjennem et Glughul i Muren trængte den utaalelige Lugt ind i Rummet. Kun en kort Tid om Aftenen, naar Gaardens Folk var gaaede til Ro, vovede hun at forlade sit Skjulested og gaa ind i den tilstødende, større Stue; den øvrige Tid af Dagen sad hun sammenkrøben i et Hjørne af det mørke Rum i stadig Frygt for, at nogen skulde finde hende.

Hendes Træk var blevne indfaldne og askegraa, som om de tilhørte en gammel Kvinde; Øjnene laa dybt i deres Huler, omgivne af sorte Ringe, og Legemet var blevet saa svagt og kraftesløst, at hun næppe kunde støtte paa Benene. Den ulidelige Angst, der altid opfyldte hende, havde gjort hende sky som et jaget Dyr; hun foer sammen ved den svageste Støj, som lød i hendes Nærhed.

Da Laurids Brokkenhuus, ledsaget af alt sit Tyende, nærmede sig Døren til Ridefogdens Hus, sad Rigborg, som hun havde siddet hver Dag i de sidste Maaneder, i en Krog af Aflukket, lyttende efter enhver Larm, der lod sig høre

udenfor. Ved det vældige Spark, som Herremanden rettede mod Døren, foer hun op og knugede Haanden mod sit Bryst. Faren var ikke længer en Frugt af hendes opskræmmede Fantasi; den truede hende i hendes umiddelbare Nærhed. Hun blev staaende ubevægelig og ventede paa, hvad der vilde ske.

Hun kom ikke til at vente længe. Med nogle Stød og Spark havde Laurids Brokkenhuus banet sig Vej til Huset, og med et Spring som en tirret Tyr satte han tværs over Gulvet og rev Døren op til det tilstødende Aflukke.

Hun stod foran ham, næppe til at kjende igjen i sin bitre Nød. Men Synet af hende lod til at opflamme hans Raseri endnu mere; han greb hende i Armen og trak hende ud i Stuen.

Hun faldt paa Knæ foran ham, vendte det graablege, taareløse Ansigt op imod ham og stammede det ene Ord:

»Naade!«

Udenfor stod Folkene samlede i en Klynge, de fremmede Folk, han havde kaldt hid, for at de skulde se hendes Skændsel.

»Naade!« lød det endnu en Gang.

Der foer et vildt Udtryk over Herremandens sammenpressede Mund; han løftede den knyttede Haand og lod den falde tungt paa hendes Ansigt, som endnu var vendt op imod ham.

Blodet strømmede ud af hendes Mund, og med et Skrig, saa højt og bævende, at det foer selv de plumpe Huskarle gjennem Marv og Ben, faldt hun om paa Stengulvet.

Paa Egeskov viser man den fremmede det Værelse, hvor Rigborg Brokkenhuus sad indespærret i fem Aar, indtil hendes Fader døde. Om hendes senere Skæbne faar man kun at vide, at hun bosatte sig paa Nybøllegaard i Svendborg Amt og levede der lige til sin Død i Aaret 1641. Der gaar Sagn paa Egnen om en lille, gammelagtig Kone, som gjorde meget godt mod de fattige og var kjendt under Navnet Fru Rigborg.

Det var Jomfruen fra Egeskov.

SKATTEN PAA FUR.

De var Naboer. Den ene hed Jens Støver, den anden Morten Rask. De var Gaardmandsfolk begge to, men Rigdom og Overflod trykkede dem ikke. Gaardene var Udflyttergaarde paa karrig Hedejord, og ingen af dem havde Raad til at holde mere end i det højeste tre, fire Køer og to Heste. Deres Ejendomme laa paa Nordsiden af den lille Ø, Fur, i Limfjorden, der fra gammel Tid har Ry paa sig for at huse al Slags Hedenskab og Troldpak.

Jens Støver var en underlig lang og smal Mand. Han saa ud, som om han fra en oprindelig liden Størrelse var bleven trukket og strækket i begge Ender, til han havde faaet den dobbelte Længde af den, Naturen havde bestemt for ham. Men til Gjengjæld var han bleven tynd i en til-

svarende Grad. Hans Hals var ikke meget tykkere end andre Godtfolks Haandled, og hans Arme og Ben passede dertil. Smuk var Jens Støver ikke. Det langagtige Hoved, der sad paa den tynde Hals, var dækket af stridt, stort Haar, glattet ned over Tindingerne, og Ansigtet havde en egen blaaagtig Farve. Øjnene vare store og hvælvede sig som et Par glasagtige Kugler ud af Hovedet paa ham.

Helt anderledes var Morten Rask's Udseende. Han var lille og tyk, lys og rødmusset. Han havde Smilehuller i Kinderne og i Øjnene et polisk Blink, der røbede, at han tog Verden fra den fornøjelige Side. Han kunde synge alle de Viser, der var til, og han sang dem tidlig og silde: naar han pløjede, og naar han tærskede, og naar han i de lange Vinteraftener sad i Arnekrogen med sin Bindehose. Viserne havde han lært af sin Moder, der endnu levede i Gaarden. Hun var nær ved syvti Aar, men ligesaa trind og rødmusset som Sønnen, og der kunde ikke være gladere Sjæle end de to.

Jens Støver havde ingen Slægtninge hos sig. Han levede ene i Gaarden med et gammelt, kvindeligt Tyende, der kogte hans Grød og malkede hans Køer. Han var noget folkesky af sig, og han gik hellere en lang Omvej, end han risikerede at komme i Lag med andet Godtfolk. Kun med sin Nabo, Morten Rask, gjorde han en Undtagelse, og især nærede Jens Støver en synderlig Respekt og Kjærlighed for Mortens Mo'er. —

Der førte en Sti tværs over Marken fra Morten Rask's til Jens Støvers Gaard, og det hændte jævnlig, at den blev befaret af de to Naboer, thi saa snart den ene havde noget

vigtigt paa Hjærte, maatte han altid betro det til den anden. Men i nogen Tid havde Jens Støver holdt sig til sit eget, og Morten Rask tænkte just saa smaat paa at liste over til ham for at høre, hvordan det stod til.

Fra Mortens Hus, der laa temmelig højt, kunde man se en bred Sænkning, der strakte sig ind mellem Lyngbakkerne mod Nord. I denne Sænkning fandtes en kæmpemæssig Sten, Rødstenen kaldet, paa hvilken — efter kloge Folks Sigende — Øen Fur hviler. Nede i Stenen levede Trold folket.

Morten Rask havde i nogle Aftener set Lys ad den Kant til, og han tænkte sit derved. Stedet var øde og ubeboet, og der var ingen blandt Øens Befolkning, som gjærne lagde Vejen derhen, for man skal ikke give sig i Kast med det, som er ondt. Da Morten den tredie Aften igjen saâ Lys i Nærheden af Rødstenen, besluttede han at omtale Sagen for sin Nabo, thi Jens Støver var almindelig anset som en klog Mand.

Men da Morten Rask aldrig fattede nogen Beslutning eller overhovedet foretog sig noget som helst, før han havde raadført sig med sin Moder, saa gik han først ind til hende.

Hun sad og kartede Uld, mens hun med sin gamle, sprukne Stemme nynnede en af de Viser, hun havde sunget i sin Ungdom og senere lært sin Søn:

»De Røvere ligge for Norden Skov,
Og Skoven er deres Skjul;
Om Natten gaa de til Bondens Gaard,
De drikke med hannem god Jul . . .«

»Jeg tænker, jeg maa over til Jens en af Dagene,« sagde Morten Rask til sin Mo'er.

»Jeg tænker, du maa hellere tage over til Salling og fæste dig Per Vonses Datter til Kjæreste,« svarede hun.

»Det kan der altid blive Stunder til,« lo Morten. »Kommer der først Kone i Huset, er man ikke mere sikker paa, om Manden er selv hjemme. Jeg vil snakke med Jens, for jeg har set Lys ved Rødstenen tre Aftener i Træk.«

»Det er bedre ikke at se efter den Slags Ting,« svarede hun og arbejdede videre med Karterne.

»Tænker I, at de igjen er begyndt at rumstere dernede?«

»Fra Allesjæles Dag til henad Kyndelmisse er det den travleste Tid for dem. Saa henter den gamle sine Skatte frem og lufter dem ud oppe i Bakkerne. Man skal helst lade ham være i Ro ved det Arbejde.«

»Men om En har Held til at løsne et Skud over Skatten, saa kan han frit tage deraf, saa meget han lyster, har jeg hørt sige?«

»Vist saa! Men den gamle skal nok vide at narre ham alligevel. Der er ingen Lykke ved den Slags. Man skal vogte sig for Troldpak. Se heller til, hvordan du vil stille dig med Per Vonses Datter!«

»Jeg vil tage hende ved Haand og kysse hende paa Mund — naar Tidens Fylde kommer,« sagde Morten Rask og lo. Og derpaa satte han sig til Ro med sin Bindehose og sang videre af Visen om de Røvere af Norden Skov, og hvad de sagde til Bonden:

»Og du skal laane os Hus i Nat
Og pleje os herlige vel,
Og vi ville hos din Hustru sove
Og slaa dig selv ihjel . . .«

Det var en Efteraarsaften, i Begyndelsen af November. Og da der ikke var noget at sidde oppe for, saa lavede Folkene sig til at gaa til Ro, da det gamle Stueur slog syv Klokkeslag. Men i det samme bankede det paa Vinduesruden, og der tegnede sig en lang, tynd Skygge udenfor.

»Hvem kan det være?« spurgte Morten Rask og kiggede forundret op fra sin Bindehose.

»Det er Jens Støver,» svarede den gamle. »Gaa kun hen og luk op!«

Morten lukkede op, og det var ganske rigtig Jens Støver, der traadte ind i Stuen. Han saâ endnu længere og tyndere ud end sædvanlig, og de store, glasagtige Øjne stirrede frem med et spændt Udtryk.

»Sid ned!« sagde Mo'er Rask. »Det er længe siden, I har været herovre.«

»Jeg var just paa Vej til dig,« bemærkede Morten. »Der var noget, jeg vilde tale med dig om.«

Jens Støver satte sig paa den yderste Kant af Slagbænken, hvorfra hans lange Ben naaede et godt Stykke ind under Bordet.

Han sad først lidt og saâ lige ud for sig uden at svare noget. Saa rømmede han sig og sagde pludselig:

»Jeg har talt med Trolden . . .«

Morten spilede sine smaa Øjne op og gav sig til at stirre paa sin Nabo.

»Du er vel fuld, Jens?« bemærkede han.

Jens Støver lod, som om han ikke hørte Afbrydelsen. Han blev siddende i samme Stilling og vedblev:

»Jeg har talt med Trolden. Jeg var der henne ved Rødstenen iovergaars og Aftenen før og nu sidste Gang i Aftes. Saa traf jeg ham . . .«

Morten Rask sagde denne Gang ikke noget, og hans gamle Mo'er passede uforstyrret sit Arbejde; hun nikkede blot et Par Gange, men tilkjendegav ellers ikke nogen Deltagelse.

Jens Støver fortsatte:

»Saa traf jeg ham. Det var et bandsat Vejr. Det blæste med en ond Østenvind, og Regnen stod mig ind i Ansigtet. Men jeg skraaede tværs over Bakkerne lige ned mod Rødstenen; for jeg vidste, jeg vilde træffe ham . . .«

Morten Rask hostede lydelig som for at klare Stemmen, og saa spurgte han:

»Hvad vilde du ham?«

»Jeg har tidt spekuleret paa, at dette her er den rene Ynk og Armod med de tre Køer og den usle Jord, som knap gi'er En til Føden. Og naar man kan komme til Rigdom og Velstand, hvorfor skal man saa ikke tage, hvad der tilbyder sig? . . .«

»Man skal vogte sig for det, som er ondt,« mumlede Mo'er Rask og nikkede igjen. Men Jens Støver gav ikke Agt derpaa.

»Hvorfor skal man ikke tage, hvad der tilbyder sig? Jeg vidste, jeg vilde træffe ham. Da jeg var kommen midtvejs over Bakkerne og havde Sænkningen foran mig, saa

jeg, at han sad oppe paa Stenen. Der stod to fyldte Pengekister ved Siden af ham. Det var Guld, rødt Guld altsammen, og der stod et Lysskin ud derfra, saa man hverken trængte til Lys eller Lygte. Nede i Stenen rumsterede de med flere Kister; det klirrede og raslede, for de andre var i Færd med at slæbe Kisterne op til den gamle, der skulde have dem luftet ud allesammen . . .«

»Saâ du, hvor mange der kom op?« spurgte Morten ivrig.

»Tøv lidt! Jeg maa først fortælle dig, hvordan Trolden saâ ud. Han var omtrent paa Højde med en fem Aars Purk, men hans Hoved var nær dobbelt saa stort som en fuldvoxen Mands. Hans Ansigt var ganske blaat — jeg skjønnede, det havde samme Kulør som mit eget, kun stærkere, og det huede mig ikke. Jeg var mest til Sinds at vende om igjen . . .«

»Gjorde du det?« spurgte Morten ligesom før.

»Jeg var til Sinds at gjøre det. Men da jeg var kommen saa langt, syntes jeg, det var lige saa godt at faa mit Ærinde udrettet med det samme.«

»Det havde været bedre, om I havde fulgt det første Forsæt!« mumlede Mo'er Rask.

»Jeg tænkte, det var bedst at faa det udrettet . . . Saa gik jeg et Par Skridt nærmere. Saa snart Trolden hørte mig, gav han sig til at hvæse. Men i det samme vendte han sig om, og da han fik Øje paa mig, lod det til, at den værste Ondskab gik af ham. Han nikkede ganske mildt til mig og sagde:

»Goddag, Jens Støver!«

»Goddag igjen!« sagde jeg.

»Kommer du for at se til Familien?« spurgte han.

»Familien?« Jeg skjønnede ikke, hvad han mente, men saa nikkede han ligesom før og sagde:

»Du ved vel, at du hører til hos os! Du er en Skifting, men da din Moder græd og jamrede sig saa saare, da vi havde lagt dig i hendes Seng, saa forbarmede jeg mig over hende og trak og strak dig saa længe, til Troldeskikkelsen saa tilpas gik af dig. Ellers havde du nu set ud ligesom jeg og andet ærligt Troldpak . . .«

»Er jeg en Skifting!« sagde jeg og blev saa tindrende gal, at jeg var lige ved at ryge i Trolden. »Det er Løgn i din Hals!«

»Men saa gav han sig til at skoggerle, saa det lød langt henover Bakkerne, og nede i Stenen lo og klukkede det ogsaa. Og jeg ved ikke, hvordan det gik til, men tilsidst maatte jeg selv le med; men alligevel sad Hjærtet oppe i min Hals, og det trykkede saa haardt for Brystet af mig, at jeg næppe kunde drage Pusten . . . Men le maatte jeg, enten jeg vilde eller ej . . .«

»Hu ha!« mumlede Morten Rask, og hans gamle Mo'er gav sig igjen til at nikke.

»Omsider hørte det Grineri op, og saa spurgte han, Trolden:

»Vil du saa kjendes ved os?«

»Aldrig i Verden!« sagde jeg. »Jeg er født af ærlige Folk og kristelig døbt, og Morten Rask er min Nabo; han kan gaa i Borgen for mig, hvad Dag det skal være . . .«

»Det kan jeg!« bemærkede Morten.

»Er du kristelig døbt,« sagde Trolden til mig, »saa kan vi heller ikke mere kjendes ved dig. Hvad vil du saa her?«

»Jeg vil have en Part af dine Skatte,« svarede jeg. »Jeg er kjed af at slide og slæbe uden at faa noget ud af det. Du har jo mere end nok, selv om du la'er mig tage et Par Haandfulde. Jeg kan faa Niels Lyvers Gaard sønden paa til Kjøbs; han holder tyve Køer og fire Heste; Jorden er fed Muld, og den gjør sin Ejer til en rig Mand. Den Gaard kan jeg faa, om du vil hjælpe mig til det . . .«

Saa grinede Trolden igjen, men ikke højt som før; nu var det bare indvendig, han lo, saa hans bandsatte Gab naaede op til begge Øren.

»Du kan jo forsøge,« sagde han til mig. »Du kjender vel Maaden?«

»Jeg har hørt, at naar man løsner et Skud hen over det Sted, hvor du har din Skat, saa kan man tage deraf saa meget, man vil, uden at du kan hindre det . . .«

»Det er rigtigt nok,« svarede han. »Men naar du har fyldt din Sæk og dine Lommer, og du gaar herfra med det, saa maa du passe vel paa, at du ikke stikker i Rend, og du maa heller ikke kaste det fra dig, du har taget, for saa finder du det aldrig igjen. Og det kan ikke nytte, du kommer anden Gang herhen . . . Det vil jeg endda raade dig fra!«

»Det skal jeg nok huske altsammen,« sagde jeg til Trolden. »Saa skal du have Tak for god Besked. Jeg laaner en Skyder af min Nabo, Morten Rask, og saa ser jeg herhen en af Aftenerne.«

»Kom helst ved Midnat,« sagde Trolden til mig. »Saa er vi i bedst Humør. Farvel og hils hjemme!«

Ligesom han sagde det, lød der en fæl Rumsteren nede i Stenen, som om de kastede alle Pengekisterne om Kuld paa én Gang. Og saa lo og klukkede og hvæsede og peb det, saa En knap kunde høre Ørenlyd. Og Maanen kom i det samme frem fra en Rift i Himlen, og Skyerne saâ ud som store, kulsorte Bjerge, der væltede sig ovenpaa hinanden. Men da jeg saâ mig omkring, var Trolden borte og ligesaa de to Pengekister, der havde staaet ovenpaa Stenen, og der hørtes ikke anden Lyd end Østenvinden, der susede hen over Bakkerne . . .«

»Og nu vil du laane min Skyder for at faa Fingre i Skatten?« sagde Morten, efter at have summet sig lidt.

»Det vilde jeg gjærne,« svarede Jens Støver. »Hvad siger I, Mo'er Rask?«

Morten Rask's gamle Mo'er havde sluppet sit Arbejde og lyttet opmærksomt til Fortællingen.

»Jeg tænker, I skal lade det fare, Jens Støver,« sagde hun. »Han narrer jer alligevel. Vær tilfreds med, hvad I har, og slid jer taalsomt gjennem Verden. Lykken kan I ikke kjøbe for Penge, og mindst, naar I skal handle med Troldfolk om dem.«

Jens Støver saâ tankefuldt ned for sig, og hans blaalige Ansigtsfarve var en Kjende blegere end ellers.

»I er en klog Kone, Mo'er Rask,« sagde han omsider, »og jeres Ord har jeg altid holdt i Ære . . .« Han drog stærkt efter Vejret. »Men laan mig kun Skyderen alligevel, Morten!«

Morten var bleven saa alvorlig, at Smilehullerne var helt forsvundne, og hans tykke Kinder hang slapt ned.

»Hold dig fra de Galskaber, Jens,« sagde han indtrængende. »Saa maa du hellere se at gifte dig Penge til, om du end bliver nødt til at tage Konen med i Kjøbet.«

»Der er ingen, der vil have mig,« forsikrede Jens Støver med Overbevisning. »Jeg er for styg. Var jeg hvid og rød og trind som du, Morten, saa skulde jeg nok forsøge mig ad den Vej. Men nu kan jeg spare mig Møjen. Jeg vil holde mig til Rødstens-Trolden; man maa benytte den Lejlighed, der tilbyder sig.«

Da han havde faaet Mortens Bøsse til Laans, tog han Afsked og gik. Men først maatte han love, at han strax efter sit næste Møde med Trolden skulde komme igjen og fortælle, om det var lykkedes ham at faa Part i Skatten, og Bøsseløbet maatte han love at smøre over med Snogespyt, lige saa snart han havde brugt Bøssen til at skyde med hen over Troldens Skat, thi ellers vilde den aldrig mere kunne bide hverken paa Dyr eller Fugl.

I otte Dage hørte de ikke noget til, hvordan det gik Jens Støver, og i den Tid var Morten Rask efter sin Moders indstændige Formaning rejst over til Salling for at hilse paa Per Vonses Datter. Da Morten kom hjem igjen, var han lige saa lystig som før. Men han havde ikke kunnet beslutte sig til at gjøre endelig Aftale med Per Vonse. Han syntes, der var endnu et og andet at betænke sig paa. Havde man først giftet sig, mente han, saa var det forbi med Friheden og Lystigheden. Pigen kunde han nok lide, men Per Vonse og hans Kone var strænge Folk, og de havde ymtet om, at

deres tilkommende Svogerskab helst skulde forsage al Skjæmt og Glæde, om han vilde staa sig godt med dem. Men det Vilkaar skjøttede Morten ikke om at indlade sig paa.

Mo'er Rask var vred over, at han endnu ikke havde bestemt sig. Det vigtigste var, at han holdt af Pigen, sagde hun. Svogerskabet kom han sagtens ud af det med. Men snavs var det for en trediveaars Karl at gaa omkring i Ungkarlestand og søge sin Morskab paa Kroer og i Legestuer i Stedet for at faa Foden under eget Bord, tage sig en flink Kone og sætte velskabte Børn i Verden.

Morten lovede Bod og Bedring. Naar han næste Gang kom over til Salling, skulde han ikke opsætte Frieriet længere. Saa gik der endnu otte Dage hen, og saa en Aften — det var blevet mod Slutningen af November — kom Jens Støver ind i Stuen.

Han lignede rent ud en Stakkel; det saâ de strax paa ham. Klæderne hang paa ham som paa en Benrad, og hans Ansigtsfarve var gjennemsigtig bleg og blaa.

Han satte sig paa sin sædvanlige Plads, yderst paa Slagbænken, foldede Hænderne over en Knortekæp, han havde med sig, og sagde ikke noget.

»Man kan da ikke se paa dig, at du er kommen til Velstand!« sagde Morten Rask.

»Det er jeg heller ikke — endnu . . .« svarede Jens Støver.

»Hvordan gik det dig?« spurgte Morten. »Fik du Brug for min Skyder?«

»Det gjorde jeg . . . og jeg havde allerede taget saa mange Penge, jeg kunde slæbe med mig; men saa . . .«

»Hvad saa?«

»Saa bar jeg mig galt ad . . .«

»Fortæl da!«

Jens Støver bøjede Hovedet saa langt ned, at han støttede sin Hage mod Kæppen, og saa gav han sig til at fortælle om sit andet Møde med Trolden:

»Jeg gik derover ved Midnat, som han havde sagt, jeg skulde — og han sad ganske rigtig oppe paa Stenen, og der stod to store Pengekister ved Siden af ham ligesom forrige Gang. Jeg krøb gjennem Lyngen, og Skyderen havde jeg i Haanden . . . Da jeg kom nær nok, løsnede jeg mit Skud, og jeg saâ tydelig, at Røgen trak lige hen over Pengekisterne. Jeg satte i Løb hen til Stenen, og nu var der ikke mere Trold at se end bag paa min Haand. Men Pengekisterne stod der endnu. Det skinnede . . . hej, hej, hvor det skinnede! Funklende Guld! Og det klirrede, da jeg stak Haanden ned . . . og jeg lod det glide gjennem mine Fingre — snart følte jeg det brændende hedt og snart isnende koldt . . . jeg kunde ikke slippe det igjen . . . jeg borede begge mine Hænder derned, saa dybt jeg kunde komme — jeg rørte ved det med min Pande og mine Øjne, og Skinnet blev stærkere og stærkere . . . Men med det samme hørte jeg hele Tiden, at det klukkede nede i Stenen, som om nogen lo ganske sagte, og saa hviskede det: Tag til dig! Tag til dig!

Det gjorde jeg. Jeg fyldte en Pose, jeg havde med mig, og jeg fyldte mine Lommer og min Hue, og jeg stak de blanke Penge ind paa mit Bryst, saa mange jeg kunde bære . . . Saa sled jeg mig løs og vendte mig bort fra

Skatten. Men jeg gik Skridt for Skridt; thi jeg kom i Hu, hvad Utysket havde sagt: om jeg stak i at løbe, saa mistede jeg det altsammen . . . Jeg var allerede kommen over de første Bakker og havde knapt en halv Fjerdingvej hjem, og jeg lo ved mig selv og tænkte: Nu har du, hvad du behøver, og ingen skal liste det fra dig igjen . . . Men da jeg kommer op paa den næste Bakke og faar frit Syn ud over Markerne, saa ser jeg . . .«

Jens Støver holdt pludselig inde. —

»Hvad saâ du?« spurgte Morten med gabende Mund.

»Jeg saâ et Ildskær paa Himlen, og det var ikke til at tage fejl af — det var min egen Gaard, der stod i lys Lue . . .«

»Fanden heller!« mumlede Morten.

»Det var Kogleri og Djævelskab!« vedblev Jens Støver og huggede hidsig sin Kæp mod Gulvet. »Jeg saâ tydelig Gaarden brænde, og enten jeg vilde eller ej, saa fik Synet Magt over mig, og jeg maatte løbe, saa hurtig mine Ben kunde holde ud. Jeg løb og løb, og alt imens kastede jeg de blanke Penge fra mig for at komme fortere afsted . . . det var, ligesom Ildskæret tvang mig afsted, hvor meget jeg end vilde stritte imod!«

»Men Gaarden?« spurgte Morten Rask.

»Den stod uskadt, da jeg kom derhen . . .«

»Det var Satans!« udbrød Morten Rask.

Jens Støver trak saa haardt efter Vejret, at det peb i Brystet paa ham. Og saa huggede han atter Kæppen mod Gulvet af al Magt.

»Det var Djævelskab og Kogleri, siger jeg dig! Han havde narret mig. Men næste Gang narrer jeg ham. Jeg kom hid for at bede dig laane mig din Skyder endnu en Tid. Naar han lufter sine Kister ud ved den hellige Juletid, skyder jeg paa ham med Bly fra Kirkeruden . . . Jeg lister mig ned ved Indgangen til Stenen — dér skal jeg faa Ram paa ham, og naar jeg igjen bærer min Skat hjem, skal han ikke mere komme mig i Vejen!«

Morten Rask betragtede sin Nabo med en alvorlig og betænksom Mine.

»Var dig vel, Jens!« sagde han. »Det synes mig, at du har havt mer end nok at gjøre med Troldpakket. Hvad mener I, Mo'er? I har ikke sagt noget . . .«

Gamle Mo'er Rask nikkede betydningsfuldt:

»Det kan ikke nytte at tale til Jens derom. Han har givet sig Troldpakket i Vold, og han hører ikke, hvad vi siger . . .«

»Men Trolden varede dig jo ad mod at komme igjen?« ytrede Morten formanende.

»Det tager jeg mig ikke nær!« svarede Jens. »Jeg maa have Fingre i Skatten, om jeg saa skal lade mit Liv. Jeg hører Klangen af Pengene og ser dem skinne og lyse — jeg kan ikke faa Mad i min Mund eller Søvn i mine Øjne; jeg maa have dem; jeg maa — eller jeg bli'er vild og gjør en Ulykke paa mig selv . . .«

Han rejste sig op og aandede stærkt som for at tvinge sig til Rolighed.

»Kan jeg saa beholde din Skyder, Morten?« spurgte han lidt efter'

»Det kan du gjærne . . .«

»Saa skal du have Tak og Farvel!«

De saâ Jens Støver gaa hjem ad Markstien, der førte henimod hans Gaard. Det var en maanelys Aften, og de kunde tydelig se, at han en Gang imellem stod stille og svingede sin Kæp i Luften, som om han sloges med usynlige Fjender. Saa ludede han igjen forover og travede videre, indtil de tabte ham af Syne i Skumringen.

Tredie Juledag var Per Vonses Kone og Datter i Besøg hos Morten Rask. Det var gamle Mo'er Rask, der havde faaet dette Gjæsteri i Stand, thi hun havde sat sig i Hovedet, at Morten nu skulde gjøre Alvor af Frieriet.

Det var fint Julevejr med let Frost og blaa Luft, og da man havde sat Middagsmaaltidet til Livs, gik Morten og Per Vonses Datter en Tur ud over Markerne og hen mod Lyngbakkerne. Da de var komne halvvejs hen til Sænkningen, hvor Rødstenen fandtes, vilde Morten Rask vende om, som Folk paa Egnen havde for Skik, naar de kom i Nærheden af dette Sted. Men Per Vonses Datter drillede ham med, at han nok var bange for Troldpakket endog ved højlys Dag, og da Morten ikke vilde lade en saadan Beskyldning for Kujoneri sidde paa sig, erklærede han sig villig til at gaa lige hen ved Indgangen til Stenen, om det skulde være. Han havde intet udestaaende med Trolden, saa der var ingen Aarsag for ham til at være bange.

Rødstenen hævede sig op fra Dalen i en Højde af henved syv Alen. Rundt omkring var der ganske stille og

fredeligt. Der laa et tyndt Lag Sne paa Jorden, og den knirkede under Fødderne paa dem. Det var den eneste Lyd, der hørtes.

Da de havde nærmet sig Stenen i henved halvtresindstyve Skridts Afstand, begyndte Per Vonses Datter at sakke lidt bag ud. Nu var det hende, der ikke skjøttede om at gaa videre. Men Morten var bleven ilter, og han vilde vise, hvilken Karl han var.

»Bliv tilbage her,« sagde han til Per Vonses Datter. Du behøver jo ikke at gaa længer, naar du ikke har Lyst. Jeg gjør bare en Vandring rundt om Stenen; saa kommer jeg tilbage. Du skal dog faa at se, at jeg ikke er forknyt af mig.«

»Lad os hellere vende om, Morten!« sagde hun ængstelig. »Her er saa fælt stille. Og jeg synes, det tager til at mørkne . . .«

»Vist ikke!« svarede han. »Om Dagen behøver man ikke at frygte for Troldene. Saa skal de nok sørge for at hytte sig . . . Men se her!« tilføjede han strax efter og saà ned mod Jorden . . . »Jeg skjønner, her er gaaet Folk for nylig, for det sneede først igaar Aftes, og her er friske Spor af et Par Træsko . . .«

Per Vonses Datter kunde ogsaa se Sporene i Sneen. De kom fra den modsatte Side og vendte i lige Retning mod Stenen, paa den Side, hvor Indgangen var. Man vidste, at denne Indgang førte til en Hule; men ingen havde nogensinde vovet at gaa mere end fem Skridt derind, og det skulde endda være bekommet dem ilde bag efter.

Morten Rask var paa én Gang bleven saa optaget af det Spor, han havde fundet, at han forstærkede sine Skridt og lod Per Vonses Datter blive et lille Stykke bag efter sig. Han fulgte Sporet lige til Indgangen i Stenen; der løb det ind.

Pludselig slog en Tanke ned i ham — Jens Støver! Havde han ikke sagt, han vilde se at faa Ram paa Trolden just her ved Indgangen til Hulen og skyde paa ham med Bly fra Kirkeruden?

Morten Rask bukkede sig ned for at kigge ind i Aabningen, der var bred nok til, at et Menneske kunde slippe der igjennem. Han bøjede Overkroppen frem og gav sig til at lytte. Men der var stille baade inde og ude. Saa lagde han sig paa Knæ og følte sig for med Haanden. Først rørte han kun ved den kolde, frosne Jord . . . han rækkede Armen endnu lidt frem, og nu — hvad var det? . . . et Legeme, ganske stivt og koldt at føle paa . . .

Han gav et Skraal fra sig og foer tilbage. Per Vonses Datter, der havde nærmet sig nogle Skridt, gav sig ligeledes til at skrige, thi hun tvivlede ikke om, at det var Trolden, som havde slaaet et Tag i Morten. Men hendes Skrig bragte Morten Rask til Fatning igjen, og Bevidstheden om, at han havde et levende Menneske i sin umiddelbare Nærhed, gav ham tilmed Mod til atter at række Armen ind i Hulen og trække det Legeme frem, som han havde rørt ved. Det laa ikke to Skridt fra Hulens Aabning, saa Arbejdet var let nok. Morten trak til, og der kom først et Par Træsko til Syne, derpaa et Par lange, tynde Ben, og Morten kjendte nu, hvem det var —

Jens Støver laa død ved Indgangen til Rødstenen.

Ansigtets og Hændernes Farve var mørkeblaa, og Øjnene var brustne med et sært, uhyggeligt Udtryk. Den ene Haand holdt han fast sammenpresset om Mortens Bøsse.

Morten Rask blev staaende ganske stille og stirrede paa sin døde Ven og Nabo.

»Trolden har taget ham! Trolden har taget ham!« mumlede han den ene Gang efter den anden. »Stakkels Jens!« — —

Han gik hjem med Per Vonses Datter over Bakkerne og den snedækkede Marksti. Solen stod langt nede i Synskredsen og kastede et rødligt Skær over Egnen. Men Morten Rask gik og spekulerede ved sig selv: Kan hænde, det er ligesaa godt, om man slaar sig sammen med En, der vil rede Ens Seng og dække Ens Bord og holde Grillerne borte, saa man ikke gi'er sig i Lag med Troldpakket!

RUSBO BANKE.

Længst ude mod Havet, i Læ af de yderste Klitter, laa der et Hus, som ejedes af en Fiskermand. Det laa afsides fra andre beboede Steder, bygget tæt op til Klitvæggen, saa det næsten stødte sammen med den. Naar det var Uvejr, og der stod høj Sø, var det, ligesom den buldrende Larm fra Brændingerne tog fat i Husets Mure og rystede dem, og det klirrede i Tinkarrene, som var stillet op paa Skorstenshylden.

Men Manden, som boede i Huset, var vant til Havets Nærhed og den store Ensomhed, der omgav ham. Han havde levet der et halvt Hundrede Aar godt og vel, og han var groet saa fast til Stedet, at han nødig blev mere end en Dags Tid borte derfra. Det hændte nemlig, at han en eller to Gange om Maaneden maatte sejle ned til det nærliggende Lønstrup eller Løkken med den Fangst, Fiskeriet havde givet ham, og her tiltuskede han sig saa det nødtørftigste Kvantum Brød, Tobak, Brændevin og lidt Kaffe

for at være forsynet i den nærmeste Tid. Og han forlod ikke sine Enemærker igjen, før hans Proviant var sluppen op, og Nøden tvang ham afsted. Havde han Vejr og Vind imod sig, kunde det ske, at han maatte blive liggende udenfor Revlen et Par Dage og Nætter, indtil han kunde faa Baaden i Land. Men det anfægtede ham ikke, naar han blot vidste, at han befandt sig paa kjendt Grund.

Han boede alene i Huset, uden nogen Slags Selskab eller Medhjælp, og det havde han gjort, saa længe Folk der paa Egnen kunde huske tilbage. Nu var han godt oppe i Halvfjerdserne, men rask og kraftig at se til, ualmindelig høj og bred, med store, markerede Ansigtstræk og et stærkt, graat Haar og Skæg, der gav ham et noget vildt Udseende.

Der gik forskjellige Rygter om, hvem han var, og hvordan han var kommen til dette øde Punkt af Kysten. Et af de paalideligste gik ud paa, at han stammede fra en af de russiske Østersøprovinser — hvilket hans fremmedartede Udtale ogsaa nok kunde tyde paa — og at han var kommen fra Riga eller Reval med et Sejlskib, der for mange Aar siden havde lidt Skibbrud paa denne Del af Vestkysten. Han var den eneste, som Havet havde kastet levende i Land, og siden hen havde han bygget Huset og slaaet sig til Ro paa det selv samme Sted, hvor han var bleven frelst.

Men der var andre, som fandt denne Forklaring altfor nøgtern, og som ikke kunde nøjes med mindre end at gjøre den sære Eneboer til selve Rusbo-Manden.

Rusbo-Manden var et Gjenfærd, som man i lyse Nætter kunde se oppe paa en af Klitbakkerne, hvor det sad og

stirrede længselsfuldt ud over Havet. Men om det og Eneboeren i Klithuset var en og samme Persom — det kunde man ikke faa Rede paa.

Kun saa meget var vist, at Manden i Klithuset bedre end nogen anden kjendte Historien om Rusbo Banke, og traf man ham i hans gode Humør, var han ikke uvillig til at fortælle derom.

Det var saa mange Aar siden, at ingen mere kunde sige, naar det var sket. Men en Gang var der udfor Lilleheden Strand, der er et af de farligste Steder paa Jyllands Vestkyst, forlist et stort, russisk Skib, der havde flere Hundrede Mand om Bord, og de fandt alle deres Død i Havet. Nej, ikke alle — en eneste blev kastet i Land, og han havde et lille Barn i sine Arme.

Han blev fundet af nogle Bønder oppe fra Landet, og de holdt ham først for død, thi Hjærtet var hørt op at slaa, og hans Lemmer var blaa og stive. Barnet kunde de ikke faa vristet ud af hans Arm, og da der ikke var Tvivl om, at det var dødt, lod de det blive hos ham. Saa fik de lagt ham paa en Baare og vilde bære ham afsted til Tornby Kirke. Men undervejs kom der Liv i ham, og han satte sig halvt oprejst, medens han stadig holdt Barnet knuget ind til sig. Bønderne blev saa forskrækkede over dette Syn, at de nær havde sluppet Baaren og var løbet deres Vej, det bedste de kunde. Men der var en behjærtet Mand mellem dem, og han skammede dem ud for deres Kujoneri.

Den skibbrudne sad nu oprejst paa Baaren. Det var en kjøn Karl, endnu i sine bedste Aar. Han var rank af Vææxt og havde lyst, kruset Haar og Skæg. Hænder og Fødder

»Hvad saa?«

»Saa bar jeg mig galt ad . . .«

»Fortæl da!«

Jens Støver bøjede Hovedet saa langt ned, at han støttede sin Hage mod Kæppen, og saa gav han sig til at fortælle om sit andet Møde med Trolden:

»Jeg gik derover ved Midnat, som han havde sagt, jeg skulde — og han sad ganske rigtig oppe paa Stenen, og der stod to store Pengekister ved Siden af ham ligesom forrige Gang. Jeg krøb gjennem Lyngen, og Skyderen havde jeg i Haanden . . . Da jeg kom nær nok, løsnede jeg mit Skud, og jeg saâ tydelig, at Røgen trak lige hen over Pengekisterne. Jeg satte i Løb hen til Stenen, og nu var der ikke mere Trold at se end bag paa min Haand. Men Pengekisterne stod der endnu. Det skinnede . . . hej, hej, hvor det skinnede! Funklende Guld! Og det klirrede, da jeg stak Haanden ned . . . og jeg lod det glide gjennem mine Fingre — snart følte jeg det brændende hedt og snart isnende koldt . . . jeg kunde ikke slippe det igjen . . . jeg borede begge mine Hænder derned, saa dybt jeg kunde komme — jeg rørte ved det med min Pande og mine Øjne, og Skinnet blev stærkere og stærkere . . . Men med det samme hørte jeg hele Tiden, at det klukkede nede i Stenen, som om nogen lo ganske sagte, og saa hviskede det: Tag til dig! Tag til dig!

Det gjorde jeg. Jeg fyldte en Pose, jeg havde med mig, og jeg fyldte mine Lommer og min Hue, og jeg stak de blanke Penge ind paa mit Bryst, saa mange jeg kunde bære . . . Saa sled jeg mig løs og vendte mig bort fra

Skatten. Men jeg gik Skridt for Skridt; thi jeg kom i Hu, hvad Utysket havde sagt: om jeg stak i at løbe, saa mistede jeg det altsammen . . . Jeg var allerede kommen over de første Bakker og havde knapt en halv Fjerdingvej hjem, og jeg lo ved mig selv og tænkte: Nu har du, hvad du behøver, og ingen skal liste det fra dig igjen . . . Men da jeg kommer op paa den næste Bakke og faar frit Syn ud over Markerne, saa ser jeg . . .«

Jens Støver holdt pludselig inde. —

»Hvad saâ du?« spurgte Morten med gabende Mund.

»Jeg saâ et Ildskær paa Himlen, og det var ikke til at tage fejl af — det var min egen Gaard, der stod i lys Lue . . .«

»Fanden heller!« mumlede Morten.

»Det var Kogleri og Djævelskab!« vedblev Jens Støver og huggede hidsig sin Kæp mod Gulvet. »Jeg saâ tydelig Gaarden brænde, og enten jeg vilde eller ej, saa fik Synet Magt over mig, og jeg maatte løbe, saa hurtig mine Ben kunde holde ud. Jeg løb og løb, og alt imens kastede jeg de blanke Penge fra mig for at komme fortere afsted . . . det var, ligesom Ildskæret tvang mig afsted, hvor meget jeg end vilde stritte imod!«

»Men Gaarden?« spurgte Morten Rask.

»Den stod uskadt, da jeg kom derhen . . .«

»Det var Satans!« udbrød Morten Rask.

Jens Støver trak saa haardt efter Vejret, at det peb i Brystet paa ham. Og saa huggede han atter Kæppen mod Gulvet af al Magt.

En Morgenstund kom to Fiskere fra Lønstrup gaaende nordpaa ad Vejen til Lilleheden, hvor de havde Ærinde hos Kromanden. Da de var komne ud for Rusbo Banke, blev de opmærksomme paa noget, der laa henslængt paa en af Klitbakkerne. De kunde ikke strax se, om det var levende eller dødt, og den ene skubbede til den anden, lidt benauede, idet de kom i Tanker om, hvor de befandt sig. Men det var endnu aldrig hændt, at Rusbomanden havde vist sig paa Klitterne ved Dagens Lys, og de betænkte sig derfor ikke ret længe paa at nærme sig Stedet.

De saâ nu, at det var et Menneske, og da de kom helt derhen, kjendte de ham ogsaa. Det var den fremmede fra Klithuset. Han laa udstrakt i Lyngen, med Ansigtet vendt op ad, og Vinden, der fejede hen over Klitterne, satte hans Haar og Skæg i en sagte, bølgende Bevægelse. Men Legemet laa stivt og ubevægeligt. Han var død.

De to Fiskere tænkte, det var bedst, de bar ham hjem til hans Hytte. Den laa ikke langt borte. Det gjorde de saa, og de gik derpaa videre nordpaa til Lilleheden for at udrette deres Ærinde, og dér vilde de med det samme gjøre Melding om dėt Lig, de havde fundet.

Dėn paafølgende Søndag fik Klithusmanden en fattig, men kristelig Begravelse. Men Huset, han havde boet i, blev en rum Tid staaende urørt. Det var ikke mange Dalere værd, og ingen skjøttede om at tage det i Besiddelse. Saa hændte det imidlertid, at Sogneraadet kom i Tanker om, at det skulde have Erstatning for det Udlæg, man havde havt til Begravelsen, og da der vel altid maatte findes et Par Stykker Bohave eller Husgeraad, som kunde gjøres i

Penge, blev der beordret Auktion over Huset med tilhørende Inventar, saa simpelt det end var.

Den Ulejlighed havde man ikke stor Glæde af; thi Klithuset vilde ingen byde paa, og Bohavet, der bestod af et umalet Bord, en Stol og et lille Skab til at hænge op paa Væggen, blev alt i alt betalt med 5 Mark og 12 Sk. Nogle Tinkar og en Hornske fulgte med i Kjøbet.

Senere blev Skabet afstaaet til Sognepræsten, der samlede paa den Slags Snurrepiberier, og som havde hørt et og andet fortælle om den gamle Mand i Klithuset. — Da Præsten kom hjem og lukkede Skabet op, fandt han nogle beskrevne Papirer deri. De var meget gamle og saâ ud, som de kunde være Brudstykker af en Skibsjournal, affattet i det russiske Sprog. Paa et af Bladene, hvor Skriften var mindre udvisket end paa de øvrige, stod der følgende:

». . . . den . . 1702. Sprunget læk i Nordsøen. I tvende Døgn arbejdet ved Pumperne. Storm af N. V. Vi driver ind mod Land. Fartøjet lystrer ikke Roret . . . Gud være os alle naadig og forlade os vore Synder! . . .

— — — Vi er knapt et hundrede Alen fra Sandrevlerne. Om faa Timer vil vort Skib være Vrag og de mange Menneskeliv gaa hjælpeløst til Grunde . . . Kunde jeg blot frelse min Dreng, som jeg tog med paa Trods, i en ond Time, skjønt hans Moder tryglede mig . . . Straffen for min Haardhed . . . Almægtige Gud . . .«

Præsten, som havde kjøbt Hængeskabet og fundet Papirerne deri, kjendte Historien om Rusbo-Gjenfærdet, og han vidste,

hvordan Folk paa Egnen blandede Gjenfærdet sammen med Eneboeren i Klithuset. Nu sad han og grundede over de gamle Papirer, han havde fundet. Det var især Aarstallet 1702, der satte ham i Forvirring. Det passede altsammen helt godt til Fortællingen om det russiske Skibs Forlis udfor Lilleheden Strand. Men saa gammel kunde Eneboeren umulig have været, at han selv kunde have oplevet dette. Det stred ligefrem mod Naturens Orden. Men kunde man da tænke sig, at der havde været nogen anden Forbindelse mellem ham og Rusbo-Manden? Om han f. Ex. var kommen i Besiddelse af hans Papirer og Skibsjournal, da han — mange Aar efter — var strandet paa den selv samme, fjærne Kyst? Men hvorledes skulde det være gaaet til?

Det var ganske uforstaaeligt, og Præsten besluttede, at han ikke mere vilde spekulere derpaa, thi man skal vogte sig vel for Overtro, og hvad dermed hænger sammen.

Men saa var det en Aften, Præsten vandrede ned mod Stranden, og han mødte en gammel Bondemand fra Bjergby. Præsten og Bonden kjendte hinanden, og de kom til at tale om mange Ting. I Samtalens Løb siger saa Bondemanden:

»Ved vor Fa'er, at Rusbomanden ikke la'er sig se oppe paa Klitbakken? Det har dog været helt maanelyst de sidste Nætter, men han sidder ikke mere deroppe. Vi er flere Folk baade fra Tornby og Bjergby, der har observeret det . . .«

»Der har sikkert heller aldrig været noget Gjenfærd, kjære Ven,« sagde Præsten. »Det er altsammen kun overtroiske Forestillinger; naar de først faar Indpas hos et Menneske, saa bilder han sig ind at se Ting, som aldrig har existeret.«

»Vi havde nu ellers tænkt, at det kunde have sit Sammenhæng med ham — den fremmede,« vedblev den gamle Bonde. »For just som de fik givet ham en kristelig Begravelse, saa blev ogsaa Rusbomanden borte. Og derfor saa tænkte vi os, at han nu endelig havde faaet Ro i sin Grav . . . Hvad mener vor Fa'er om det?«

»Det kan vel være,« sagde Præsten. — —

Med den Besked maatte Bondemanden lade sig nøje. Og han gik hjem ad Vejen forbi Rusbo Banke — over Klit- og Hedebakkerne, der skraanede ned mod Stranden, hvor Terner og rødnæbede Strandskader spankulerede omkring, medens Havet drønede længst ude mod Vest, naar Brændingerne steg og faldt bag ved de yderste Klitter.

TOVE.

I.

Kongen dansede med Tovelille. Det var den sidste Aften, han var Gjæst paa det Rügenske Herresæde. Vigtige Statssager kaldte ham tilbage til Danmark.

I Riddersalen var alle Kjærter tændte. Paa det blanke, med Skifer belagte Gulv traadtes Dansen af meklenborgske og pommerske Adelsmænd, som Hr. Henning Podebusch havde buden til Gjæst.

Det var til Ære for den danske Konge, hvem man allerede havde givet Navnet Atterdag. Som Junker og Prins af Danmark havde han saa jævnlig opholdt sig ved Hertugerne af Meklenborgs og Pommerns Hoffer, og mange Venskabsforbindelser havde den unge Fyrste knyttet i sin Udlændighed. Man vilde nu tage Afsked med den prinselige Selskabsbroder og fejre den nylig valgte Konge.

Det gik lystigt til. De nordtyske Riddere og Adelsmænd lod ikke Vinen blive sur i Kanderne, og de fremmede Fruer og Jomfruer, som tog Del i Festen, syntes livligere i Sind og kjækkere i Sæder end deres danske Søstre. Haandtryk vexledes og Blikke mødtes, mens Dansen gik hen over det blanke Gulv, og Sangen lød bestandig højere, og Kanderne tømtes og fyldtes paany.

Men Kongen dansede med Tove. Hver Gang hun mødte ham i Dansen, lagde han sin Arm favnende om hendes Liv, og snoede hun sig fra ham, fulgte hans Blik hende uophørlig, til de mødtes igjen. Hr. Henning Podebusch betragtede sin Søster og Kongen og det Spil, der foregik mellem dem, og han smilede derved. Han stod længst tilbage i Salen, i den brede Vindueskarnap, og hans gode Ven og Standsfælle, Ridder Pogwitsch, kom hen og lagde sin Haand paa hans Skulder.

»Lykkelige Tanker skinner ud af dine Øjne, Ven Podebusch! Er det Kongens Artighed mod din smukke Søster, der behager dig saa vel?«

»Den har jeg ofte før været Vidne til!« svarede Hr. Podebusch. »Jeg har kun paa den sidste Tid gjort mig mine Betænkeligheder over, om andre Kaar vilde skabe andre Luner. Da Valdemar sidst gjæstede Rügen, var han en arveløs Prins og sin egen Herre; nu er han Danmarks udvalgte Konge og Prinsesse Helvigs Husbond. I kort Tid kan meget forandres.«

»Men til Svogerskab med den kløgtige Herre er der ikke længer Udsigt for dig,» ytrede Ridderen.

»Vistnok ikke,« lød Svaret. »Men kan hænde, der er Udsigt til det, som er lige saa tjenligt. Føjer det sig, som jeg tænker, saa gaar min Vej til Danmark; det Land skal ikke være ilde at leve i, og jeg skjønner, det bliver et muntert Hof, hvor Kong Valdemar er Herre!«

»Og din Søster?«

»Hun følger med mig, Ven Pogwitsch! Søskende bør nødig skilles ad!« — —

Ude i Salen traadte de den sidste Dans. Kjærterne begyndte at brænde døsigt. Det var blevet sent paa Natten. Omsider skiltes Riddere og Damer, og der blev stille i den store Hal.

Men ude paa Højenloftssvalen tegnede sig Skyggen af en Mand. Det var en høj, ungdommelig rank og kraftig Skikkelse. Han lænede sig mod Svalegangens Brystværn og støttede Panden i sin Haand, som om han var hensunken i Grublen eller i et Minde, han ikke kunde slippe.

Lidt efter hørtes det, at en Dør blev aabnet ind til den store Sal bag ved, og Skridt, hurtige og lette, bevægede sig hen over Skifergulvet. Manden ude paa Højenloftssvalen vendte sig om, og et stort, lykkeligt Smil lyste op i hans Ansigt. Han bredte Armene ud, og en ung Kvinde kom løbende henimod ham og kastede sig ind til hans Bryst.

»Tove — min lille Due!« hviskede Kongen og tog hende fastere ind til sig.

»Det er altsaa sandt, hvad man har sagt mig i denne Aften!« udbrød hun med hastig, dæmpet Stemme. »Du er ikke længer fri; du har ægtet den hovmodige Prinsesse,

Hertug Valdemars Søster — du er ikke mere min Ridder og Prins; men du har solgt vor Elskov for en Kongekrone!«

»Tove — Tovelille!« hviskede Kongen igjen. »Jeg elsker kun dig — jeg kan aldrig elske nogen anden. Havde Skæbnen villet det, var jeg bleven i min Udlændighed som den arveløse Fyrste ved Kejserens Hof; jeg havde ægtet min dejlige Tove uden at attraa nogen større Lykke i Verden. Men byder man mig kongelig Magt og Kongegjerning, saa var jeg en Taabe, om jeg ikke tog derimod.«

»Selv om du skulde svigte Tove!« sagde hun og saâ paa ham med store, varme Øjne.

»Hende svigter jeg aldrig! Du følger med mig til Danmark den Dag i Morgen, naar jeg bryder op herfra.

Ogsaa din Broder tager jeg med; jeg gjør ham til min Drost og bedste Mand. Volmer og Tove skilles aldrig!»

»Men din Dronning?« spurgte hun.

»Hun har ægtet mig for at dele min Magt — ikke for Elskovs Skyld. Hendes Hjærte er koldt. Af hende har du intet at frygte. Jeg skal fjæle dig i Danmarks dejlige Skove; jeg skal bygge dig et Slot, hvor du alene er Herskerinde, og hver Gang jeg er træt af at tinge og kriges for at samle Riget, saa kommer jeg til dig og hviler mit Hoved i dit Skjød. Du skal synge min Træthed bort; du skal ildne min Kløgt til nye Planer for Landets Frelse. Du, Tovelille, alene du, er min rette Viv!«

»Saa følger jeg dig, Volmer!« hviskede hun. »Hvad kommer det mig an paa Kronen eller Dronningekaaben! Lad kun Fru Helvig smykke sig dermed; lad hende sidde stiv og strunk paa Tronstolen ved din Side, og lad de fornemme Herrer bøje Knæ for hende! Jeg ejer dog, hvad hun aldrig vil vinde: dit Hjærte, Volmer! Du har selv sagt det — til mig kommer du, naar du er sorgfuld og træt; jeg stryger Rynkerne af din Pande; i min Favn skal din Snildhed voxe, dit Mod styrkes, fordi min Kjærlighed til dig skal være som en uudtømmelig Brønd, hvoraf du altid drikker dig ny Sundhed og nye Kræfter . . .«

»Tove, min elskede!« hviskede han igjen.

»Men til hvilket Sted i Danmark tænker du at føre mig hen?« spurgte hun pludselig.

»Hjortholm hedder Stedet,« svarede Kongen. »Det ligger ved Fuursøens Bred, skjult mellem tætte Skove.«

»Men er det langt fra — — Dronningen?« spurgte Tove nølende.

»Nu atter Dronningen! Hvad frygter du af hende?«

»I ved, Kong Volmer, at jeg stammer ned fra Rügens gamle Fyrster, hvem man beskylder for Hexeri og for at kunne se forborgne Ting. Ved I da ikke, at eders Tovelille har arvet nogle af de hemmelige Kræfter, som hendes Stammefædre raadede over . . .?«

Kongen lo.

»Guds store Død! Saa kan du jo des bedre staa dig mod Fru Helvig, om det, mod al Forventning, skulde komme til aabent Fjendskab mellem jer!«

»Le ikke, Volmer!« svarede Tove og saâ paa Kongen med sine kloge Øjne. »Der er noget, intet Menneske staar imod — sin Skæbne! Det er just noget af, hvad jeg har lært af mine Stammefædre. Jeg ved, at min og Fru Helvigs Vej maa ikke krydses; hænder det, da slukkes Toves Stjærne . . .«

»Barnegriller!« udbrød Kongen.

»Kald det, hvad I vil, Kong Volmer — jeg spørger dog igjen: Bliver det langt fra Dronningen?«

»Fra Roskilde By, hvor jeg tænker at holde Hof, til Hjortholm, hvor vi vil bygge vor egen, skjulte Rede, er der over otte Mile, naar man følger banet Vej. Er det dig ikke nok, saa har jeg en anden og bedre Plan. Saa snart jeg faar indløst Søborg og Herrederne der omkring, saa kjender jeg et Sted, endnu fjærnere fra Roskilde og Fru Helvig, et Sted, hvor du og jeg kan være ganske ene . . .«

»Sig mig — hvilket?«

»Gurre hedder Stedet,« lød Kongens Svar.

»Tove smilede og nikkede med sit smukke Hoved, paa hvilket de tykke, blonde Flætninger laa bunden sammen i en pyntelig Krans.

»Det Navn lider jeg godt,« sagde hun og nikkede igjen. »Jeg følger dig, Kong Volmer, først til Hjortholm — saa til Gurre!«

II.

Pesten hærgede i Landet. Der var Landsbyer, hvor hele Befolkningen var uddød. Den rejsende, der kom til en saadan hjemsøgt Plet, fandt Hytterne tomme. Hunden laa død i sin Lænke, thi der var ikke nogen, som bragte den Føde, og dens Ejermand havde ikke faaet Stunder til at slippe den løs, før han selv var bleven overrasket af Døden. Paa alfar Vej kunde man støde paa forraadnede Lig af dem, som Pesten havde indhentet undervejs, medens de ved Flugt søgte at undgaa deres lumske Fjende.

Ved Gurre var Jagthornenes Klang forstummet. Det var Aaret 1349, og Kong Valdemar forberedte sig til sin Deltagelse i den Brandenborgske Krig.

Paa Gurre Slot samledes de Riddere og Hofmænd, som skulde følge med Kongen i Felten. Hestene stod opsadlede i Gaarden; der lød Klirren af Vaaben og højrøstede Stemmer, og oppe i Hallen sad Herrerne bænkede for at tømme det sidste Bæger Vin, forinden man drog bort fra den pestsmittede Egn.

De ventede paa Kongen. Solen var gaaet ned bag Skovbrynet; Hestene trampede utaalmodig i den stenlagte Gaard, og Herrer og Svende skottede med ærgerlige Miner til hinanden, kjede af den lange Ventetid.

Men Kongen kom ikke.

Den dalende Sol havde i Vest samlet et Baal af luerøde Skyer, der kastede Gjenskin paa de smaa, firkantede Ruder i Slottets Fruerstue, og Skæret, i sarteste Rosenrødt, faldt ind i Vinduesfordybningen, hvor Kong Volmer og Tove sad.

Hun havde taget Plads paa et lavt Sæde foran Kongens Stol og hvilede begge sine Hænder paa hans Knæ, medens hun saâ op paa ham med den varmeste Ømhed, hun kunde lægge i sit Blik. Ved hendes Fødder laa et simpelt Strængeinstrument, paa hvilket hun havde spillet for Kongen. Hun gjentog nynnende de sidste Vers af Visen om Hr. Axel Tordsen og Skjøn Valborg:

»Bedre er det ej være fød
End stedse i Sorgen leve,
Med Længsel daglig at æde sit Brød
Og aldrig Lystighed prøve.

Gud dennem forlade, som Aarsag er,
At de ej sammen maa være,
Som haver hinanden af Hjærtet kjær
Og elsker i Tugt og Ære.
Men Lykken vender sig ofte om.«

Kongen lagde sin Haand paa hendes Hoved og kjærtegnede de lyse Flætninger.

»Ni lykkelige Aar har vi levet med hinanden, siden du kom til Danmark, Tovelille!«

»Men nu vender Lykken sig om,« svarede hun sagte.

»Hvorfor tænker du saa? Hvor ofte har vi ikke maattet skilles i disse Aar? Men hver Gang har vort Gjensyn havt fornyet Sødme. Vor Kjærlighed er voxet under Skilsmissen.«

»Men Døden kan skille, Volmer!«

»Døden! Den truer dig kun her, hvor den sorte Pestilentse har nærmet sig Gurre. Just derfor vil jeg have dig bort herfra. Ved mit Hof i Roskilde er du i Sikkerhed. Som Søster til min Drost og betroede Mand vil du blive vel modtagen af Dronningen; hun vover ikke andet. I de ni Aar, der er gaaet, maa du have lært, at du intet har at frygte af Fru Helvig. Mit sidste Ord til hende var dette: Vogt Jomfru Tove vel for mig! Og Dronningen svarede: »Jeg skal vogte og gjemme hende saa vel, som om I selv var hjemme« . . . Lad være, at Fru Helvig er strunk og stiv, uden kvindelig Mildhed. Dronning er hun dog med Ære, og sit Ord bryder hun ikke. Derfor vil jeg kun være tryg for dig, naar jeg ved, du er i Roskilde By, mens jeg gaar i Leding. Din Karm holder forspændt; alt er rede, og før jeg selv kan bryde op, maa jeg se dig vel borte fra denne Egn, hvor Sot og Død regere.«

»Husker du, Kong Volmer, hvad jeg sagde dig en Aften for ni Aar siden — den sidste Aften, vi var sammen i mit Fædrenehjem paa Rügen?«

»Det skulde jeg vel mindes! Vi talte om vor Elskov, og du lovede at følge mig til Hjortholm og Gurre. Det Løfte har du holdt!«

»Men der var ogsaa noget andet. Jeg sagde til dig, at Fru Helvigs og mine Veje maatte ikke krydses. Men jeg

vil vise dig, at jeg lyder dig mere end min Spaadomsgave. Jeg frygter ikke den onde Sot, som raser her; men er du mere tryg for mig, naar jeg er i Roskild, saa drager jeg afsted endnu i Aften!«

»Tak, Tove — min Due! Jeg tror mere paa dit Hjærte end paa den Spaadomskunst, du mener at have arvet efter dine rügenske Frænder. Paa Spaadomme tror jeg overhovedet ikke — det er Overtro og dum Uvidenhed, der fostrer dem. Jeg tror paa Lykken og paa eget Mod og Snildhed! Og nu Levvel! Tak for dette Møde som for alle de andre tilforn! Tak for al din Elskov, du rige Tovelille, som kan skænke din Volmer altid nye Skatte, mens du dog bliver ved at være lige rig!«

Han favnede hende med en Ømhed, som om det var deres første Elskovsmøde. Saa tog han hendes Haand og førte hende fra Fruerstuen ind gjennem den store Hal, hvor Ridderne endnu sad bænkede ved deres Krus og Kander. De rejste sig og bukkede dybt, men tavse, medens Tove gik gjennem Hallen ved Kongens Side. I den indre Slotsgaard holdt Karmen forspændt, og Kjøresvenden havde sin Nød med at styre de utaalmodige Heste. Tolv Ryttere ventede paa at følge med som Lejde for Kongens Elskede.

Jomfru Tove og hendes Terne tog Plads i Karmen. Kongen trykkede det sidste Kys paa Tovelilles Mund, og bort drog Toget, ud ad Borgporten og over den nedtrukne Vindebro, hvor Kong Valdemar blev staaende, saa længe han kunde øjne et Glimt af Tovelilles Vogn.

Men de adelige Herrer og deres Svende, som holdt inde i Slotsgaarden, parate til Opbrud, hviskede indbyrdes mellem hverandre:

»Drager Jomfru Tove til Fru Helvig, saa spørger vi vel nyt, før Kongen kommer hjem!«

Dronningen holdt Hof i Roskilde, medens Kong Valdemar fejdede i den Brandenborgske Krig.

Den naadige Frue kjendte intet til sin Medbejlerske, uden hvad Rygtet havde forebragt hende om Tovelille. Var hun saa smuk og saa indtagende af Væsen, som man fortalte? — Dronningen længtes efter at se sin Husbonds Slegfredviv. Det var mere af Nyfigenhed end af Skinsyge; thi Fru Helvig vidste, at hun aldrig havde ejet Kongens Hjærte. Ægteskabet var en statsklog Byttehandel mellem Kongen af Danmark og Hertug Valdemar af Slesvig. Havde de kunnet følge deres Tilbøjeligheder, havde Fru Helvig ægtet sin trofaste Kammersvend, Hr. Folkvar Lovmandssøn, saavel som Kong Valdemar havde ægtet Tove af Ryland. Men om end Dronningen kunde undvære sin Husbonds Kjærlighed, skjøttede hun dog ikke om at tænke sig Tove som sin Efterfølgerske paa Tronen. Og Rygtet, som tiere har travlt med at melde ondt end godt, havde ladet Fru Helvig faa Nys om, at Kongen skulde have ønsket hendes Død, for at han kunde hæve sin Elskede til Dronningeværdighed ved sin Side. Og om nu dette Rygte havde talt sandt? Om Tove hemmelig stræbte hende efter Livet?

Fru Helvig ønskede, at Lejlighed vilde tilbyde sig, saa hun kunde faa sin Medbejlerske at se, og hun var redebon kommen Kongens Vilje i Møde, da han bad hende »vogte Jomfru Tove vel«, medens hendes Broder, Drost Henning Podebusch, fulgte med i Leding.

Nu var Kongen borte, og Tovelille var kommen til Dronningens Hof.

Fru Helvig havde sendt sine Jomfruer bort, thi hun vilde være ene, naar hun modtog sin Gjæst. En gammel Kammermester førte Jomfru Tove ind i Fruerstuen. Dronningen sad i sin strunkeste Pynt foran et stort Metalspejl, der var stillet op paa hendes Sømmebord. Hun var iført en Guldbrokades Klædning, der stod stivt om hende, og Halskraven var saa snever, at det saâ ud, som om den høje Dame kun med Møje kunde bevæge Hovedet.

Tovelille blev staaende ved Døren og nejede med beleven Anstand. Men hendes ellers straalende og kjække Ansigt havde en syg Farve, og Blikket stirrede dødt frem for sig. Dronningen hilste stivt, uden at vende sig om, og gav hende et Vink om at træde nærmere.

»Velkommen til vort Hof, Jomfru Tove! Min kongelige Herre har bedet mig være eder en naadig Beskytterinde, medens Drosten, eders Broder, er borte fra Landet — og Kongen med. Jeg skjønner deraf, at I endnu staar i megen Yndest hos min Husbond . . .«

»Naadige Frue,« svarede Tove, »eders kongelige Herre har et trofast Sind; dem, han én Gang har skænket sin Gunst, svigter han ikke . . .«

»Det lader til, I kjender hans Troskab bedre, end jeg kjender den,« gjenmælede Dronningen. »Det er endda blevet sagt mig, at Kongen mere end én Gang har ønsket mig død, for at han ganske kunde give sig hen til sin ublu Lidenskab for eder, Jomfru Tove . . .«

»Stormægtigste Frue — I sagde nylig, at I skulde være mig en naadig Beskytterinde; men det er bitre Velkomstord, hvormed I modtager mig!«

»Jeg tænker, vi maa helst tale ærligt! Saa kommer vi siden hen des bedre ud af det med hinanden . . . Men hvordan er det, I ser ud?« — Dronningen vendte sig for første Gang om mod sin Gjæst. »I er jo ganske bleg, og eders Øjne er matte! Er det den Skjønhed, man berømmer eder for, og som har gjort saa mægtigt Indtryk paa Kong Valdemar, at han i alle disse Aar har været troløs mod sin retmæssige Viv?«

»Naadigste Frue,« svarede Tove med træt Stemme. »Jeg ved ikke, hvor meget man berømmer min Skjønhed her i i Landet. Men har Kong Valdemar mig kjær, saa tror jeg, han elsker mit muntre Sind og mit Hjærtes varme Ømhed mere end min ydre Skabning.«

»Aa, ilde er I ikke heller!« ytrede Fru Helvig. »Den Mathed, som ligger over eders Træk, skyldes vel kun Længslen efter eders kongelige Elsker. I tilstaar jo selv, at eders Hjærte er meget varmt, og Kongens vel ikke mindre. Man har sagt mig, han kalder jer sin lille Due — Tovelille!«

»Min naadige Frue — om I vil vide det, saa er jeg syg. Jeg mærkede intet dertil, mens vi var undervejs paa Rejsen, men da jeg vaagnede i Morges, sitrede jeg af Kulde under

de varme Bolstre, hvori jeg laa, og jeg havde næppe Kræfter til at staa op og klæde mig, da I skikkede Bud efter mig . . .«

»Hvad siger I? Nu ser jeg det! Eders Læber bliver blaa, og I ryster! Guds hellige Moder! Hvad fejler I?«

»Jeg ved det ikke . . . men det bliver mørkt for mine Øjne!« stammede Tovelille, idet hun sank halvt i Knæ paa Gulvet.

»Pesten! Det er Pesten, som I har bragt hertil!« raabte Dronningen og foer saa hastig op fra sin Stol, at den stive Guldbrokade raslede om hende. »Skynd eder bort . . . Eller lad mine Folk hjælpe jer afsted! Har I ikke gjort mig Ulykker nok, I onde Kvind! Skal I nu ogsaa bringe Sot og Død ind i mit Hus! Bort, bort med jer!«

»Jeg kan ikke!« mumlede Tove. »Mine Ben er som Bly under mig . . . jeg ser ud i et stort, uendelig stort Mørke . . . jeg ser . . .«

Men Fru Helvig ilede hen og aabnede Fruerstuens Dør paa vid Gab, og med en Stemme, der skælvede paa én Gang af Angst og Vrede, raabte hun ud:

»Kom! Kom! Vi har den sorte Død i Huset . . . Bring hurtig Hjælp!«

Paa Dørstolpen hang et blankt Skjold, og Fru Helvig hamrede derpaa med alle sine Kræfter.

De kom løbende — Jomfruer og Terner og den gamle Kammermester og Dronningens Hofsinder alle tilhobe.

»Før hende bort!« befalede Fru Helvig og pegede paa Tovelille, der laa bevidstløs paa Fruerstuens tavlede Gulv,

medens det fine, udtryksfulde Ansigt var fordrejet af Smerte. »Før hende bort, inden Smitten breder sig! Bring hende til Slotsfogdens Badstue og giv hende et Bad saa hedt, som hun taaler det!«

Men de stod allesammen — Terner og Kammersvende — og stirrede forbløffede paa hinanden. Ingen af dem vilde røre ved den pestsyge.

»Hvad nøler I efter?« udbrød Dronningen. »Tør I ikke selv bære hende til Badstuen, saa skik Bud efter Slotsfogdens Folk!«

Dertil var de alle parate, og den ene foer afsted hurtigere end den anden. Den gamle Kammermester vendte tilbage med to af Slotsfogdens Karle — tapre Folk, der hverken skyede Ild eller Pest.

De løftede Tovelille op. Sygdommen havde gjort hendes Træk næsten ukjendelige; men Legemet havde endnu sine fine og bløde Former, og det store, lyse Haar strøg hen ad Gulvet, medens Slotsfogdens Folk bar hende bort.

Hun vaagnede af sin Afmagt og mumlede:

»Jeg vil ikke dø . . . de venter mig paa Gurre . . . Nu blomstrer Humlerankerne i min Urtegaard . . . Jeg hører mine smaa Børn græde . . . Og Volmer strækker sine Arme ud . . . Hør! Hører I ikke — han kalder paa Tovelille . . .«

Dronningen stod alene i Fruerstuen, støttende sin Pande mod Vinduesruden. Hendes Sind var i underlig Uro. For

to Timer siden havde de bragt Tovelille til Badstuen, men der var endnu ikke kommet Bud derfra. Levede hun endnu, eller var hun allerede blevet et Offer for den onde Sot? Fru Helvig grundede over, om det var Had, hun følte mod denne Kvinde, eller kun et Mishag, der skyldtes krænket Forfængelighed. Vilde hendes Hjærte slaa friere og lettere, dersom der kom Bud om, at Tovelille var død? Hun troede det knapt. Mellem hende og Kongen vilde der dog aldrig voxe Elskov frem. Men Misundelse følte hun — en bitter, nagende Misundelse, fordi den anden havde været lykkelig i sin Kjærlighed, medens hun, Dronningen, maatte skjule sine lønlige Længsler under den stive Pragt, og ingen turde vide, at hun havde et Hjærte, der bankede stærkt og ømt for en anden. Tanken pinte hende, saa hun næsten følte det som en legemlig Smerte. Maaske hun alligevel vilde blive glad, dersom der kom Bud om, at Tove var død.

Hun stirrede ud over Slottets Ringmur. I Hjørnetaarnet stod Kuren paa Vagt. Langt borte kunde hun se Fjorden, der laa blank og stille.

Saa lød der pludselig et Skrig fra den Del af Bygningen, hvor Slotsfogden boede. Et langtrukkent, klagende Skrig. Og det efterfulgtes af et andet og et tredie og derpaa en uophørlig Række af jammerfulde Nødraab, der først steg i Heftighed for lidt efter lidt at dø hen i dæmpede, kvalte Lyde.

Dronningen var faret heftig sammen og stod bleg og lyttede. Udenfor, i Byens bredeste Stræde, der førte op til Slottet, lød der Støj af klaprende Sko. Det var Stadens

Borgere, der strømmede til, opskræmmede af Skrigene, de havde hørt.

Dronningen vendte sig om for at tilkalde sine Folk og skaffe sig Efterretning om, hvad der var foregaaet. Men i det samme aabnedes Døren til Fruerstuen af Kammermesteren, og han blev staaende forpustet og skælvende paa Tærsklen.

»Hvad Ulykkesbud bringer du?« spurgte Dronningen hastig. »Hvad er det for Jammerskrig, som nylig hørtes herop?«

»Naadigste Dronning,« svarede Kammermesteren — »jeg har ydmygeligst at melde, at Jomfru Tove er død i Badet!«

»Tove død!« . . . Dronningen saa stivt paa den rystende

og bukkende Kammermester, og det syntes, som hun maatte tøve noget, før hun kunde fortsætte sit Spørgsmaal:

»Hvordan døde hun? Bukkede hun saa hurtig under for den onde Pestsyge?«

»Nej, naadigste Dronning . . . vi lod Morten Lægekunstner se til hende, forinden hun blev baaren til Badet. Han mente, at Pestilentsen havde ikke værre Tag i hende, end at hun kunde overleve det, naar vi skyndte os med Lægemidlet. Men saa hedede de for stærkt til. Hun var ene derinde, og kan hænde, det var et Uheld, som vilde, at Døren til Badstuen smækkede i, og Nøglen kunde vi ikke finde . . . eller om nogen var Skyld deri med Forsæt og ond Vilje, det kan jeg ikke sige. Da vi kom til, havde Dampen og Røgen kvalt hende!«

Dronningen stod og saâ ned for sig; hun var bleven meget bleg, og hendes Haand rystede.

»Det vil Kongen kræve baade jer og mig til Regnskab for!« sagde hun omsider.

»Saa Gud hjælpe os alle, naadigste Dronning!« sagde den gamle Kammermester og slog Kors for sig. »Onde Tidender spørges hastig. Hører I, hvad de raaber dernede?«

Udenfor Slotsmuren havde Borgerne samlet sig. Der lød en dump Larm som af mange Stemmer, og mellem dem hørtes et højt, skingrende Raab, der blev gjentaget stærkere og stærkere:

»Ve hende, Dronning Helvig! Hun har voldet Tovelilles Død!«

III.

Det er tidligt Foraar. Bønderne fra Gurre By pløjer deres Marker, og udenfor Hytterne løber de barbenede Smaapurke omkring mellem Geder og Grise, medens Konen staar ved den blussende Arne og rører om i Gryden for at have Grøden færdig til Nadvertid, naar Mand og Karle kommer hjem. Og Skorstensrøgen snor sig op mod den blaa Luft.

Rundt om Engene ligger en Krans af Skove, og Gurre Sø blinker som et vaagent, smilende Øje, hvori hvide, fjerlette Sommerskyer spejler sig.

Den onde Tid er glemt. Pesten er borte for den Gang, og ingen gjør sig Bekymringer over, at den troligvis kommer igjen ad Aare.

Ved Aftentid, da Folkene er komne hjem fra Marken, og Grødfadet er tømt, og Smaapurkene ligge mætte og trygge i deres Seng, kommer et underligt Tog frem ad Hovedvejen, der fører sydfra op til Gurre . . .

Først rider en Tylvt Ryttere med blanke Spyd, der blinke i Maanelyset. Derpaa følger otte Hofsvende til Fods, i Silkekofte og med Sølvsporer. De bære en Kiste mellem sig, dækket af et Skarlagens Klæde, og i Klædet er indsyet som adeligt Vaaben en hvid, kronet Løve, holdende en Hellebard i sine Kløer.

Tæt bag ved Kisten rider en høj, fornem Skikkelse i ridderlig Rustning. Han har bøjet Hovedet ned mod Brystet, og om Munden ligger et smerteligt Drag, som om Sorgen havde skaaret en Fure, der aldrig mere kunde slettes ud. Tøjlerne hviler slapt i hans Haand, men Hesten gaar Fod

for Fod bag ved Kisten, saa nær, at dens Mule stundom rører ved Ligklædet, og saa taalsomt, som om den ofte før havde gaaet den samme Vej paa samme Maade. Efter den fornemme Rytter — men i ærbødig Afstand — følger endnu en Tylvt Hestfolk med Spyd og Lanser.

Toget standser udenfor Gurre Slot. Herolden blæser i sit Horn et Signal, der melder: »Kongen!« Kuren svarer fra Porttaarnet. Vindebroen hidses ned, og Skaren rider ind i Borggaarden.

Hofsvendene bære Kisten op i Kongens Sengekammer og stiller den udenfor hans Leje. Saa trække de sig tavse og bukkende tilbage, men hemmelig skotter de til hinanden med ærgerlige Miner. De er kjede af den møjsommelige Ligfærd, som aldrig vil faa Ende.

Men Kongen sætter sig paa Sengefjælen foran Kisten, der indeholder hans døde Elskede. Og de skarpe, kloge Øjne faa en fugtig Glans, idet han hvisker hen for sig:

»Tove — Tove — min lille Due!«

Der gaar Rygte om, at Toves Lig skjuler en hemmelig Trolddomskraft, som er Skyld i, at Kongen ikke kan slippe det, men maa føre det med sig, hvor han rejser hen. Desaarsag har to af Kongens Hofmænd lagt Raad op med hinanden, og en Dag, medens deres kongelige Herre modtager et fremmed Sendebud fra Kejserens Hof, lister de sig op i Kongens Sengekammer, hvor Kisten staar. De bryder for-

sigtig Laaget op, og under Ligets venstre Bryst finder de en Ring, der ser ud, som om den kunde være snoet af tvende Haarlokker — den ene ganske lys og blød, den anden strid og rødlig brun. Den ene af Hofmændene skjuler Ringen hos sig, og de sømmer derpaa omhyggelig Kisten til og dækker den med det vaabenprydede Skarlagens Klæde.

Men da Kongen om Aftenen kommer op i sit Sengekammer og ser Tovelilles Kiste, stryger han Haanden over Panden og stirrer forundret frem for sig. Han kalder sine Kammersvende til sig og befaler dem at drage Omsorg for, at Liget bisættes med standsmæssig Højtidelighed i Slottets Kapel. Men fra samme Øjeblik kaster Kongen sin synderlige Gunst og Kjærlighed paa den af Hofmændene, som bærer den fundne Ring hos sig, og han kan ingen Tid paa Dagen undvære hans Selskab.

Saa hænder det Aar og Dag efter, at Kong Valdemar og hans Mænd kommer ridende gjennem Kjøng Sogn, der kun ligger to Mile fra Vordingborg. Deres Vej fører forbi et stort Morads, og da de kommer dertil, kaster Hofmanden ubemærket Tovelilles Ring ud i Uføret, thi han er forlængst bleven kjed af den idelige Opvartning, hans kongelige Herre kræver af ham.

Men saa saare det er sket, byder Kongen sit Følge at holde stille. Han peger ud over Moradset, og hans Øjne lyser, idet han siger til sine Ledsagere:

»Ser I, hvilken Skjønhed! Aldrig har jeg set en herligere Plet . . . Her vil jeg bygge mig et Jagthus, og jeg vil kalde det Lille-Gurre!« — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Der er gaaet mange Aar. Men Bondemanden, som lunter med sit gamle Hors ind til Kjøbstaden, kalder endnu Resterne af den brede, brolagte Vej, der en Gang strakte sig fra Vordingborg til det Helsingørske Gurre, Valdemars Vej. Thi her red Kongen i sludfuld Høst og i lyse Sommernætter, og Skovene gav Gjenlyd af Jagthornenes Klang.

Men da Kongen var død, spredte Munkene Sagnet ud om hans Dødningejagt, og naar de store Stenugler i Parringstiden foer med Skrig og flagrende Vingeslag gjennem Skoven, da trak Bonden og hans Viv med Gru Dynen højt op over Hovedet og tænkte, det var Kong Valdemar, der jagede med sine sorte Heste og Hunde hen over de Steder, han havde elsket for Tovelilles Skyld.

ST. HELENE KILDE.

Mange Folk drog frem gjennem Tibirke og Tidsvilde By, over Flyvesandsgrunden, ud imod Brinken, der skraaner stejlt ned mod Havet. Der var syge og sunde. Værkbrudne, som laa henstrakte i Bunden af Fjælevognen, trukken af tungt asende Heste, Krøblinge, der slæbte sig afsted ved Krykke og Stok. Men der var ogsaa Godtfolk med lystigt Sind og hele Lemmer. De drog til Kildemarkedet for at slaa Gjækken løs.

Der var Folk fra de nærliggende Landsbyer og Folk langvejs fra. Unge Karle fra Kulsvieregnen i mørkegrøn Trøje og rød Vest med en dobbelt Række Sølvknapper, Piger med guldbroderet Hue og flagrende Huebaand, og gamle Mænd og Kvinder i Vadmel og Hvergarn nede fra det sydligste Sjælland.

Det var St. Hansdags Aften, og paa denne Tid viste Kilden sin undergjørende Kraft endnu bedre end ved Mariæmesse og Kyndelmesse. Den hjalp for Øjensvaghed og Gigt og for allehaande onde Vædsker i Blodet.

Rundt omkring Kildevældet ventede de værkbrudne, indtil der blev Plads for dem til at faa deres syge Lemmer badede i det helbredende Vand. Og saa snart de havde »bedet sig Vandet til« af Helgeninden, drukket deraf og kastet det over Hovedet paa sig — saaledes som Skik og Brug krævede, for at Mirakelkuren kunde hjælpe — blev de baarne af Slægtninge og Venner eller slæbte sig selv videre til Helenes Grav, der ligger oppe paa Marken, indhegnet af et Stengjærde, henved tusind Skridt borte fra den hellige Kilde.

Aftenens Skygger gled som mørke, kæmpestore Vinger over Landet og over Havet nedenfor Brinken. Men Sommernatten var lun, og Vindpustet, der strøg hen over den aabne Mark, føltes kun som en forfriskende Aande. — —

Der kom en Pige og en gammel Morlil gaaende ad Stien, der førte ud til Kildespringet. Den gamle lænede sig tungt til sin Ledsagerske, og denne havde lagt sin Arm om hendes Liv for bedre at støtte hende. De kom langvejs fra og havde gaaet det meste af Dagen for til rette Tid at naa Maalet for deres Valfart. Morlillen havde en sort Skærm over Panden, men den Del af Ansigtet, som var synligt, havde en underlig graagul Farve over et Net af skarpe Rynker. Hagen hvilede paa det smalle, indfaldne Bryst, og hele Skikkelsen syntes saa kraftesløs, som om den ikke orkede at slæbe sig længere frem. Pigen, der ledsagede den syge, var meget ung, men hendes Væxt var rank og spænstig, og den solbrændte Lød røbede sundt Blod. Hun traadte let og sikkert i Sandet, som om den lange Vandring endnu ikke havde taget synderlig paa hendes Kræfter.

De var de sidste, der naaede Kilden, og da de kom derhen, havde den korte Midsommernat bredt sit Slør over Land og Hav. I det dæmrende Halvlys fik alle Ting sælsomme, uvirkelige Former, der ligesom voxede sammen med Skyggerne og tog Skikkelse efter dem.

Den syge Morlil havde sat sig paa et af de i Skrænten indskaarne Trin, der førte til Kildevældet. Hendes Hoved var faldet endnu dybere ned mod Brystet, og det var uvist, om hun var sovet ind eller sunken helt hen i Afmagt. Hendes unge Ledsagerske stod ret op ved hendes Side og saâ sig forskræmt omkring. De værkbrudne Kildesøgende, der laa ubevægelig henstrakte paa Jorden, indsvøbte i Vaar og Dyner, lignede spøgelsesagtige Lig, og Korsene, som de havde rejst til Ære for Sancta Helene, syntes at true med deres stive Træarme. Kludene, hvormed de syge havde behængt dem, saâ ud som døde Fugle.

Pigen rev sit Hovedklæde af sig, thi Angsten gjorde hendes Kinder hede. Men idet hun kom til at røre ved sit Haar, trak hun hurtig Haanden til sig igjen — Haaret var skaaret tæt af. Først nu kom hun til at tænke derpaa. Hun havde solgt sine tykke, lyse Flætninger til en omvandrende Kræmmer, og hun havde gjort det for at faa Penge til at lægge i Tibirke Fattigblok, thi uden saadant Offer turde ingen søge den undergjørende Kilde. Saaledes var det ved Landemodet blevet højtidelig anordnet. Og da hun intet andet havde at give, for at hendes Moder kunde blive helbredet for den onde Øjensyge, saa gav hun sit lange, lyse Haar — det, hendes Fæstemand saa tidt havde kjærtegnet.

Hun bandt Klædet om sit Hoved igjen, lige saa hurtig som hun havde revet det af. Hun vilde ikke, at nogen skulde blive Vidne til hendes Fattigdom. Saa øste hun Vand af Kilden, gav sin Moder at drikke, hældte Vandet over hendes Hoved og øste paany af Kilden for at bade hendes syge Øjne. Og den gamle Kone vaagnede derved, begyndte at sukke og stønne, derpaa at tale, og hun mumlede, at hun allerede kunde mærke, hvorledes Kildevandet virkede med sin undergjørende Kraft.

Da alle Ceremonier nøjagtig var fulgte, lagde Morlillen og hendes Datter sig Side om Side tæt ved Kilden. De havde intet at hylle sig ind i, men Datteren tog sit Skjørt af og bredte det over den syge.

Hun faldt strax til Ro. Men hendes Ledsagerske laa med vaagne Øjne og saâ ind i den disede Luft, der allerede begyndte at lysne paany med bløde, graahvide Farver. Frygten havde forladt hende, men hendes Sanser var forvirrede, og hun kunde ikke skælne, om det var Luften eller Vandet, hun stirrede ud imod.

Saa forekom det hende, at Lysningen samlede sig mere og mere paa ét Punkt. Der kom flere Farver til: lilla, bleggule og røde. Og ud fra Lysningen gled en aaben Stenkiste, hvori der laa en hvidklædt Kvinde med Birkeløv i Haaret. Kisten fløđ ind mod Land, og der, hvor den drev ind, aabnede Brinken sig, og der vældede blinkende Vandstraaler frem. Men den hvidklædte Kvinde rejste sig op i Stenkisten og strakte sine Hænder ud over Landet . . .

Der kom nogle Mænd, og de løftede Kisten op paa deres Skuldre og bar den længere frem over Marken. Men

da de havde gaaet et Stykke Vej, vel omtrent tusinde Skridt, evnede de ikke mere at bære den tunge Byrde. De satte den ned paa Jorden, og i det samme aabnede der sig en Grav foran dem, og Kisten sank af sig selv ned deri.

Der lød — langt borte fra — noget, som kunde ligne dybe Brysttoner fra et usynligt Munkekor, der lovsang det evig uudgrundelige.

Men det var Havet, der brød ind mod Brinken. —

DANSKE SAGN OG HISTORIER.

DANSKE SAGN

OG

HISTORIER.

FORTALTE

AF

VILHELM ØSTERGAARD.

MED ILLUSTRATIONER AF V. JASTRAU.

NY SAMLING.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1893.

FORORD.

I denne ligesom i den foregaaende Samling »Danske Sagn og Historier« er Størsteparten af Motiverne hentede fra J. M. Thieles »Danmarks Folkesagn«. Der er imidlertid den Forskjel, at jeg her saa godt som udelukkende har taget Sigte paa Folkeæventyret og Folketraditionen i Stedet for delvis at lægge de historisk-romantiske Sagn til Grundlag. Det egentlige Folkeæventyr-Motiv frister mere end noget andet til fri, digterisk Behandling. For at tage et enkelt Exempel skal jeg nævne Motivet til »Per Klyve og Kongen«, der findes i flere oprindelige Fremstillinger, men — saa vidt jeg har kunnet efterspore — ikke tidligere har været Gjenstand for en udførlig, fri Bearbejdelse eller Omdigtning. Dette gamle Folkesagn byder et ypperligt Grundlag for en Skildring af den fattige Bondemand og hans Hjem og Fortælling om, hvordan det gik ham hos Kongen. Der er tillige her et udpræget dramatisk Moment til Stede, og som Tilfældet er med dette Folkesagn, forholder det sig med mangfoldige andre. Det er dette, som gjør vore gamle Sagn- og Æventyr-

motiver saa tiltrækkende for den, der først én Gang er begyndt at sysle dermed.

Arbejdet er blevet mig kjærere, jo mere jeg har fordybet mig deri, og da det er min Agt at fortsætte Behandlingen af de gamle Folkesagn og Folketraditioner, har jeg dobbelt Aarsag til at takke for den gode Modtagelse, som blev første Samling af »Danske Sagn og Historier« til Del. Den har væsentlig bidraget til, at nærværende Samling har kunnet udkomme allerede Aaret efter.

Frederiksberg, i November 1893.

Vilhelm Østergaard.

INDHOLD.

FRA HAVETS BUND.

I gamle Dage strakte Tibirke Byes Marker sig helt ned til Stranden, og Kvæget græssede, hvor dér nu er gold Flyvesandsgrund. Der laa gode Gaarde med veldyrkede Jorder; thi de Tibirke Bønder var vindskibelige og arbejdsomme Folk. Men de havde ogsaa Ord for at holde grumme fast ved deres Velstand; de gav ikke noget bort uden at være sikre paa at faa mere i Stedet, og for Resten skjøttede

de sig selv og taalte heller ikke, at andre kom dem for nær.

Nedenfor en Bakke, hvorfra man kunde se langt ud over Havet, laa der en Gaard, som var større og anseligere end nogen af de andre i Byen. Den ejedes af en Enkekone, og hun havde kun en eneste Søn. Hun hed Bolene, og Sønnen hed Jørgen.

Mo'er Bolene var en lillebitte, mager Kone med et skarpt, kantet Ansigt, hvori et Par hvasse Øjne kiggede frem ligesom mellem to dybe Rynker. Over hendes Skikkelse var der noget haardt og stift, som om den var hugget ud i Sten, og selv Stemmen havde en haard Klang, som naar man slaar to Stene mod hinanden.

Sønnen lignede hende saa lidt som vel muligt, og havde man ikke vidst bedre, skulde man have forsvoret, at de to kunde være i saa nær Slægt med hinanden. Han var høj af Væxt og bredt bygget; Trækkene var lyse og bløde, Øjnene blaa og lidt fremstaaende under ganske gule Bryn. De sagde, at han slægtede Faderen paa i Udseende og for Resten ogsaa i Sindelag.

Han var en sær, indesluttet Fyr — grumme faamælt af sig, naar han var sammen med andet Godtfolk; men slæntrede han alene omkring nede ved Stranden — hvad han jævnlig havde for Skik — saa plejede han at synge af fuld Hals, og de, som havde hørt det, sagde, at det var nogle underlige Viser, han skraalede. Det var ingen af dem, der blev solgt paa Kjøbstadsmarkedet, og det var ikke til at hitte hverken Mening eller Tone i dem. Det lød snarest, som naar Blæsten synger ude over Havet paa Stormvejrsdage.

Han var heller ikke mere talende hjemme end ude mellem fremmede. Naboerne, som nøjere kjendte Forholdet, sagde, at han og Moderen nok ikke kom godt ud af det med hinanden. Det vil sige: der vexledes sjælden onde Ord mellem dem; han maatte kun gjøre alt saaledes, som hun vilde have det, og turde ikke sætte sig op mod den Magt, hun øvede over ham. Men det kan ogsaa hænde, at han var for veg og magelig til at handle paa egen Haand, og at han i Grunden fandt sig bedst til rette ved den Afhængighed, der forlangtes af ham. Der var kun ét Punkt, paa hvilket han havde sin egen Vilje: han vilde have Frihed til at slæntre alene ud og følge Stranden ned til Asserbo eller nordpaa mod Gilleleje, og naar det Sind kom over ham, kunde intet holde ham hjemme. Han gik bort, som han var bedst i Gang med sit Arbejde, eller i sene Aftentimer, naar alle andre var gaaede til Hvile. Mo'er Bolene saâ bistert paa ham, naar han kom hjem, og gav ham baade hvasse Ord og hvasse Øjekast; men det blev ikke anderledes for det.

Helst laa han oppe paa Bakken, naar Solen gjemte sig i Havet, og Engene begyndte at dampe. Der formede sig allehaande Skikkelser nede paa Stranden, og han var vis paa, at de virkelig var til. De steg op fra Havets Bund — Havfruer og Havkvæg, og Havkvæget gav sig til at græsse paa Engen. Dèt var ikke altid, han saâ det — der kunde gaa Uger og Maaneder imellem — men saa maatte han ligge deroppe og vente, til de fremmede Skikkelser kom igjen. Og imidlertid gik Mo'er Bolene hjemme og bandede over hans Lediggang, medens hun selv rumsterede travlt

omkring og talte al Ting efter med gridske og karrige Øjne; thi eftersom Sønnen var saa lad og ligegyldig, maatte hun vaage dobbelt over Gaardens Velstand.

Der kom en Dag to Mænd op til Mo'er Bolenes Gaard, og det var let at skjønne, at de havde noget alvorligt paa Hjærte; thi de saâ meget betænksomme ud begge to. Da de var blevne bænkede i Stuen, hvor Mo'er Bolene sad ved sin Spinderok, og hvor der laa en stor, sort Kat og snurrede foran den gamle Bilæggerovn, sad de først tavse en Tid lang, og den ene saâ paa den anden, ligesom de ikke rigtig kunde enes om, hvem af dem der skulde tage Ordet. Eftersom Mo'er Bolene heller ikke var meget veltalende af sig, kunde det være blevet længe ved paa den Maade, hvis ikke den sorte Kat paa én Gang var bleven kjed af at ligge foran Bilæggerovnen og havde rejst sig op for at skyde Ryg, stikke Halen lige i Vejret og derpaa med et Spring sætte op paa Ryggen af den brede Lænestol, hvori Mo'er Bolene sad.

Det gav uvilkaarlig et Ryk i Mændene ved denne pludselige Forstyrrelse; men de sundede sig snart, og derpaa sagde den ene af dem:

»Det er en skjøn Kat, I har der, Mo'er Bolene . . .«

»Og en grumme klog Kat!« tilføjede den anden.

Men den gamle Kvinde svarede ikke noget paa disse Ytringer; thi hun fandt, at det ikke var noget at svare paa.

»I er ogsaa selv en klog Kone — klogere end de fleste,« vedblev den af Mændene, der først havde talt.

Nu saâ Mo'er Bolene omsider op, og hun lod sine smaa, skarpe Øjne vandre fra den ene til den anden af sine tvende Gjæster; men hendes Ansigt var ellers ganske ubevægeligt.

»Kom frem med, hvad I har paa Hjærte!« sagde hun. »Og sid ikke der og spild Tiden!«

»Vi har det paa Hjærtet,« sagde den ene af Mændene, »at vi er komne til dig, fordi du har Ord her i Byen for at være en erfaren Kvinde, der forstaar sig paa et og andet, som det ikke er givet alle at forstaa sig paa. Og der er hændet noget sært, som vi kunde ønske at tale med dig om ...«

Og hvad er der hændet, Morten Skræp?« spurgte hun.

»Vi har set Havkvæg nede ved Stranden,« svarede han. »Der græsser over hundrede Stykker paa Tibirke Mark. Og det er altsammen Havfruens Kvæg . . .«

»Saa mener I vel, hun skal betale os for Græsningen?« sagde Mo'er Bolene, og hendes Øjne skinnede endnu skarpere end ellers.

»Det er nøje udlagt, hvad vi tænkte!« nikkede den Mand, som var bleven kaldt Morten Skræp. »Og vi vidste, at om nogen skulde kunne hjælpe os til vor Ret, saa maatte det være dig og din Søn . . .«

»Hvorfor Jørgen?« spurgte den gamle Kone og saâ hurtig op paa Mændene.

»Fordi han har faaet Øje paa Havfruen og hendes Kvæg før nogen af os andre, og fordi vi skjønner, at han har noget Kjendskab til Utysket . . .«

»Derom ved I intet!« sagde Mo'er Bolene med saa barsk Mine, at Rynkerne i hendes Ansigt blev endnu dybere, end de plejede at være. »I ved intet derom, siger jeg.

Jeg er villig til at give jer en Haandsrækning — men paa ét Vilkaar . . .«

»Og hvad er det?« spurgte Mændene.

»I skal vedergjælde mig min Umage. Jeg vil have de to Trediedele af de Penge eller Penges Værd, som Havfruen maa ud med . . .«

»Det tykkes os lovlig grumt . . . .« knurrede Morten Skræp og kløede sig bag Øret. »Jeg tænkte, vi skulde dele lige alle til Hobe . . .«

»Den, der gjør Arbejdet, maa ogsaa have Lønnen,« svarede Mo'er Bolene. »Vil I ikke gaa ind paa mit Tilbud, kan I lade det være. Jeg kan handle uden jer . . .«

Mændene skottede til hinanden, rokkede frem og tilbage paa Bænken og vred sig haardt ved det, forinden de fik sagt:

»Vi gaar ind derpaa . . .«

»Saa har jeg kun én Ting at spørge om,« sagde Mo'er Bolene. »Ved I, hvordan hun, som vogter Havkvæget, ser ud?«

»Det kan vi nøje svare jer paa,« gjenmælede Morten. »Det er en prud Kvinde. Hun er højere af Skabning og bredere over Bryst og Hofter end noget Kvindfolk her i Byen. Hendes Haar er blankt og sort, men Øjnene store og lyse; hun bærer en grøn Klædning, og om Livet har hun et Bælte, der funkler som Sølv med tusinde skinnende Stene . . .«

»Tak for Underretningen!« sagde Moer Bolene. »Jeg skal se, hvad jeg kan gjøre . . .«

Dermed gik Mændene deres Vej, og den sorte Kat rejste sig op og lagde Forpoterne paa den gamle Kones

Hovedtøj, som om den vilde være med til at byde hendes Gjæster Farvel.

Sent ud paa Aftenen kom Jørgen hjem. Men hans Mo'er sad oppe og ventede paa ham. Da han vilde gaa ind i sit Kammer, kaldte hun ham hen til sig og sagde, at han skulde sætte sig lige overfor hende. Han adlød, som han var vant til at adlyde, og satte sig paa en Stol med Halmsæde, der stod ved Bordet. Det var Skumring, og det gammeldags Bohave i Stuen — Alkovesengen og Dragkisten — kastede store Slagskygger hen over det sandstrøgne Lergulv.

Mo'er Bolene sad lidt og saâ paa sin Søn med sine smaa, vaagne Øjne. Saa sagde hun:

»Har du set Havfruen og hendes Kvæg ude paa Tibirke Mark?«

»Jeg har set det,« svarede han, uden at hans Stemme røbede nogen kjendelig Forundring ved Spørgsmaalet.

»Vi maa have det Kvæg listet her op i Byen,« vedblev den gamle. »Og dets Vogterske maa følge med, at hun kan vedergjælde os for den ulovlige Græsning.«

»Hvordan skulde det lade sig gjøre?« spurgte han med samme rolige Tonefald som før.

»Du skal lokke hende herop!« lød Svaret. »Du har Gaverne dertil, naar du vil bruge dem. Vi maa have hendes Sølvbælte med de blanke Stene; det vil gjøre os til de rigeste Folk i Herredet« — den gamle Kones Øjne blinkede graadigt — »Kan du lokke det fra hende, skal jeg give dig saa mange Penge for din egen Part, at du kan kjøbe dig en Gaard kvit og frit og selv blive Mand i Stuen — du kan gifte dig med Mortens Skræps Else; hun er eneste

Barn ligesom du, og I vil komme i stolt Velstand . . . Du kjender den store Fold, som ligger vesterpaa oppe i Byen — dér maa du drive Havkvæget op tillige med Vogtersken. Havfruen har et let Sind og er nem at lokke med ømme Elskovsord. Øv din Kunst, min Søn — og Sølvbæltet bliver vort. Kan vi faa Held til at liste mere til os, skal vi siden hen dele med Byens Folk, saadan at de faar en Trediedel, men vi de to andre . . .«

Det var ikke til at mærke, om han hørte det altsammen. Thi han havde bøjet sig ned, saa han hvilede Albuerne paa sine Knæ og støttede Hovedet i Hænderne. Man kunde ikke heller se hans Ansigt, men kun det store, gule Haar, der strejfedes af det sidste Solglimt henne fra Vinduesruden.

»Har du forstaaet mig?« sagde Mo'er Bolene med sin tynde, haarde Stemme.

»Jeg tænker det nok,« svarede han.

»Om du ikke gjør, som jeg har sagt, skal det blive en ond Tid for dig!«

Han nikkede blot, som om det var noget, han allerede var godt kjendt med. Og saa gik han ud af Stuen, hvor Mo'er Bolene og den sorte Kat blev alene tilbage.

Men han gik ikke til Ro i sit Kammer. Han slæntrede atter ud over Markerne og naaede en af de yderste Bakker, hvorfra der var en vid Udsigt over Stranden og Havet. Paa denne Tid, vidste han, plejede den fremmede Kvinde, som havde ladet sig til Syne paa Tibirke Mark, at drive sit Kvæg sammen. Men hvor hun drev hen med det, længere vest eller østerpaa eller lige lukt ud i Havet — det havde han

aldrig kunnet hitte Rede paa. Engtaagerne skjulte det for ham, og endnu havde han ikke turdet følge efter hende.

Men han vilde gjøre det denne Aften. Mo'er Bolenes Ord havde hidset hans Blod — han følte noget helt andet end den sædvanlige sløve Lydighedsaand, der fik ham til at gjøre alt, hvad hun befalede ham. Han vilde ogsaa adlyde denne Gang og friste Forsøget paa at lokke den fremmede Kvinde og hendes Havkvæg op til Byen. Men det var, fordi der raadede en Vilje over ham, som var endnu stærkere end Mo'er Bolenes. Det var en Vilje, som holdt ham fast med saa mange hemmelige Traade, at han ikke kunde rede dem ud fra hinanden. En af Traadene kunde vel være hans Arvepart af den Graadighed efter Penge og Velstand, som var bleven indpodet ham fra Barnsben af, og der var ogsaa Tanken om Morten Skræps Else, som han kunde faa Lov til at gifte sig med, naar han opfyldte sin Moders Ønske og skaffede hende det kostelige Sølvbælte, og endelig var der en æggende Nysgjerrighed efter at se den fremmede Kvinde, Havfruen, paa nært Hold. Han maatte og vilde se hende saa nær, at han blot en eneste Gang kunde røre ved hendes grønne Klædning og det blanke, sorte Haar. Han maatte, om hun saa drog ham med sig ned paa Havets Bund — det gaadefulde Hav med sine skiftende Farver, som han elskede mere end Gaard og Jord og Kreaturerne derhjemme, ja mere endogsaa end Morten Skræps buttede og rødkindede Else. Thi han syntes, at han og Havet hørte sammen.

— Han laa oppe paa Bakken og stirrede ud. Det var maanelys Aften, og han kunde tydelig se Kystens Bugtninger. Engen bredte sig neden for ham, og ude over Søen havde

Maaneskæret kastet sin brede Stribe af mange tusinde blinkende Sølvskæl.

Nede paa Marken græssede Havkvæget endnu, og paa en Sten midt derude sad en Skikkelse, hvis Omrids han knapt kunde skælne. Men det behøvedes ikke heller. Thi han vidste — selv uden at se det — at denne Skikkelse bar en grøn Klædning og et skinnende Bælte; at den havde et Haar saa blankt og blaalig sort, som han aldrig havde set det hos nogen anden Kvinde, og uudgrundelig dybe Øjne, som det maatte være farligt at stirre ind i, fordi de lokkede og drog som Havet selv.

Han rejste sig og gik langsomt ned ad Skraaningen, indtil han stod paa den flade Mark. Nu kunde han se hvert enkelt Høved af Havkvæget, og han lagde Mærke til, at de allesammen havde en blaahvid Farve, der var helt forskjellig fra det sædvanlige Udseende hos Køer og Kvier og Stude. Han syntes ogsaa, at de havde større Øjne og længere og spidsere Horn; men han gav ikke synderlig Agt derpaa, thi der var noget andet, der fangede hans Blik langt stærkere end Havkvæget. Den grønklædte Kvinde havde rejst sig op fra Stenen og strakte Haanden frem, og det lod til, at Havkvæget forstod dette Tegn; thi det satte sig i Bevægelse henimod hende.

Men ogsaa Jørgen blev ved at gaa, indtil han kun var en halv Snes Skridt fra Vogtersken, og han skjønnede nu, at han aldrig havde set en Kvinde, der var mere fager af Skabning. Men fremfor alt var det Øjnene, der daarede ham; de var klare og dybe som Søen paa en stille Solvejrsdag, og det forekom ham, at der funklede Stjærner

inde i dem. Hans Hjærte tog til at banke, saa han følte det som Hammerslag inde i sit Bryst; men han kunde ikke selv tyde Aarsagen: om det var Synet af den fremmede Kvindes Dejlighed, der magtstjal hans Sanser, eller kun den uvilkaarlige Frygt ved det Vovestykke, han fristede.

Hun stod endnu paa samme Plet, med Haanden udstrakt som for at kalde Havkvæget til sig. Og hun lod ham komme ganske nær, før hun rørte sig. Men nu saà hun paa ham, og der løb en hed Blodstrøm gjennem ham fra Isse til Hæl.

Men Frygt var det ikke mere, der fyldte ham. Det var langt snarere et uimodstaaeligt Begjær efter at fange den stolte Skikkelse i sine Arme og føre hende bort med sig. Saaledes havde han jo ogsaa lovet at ville gjøre. Hans Moder ventede paa det rige Sølvbælte, og han var vant til at adlyde . . .

Han rakte allerede Haanden frem for at gribe efter hende. Men hun rystede paa Hovedet og smilede, og det var, som om Øjnene blev endnu større og klarere derved, og Stjærnerne, som blinkede derinde, endnu mere straalende.

Han tog Haanden til sig igjen. Han turde ikke gribe fat i den grønne Klædning eller det blaalig sorte Haar. Men han begyndte at tale til hende, ganske sagte og dæmpet, saa det forekom ham, at hans egne Ord lød fremmede, med fjærn Klang.

»Jeg har set dig hver Aften, naar jeg laa deroppe paa Bakken,« sagde han. »Hvem er du, og hvor kommer du fra? . . . Er det sandt, at du og dit Kvæg bor paa Havets Bund, og at I ikke hører til heroppe? Har I ingen Græsgange, dér, hvor du kommer fra? Hvorfor bliver du saa ikke

hellere hos os baade ved Nat og ved Dag? . . . Følg med mig op til vor By! Fryser du, skal jeg varme dig i min Arm; jeg vil trykke mine Læber mod din røde Mund og mod dine store, skinnende Øjne, og længes du tilbage til Havet, skal jeg atter følge dig hid og dykke med dig ned til Bunden, at du kan vise mig den store Tangskov og Søplanterne og den gule Rav og de andre Underværker, I har dernede . . . Men kom først med mig — nu sover de allesammen oppe i Byen . . .«

Den fremmede Kvinde blev ved at se paa ham, medens han talte. Men hun smilede ikke længer. Nu var det, som om hendes Blik søgte at trænge ind til hans Sjæl og efterforske, om der var Sandhed i Ordene. Og saa begyndte ogsaa hun at tale, med en syngende, blød Stemme, der naaede Øret som den skæreste Velklang.

»Jeg kjender dig godt,« sagde hun. »Mit Blik har hvilet paa dig, og mit Hjærte længtes efter dig. Jeg lider godt dit lyse Haar og dine brune Kinder. Men jeg er bange for at følge med dig . . .«

»Hvorfor er du bange?« spurgte han. »Stolt og stærk ser du ud. En skulde ikke tro, at dit Hjærte kjendte til Frygt. Følg mig nu, medens de andre sover; saa vil jeg tro, at du har mig kjær, og at du og jeg bør blive hos hinanden . . .«

»Jeg vil følge dig,« svarede hun. »Men vogt dig for at øve Svig mod mig; thi da skifter min Ømhed om til en Vrede, der vil komme som et Uvejr over jer alle . . .«

Han hørte knapt, hvad hun sagde; men hans Øjne hang fasttryllede ved hende. Saa vendte han sig omsider om og

gik langsomt i Forvejen over den flade Mark og op ad Skraaningen. Hun fulgte bag efter, og Havkvæget, der havde samlet sig i Flok, gik den selv samme Vej.

De kom op vesterpaa, hvor den store Fold var bygget i en Udkant af Byen. Han viste hende, at hun skulde drive Havkvæget derind, og hun gjorde, som han bød hende.

Udenfor den svære Træbom, som var indrettet til at spærre for Kvæget, satte de sig ned, og han tog den grønklædte Kvindes Haand. Den var isnende kold, og han syntes, den skælvede mellem hans egne, varme Hænder. Men da han bøjede sig ned og kyssede hendes Øjne og Mund, lænede hun sig trygt op til ham og lagde sit Hoved ind til hans Bryst, saa det lange, sorte Haar faldt som en Kaabe ned over dem.

Natten havde en tindrende Klarhed, der skinnede ud fra den lyse Himmel og fra Havet, der bredte sig foran deres Fødder. Skvulpet fra Brændingen lød saa blødt og varsomt, at Stilheden blev endnu større derved.

»Fortæl mig om Havet og dem, som boer dernede!« bad han. Og den grønklædte Kvinde fortalte:

»Ingen ved om den higende Attraa, der fylder en Havfrues Bryst; det kolde Dyb mægter ikke at slukke den. Mellem Brændingens Larm hulker hun ud sin hede Længsel efter Jordens lykkelige Børn. Saa drager hun afsted til den gamle Havkonge, der boer i det dybeste Hav, og naar hun har tjent ham som Terne i tre Gange Hundrede Aar, giver han hende en Drift af Havkvæget, hvormed hun faar Lov til at stige op til Menneskenes Græsgange. Kan hun vinde en Svend deroppe, saa faar hendes Hjærte Ro; men sviger

han hende, da maa hun atter vende tilbage til Havkongens Slot, og hun faar aldrig mere Lov til at staa Øje til Øje med Dagens straalende Stjærne eller til at indaande Duften af Jordens Løv og Blomster . . .«

— — De sad hos hinanden hele den lyse Nat. Ingen af dem mærkede, at Tiden randt, og at Solen begyndte at stige op over Synskredsen. Han havde glemt baade sit Løfte og Mo'er Bolene og den hele By. Han havde ikke Tanke for Havkvæget eller det rige Sølvbælte eller nogen anden Vinding, som han skulde lokke til sig. Ikke heller tænkte han mere paa, om den fremmede Kvinde var en Havfrue eller et Væsen som han selv; thi han syntes, at de var som ét og rettelig hørte hinanden til.

Men da Dagskæret lysnede over Bakkerne, kom en lillebitte, mager Kone rokkende frem ad Stien, der førte hen til den store Fold. Hun lo ikke; thi et Ansigt, hvis Træk er haarde som Sten, kan ikke le. Men om den skarpe Mund og i de hvasse Øjne var der et Udtryk af gridsk og skadefro Glæde.

Hun saâ dem sidde sammen — hendes Søn og den grønklædte Kvinde — og hun mente, at Spillet var vundet, just som hun havde ventet det. Hun saâ det kostelige Sølvbælte, der havde blændende Glans, og hun saâ den store Flok Havkvæg, der trykkede sig sammen inde i Folden.

Men Jørgen og den fremmede Kvinde var sovet ind og holdt hinanden fast omslyngede. De mærkede ikke hendes Komme. Saa bukkede hun sig ned og famlede ved Sølvbæltet for at løsne det. Og da det ikke vilde gaa med

Læmpe, rev hun i det af alle Kræfter med sine lange, krogede Fingre. Da sprang den fremmede op og stod i sin fulde Højde foran den lille, magre Kone, og alt Havkvæget løftede Hovedet og trængte paa henimod Udgangen af Folden, men det skete altsammen ganske lydløst. Ogsaa Jørgen havde rejst sig, og da han saâ sin Moder, strøg han sig et Par Gange med Haanden over Panden som for at klare sine Tanker.

»Hvad giver du os for den Græsning, dit Kvæg har faaet paa Byens Mark!« sagde Mo'er Bolene. »Hvad giver du os?«

»Jeg har intet at give,« svarede den fremmede.

»Dermed kan du ikke slippe!« sagde Mo'er Bolene. »Vi har fanget dig, og før du løskjøber dig, kommer du ikke levende herfra!«

»Hvem har fanget mig?« spurgte den grønklædte Kvinde.

»Den kjønne Karl, som staar der ved din Side og ser paa dig med kælne Øjne. Ho, ho, lille Jørgen, min Søn! Du har gjort dine Sager godt!«

Men Jørgen var bleven kridhvid i sit Ansigt, og han rystede over hele sin store Krop.

Den fremmede vendte sig om, og det var, som om Stjærnerne inde i hendes Øjne blev til en luende Ild, der brændte ham ind i Sjælen.

»Du har sveget mig!« sagde hun. Og hendes Stemme lød i hans Øren som Stormfugles Skrig.

»Kjøb dig løs! Kjøb dig løs!« skreg den lille, magre Kone. »Der kommer Bønderne nede! Giver du mig ikke

Sølvbæltet, du har om dit Liv, lader jeg dem slaa dig ihjel som den Havhex, du er!«

Da løsnede den grønklædte Kvinde Bæltet, som var slynget om hendes Midie, og hun kastede det hen for Foden af Mo'er Bolene, der begjærlig greb efter det.

Hun gik ned ad Skraaningen — den modsatte Vej af den, Bønderne kom dragende frem med Leer og Plejle og lange Stænger paa Nakken. Hun gik uden at vende sig om en eneste Gang, og Havkvæget brød ud af Folden og fulgte bag efter hende.

Da Bønderne kom op ved Folden, saâ de, at Havfruen og hendes Kvæg drog tværs over den flade Mark lige ud mod Havet. Men tæt ved Stranden blev hun staaende, vinkede med Haanden og raabte:

»Rør dine Hove, min hvide Tyr!«

Og en vældig Tyr, som gik forrest i Flokken, begyndte at støde med sine Horn og Hove i Jorden, og langs med Strandbredden rodede den Sandet op, saa der rejste sig en stor Sky omkring den hele Drift Kvæg.

Bønderne stirrede forbavset derned, men da Sandskyen trak bort, var Havfruen og alt hendes Kvæg forsvunden.

Nogle af Folkene gik ned over Marken, og de undrede sig over at se, at der kiggede hvide Pletter frem allevegne, hvor Havkvæget havde traadt. De tænkte ikke videre derved, men ærgrede sig kun over, at de var blevne narrede for de Løsepenge, som de vilde have tvunget den grønklædte Kvinde til at give dem. Og af lutter Forbittrelse kom de i Klammeri med hinanden. Mo'er Bolene sagde intet til dem om Sølvbæltet, som hun havde stukket til Side. Hun havde gjemt

det under sin Kaabe og listede nu hjem til Gaarden uden at bryde sig om sin Søn Jørgen, der var bleven siddende udenfor Folden. Han pegede ud over Søen, og hans Stemme blandede sig med Bøndernes Skænderi, idet han blev ved at gjentage, den ene Gang efter den anden:

»Giv blot Stunder, go'e Folk — giv blot Stunder! Hun kommer snart igjen!« . . .

I den tidlige Morgenstund, da Havkvæget og dets Vogterske var forsvunden fra Tibirke Mark, havde det været stille og lunt Vejr. Men op ad Dagen begyndte det at blæse, og om Natten rejste der sig en Nordveststorm, som Folk der paa Egnen hverken før eller siden har kjendt Mage til. Det hylede ude fra Havet, saa ikke et Menneske i Byen kunde lukke et Øje, og da Dagen gryede, og nogle af de dristigste kiggede udenfor, saâ de et Syn, som fik dem til at udbryde i et rædselslagent Skrig, der forplantede sig fra Gaard til Gaard:

»Sandflugten! Sandflugten!«

Nede fra Strandbredden rejste Flyvesandet sig i lange, hvirvlende Skyer, der føg ind over Landet — helt op til Kirken. De Gaarde, som laa længst ude — og blandt dem var Mo'er Bolenes — var ganske skjulte. De grønne Marker var blevne forvandlede til en gold Ørken, hvor den rasende Storm piskede Sandet op i stedse nye Hvirvler.

— Da Vejret havde bedaget sig, saa man turde vove sig ud, gav man sig i Færd med at udgrave de Gaarde, der var haardest medtagne af Sandflugten, og man fandt Mo'er Bolene siddende sammenkrøben i en Baas inde i Staldlængen,

som om hun havde villet søge Beskyttelse hos de umælende Kreaturer. Men hendes Øjne, Mund og Øren var fulde af Sand — Sandet havde kvalt hende. Hendes stenhaarde Ansigt var stivnet i et Udtryk af vanvittig Angst, og mellem sine Hænder holdt hun et Bælte — ikke et kosteligt af Sølv og dyre Stene, men flettet af skørt og vissent Siv.

De søgte ogsaa efter Mo'er Bolenes Søn. Men hjemme i Gaarden var han ikke til at finde — heller ikke ved den store Fold vesterpaa i Byen, hvor Havkvæget havde været drevet ind, og hvor man sidst havde set ham. Saa tænkte de, at han vel laa begraven etsteds under Flyvesandet, hvor han nok kom til Syne en Gang.

De vidste ikke, at Mo'er Bolenes Søn var gaaet lige ud i Stranden, for at Havet kunde tage ham. Dér nede vilde han søge efter Havkongens Slot og den grønklædte Kvinde.

HERREMANDEN TIL THYRS-BÆK.

Der boede en rig og en fattig Mand i samme By. Den rige Mand hed Ove Lunge og var af gammel og fornem Slægt; men til Gaarden Thyrsbæk, som han ejede nær ved Vejle Fjord, hørte ingen Jord. Den fattige Mand hed Jens Ølse, og han havde ingen fornemme Slægtninge og heller ingen Penge, men derimod et lille Stykke Jord, hvorpaa han til Nød kunde holde et Par Køer og nogle Faar.

Der var ingen som helst Grund for den rige Ove Lunge til at misunde den fattige Jens Ølse. Thi dersom Hr. Ove havde villet lukke sine Kister op, kunde han magelig have

kjøbt alle de omliggende Marker og Skoven med. Men han vilde hellere være en jordløs Herremand end give sine Dalere og Dukater ud, og derfor grundede han længe over, hvordan han skulde bære sig ad med at faa Fingre baade i Jens Ølses og de andre fattige Bønders Jord — uden at han behøvede at røre ved de Grunker, han havde paa Kistebunden.

Thyrsbæk Gaard saâ i de Tider skummel og forfalden ud, og paa mørke Efteraarsdage, naar Regnen rislede ned fra en overtrukken Luft, lignede den en gammel, graa Stenkæmpe, der havde svøbt sig ind i Taagen, medens den lurede paa at vælte sig ned over fredelige vejfarende. — Just saadan en Eftermiddag — da Skumringen begyndte at falde paa — sad Hr. Ove Lunge i sin Armstol henne i Vindueskarnappen, og hans store Hoved, med strittende, rødt Haar, var bøjet ned mod Brystet, og Hænderne hang slapt ned i hans Skjød. Han sov. Men det var ikke nogen rolig og fredelig Søvn; thi hvert Minut fortrak hans Ansigt sig paa en sær Maade, og han mumlede usammenhængende Ord, der snart lød som en vred Knurren, snart som en dyb, klukkende Latter.

Han drømte. Og Drømmen, som foresvævede ham, stod i nær Forbindelse med de Tanker, der fyldte ham tidlig og silde, ved Nat og ved Dag. — Han fandt sig selv gaaende hen over frodig Engbund og langs blomstrende Hegn, der indesluttede store Rug- og Hvedemarker, og al den Jord, han saâ, tilhørte ham selv. Det forekom ham, at han havde gaaet saaledes i Aar og Dag — uafladelig, uden at standse eller hvile — og at han maatte blive ved at gaa; thi foran ham hinkede en lille, tynd Mand, og den lille, tynde Mand

blev ved at pege ud over de fede Jorder, over Enge og Agre, og gjentog i et væk: »Alt det er dit — alt det er dit!«

Hr. Ove Lunge syntes, at han følte en uhyre Træthed i sine Ben, og en Gang imellem tog det til at stikke og snurre i dem, saa han gav sig til at knurre derved; men strax efter klukkede det i ham af Glæde, naar den lille, tynde Mand pegede ud over Markerne og hviskede ligesom før: Alt det er dit!

Hver Gang de kom til et Hus — og det var lige meget, hvor fattigt det saâ ud — saa løb den lille, tynde Mand i Forvejen og bankede paa Døren, og strax efter kom Folkene ud, slæbende deres Sengetøj og Husgeraad med sig; thi nu vidste de, at de skulde flytte, eftersom Hr. Ove Lunge ikke vilde have de fattige Mennesker boende paa sin Jord. Der var Oldinge og Børn og unge Kvinder, og Børnene klyngede sig fast til Moderens Skjørt, og Kvinderne græd, og Mændene knyttede Næverne. Men alt det brød Hr. Ove Lunge og den lille, tynde Mand sig ikke en Smule om.

Saa kom de til et lille Hus, der saâ endnu fattigere ud end alle de andre; men der hørte en god Kaalhave til det; der var Bistader lige udenfor Vinduerne, og ved Grøftekanten græssede en hvid Ged med to Kid. Det lignede i et og alt Jens Ølses Hus. Ogsaa her løb den lille, tynde Mand hen og bankede paa, og da Folkene ikke kom ud, bankede han igjen, stærkere og stærkere, og alt imens skyndte Hr. Ove sig derhen; men der var det mærkelige ved det, at hvor hurtig han end flyttede Benene, blev der dog ved at være den samme Afstand mellem ham og det fattige Hus.

Men nu bankede Mandslingen paa, saa det lød som en buldrende Torden — og saa vaagnede Hr. Ove Lunge.

Han gned sine Øjne og strakte sin lange, svære Krop. Jo vist saa — det bankede jo paa Døren ind til hans Stue — det var vel det, han havde hørt, medens han blundede. Han mærkede ogsaa, at hans venstre Ben sov; det snurrede og værkede i det. Saa raabte han, endnu med Søvnen i Øjnene og lidt fortumlet af den løjerlige Drøm: »Kom ind i Djævlens Skind og Ben!«

Og ligesom han havde sagt dette, blev Døren lukket op, og en lille, yderst tynd og spinkel Mand hinkede ind i Stuen. Hr. Ove Lunge studsede; thi det forekom ham, at den indtrædende nøjagtig lignede den Person, der nylig i hans Drøm havde ført ham hen over Enge og Agre. Og denne Omstændighed foraarsagede, at Hr. Ove knapt vidste, om han endnu i dette Øjeblik drømte eller var vaagen.

»Mit Navn er Skonner!« sagde den lille, spinkle Mand og blev staaende henne ved Døren. — Værelsets Kamin var anbragt tæt ved, og medens den lille, spinkle Mand stod dér, begyndte Ilden at flamme saa stærkt op, at den spredte et rødgult Lysskær omkring ham. Og Hr. Ove Lunge saa nu, at den fremmede var sortklædt fra Top til Taa; han havde et spidst, skarpt Ansigt med stikkende, mørke Øjne, der gnistrede som glødende Kul, og hans sorte Haar var sat op i en Hanekam, der gav ham et yderst forsorent Udseende. Han havde underlige lange, krumme Fingre, og idet han gned dem mod hinanden, kunde man høre, hvordan det knagede i dem. Under den højre Arm holdt han en lille, rød Hat med spids Pul, og i Pullen sad en kulsort Fjer.

Alt det saa Hr. Ove Lunge med et eneste Øjekast ved det stærke Skær fra Kaminilden. Og da han fandt, at den fremmede gjorde et respektabelt og velhavende Indtryk, saa ytrede han med saa megen Forekommenhed, som han formaaede at lægge i sin grove Stemme:

»Værsgod at trine nærmere!«

Den sortklædte fulgte Indbydelsen og hinkede frem indtil Midten af Stuen. Her gav han sig igjen til at gnide sine lange, krumme Hænder, og med et venskabeligt Smil sagde han:

»Mit Navn er Skonner — som jeg har havt den Ære at meddele. Jeg har et Ærinde til jer, naadige Herre, og udbeder mig eders behagelige Tilladelse til at turde lægge Beslag paa jer blot i fem Minutter.«

»Værsgod, Mester Skonner!« gjenmælede Herremanden. »Jeg er til jer Tjeneste — men har I Sager af Vigtighed at tale med mig om, er det vel lige saa godt, vi faar Lys i Stuen . . .«

Med disse Ord rejste Ove Lunge sig op for at kalde paa sit Tyende. Men den lille sortklædte gjorde en afværgende Bevægelse.

»Behøves ikke, naadige Herre! Vi kan overmaade godt tale sammen ved Kaminilden . . . den lyser allerkjæreste, naar man pirrer en Smule ved den . . .« Og dermed hinkede Mester Skonner hen til den store, aabne Kamin, greb Ildrageren og stak den ind i Baalet, der paa én Gang begyndte at blusse op, saa der blev ganske lyst i det store, skumle Værelse. Men Lyset havde en sær, svovlagtig Farve, der slet ikke lignede det sædvanlige hyggelige Skær, der plejer at udstraale fra Baalet i en Kamin.

Men Hr. Ove gav ikke videre Agt derpaa. Han fandt Behag i den fremmedes paa én Gang utvungne og ærbødige Fremtræden, og det forekom ham at være en Mand, som man maatte kunne have baade Gavn og Fornøjelse af at tale med. Maaske en fremmed Alchymist eller Guldmager. Noget saadant saâ han ud til at være.

»Jeg beder jer tage Plads,« sagde han, »og komme frem med, hvad I har paa Hjærte . . .« Har I maaske Kjendskab til nogen ny Kunst eller Opfindelse, hvormed man kan forvandle Kobber og Tin til ædelt Metal? Guldmageriet gjør jo store Fremskridt i vor Tid — og det er i Sandhed en herlig Kunst, som det nok er værd at lægge sig efter . . .«

»Meget sandt, naadige Herre!« sagde den sortklædte og satte sig ned, idet han med en behændig og skjødesløs Bevægelse kastede det ene Ben over det andet og slog ud med sin spidse, røde Hat. »Meget sandt, naadige Herre! Men endnu bedre end Guld er dog — Jord! Guld kan man miste! Tyve og Voldsmænd kunne stjæle det. Men Jord — Jord! Den er man sikker paa, at ingen løber bort med — og den giver Afgrøde; man kan høste mangefold, hvad man har saaet . . . og ogsaa det giver Guld — og med Guld kan man kjøbe ny Jord — stadig mere og mere . . .«

»I har Ret — I har Ret!« nikkede Thyrsbæk-Herremanden, og hans smaa, grønlige Øjne skinnede graadig. »I løser just mine bundne Tanker. Jeg elsker Jord, men der hører ingen Jorder til Thyrsbæk. De forbaskede Bønder er ikke til at komme til Rette med; de vil intet afstaa af, hvad de ejer. I kan tænke jer, der er en Mand, som hedder Jens Ølse — et usseligt Kræ, der ikke har, hvad han kan

føde Kone og Børn paa; men sit Jordstykke holder han saa fast ved, som om der voxede Dukater op af det. Jeg har mangfoldige Gange tilbudt den Mand, at jeg vilde forskylde ham det paa anden Maade, naar han vilde overlade mig sin Smule Jord — thi jeg har nu én Gang forgabet mig i den Plet — men tror I, han lader sig sige? Han ser hellere Kone og Børn forgaa af Hunger, end han lader sig drive bort fra det Par Tønder Land . . . Ak, min gode Mester Skonner — det er en Ynk med mig, saa jordkjær som jeg er og saa dog leve her som en jordløs Herremand; det tærer rent ud paa Marv og Kræfter! Lige før I kom, havde jeg en livsalig Drøm. Det tyktes mig, at en Person, som lignede jer af Udseende, fulgtes med mig over Eng og Agre og skænkede mig dem alle til Hobe. Kunde noget lignende gaa i Opfyldelse for mig, skulde jeg gjærne sælge min Sjæl til Fanden. Det giver jeg jer mit Haandslag paa . . .«

Thyrsbæk-Herremanden sagde det uden just at mene det saa ligefrem, som det blev sagt. Men ikke saa snart var Ordene faldne, før den sortklædte fremmede sprang op og greb hans Haand.

»Top!« sagde han. »Jeg tager jer paa Ordet! I sparer mig for alle Omsvøb, naadige Herre, og vi kan strax slutte Kontrakten. Jeg skal forklare jer, hvordan I maa bære jer ad — og følger I blot nøje mine Vink, da bliver Thyrsbæk rigere paa Jorder end nogen anden Gaard i hele Amtet . . .«

Hr. Ove Lunge blev saa ivrig ved at høre dette, at han rent glemte at spørge om de nærmere Betingelser, paa hvilke han skulde sælge sin Sjæl. Videre bange for Fanden

var han nu heller ikke, eftersom han var vant til at paakalde ham fra Morgen til Aften.

Den sortklædte fremmede satte sig atter i Stolen, lænede sig magelig tilbage, og idet han gyngede sin Klumpfod op og ned, tog han til Orde:

»I Aften faar I Besøg af den Mand, som I kaldte Jens Ølse. Sig til ham, at I vil paaskjønne ham for det, dersom han kan overtale Bønderne til at give jer saa meget Land, som I kan ride ind paa et spædt Føl ikkun i saa lang Tid, som Præsten staar paa Prædikestolen. Resten skal jeg nok sørge for . . . Men hvad der end sker, saa pas vel paa, at Føllet ikke kaster jer af; thi da er I strax hjemfalden til mig — I ser, jeg er saa oprigtig at sige jer det ganske uforbeholdent. Slipper I derimod velbeholden tilbage til Gaarden, skal I faa Lov til at leve indtil jer høje Alderdom, og I skal blive lige saa rig paa Jord, som I nu er det paa Penge . . .«

Den Handel syntes Hr. Ove Lunge, at han sagtens kunde gaa ind paa; thi han forstod nok, at det ikke var et almindeligt Føl, han skulde ride. Han gav den sortklædte fremmede først en Finger; men da den lille, sorte Mand ikke vilde lade sig nøje dermed, fik han hele Haanden, og saa var Kontrakten sluttet med det samme.

»Paa Gjensyn!« sagde den sortklædte fremmede og rejste sig op. »Det vil nu vise sig, om det skal vare kort eller længe, før jeg kommer og henter jer. Foreløbig takker jeg for god Modtagelse og beder jer have mig i behagelig Erindring, naadige Herre!«

»Farvel, Mester Skonner!« sagde Herremanden og vilde følge sin Gjæst til Døren, men den lille, fremmede Mand var allerede smuttet ud, og man kunde ikke se, hvor han var bleven af.

Thi i samme Øjeblik, han var borte, blev der mørkere i Stuen, og man mærkede ikke længer det stærke Lysskær fra Kaminen.

Thyrsbæk-Herremanden gned sine Øjne. Han var ikke ganske vis paa, om han først nu vaagnede af den snurrige Drøm, han havde havt, eller om han virkelig havde havt Besøg af en lille, spinkel, sortklædt Mand, med mørke, gnistrende Øjne, lange, krumme Fingre og en rød Hat under Armen.

»Hid med Lys, I Djævlens Kvindfolk!« raabte han. Og et Par Piger kom styrtende ind, saa den ene var nær ved at falde over den anden, for at høre, hvad den strænge Herre befalede.

Paa selv samme Tid som dette foregik hos Hr. Ove Lunge, vandrede en lille, buttet Mand, med gode, blaa Øjne og solbrændte Kinder, op ad Vejen, der førte til Thyrsbæk Gaard. Han gik tungt og langsomt; thi det var ikke lystelige Tanker, der opfyldte ham. Hjemme i hans Stue ventede Kone og syv Børn paa ham, og han havde ikke noget at give dem at spise. Det havde været et ondt Aar med Misvæxt og Tørke. Den ene Ko havde han maattet sælge ved Midsommertid, og den anden havde han ikke Foder til. De maatte sulte alle til Hobe, baade Folk og Kreaturer.

Melet var sluppet op for dem; den vel fedede So, som de havde sat al deres Lid til, og som skulde have været slagtet til Mortensdag, var død for to Uger siden af de slemme Pokker, og det var paa Hældningen baade med Kaal og Kartofler. Nu vidste han ikke sine levende Raad andet end at gaa til Thyrsbæk-Herremanden.

Han havde været der før, uden at det havde hjulpet ham; thi Thyrsbæk-Herremanden vilde have hans fattige Stykke Jord, og det havde han strittet imod, saa længe han kunde. Han elskede den Jord, som hans Fa'er og Farfa'er havde ejet før ham, og som hidtil havde givet dem Føden, hvor knap den end var. Skulde han nu lade sig drive bort derfra, hvor skulde han saa hen med Kone og Børn? Han kunde kun tænke sig én Udvej. Han vilde give Thyrsbæk-Herremanden Hus og Jord i Pant, om han vilde laane ham saa mange Penge, at han kunde kjøbe Vinterfoder til Koen og saa for Resten klare sig over den værste Tid. Bag efter hittede man maaske bedre Raad.

Og med disse Tanker kom han op til Gaarden og traadte ind i Herremandens Stue. Der var blevet tændt Lys, og Hr. Ove Lunge sad ved et veldækket Bord, hvor der var fuldt op af gode Spise- og Drikkevarer. Tænderne løb i Vand paa Jens Ølse, da han saâ det, men han gjorde sig ingen Forventning om, at han skulde blive buden med til Bords.

»Goddag, Jens Ølse!« sagde Herremanden.

»Goddag, naadige Herre!« svarede Jens.

»Jeg vidste, du vilde se herop. Sæt dig kun hen ved

Bordenden og faa dig et Stykke Sul og et Krus Øl. Du kan nok trænge dertil . . .«

»Tak, naadige Herre!« gjenmælede Jens Ølse og satte sig frygtsomt ved den nederste Bordende. Det gøs i ham; thi han tænkte, at Hr. Ove Lunges Venlighed aldrig kunde betyde noget godt.

»Nu er det vel igjen galt fat med dig!« sagde Hr. Ove og lo, saa det klukkede i hans brede Krop. »Skal jeg saa have Jordstykket, lille Jens, imod at jeg tager dig i min Tjeneste her paa Gaarden og lader dig passe mine Heste og Hunde, mens jeg drager Omsorg for, at din Kvinde og dine Børn faar al den Føde, de har behov? Selv skal du heller ikke komme til at lide Nød paa Mad og Drikkelse...«

»Jeg havde tænkt mig det noget anderledes . . .« sagde Jens Ølse og rokkede frem og tilbage paa Stolen. »I ved, Naadigherre, at jeg nødig skilles fra den Smule Jord; men om I vilde tage den som Pant af mig, saa havde I jo ingen større Risiko ved at laane mig en Snes Daler, saa jeg kunde faa Foder til vor Ko og et Par Sider Sul til Vinteren . . .«

»Tage din Jord i Pant!« nikkede Herremanden betænksomt. »Det er ikke daarlig udpønsket af dig, Jens Ølse. Drik et Krus Øl til og lad os snakke om det . . . Jeg har ogsaa et Tilbud at gjøre dig. Du er jo en afholdt og agtet Mand trods din Fattigdom — jeg skal yde dig den Haandsrækning, du trygler om, naar du til Gjengjæld kan sætte igjennem, at Bønderne vil skænke mig saa megen Jord, som jeg kan indride paa et spædt Føl, ikkun i saa lang Tid som Præsten næste Søndag staar paa Prædikestolen i Engom Kirke . . .«

Jens Ølse saâ op og stirrede forbavset paa Herremanden. Det var et løjerligt Forlangende, syntes han.

»Du forstaar vel, det er en lystig Spas, jeg har for!« sagde Hr. Ove. »Og I Bønder risikerer da ikke noget ved den Overenskomst . . . Ret langt bærer Føllet mig nok ikke!« Og han lo igjen, saa det klukkede i ham.

Jens Ølse lo ogsaa; thi han havde drukket tre Krus Godtøl, og han fandt, det var en stor Ære, der vederfaredes ham, at han fik Lov til at sidde ved den nederste Ende af Herremandens Bord. Den lystige Spøg kunde han jo gjærne tage Del i, naar Hr. Ove Lunge oven i Kjøbet laante ham tyve Daler. Han var vis paa, at Bønderne sagde Ja; thi det vilde være et herligt Syn at se den tykke Thyrsbækmand paa et spædt Føl; han maatte da strax knuse hvert Ben i det arme Kreatur, naar han kom op at ride paa det.

De blev enige om de nærmere Vilkaar. Jens Ølse fik tyve Daler mod Pant i sit Jordstykke og lovede til Gjengjæld at overtale Bønderne til at føje sig efter Thyrsbækmandens Ønske. Den næste Søndag skulde Rideturen gaa for sig, og Hr. Ove Lunge skulde selv medbringe Føllet. Saa gik Jens Ølse glad hjem, thi det forekom ham, at han havde udrettet sit Ærinde helt vel.

Der var blevet holdt Gadestævne i Byen; Jens Ølse havde forklaret, hvad det drejede sig om, og alle Bønderne havde været enige i, at man gjærne kunde være Herre-

manden til Vilje i den Sag. Det vilde jo kun blive til stor Gammen og Morskab.

Da Søndagen kom, og Klokkerne i Engom Kirke kaldte til Gudstjeneste, samledes en stor Mængde nede ved Fjorden; thi herfra skulde Thyrsbæk-Herremanden ride ud. Længe havde de ikke nødig at vente; thi saa snart det første Klokkeslag rungede gjennem Luften, kom Hr. Ove Lunge trækkende ned til Fjordbredden med et ganske spædt Føl. Et underligt Kræ var det at se paa. Det var ligesom gjennemsigtigt blaat, saa man kunde se hvert Ribben inde i det, og Øjnene stod langt frem af Hovedet. Men for Resten var det ligesaa tyndbenet og dinglende som et almindeligt, nylig kastet Føl.

Bønderne brast i Skoggerlatter ved dette Syn. Og der var ikke én af dem, som kunde begribe, hvordan Herremanden vilde bære sig ad med at sidde paa det sølle Dyr. Men det varede ikke længe, saa lo de ikke mere. Kirkeklokkerne holdt op at ringe, og man skjønnede, at Præsten havde besteget Prædikestolen. I samme Øjeblik stod Føllet støt og sikkert paa sine fire Hove; Thyrsbækmanden svang sig op paa det, og derpaa gik det fort i flyvende Fart, hurtigere end Fuglen sejler afsted oppe under Skyerne. Bag ved Føllet løb to kulsorte Svin, og de rodede Jorden op, saaledes at der dannede sig en Indhegning omkring det Stykke, Hr. Ove Lunge var i Færd med at omride.

Nu forstod Bønderne, hvordan det var fat, og der kom en stor Skræk over dem. Blev Thyrsbækmanden længe ved at ride paa den Vis, vilde han snart have indredet baade Assendrup, Engom og Bredal Marker, og mangen smuk

Gaard med tilliggende Jorder vilde gaa i Løbet. Men der var ogsaa nogle, som vendte sig i Forbitrelse mod Jens Ølse; thi de troede, at han var i Ledtog med Thyrsbæk-Herremanden og Fanden selv. En Del af Bønderne skyndte sig, det forteste de kunde, til Engom Kirke for at bede Præsten hurtigst muligt stige ned ad Prædikestolen; andre løb Hr. Ove Lunge i Møde med blinkende Knive og Øxer; thi for det skarpe Staal maa den Onde vige tilbage; atter andre saâ sig om efter Jens Ølse.

Men Jens Ølse var allerede ilet bort. Ikke fordi han var bange for Bønderne; thi han vidste, at han havde en god Samvittighed; men han var bleven mindst ligesaa forfærdet som de øvrige Folk. Hans Hus, med Kaalhaven og Bistaderne, laa nede ved Fjorden, og det var ikke til at tvivle om, at Thyrsbækmanden paa Tilbagevejen vilde ride det ind ligesom al den anden Jord.

Saa gav Jens Ølse sig til at løbe. Det gjaldt om, at han kunde komme Rytteren i Forkjøbet og værge for sit Hus med blinkende Staal. Herremanden havde indredet et uhyre, trekantet Stykke Jord; et Par Steder havde Bønderne fra de andre Byer stillet sig i Vejen for ham med skarpe Jærn og Øxer, og han havde saa været nødt til at ride uden om. Men nu kom han nærmere og nærmere, og der var ingen mere til at standse ham. Han sad som smeddet fast til Dyrets Ryg, og Føllet foer frem med uformindsket Fart, medens de to sorte Svin stadig løb bag efter og rodede Marken op for at afmærke Skællet.

Jens Ølse løb, saa det stak og hamrede i hans Bryst, og Struben snørede sig sammen paa ham. Han kunde se sit Hus tæt nede ved Fjorden — Huset, hvor hans Kone og hans mange Børn boede, og hvor han havde levet lykkelig og tilfreds. Fjorden blinkede til ham, og Efteraarssolen skinnede paa det røde Løv. Han kunde ogsaa se, at Døren til hans Hus stod aaben, og et Par af Børnene legede inde i Forstuen. Men nu nærmede Rytteren sig fra den modsatte Side med de sorte Troldsvin i Hælene paa sig. Et Par Minutter endnu, og Jens Ølse vilde komme for sent til at frelse Hus og Jord.

Han spændte sine sidste Kræfter og løb, saa Blodet suste ham hedt for Ørene. Rytteren paa Føllet var knapt tredive Skridt fra Huset, og han, Jens Ølse, havde dobbelt saa langt. Men da hændte der noget, som han slet ikke havde tænkt.

Hans Kone kom ud af den aabne Husdør, og hun havde deres yngste Barn paa Armen. Solen skinnede paa dem, saa man kunde skælne hver Linie i deres Ansigt, og Barnet lo og pegede med sin lille Haand paa den sære Rytter, der kom farende hen imod dem.

Jens Ølse vilde til at raabe: »Stands ham! Stands ham! Rider han omkring vort Stykke Jord, saa tilhører det ham!« Men han kunde ikke faa en Lyd udenfor Tænderne.

Men den unge Kone lod til at forstaa ham alligevel. Idet Rytteren skulde til at fare rundt om Huset, stillede hun sig i Vejen for ham, medens hun holdt Barnet i sine fremstrakte Hænder — lige frem imod ham. I samme Øjeblik gik Føllet bag over med en saa pludselig Bevægelse, at Thyrsbækmanden blev slynget til Jorden. De to Troldsvin forsvandt, uden at man kunde se, hvor de blev af, og Føllet laa som en livløs, uformelig Bunke Skind og Ben. Men ligesaa snart det var sket, kom der en lille, spinkel, sortklædt Mand, med en rød, spids Hat, hinkende tværs over Marken. Han vinkede ilfærdig med Haanden og peb i et væk: »Rør ham ikke! Rør ham ikke! Jeg skal sørge for Begravelsen!« — — Jens Ølse saâ nu, at Thyrsbæk-Herremanden var falden mod en spids Sten; der var et stort, gabende Hul i hans Tinding, og det saâ endnu uhyggeligere ud, fordi der ikke piblede en eneste Blodsdraabe frem. Men død var og blev han.

Bønderne flokkedes sammen, og de trykkede Jens Ølses Haand og sagde, at det var ham, der havde frelst dem fra Hexeriet. Men Jens Ølse sagde, at det var ikke ham, men hans Kone, de kunde takke for det, og den unge Bondekone smilede og blev rød og sagde, at det var slet ikke hende,

men Barnet, der havde hjulpet dem; thi et uskyldigt Barn har den Onde ingen Magt over. — —

De saâ sig nu om efter den lille, sortklædte Mand, der var kommen hinkende over Marken; men han var allerede forsvunden igjen. Saa traadte de nærmere for at række

en Haand til at bære den døde Herremand op til Gaarden; thi de syntes dog, de vilde handle kristeligt mod ham. Men da de bøjede sig ned, opdagede de, at der kun laa en Hoben Klædningsstykker, Hoser, Kofte og Støvler, og det var nøjagtig de Klæder, Hr. Ove Lunge havde baaret. Men Thyrsbækmanden saâ de ikke mere noget til.

»Det var godt, at Fanden tog ham!« sagde Jens Ølse.

SALLING-PRÆSTEN.

Skrevet i vort kjære og hellige Kloster den 23. Junii Anno 1533.

Det er en ond og ryggesløs Tid, der har hjemsøgt Landet. De store Herrer kives om Magten, Adelsmand og Bonde have draget Sværdet mod hinanden, og den hellige, saliggjørende Kirke rystes i sin Grundvold af de ugudelige, som Djævlen har udsendt for at forføre og ødelægge det vildledte Folk.

Herre, forbarm dig i din Miskundhed over os!

Igaar, paa de hellige Martyrers Dag, drog en Hoben væbnede Bønder gjennem Egnen, skændende og plyndrende, hvor de kom frem. Ved et Himlens Under blev vort Kloster friet for Ødelæggelsen; thi Herren er stærk i sin Naade som i sin Vrede. Vi stod alt rede til at bryde op med vort Klosters Relikvier og Kostbarheder, da det rygtede sig,

at Bondehoben pludselig var vendt om og draget øster paa. Saa læssede vi atter af Vognen og forvarede hver Ting paa sit Sted.

Men i saadan Kvide maa vi henleve hver Dag, thi intet er helligt for de forvorpne Mennesker, der paany ville sætte Præstehaderen Christiern den anden paa Tronen og indføre den ukristelige, lutherske Lære i Landet.

Med Sandhed maa man forbavses over, at nogen i denne Ufredens og Ryggesløshedens Tid kan have sit Hjærte aabent for verdslige Attraaer og Ønsker. Og dog er vor strænge og rettroende Nabo, den ærlige og velbyrdige Mand, Hr. Oluf Gyldenstern til Estvadgaard, i Dag paa den hellige Eleonoræ Dag bleven ægteviet i vort Klosters Kirke til den agtbare og velbyrdige Jomfru Anna Hvas, en sjælden skjøn og anseelig Kvinde. Men derom sømmer det sig ikke for mig at tale. Maatte det ikkun staa lige saa vel til med hendes Sjæls Renhed som med hendes Legems Ynde. Men vor gode Abbed siger, at hun er i nær Slægt med hin skændige Bondehøvding og Oprører af Navn Jens Hvas til Kaas og Sostrup. Og forholder det sig saa, da maa man vel undres over, at en gudfrygtig og lovlydig Mand som Hr. Oluf har villet tage hende til Ægte.

Samme Hr. Oluf er en saare rig Mand, og det siges ogsaa, at Fru Anna ene har fæstet sin Hu til ham for hans Rigdoms Skyld, end mere eftersom han er godt til Aars. Men det bør sig ej at tale ondt om sin Næste. Skulde man tro alt, hvad Bagvaskelsen pønsker ud, da fik man nok at høre. Hvorlunde skulde det ogsaa være muligt, at saa ung og fager en Skabning kunde have forhærdet sit Hjærte saa

svarlig, at hun spandt Rænker mod sin egen Slægt, alene for verdslig Gods og Fordels Skyld? Det kan og vil jeg ej tro. Langt snarere maa jeg skjønne, at de Folk har Ret, som formene, at Fru Anna har opsagt sin Broder Huldskab og Venskab, fordi hun fordømmer hans oprørske Færd mod Kirkens lovlige Myndighed. Og visselig skal da dette kun regnes hende til idel Ære og Fortjeneste.

Nogen Uret er der dog ej heller deri, at hun har forlangt sin Part af deres fædrene Arv. Men derover skal det være kommet til stort Fjendskab mellem hende og Hr. Jens Hvas. Med haarde Ord og Trusler ere de skiltes, og har Jens Hvas ej heller indfundet sig til sin Søsters Bryllup, hvad han vel ogsaa klogelig maatte tage sig i Agt for, eftersom han intet Øjeblik var sikker paa sin Hals, dersom han faldt i Hænderne paa Adelens Parti.

Ak, hvi er der dog saa megen Had og Forfølgelse i denne Verden, som kunde være saa saare skjøn, naar Menneskene ej bekrigede hinanden værre end Skovens vilde Dyr.

Udenfor mit Vindve blomstrer Gyldenlak og Krusemynte, og Solen skinner sommerlig mild paa Abildgaardens Træer. Hvor godt og fredeligt er der ikke i vort Kloster! Sandelig maa vi takke dig, du benedidede Himmelbrud, saa længe du holder Verdens vilde Larm borte fra disse Mure. Lovet være du, at Sindets og Hjærtets onde Drifter ej faa Lov at trænge ind til dette Sted, der er som en fredet Ø midt ude i Verdens brusende Hav! Og dog bør vi end ikke i dette vort fromme Broderskab hengive os til anmassende Selvtillid, thi Mørkets Fyrste lurer allevegne paa vort skrøbelige

Kjød, og det baader os derfor ved idelig Bøn og Pønitense at bevare os for hans Anfægtelser. Men saare taknemmelig er jeg dig, du himmelske Jomfru, at du har ledet min Fod til denne fredlyste Plet, hvor mit Liv kan henglide mildt og roligt som Bækken, der risler gjennem Dalens Blomsterseng. Og her skal jeg ende mine Dage uden at have smittet min Sjæl med den verdslige Tant og Øjenlyst, som findes udenfor. Derfor tusindfold takket være vor kjære Frue, og du, vor Frelser, Jesum Christ!

I stort og prægtigt Optog kom i Morges den unge Husfrue paa Estvadgaard agende til vort Kloster og begjærede at tale med Abbeden. Fire fyrige Skimler vare spændte for hendes Karosse, og Tjenerskab og Hejdukker fulgte med hende. Det undrer mig, at hun har Mod til at vise sig med sligt et Opstyr i disse urolige Tider, hvor ingen er sikker paa Liv eller Gods. Bedre havde det ogsaa tækkedes mig, om den velbyrdige Frue var kommen i sagtmodig Ydmyghed, som det sømmer sig den, der gjæster Herrens Tjenere. Men fager og kjæk saâ hun ud — det maa man lade hende. Med en Dronnings Anstand og Mine skred hun gjennem Klosterets Forstue og ind i Refektoriet, hvor vi sad bænket om vor Morgendrik.

»Ærværdige Brødre!« sagde hun. »Jeg ønsker at tale med eders Abbed, den fromme og lærde Mester Benedict.«

»Maa I nødvendigvis strax have ham i Tale, ædle Frue?« spurgte jeg. »Vor højærværdige Abbed ønsker nødig at forstyrres paa denne Tid af Morgenstunden, som han vanligen tilbringer i Ensomhed og sysselsat med alskens lærde Granskninger. Dog, er det et aandeligt Anliggende, hvori I kommer, da skal jeg melde ham eders Nærværelse, thi det er ikke Skik her i Klosteret at lade nogen banke forgjæves paa, hvad enten det er aarle eller silde.«

Den velbyrdige Frue fæstede en Stund sit Blik paa mig, og jeg geraadede i en underlig Forvirring derved, af hvad Aarsag er jeg ikke selv mægtig at sige. Det var, som om jeg uvilkaarlig maatte slaa mine Øjne ned for hende, hvad enten jeg vilde eller ej.

»Mit Ærinde er det, at jeg ønsker en Skriftefader fra Klosteret,« sagde hun. »Det er derom, jeg vil tale med Abbeden.«

»I slig en Sag vil jeg strax skaffe jer Adgang,« gjenmælede jeg. Og jeg gav dermed Broder Martin Befaling til at begive sig til vor Abbeds Kammer og sige ham, at den velbyrdige Fru Anna Hvas ønskede at stedes for ham i et Anliggende, der vedrørte hendes Sjæls Vel. Jeg vidste da, at vor nidkjære Abbed ufortøvet vilde være rede til at modtage hende.

Strax efter vendte Broder Martin tilbage og bad den naadige Frue følge med ham, og jeg stod alt i Begreb med at begive mig ud af Refektoriet for at søge tilbage til mit Kammer, da der kom Bud fra Abbeden, om jeg vilde forføje mig til ham.

Med Undren fornemmede jeg atter en sær Uro, hvortil der dog ikke var den ringeste Aarsag; thi hvad min kjære og højærværdige foresatte vilde mig, kunde visselig ej være andet end af det gode.

Jeg adlød da strax hans Bud og traadte ind i Kammeret, hvor jeg fandt den velbyrdige Frue knælende paa Bedeskamlen foran Billedet af den benedidede Jomfru, og vor kjære Abbed siddende overfor hende i sin store Armstol.

Saa snart jeg var traadt ind, vinkede han mig hen til sig og tiltalte mig saalunde:

»Jeg har kaldet dig hid, min Søn, for at lade dig vide, at jeg har udvalgt dig til Skriftefader for denne ædle Frue. Vel er du blandt de yngste af Brødrene i vort Kloster, men med Glæde har jeg formærket dit Hjærtes Enfold og din Nidkjærhed i Troen, og trygt betror jeg derfor denne Kvindes Sjæl i din Varetægt.«

— — Du vil tilgive mig, hellige Guds Moder, at jeg følte mit Sind røres af glad Stolthed ved disse Ord af min kjære og højærværdige Abbed. Stolthed er en fordømmelig Last for den, der har viet Gud sit Liv og sin Tjeneste, men jeg kunde ej forhjælpe det.

Medens min værdige Mester og foresatte talte, havde den velbyrdige Frue bøjet sit Hoved med from Ærbarhed, og det syntes mig ret, som om jeg vilde faa stor Glæde og Ære af dette mit første Skriftebarn. Ak, jeg er jo visselig saare ung af Aar, og jeg føler til fulde Vægten af mit hellige og ansvarsfulde Kald, men Guds Moder og alle gode Helgene oplyse min Forstand og styrke min Sjæl,

saa al min Gjerning maa blive Himlen til Ære og Velbehag. Amen!

I Sandhed — saa tung og lidelsesfuld en Dag troede jeg ikke, der var mig beskaaret. Hvor kan det ske, at Synden formaar at trænge indenfor disse stærke Mure, hvorfra al Verdens onde og forfængelige Lyster ere stængte ude!

Og dog er det saa. Skulle da disse ryggesløse Kjættere faa Ret til at kaste Sten mod vort fromme Broderskab? Skulle deres Bagvaskelser forvandles til Sandhed, saa de med Rette kunne skylde Herrens Helligdomme for at være Arnesteder for det, som er ondt og fordømmeligt. Ak, hellere skulde jeg have lidt Legemets haardeste Pinsler, end at denne Sorg og Skræk maatte have fundet Vej til min Sjæl. — Jeg forstaar ikke ret min ærværdige foresatte, at han kan tilstede Broder Martin at forblive i Klosteret, efter at han saa svarlig har forbrudt sig mod vor Ordens hellige Regler og givet sig den Onde i Vold. Havde jeg Magt, som jeg har Nidkjærhed til at straffe den, fra hvem saa stor Forargelse er kommen, da skulde han jages med Skam og Spot ud af vort Kloster, og den frække Kvinde, der med sine Trolddomskunster har forlokket ham til slig vederstyggelig Syndighed, skulde udaande sin fordømte Sjæl paa Baalet — Herren til Ære og andre Hexe til Skræk og Advarsel.

Men Abbeden siger, at i saa farlige Tider bør man være varsom og ej give Folket Aarsag til at føre bespottelig

Tale mod Kirkens Tjenere. Derfor handler man Ret i at dæmpe sin retfærdige Vrede og skjule en saadan Dødssynd, som det ellers vilde være vor Pligt at overgive til den strængeste Tugt og Straf. Og desuden mener vor gode Abbed, at vi ikke maa dømme Broder Martin for strængt, eftersom han ej har syndet af kjødelig Skrøbelighed, men alene fordi han er bleven forlokket med djævelske Kunster.

Jeg har grublet meget over disse Ord af min højærværdige foresatte, men jeg har ej ganske kunnet slaa mig til Taals dermed, og mit Hjærte oprøres over, at Broder Martin endnu skal færdes iblandt os.

Og da, just i Dag, medens min Sjæl var saa ængstet og urolig over den Ulykke, der er overgaaet os, meldtes det mig, at den velbyrdige Fru Anna Hvas havde indfundet sig for at stedes til Skrifte hos mig. Men aldrig har jeg følt mig saa lidet skikket til at øve mit hellige Kald som i denne Stund.

Da Skriftemaalet var til Ende, og jeg havde udtalt Syndsforladelsen, syntes det mig da ogsaa, som om den kløgtige Frue fik mig til mod min Vilje at tale til hende om mig selv, hvad der visselig ikke sømmede sig for mig. Men da jeg fulgte hende ud af Skriftestolen, saâ hun saa indtrængende paa mig og spurgte med saa mild Røst, om nogen Bekymring trykkede mit Sind, at jeg ikke kunde vredes paa hende. Men lige saa lidt kunde eller burde jeg aabenbare hende, hvad der tyngede paa mig, og jeg talte derfor kun om Verdens og Menneskenes Synd i Almindelighed, og hun svarede saa fromt og kløgtigt tillige, at jeg

vel indsaa, at de, som havde mistænkt hendes Tankers Renhed, havde gjort hende stor Uret.

Og da hun var dragen bort, var jeg karskere til Mode, og jeg følte mig styrket i den Beslutning, at jeg i Ærbødighed vilde tale med vor Abbed og ret indstændig bede ham fjærne Broder Martin, paa det at Forargelsen ikke skal have Indpas hos os.

Og til denne Beslutnings Udførelse give alle gode Helgene mig Mod og Styrke!

Nej, nej, Mester Benedict, I har visselig ikke Ret i eders Paastand. Herren tilgive mig, at jeg er eder ulydig i mine Tanker, men jeg tror ikke, at hverken I eller noget andet Menneske har Magt til at forlade Broder Martin hans Dødssynd. Thi jeg tror ej, at hans Anger er af den rette Art.

Det synes mig derfor, at min højærværdige foresatte har gjort Synd i at tale mig saa haardt til, fordi jeg i Ydmyghed bad ham øve retfærdig Strænghed mod Synderen og fri os for at leve i Samkvem med ham, paa det at ingen skrøbelig iblandt os skulde tage Skade paa sin Sjæl ved denne Omgang. Thi jeg sagde det saa vist ikke, fordi mit Hjærte er fremmed for Mildhed, men aleneste af Nidkjærhed for vort Broderskabs Navn og Rygte. Og dette er just, hvad jeg intet evner at forstaa, at vort Kloster skulde lide mere Tort, om det blev kjendt, at vi havde udjaget

Synderen af vor Midte, end naar vi lukke Øjnene for Forargelsen og aflade at straffe den.

Men da jeg nævnede dette, var det, at Mester Benedict talte mig strængt til og spurgte, om jeg ikke vidste, at hans hellige Embed tillod ham baade at straffe og benaade, eftersom Kirken og vor Orden var bedst tjent dermed. Og han føjede til, at Broder Martin i sin kjødelige Skrøbelighed og forlokket, som han var, af Djævlens Kunster, ganske vist havde syndet mindre, end jeg gjorde i dette Øjeblik ved at sætte mig op mod min gejstlige foresatte. Det var Hovmod og Selvkjærlighed, der talte ud af mig, og jeg skulde vogte mig for, at det ej blev mig, der grovelig forbrød mig mod Klostertugten.

Denne Samtale har gjort mig sær bedrøvet til Mode. Aldrig havde jeg tænkt mig, at jeg skulde fortjene en slig Revselse af min højærværdige Abbed. Jeg har atter og atter ransaget mit Hjærte for at komme til Erkjendelse, om det da virkelig skulde være af syndig Hovmod og Selvkjærlighed, jeg dømmer saa strængt om Broder Martins Forbrydelse; men jeg kan intet skjønne rettere, end at jeg ikkun ledes af Skræk og Harm over den Plet, der er sat paa vort fromme Broderskab. Tanken derom fylder mig med en Forsagthed, der ganske overvælder mig, saa jeg stundom fristes til at fly bort fra dette Sted og fra alle Mennesker, efterdi det synes, som om Synden trives overalt. Ja — om jeg kunde finde en Plet, hvor jeg kunde dyrke Gud i Ensomhed, drage omkring og trøste de sorgfulde, husvale de lidende — var mon det ikke den herligste Maade,

paa hvilken jeg kunde røgte mit hellige Kald? Ofte. har jeg med Velbehag tænkt paa de fromme Mænd, der leve som Eneboere i Naturens Skjød. Men vilde det ej blive holdt for Anmasselse, om jeg prøvede paa at følge deres Exempel? Hvad vilde Mester Benedict sige, om jeg udtalte et sligt Ønske for ham? Vilde han anse det for et nyt Vidnesbyrd om Hovmod, at jeg ikke kan finde mig tilfreds i Klosteret, hvor vi i Fællesskab leve efter vor Ordens hellige Regler?

Men det er just dette: Leve Brødrene i Sandhed efter vore Ordensregler? Hint Exempel med Broder Martin har aabnet mine Øjne for meget, som jeg ikke saâ før, og ladet Tvivlen faa Indpas i mit Hjærte. Herre! bevar mig for disse Anfægtelser, som visselig kun ere af den Onde!

I de sidste Dage har Mester Benedict behandlet mig med al sin fordums Mildhed. Det synes mig, at han har glemt vor Uenighed. Gid ogsaa jeg kunde glemme Ophavet dertil, men det vil ej lykkes mig. Mit Sind er Dag og Nat opfyldt af en stor Uro, og det er mig, som om jeg ej længer kunde finde et blivende Sted her.

Og meget vilde jeg dog komme til at savne, om jeg drog herfra: vort Klosters skjønne Omgivelser, min fredelige Celle, de kostelige Skrifter, som jeg har Adgang til, og meget, meget andet. — —

Den unge Frue paa Estvadgaard er ret en from og nidkjær Kvinde. Der gaar ej nogen Uge til Ende, hvor hun ikke møder hos mig til Skrifte. Og det er mig saare let at give hende Absolution; thi hun har ej meget at bekjende, skjønt hun altid gaar strængt i Rette med sig selv.

Ogsaa dette mit Skriftebarn vilde jeg sikkerlig komme til at savne; thi det tjener mig til stor Glæde at værne om hendes Sjæls Renhed og rette Tro. Jeg kan næsten længes efter den Dag, da hun vanligen plejer at komme.

Jeg tænker, at denne Nidkjærhed for at røgte en Del af mit hellige Kald kun kan være de gode Helgene til Velbehag; men dog er jeg aldrig ret tilfreds med mig selv; thi det synes mig, som om den hellige Aand ikke er tilstede ved min Gjerning. Og ej formaar jeg at udforske Grunden dertil.

Ak — hvorfor er der al denne bange Tvivl og Uro i min Sjæl, saa min Fod snart drives bort fra dette Sted som af en usynlig Magt, og snart mit Hjærte bliver tungt ved Tanken om at skilles fra alt, hvad jeg her har vundet kjært. Ja, saa svag føler jeg mig, at jeg end ikke mægter at fatte en Beslutning.

I gode Helgene lede og styre min Vej til det rette!

Hvor taabeligt er det ikke, naar vi Mennesker plage os selv med allehaande Bekymringer. Intet kunne vi dog tage af os selv; ingen Tanke, ingen Handling tilhører os

selv; men alt kommer enten fra de himmelske eller fra Mørkets Magter.

Takket og priset være du, hellige Guds Moder, at du har styret det saaledes for mig, at al min Grublen blev ørkesløs, og du viste mig Vejen, jeg skulde gaa! Og den fører saa visselig til mit timelige og evige Vel, eftersom Tegnet blev givet mig af dig, du benedidede!

Saa lad mig da nedskrive her, hvor vidunderligt det har føjet sig for mig.

Min kjære og værdige Abbed har med hver Dag vist mig større Godhed, og det syntes mig ret, som om han fortrød de haarde Ord, han havde sagt mig, da jeg talede til ham om den ulykkelige Broder Martin. — Forleden havde vi en lang Samtale med hinanden, hvori han nævnede de fromme Brødre af vor Orden, der havde henlevet deres Liv i Ensomhed for uforstyrret at dyrke deres udvalgte Helgen.

Det tyktes mig hel sært, at den kjære Mester Benedict skulde føre Talen hen paa denne Materie just i disse Dage, hvor mit Sind havde været opfyldt af den samme Sag. Var det ikke, som om han havde kunnet læse mine Tanker, eller som havde han kjendt, hvad jeg lønlig har nedskrevet i dette mit Sjælespejl, alene til Betragtning og Paamindelse for mig selv? Men jeg mærkede strax heraf, at det maatte være et Tegn fra oven.

Jeg lagde da ej heller Skjul paa, hvad mit Sind havde været optaget af i den sidste Tid, men vogtede mig kun for at sige rent ud, at jeg uvilkaarlig tilskyndedes til at forlade Klosteret og selv blive en saadan Eneboer. Thi jeg vidste, at det vilde have bedrøvet Mester Benedict, og han

havde da sikkerlig trængt ind paa mig for at erfare Aarsagen. Og denne kunde jeg ikke sige ham, da den end ikke er klar for mig selv. Men fordybede jeg mig med ham i de Betragtninger, jeg nylig har fattet om Livet og Tugten i Klosteret og den rette Overholdelse af Ordensreglerne — ak ja, da vidste jeg, at vi have et saare forskjelligt Syn derpaa, og det vilde kun blive en Kilde til ny Stridighed mellem os.

Jeg udtrykte mig derfor med Varsomhed, som det dog bedst sømmer sig den underordnede at tale med sin gejstlige foresatte, og den kjære Abbed var idel Godhed og Kjærlighed mod mig. Han sagde, at jeg fremfor alt skulde vogte mig for at give Tvivlen Raaderum i mit Hjærte, thi lagde den ikkun det mindste Frø, da vilde det spire som en frodig Ukrudtsplante, og før jeg vidste det, havde den Onde faaet Magt over mig; thi Tvivlen og Vankelmodigheden var just de Vaaben, som Mørkets Fyrste helst betjente sig af i denne kjætterske og ugudelige Tid.

Dette sagde den højærværdige Mester Benedict til mig uden Strænghed eller Vrede, og jeg hørte i Ydmyghed derpaa, thi jeg vidste, at han vilde mit Vel, skjønt hans Advarsel visselig var overflødig. Svag og skrøbelig som jeg er, skulle dog ikke alle Djævlens Kunster mægte at fjærne mig en Haarsbred fra min Kirkes hellige og urokkelige Lærdomme, som jeg vil holde fast ved trods alle Kjætterpræster lige til mit Livs salige Ende. Amen!

Min kjære Abbed talte ikke mere med mig den Dag, men da var det igaar Aftes, i den ottende Time, at han lod mig kalde ind til sig i sit Kammer.

Han sad som sædvanlig fordybet i sine Skrifter og mærkede ikke mit Komme, før jeg ved en ærbødig Hosten havde tilkjendegivet min Nærværelse. Da vendte han sig om, saa Skæret fra Olielampen faldt paa hans værdige Træk, og han sagde til mig med en Røst, saa mild og venlig som ingensinde før:

»Trin nærmere og tag Plads hos mig, min Søn!«

Jeg efterkom hans Opfordring og satte mig paa det lave Sæde ved Siden af hans Armstol.

»Jeg har kaldt dig hid, kjære Søn,« sagde han, »for at lade dig vide, at jeg har fattet en Beslutning, som jeg sikkert tror vil berede dig Glæde og være de gode Helgene til Velbehag. Nær ved Vinderup ligger der et Kapel, som tidligere har været viet til vor Fader Sanct Benedicti Ære, men i Tidens Løb er det hellige Sted geraadet i Forfald, og der har i mange Aar ikke været nogen til at frede om den gode Helgens Billed. Nu har imidlertid den ærlige og velbyrdige Mand, Hr. Oluf Gyldenstern, lovet mig at sætte Kapellet i Stand, og jeg har da udset dig, min Søn, til at vogte denne Plet. Ikke langt derfra findes en tarvelig Bolig, som vil give dig Ly, og dine Fornødenheder kan du hente fra vort Kloster. Du bliver da ved at være knyttet til vort Broderskab, men kan dog tilfredsstille din fromme Trang til at leve ensomt med Gud og dig selv. Og visselig vil der være meget for dig at udrette i disse Mørkets og Vantroens Tider, naar du flittig forkynder Ordet for den vildledte og forførte Almue, som det med hver Dag bliver vanskeligere at drage hid til Klosterets Kirke. Tør du tage denne Gjerning paa dig, min Søn, da handler du saare vel, men er

det ikke dit eget Hjærtes Valg, da bliv hos os som før, thi jeg vil intet lægge nogen Tvang paa dig.« — —

Var det nu ej, som mit lønlige Ønske blev opfyldt, uden at jeg selv havde gjort noget dertil, og maatte jeg ikke erkjende dette som et himmelsk Tegn paa, hvorlunde jeg skulde handle? Jeg følte en stor Glæde gjennemstrømme min Sjæl og takkede med hjærtelige Ord min kjære og værdige foresatte, thi det syntes mig nu, som om min Vej laa saa jævn og banet for mig, at ingen Uro og Tvivl mere skulde beængste mit Sind.

Og saaledes er det da gaaet til, at jeg skal forlade dette Sted, som nylig var mig saa dyrebart, men nu ej længer har nogen Tillokkelse for mig, efterdi jeg har varet Synden indenfor dets Mure. Ja, i Sandhed, derfor længes jeg ud i Ensomheden, hvor intet skal bortvende min Tanke fra det ene fornødne. Og dertil give den kjære Guds Moder og alle gode Helgene deres Velsignelse!

Skrevet paa St. Michaelis Dag,
den 29de Septembris Anno 1534.

Saa har jeg da nu i Aar og Dag levet i min ensomme Bolig og efter ringe Evne stræbt at opfylde mit Kalds hellige Pligter. Gud bedre det! Tiderne blive alt værre og værre; det ser ud, som om Ufreden og Lovløsheden aldrig skulde ophøre i Landet; dog har jeg ej ladet mig anfægte deraf, men draget fra Sted til Sted, forkyndt Herrens Ord og

indsamlet Almisser til den hellige Benedictus, hvis Billed jeg er sat til at vogte.

Salling-Præsten kalder Almuen mig, og jeg synes ej ret om det Navn, thi det har ligesom en kjættersk Klang. Men jeg har dog den Glæde, at mit Ord ej falder helt til Spilde. Jeg har samlet en liden Menighed om mig, og saa faar de kalde mig, som de vil; jeg bliver dog den samme, og den nye, oprørske Lære skal visselig aldrig faa Magt over mig.

Det har været en stille og lykkelig Tid for mig, og al den Tvivl og Frygtagtighed, som plagede mit Sind den sidste Tid, jeg levede i Klosteret, har jeg intet kjendt til her.

Mit kjære Skriftebarn, den velbyrdige Frue til Estvadgaard, har jeg ikke set i lange Tider. Ofte og uvilkaarlig dvæler min Tanke ved hende; thi hun tækkedes mig vel, skjønt jeg ofte følte en stor og mærkelig Uro i hendes Nærhed, hvilket jeg tilskriver Følelsen af mit Ansvar overfor saa fornemt og kløgtigt et Skriftebarn. Nys kom det mig for Øre, at Broder Martin havde indtaget min Plads som hendes Skriftefader; men jeg kan ej tro, at det forholder sig saa, thi Mester Benedict vilde sikkerlig ikke have betroet hende til denne uværdige. Dog har jeg ej kunnet faa Vished derom, hvor meget denne Sag end ligger mig paa Sinde.

Men de gode Helgene leder alt til det bedste. Her i min Ensomhed er jeg rolig og lykkelig.

Det var i Sandhed en uventet Gjæst, der indfandt sig hos mig i Dag, og inderlig velkommen tillige.

Just som jeg var til Ende med min Morgenandagt, hørte jeg Lyden af en Vogn, der drejede ind paa Skovvejen, som fører op til Kapellet, og da jeg traadte udenfor Døren, stod den velbyrdige Fru Anna Hvas for mig.

Jeg blev greben af Forvirring ved dette fornemme Besøg og vidste ej, hvorledes jeg skulde byde Velkommen; men hun steg af Vognen og traadte med ærbar Mine hen til mig, tog min Haand og kyssede den. Og det glædede mig inderlig at se, at hun var kommen agende i et simpelt Kjøretøj uden andet Tjenerskab end en Kjøresvend og ej, som hun plejede før, naar hun besøgte Klosteret, med Hejdukker og stort Opstyr.

»Værdige Broder Anselm,« sagde den velbyrdige Frue til mig. »Jeg har hørt meget fortælle om den fromme Iver, hvormed I bestræber jer for at holde Almuen fast ved den rette og ene saliggjørende Tro og derved modvirke de ryggesløse Kjætterpræster, som udsaa deres giftige Sæd i Folket, og jeg er kommen for at takke jer derfor. Men tillige har jeg et andet Ærinde, der vedgaar mig selv, og hvorom det ligger mig paa Sinde at tale med jer, om I ellers har Stunder dertil.«

Jeg bød Fru Anna træde ind i min ringe Stue, der støder tæt op til Kapellet, og det syntes mig at være en stor Ære, der vederfaredes mig.

Men da den velbyrdige Frue havde taget Sæde, henvendte hun atter Ordet til mig og talte saaledes:

»Kjære Broder Anselm, jeg maa betro eder, at jeg ret meget savner jer som min Skriftefader, og det behager mig ikke længere at gaa til Skrifte i eders Kloster. Til ingen, ej en Gang til Abbeden selv, har jeg kunnet fatte den Tillid som til eders Fromhed, og det er derfor min Bøn og mit Ønske, at I, gode Broder Anselm, atter vil antage mig som eders Skriftebarn. Vil I vel nægte mig denne Gunst?«

»Min ædle Frue,« svarede jeg, og jeg følte mig derved sært bevæget til Mode, »I beviser mig en stor Ære ved eders Begjæring, og jeg skulde visselig være inderlig glad ved at gjøre jer til Vilje. Kun ved jeg ej, om jeg tør svare Ja, før jeg har raadført mig med Mester Benedict i denne Sag, thi han er endnu som før min gejstlige foresatte, og I ved, at ethvert Anliggende af denne Art hører ind under Klosterets Forum.«

»Ak, kjære Broder Anselm,« svarede hun, »jeg vil saare nødig bedrøve jer, men jeg tør ikke tie med, hvad jeg ved. Siden I forlod Klosteret, har Ryggesløsheden og Vederstyggeligheden taget Overhaand indenfor dets Mure, og . . . ja, jeg undser mig ved at sige det — det sømmer sig ikke længer for en ærbar Kvinde at sætte sin Fod der, ej en Gang for det hellige Skriftemaals Skyld . . .«

Da jeg hørte disse Ord, harmedes jeg heftig. Saaledes skulde altsaa en verdslig Kvinde kunne tale om vort Broderskab, og hvad der var endnu tungere for mig — jeg kunde intet tvivle om, at hun talede med Rette.

Jeg bøjede mit Hoved, og det varede en Stund, før jeg mægtede at svare. End ikke hendes Blik dristede jeg mig til at møde, thi det syntes mig, som om jeg maatte synke i

Jorden af Skam over den Anklage, hun mente sig berettiget til at føre mod vort Broderskab. Og saa, da jeg endelig saâ op paa hende, var der tillige noget i hendes Mine, som ikke ret huede mig; jeg ved ej selv at forklare det; kun saa meget mærkede jeg, at det end mere forøgede min Forvirring.

»Fromme Fader,« vedblev hun, og hendes Røst var denne Gang saa blød og indsmigrende, at den uvilkaarlig fik mit Hjærte til at bæve, »I tør ej nægte at opfylde min Begjæring. Maa ikke min Sjæls Fred og Frelse være eder mere magtpaaliggende end den formentlige Lydighedspligt mod eders gejstlige Overherre? Ak, kjære Broder Anselm, I gjør visselig ingen Uret i at handle, som eders Hjærte tilskynder jer i denne Sag, og tager I ret al Ting i Betragtning, er I jo dog ogsaa nu jer egen Herre og skylder ingen uden Gud Regnskab.«

Med disse Ord greb hun min Haand og saâ saa bedende paa mig, at jeg intet længere kunde staa imod; thi det faldt mig tillige ind, at jeg vel strængt taget ej behøvede Mester Benedicts Tilladelse til at antage, hvem jeg vilde, som mit Skriftebarn.

Men har jeg handlet urigtigt heri, saa beder jeg den hellige Jomfru og min Skytspatron om at tilgive mig.

Ak, jeg har visselig handlet urigtigt, thi siden jeg opfyldte den velbyrdige Frues Begjæring, har der ingen Rolighed

været i mit Sind, men jeg føler den samme Ængstelse, som hjemsøgte mig den sidste Tid, jeg var i Klosteret. Og hvor skulde den vel komme fra, om det ej var min Samvittigheds Røst, der foreholdt mig, at jeg har svigtet den Lydighed, jeg er min foresatte skyldig?

Kan hænde, det dog var bedst, om jeg talte med Mester Benedict derom.

Den velbyrdige Frue kommer gjærne to Gange i Ugen til Skrifte, og jeg har ej vanskeligt ved at give hende Absolution, thi hun har kun lidet at bekjende. Derimod ynder hun bag efter at dvæle en Stund i mit Hus og samtale med mig om mange lærde og kuriøse Ting, og jeg har stor Glæde deraf.

Men om nu Abbeden forbød mig i min nuværende ringe Stilling at have saa fornemt et Skriftebarn? Nej, jeg tror, at jeg intet behøver at forebringe ham om denne Sag; her kan jeg vel med god Ret handle paa egen Haand, og det vil jeg!

Hvorfor maa en Præst ej tage til Ægte? Paa det, at hans Sind og Tanker ej skulle adspredes fra hans Kalds hellige Pligter, og han intet skal fristes til at elske Viv og Børn højere end Guds enbaarne Søn og dennes benedidede Moder.

Ogsaa derom har jo denne frafaldne og oprørske Præst, Morten Luther, prædiket for den uvidende og tvivlagtige Hob. Det findes endog opskreven mellem hans selvbestaltede

Læresætninger, at han vil have Coelibatet afskaffet. — Men skulde da det Ord, der staar at læse i Mose Bog, og som Herren talede ved Verdens Skabelse: »Det er ej godt, at Mennesket er ene; jeg vil gjøre ham en Medhjælp, der kan være hos ham« — skulde det ogsaa gjælde for kristne Præster? Nej, nej! Har ej vor Kirkes hellige Fædre indstiftet Læren om Coelibatet, og er det ikke den himmelske Treenighed, Guds hellige Moder og alle gode Helgene til Ære og Velbehag!

Stundom, i mine urolige Timer, kommer jeg til at tænke paa, om nu Gud havde bestemt mig til andre Vilkaar her paa Jorden. Om jeg var bleven en gæv og høvisk Riddersmand, hvem det ej var forment at føle jordisk Kjærlighed og Elskov, men som frit turde bejle til den, hans Hjærte havde kjær. Eller om jeg kun var født til en Bondes simple Kaar, men havde en kjøn og kraftig Viv, der hver Kvæld tog imod mig i vor Hyttes Dør, naar jeg vendte hjem fra mit Arbejd. — —

Herre, Herre, bevar os for Fristelsen! Stundom, naar mit Blod banker saa hedt, og disse jordiske Tanker og Billeder jage hinanden i min Sjæl, da maa jeg ræddes for mig selv. Skulde jeg et eneste Øjeblik kunne tvivle om nogen af vor Kirkes hellige Dogmer eller om mit eget Kald til at være Kirkens ringe Tjener; skulde syndig Attraa efter Jordlivets Glæder faa Magt over mit Hjærte — ak, Herre, Herre, da var det bedre, om jeg maatte dø — dø hellere den forsmædeligste Død, end at min Sjæl maatte tage Skade. — — St. Benedictus, du fromme Hellige, svigt mig ikke i min Vaande!

Jeg har vandret omkring i Skoven hele den lange Efteraarsnat. Der var køligt og stille, og Maanelyset skinnede mellem de mørke Træstammer. Derinde blev mine Tanker klarere, og jeg skjønner nu, hvordan det staar til med mig. Det er Fristeren, der har faaet Magt til at mane disse daarende Billeder frem for mig, fordi jeg ej har efterkommet den Lydighed, jeg skylder mit Klosters Abbed. Thi har jeg ogsaa formærket, at det just er saa tidt, den velbyrdige Frue har været hos mig, at Fristeren ret tror, han kan hilde mig i sine Garn. Men det skal ej lykkes ham. Hvor tungt det end vil falde mig at give Afkald paa dette mit Skriftebarn, saa maa det dog ske, og endnu i Morgen vil jeg vandre op til Klosteret og tale med Mester Benedict.

Hvor saare meget kan der ikke hænde paa en eneste Dag, og hvor lidet gjælder alle vore Beslutninger, naar de gode Helgene ikke ville høre dem. Endnu igaar stod mit Forsæt fast, og i Dag er det vejret hen som et Støv for Vinden.

Og var det endda kun dette, som foruroliger mig, men der er vederfaret mig noget, som faar mit Hjærte til at bæve af en dødelig Skræk.

Jeg maa samle det her og nedskrive det for mig selv i dette mit lønlige Skriftemaal; maaske jeg da evner at dømme klarere derom.

Det var igaar, strax efter at jeg havde forrettet min Vesperandagt, at der kom en Svend ridende frem foran mit Hus og bragte Bud og Hilsen, at Fruen paa Estvadgaard begjærede at tale med mig. Svenden førte en Hest med sig, hvorpaa jeg skulde sætte mig op; thi den velbyrdige Frue havde sagt, at jeg ufortøvet skulde følge med.

Jeg forsøgte at undskylde mig, thi efter den Beslutning, jeg havde fattet, havde det været mig kjærest først at raad-

føre mig med min Abbed. Men Svenden vilde ingen Indvendinger høre, og det gjør mig ondt at tænke paa, at hans Paastaaelighed kun lidet stemmede med den Ærbødighed, han skyldte min Stand; ja, var det end ikke langt fra, at han med Magt havde sat mig op paa Hesten.

Der var da ej andet for mig at gjøre end at efterkomme den Begjæring, der rettedes til mig, og efter at Hestene

havde travet rask afsted en god Times Tid, naaede jeg op til Gaarden, hvor jeg ingensinde før havde sat min Fod. Jeg hørte sige, at Manden selv, den velbyrdige Hr. Oluf Gyldenstern, alt for flere Uger siden havde begivet sig til Hertugen og hans Parti, men Fru Anna befandt sig oppe i Sommerstuen og ventede mig der.

Saa traadte jeg da ind, og i den rummelige Stue mødte der mig en Herlighed og Pragt, som jeg ingensinde før havde set paa nogen dansk Herremandsgaard. Væggene vare klædte med kostelige udenlandske Tæpper, baldyrede med allehaande sirlige Billeder, forestillende Jagten paa Skovens flygtende Vildt; langs Væggene stod magelige Sæder med bløde Hynder, og paa de massive Egetræs Borde var opstillet en Mængde kostbare Drikkekar af Sølv.

I en Lænestol ved Vindvet længst tilbage i Stuen sad den velbyrdige Fru Anna, hvilende sine Fødder paa et Bjørneskindstæppe. Jeg kunde ej andet end lægge Mærke til, hvor fager hun var af Skikkelse. Hun var iført en snehvid Klædning, og hendes svære, rødligbrune Haar, der ikkun holdtes sammen af et eneste lidet Gyldenstyks Baand, faldt langt ned ad den stolte Nakke.

Jeg blev staaende ved Døren og vovede ikke at træde nærmere, men da vendte hun Hovedet om og strakte begge sine Hænder frem imod mig, med de Ord:

»Er det endelig eder, kjære Broder Anselm! Tilgiv, at jeg ikke gaar jer i Møde, men jeg har ej været karsk den hele Dag. Jeg skikkede Bud efter jer, da jeg følte mig for svag til selv at give mig paa Vej . . .«

»I ved, ædle Frue,« fik jeg endelig Mod til at sige, »at I stedse kan byde over mig.«

»Jeg ved, at jeg kan lide paa jer, Broder Anselm,« tog hun til Gjenmæle; »og det er just derfor, jeg har kaldet jer hid.«

Jeg satte mig efter hendes Anmodning paa Bænken lige overfor hende, og det faldt mig med det samme ind, at jeg nu kunde nytte Lejligheden til at lade hende erfare min Beslutning om at tale med den ærværdige Mester Benedict angaaende min Stilling som hendes Sriftefader, men hun gav mig ikke Stunder dertil.

»Jeg har Tillid baade til eders Fromhed og eders Kløgt,« vedblev hun, »og jeg tror ogsaa, at I har lidt Godhed tilovers for eders Skriftebarn — tager jeg vel fejl deri?«

Og da hun sagde dette, saâ hun just paa mig med det samme Blik, hvorved jeg altid geraader i en sær Forvirring, men hun lagde vistnok intet Mærke dertil.

»I vil hjælpe mig, Broder Anselm, det ved jeg for vist, og til eder betror jeg mig fremfor til nogen anden. Men først maa jeg gjøre jer et Spørgsmaal, der vedrører jer som min Skriftefader. — Svar mig derpaa, ærværdige Fader, om det ikke tilkommer os at undertrykke enhver Følelse, der maatte hindre os i at gjøre vor Pligt mod Gud og hans hellige Kirke?«

»Jo tilvisse, ædle Frue,« svarede jeg frimodig, thi dette Spørgsmaal gjorde mig atter helt tryg til Mode. »Det bør os at udrive end den stærkeste jordiske Tilbøjelighed af vort Hjærte, dersom den strider mod, hvad vor saliggjørende Moderkirke kræver af os.«

»Og intet jordisk Baand bør holde os tilbage fra at kæmpe for Troens Bevarelse, naar den trues af ugudelige og kjætterske Fjender?«

»Nej, i Sandhed — intet Baand! Forældre, Søstre, Brødre — de skulle være som intet i Sammenligning med den Kjærlighed og Lydighed, vi skylde Gud og de gode Helgene.«

»Tak, Broder Anselm, nu tror jeg, jeg ved, hvad jeg vil. Havde jeg været saa lidet sikker i min Tro, at jeg havde næret tomme og ørkesløse Skrupler, saa vilde eders fromme Ord fuldkommen have beroliget mig. Men der er

endnu en Ting, jeg maa bede jer om, før vi skilles i Aften. Skulde det en Gang komme dertil, at jeg maatte vove noget stort for at tjene vor hellige Sag, vil I saa staa mig bi dermed, Broder Anselm?«

»Ja, tilvisse, ædle Frue!« svarede jeg glad. »Derom kan I vel ikke tvivle?«

»Ak nej — ærværdige Fader, jeg stoler ganske paa eders Fromhed og Nidkjærhed. Men I vil ej vredes, naar jeg siger jer, kjære Anselm, at Barnet endnu stikker jer i Ærmet trods den Dragt, I bærer. Jeg ved, I lider tidt baade af Frygtagtighed og allehaande smaalige Tvivl — ja, ja, I maa holde mine skarpe Øjne til gode, at de har trængt sig ind i eders Hemmeligheder — og skjønt jeg kun er en Kvinde, tilmed en verdslig Kvinde, og I en Præst, saa tiltror jeg mig dog selv mere Mod og Vilje, end I er i Besiddelse af...«

Hendes Ord tækkedes mig ikke ganske, men den selvtillidsfulde Mine klædte hende saa vel, at jeg ej kunde vredes paa hende, om jeg end gjorde mig Umag derfor.

»Og ser I, Broder Anselm,« vedblev den forunderlige Kvinde, »derfor vil jeg selv raade for, hvordan der skal handles, naar Øjeblikket kommer; men I skal staa mig bi. Og paa det, at I ej paany skal gribes af Tvivl og Skrupler, saa sværg mig til, at I vil adlyde mig uden Indsigelse!«

Men ved disse Ord opstod der en ubestemt Frygt hos mig, og jeg vidste intet, hvad jeg skulde svare.

»Hvi tøver I, ærværdige Fader?« spurgte hun og traadte utaalmodig med sin Fod i Gulvet.

»Jeg beder eder tilgive, ædle Frue,« svarede jeg langsomt. »Men jeg mener ej, det sømmer sig for mig at sværge

en saadan Ed. Jeg aner intet, hvad I har i Sinde, men er det et Forehavende, som er vor hellige Kirke og de gode Helgene velbehageligt, da behøver I ej at tvivle om, at jeg hjærtens gjærne staar eder bi.«

»Men sværg alligevel, Anselm,« bad hun, »sværg ved eders Sjæls Frelse, og I skal ej komme til at fortryde det!«

Med disse Ord greb hun mine Hænder og holdt dem fast, medens hun holdt sit Ansigt saa tæt hen til mig, at jeg følte hendes Aande strejfe min Kind.

Men i det samme overfaldtes jeg af en heftig Angst, og jeg vilde gjøre mine Hænder fri, men kunde det ikke. Hun knugede dem endnu fastere i sine og hviskede: »Sværg, Anselm, sværg!«

Da lovede jeg med min Saligheds Ed at gjøre alt, hvad hun begjærede, thi jeg var i denne Stund ej Herre over mig selv og vidste end ikke, om jeg svor mig en Engel eller en Djævel i Vold. Og hun holdt endnu sine store, mørke Øjne fæstede paa mit Ansigt, medens hun sagde:

»Og I lover mig, at I vil komme til mig, hvad Stund jeg kalder jer?«

»Ja, jeg lover det!« stønnede jeg.

Da gav hun slip paa mine Hænder og begyndte at le med en Latter som et Barns, idet hun sagde:

»Ak, Broder Anselm, hvor barnlig I dog er trods eders ærværdige Kutte! Skulde man ikke tro, I var saa bange for mig, som om I frygtede, I havde forskrevet jer til den Onde ved det Løfte, jeg halvvejs har maattet aftvinge jer! Men derom kan I være forsikret, at hvad jeg pønsker paa, er kun til Gavn for vor kjære, hellige Kirke og til Ulykke

og Fortræd for dens Fjender. Er I dermed beroliget, ærværdige Fader?«

Og da jeg saâ hendes Smil, saa lyst og varmt som en Skærsommermorgen, da var det sandelig, som om jeg blev lettere til Mode, og uvilkaarlig bøjede jeg mig ned og kyssede hendes Haand.

Men siden jeg kom hjem, har der været en kvælende Angst over mig, og jeg har for tredie Gang opgivet mit Forsæt at betro mig til Mester Benedict. Jeg kan det ikke. Men hvordan skal jeg da blive denne Uro kvit? Stundom martres jeg af skrækkelige Tanker. Skulde alt dette være en Fælde, som Djævlen har opstillet for mig for at lokke mig ud i Syndens Pøl, før jeg selv ved deraf — skulde det gaa mig ligesom den ulykkelige Broder Martin? Har jeg taget fejl af denne Kvinde? Er hun ikke det fromme Skriftebarn, jeg hidtil har antaget hende for, men en listig og underfundig Skabning, der under Fromhedens Maske skjuler allehaande ond Attraa? Og til hvilket Forehavende kan det være, hun begjærer min Hjælp? Dunkelt og ængstende tykkes det mig ligesom den uforklarlige Magt, hun har faaet over mig.

Ak, du velsignede himmelske Jomfru og alle I gode Helgene, beskærm og bevar mig mod mig selv og alle de urolige Tanker, der bestorme mig lig et oprørt og brusende Hav! — — —

Der gaar Rygter om, at en stor Bondehær drager skændende og plyndrende frem mod Nord, men Hertugens Krigsfolk skal ej heller være langt borte. Det hedder sig ogsaa, at Bondehæren anføres af den berygtede Skipper Clement og Hr. Jens Hvas til Kaas. Vi spørger vel snart

nyt. Ak, saa forvandlet er jeg bleven, at jeg fast kunde ønske Strid og Ufred rundt omkring mig for at glemme den snigende Ild, der raser i mit indre.

Herre, har du ladet Antikristens Dag komme, siden du tillader en slig Blodsudgydelse over Landet!

Mine Øjne har skuet det frygtelige Syn af Mennesker, der myrde hinanden med Ild og Sværd. Jeg har set de brændende Landsbyer og Bønderhuse, fra hvilke Beboerne flygtede halvnøgne ud, medens Kvæget løb brølende og herreløst bag efter. Og Krigsfolket forfulgte Mænd, Kvinder og Børn, huggede dem uden Forskjel ned for Fode, saa de i hobevis laa lemlæstede langs Vejkanten, og de, som ej havde Kræfter til at undfly længer, sprang i Fortvivlelse ud i Fjorden for hellere at omkomme i Bølgerne end for Knægtenes Sværd.

Og det var endda kun Begyndelsen til disse Dages Rædsler.

Strax efter Fortruppen kom selve den adelige Krigshær og opslog sin Lejr for at være rede til at modtage Bønderne, der sagdes at være under Opmarsch sydfra.

Jeg har været i stor Angst for, hvorlunde det monne staa til paa Estvadgaard, thi jeg ved, at hun, hvis Navn jeg intet mere tør nævne, er ene hjemme med sit Tyende, men det vilde ej sømme sig, om jeg ukaldet drog derop, og

nærer jeg tillige en stor Frygt for at se hende igjen. — Herre, min Gud, hvordan staar det dog til med mig? Det synes mig, som om jeg end ikke tør bede en Bøn for hendes Frelse og Sikkerhed. — — —

I flere Dage har Fjendens Nærhed givet sig tilkjende ved de rygende Brandtomter, der kunne skælnes trindt om. Men denne Gang gik det ud over Herregaard og Kloster, thi det var Bonden, der drog frem. Men alt imens forsamledes de hertugelige Krigsfolk og holdt sig parate til Udrykning, og igaar mødtes de med Bondehæren tæt nedenfor Salling Bakker. I hellige Martyrer, hvilket frygteligt Myrderi! De slog hinanden som vilde Dyr, og Kampen naaede her ind i Skoven, saa jeg fra Kapellet, hvor jeg den hele Dag knælede foran den fromme Helgens Billed, kunde høre de kæmpendes Skrig og de saaredes Stønnen. Det lød, som om Helvedes Aander vare slupne løs for at bekrige hverandre.

Der er falden mange Folk paa begge Sider, thi der gaves ingen Pardon, og det var et grufuldt Syn at se, naar Krigsfolket, der var det overlegne i Antal, forfulgte de slet bevæbnede Bønder og slog dem til Jorden med Hug, der mangen Gang skilte Hovedet fra Kroppen.

Thi Bønderne led et frygteligt Nederlag. En Del lykkedes det at undkomme, men mange bleve tagne til Fange, og mellem dem siges at være en af Hovedmændene for Oprøret, Jens Hvas til Kaas og Sostrup. Der skal tilmed være sat en Pris paa hans Hoved, og er han falden i Hænderne

paa Hertugens Knægte, saa slipper han ej derfra med Livet. Sørgeligt er det, at en Adelsmand skal nedværdiges saa dybt. Ej heller kan jeg tro andet, end at det maa gaa hans Søster nær til Hjærte trods det Uvenskab, der siges at være mellem dem.

Herre, Herre, forbarm dig over den Elendighed, som raader iblandt os!

Hvor forunderlig Skæbnens Tilskikkelser kunne føje sig!

Da jeg i Aftes forlod min Bolig for at overtyde mig om, at Døren til den hellige Benedictus' Kapel var forsvarlig lukket, thi saa længe denne Ufærd raser i Egnen, er intet helligt — da, ligesom jeg vilde prøve Nøglen i Laasen, rejste der sig en Mand fra Stenbænken udenfor og tiltalte mig med de Ord:

»Er I Præsten i Salling?«

»Præsten i Salling eller Broder Anselm, jeg lyder begge Navne,« svarede jeg. »Men hvem er I, som spørger?«

»En ulykkelig — kan det være eder nok?« gjenmælede han. »Jeg ser, at I er saare ung af Aar, og eders Aasyn vidner om et ufordærvet Hjærte, men Sorg og Uro er nok heller ikke fremmed for jer, thi I ser bleg og kummerfuld ud trods eders Ungdom og trods Munkekutten, der jo skulde skærme jer for de verdslige Bekymringer. Vil I hjælpe mig, eller vil I det ikke?«

»I hører vel til Bondehæren?« sagde jeg. »Og I kunde tilmed se mig ud til at være en af dens Anførere, saa jeg tænker, det er bedst, I søger Tilflugt andensteds.«

»Det er der knapt Stunder til, gode Broder,« svarede Manden. »Men hvad angaar det jer, hvilket Parti jeg hører til? Eders Stand maa jo først og fremmest paalægge jer at hjælpe de ulykkelige og forfulgte uden at spørge, hvem de er, eller hvorfra de kommer.«

»Men I kan ej fordre, jeg skal række Haanden til at hjælpe Kirkens og Kongens Fjender, der er fordømmelige Kjættere og Oprørere.«

»Hvor kan I vide, om ej Sandheden og Retten er paa vor Side? Det er tvært om os, der vil have Landets retmæssige Konge paa Tronen og Guds Ord prædiket rent og uforfalsket i Landet. Vil du vide, hvem jeg er? Nuvel —

mit Navn er Jens Hvas, dansk Adelsmand og Christiern den andens tro Tilhænger. I Stedet for at sidde tryg paa min Gaard og holde mig til de store Herrer, som endnu har Magten, saa vover jeg Liv og Gods for den Sag, jeg anser for god. Jeg fortænker dig ikke i, at du er af en anden Mening, Broder Anselm, thi du er opfostret med de forvrængede Lærdomme, men er du ikkun en brav Mand — lige meget om du bekjender dig til Paven eller til Morten Luther — saa nægter du mig ikke et Tilflugtssted, hvor jeg kan søge Ly mod mine Forfølgere, der er tæt i Hælene paa mig.«

Hans Ord bevægede mig sært, og det syntes mig, som om det ikke længer var en Fjende af min Tro og min Kirke, men just en Sandhedens og Retfærdighedens Stridsmand, der stod overfor mig — et Menneske, som jeg skyldte at hjælpe af al min Evne og Formue. Men dette kom mig atter saa sælsomt for, at jeg nølede med Svaret, indtil med ét en ny Tanke faldt mig ind.

»I har jo en Frænde, som bor tæt herved,« sagde jeg. »Oluf Gyldensterns Hustru paa Estvadgaard er eders Søster, og intet er rimeligere, end at I tyer til hende.«

Men han rystede paa Hovedet.

»Nej, nej — lad hende mindst af alle vide, hvor jeg er, thi da er jeg intet Øjeblik sikker paa min Hals. Men tigge dig om din Hjælp, Munk, det vil jeg ikke. Kom kun i Hu, at dersom Hertug Christians Folk griber mig her, saa kommer mit Blod over dit Hoved. Men du skal faa at se, at ogsaa vi Kjættere, som I kalder os, kan gaa i Døden for vor gode Sag.«

Med disse Ord vendte han mig Ryggen og vilde dreje ind i Skoven, men dreven af en Indskydelse, som jeg intet selv var Herre over, strakte jeg min Haand ud efter ham og holdt ham tilbage.

»Bliv!« sagde jeg til ham. »Hvad enten det er af det gode eller det onde, saa tvinger en lønlig Magt mig til at opfylde eders Begjæring. Jeg giver jer Ly og Tilflugt i St. Benedicts Kapel, og I skal være i Sikkerhed der, indtil eders Fjender har forladt Egnen.«

»Tak!« svarede han. »Jeg lider paa dig, som du var min Broder, thi dit Ansigt kan intet bedrage.«

Og mærkeligt var det, at jeg følte mig helt glad til Mode ved den Beslutning, jeg havde taget, og jeg maatte ihukomme de Ord: »Gjører vel mod eders Fjender og velsigner dem, som eder forbande.« Ja, tilvisse, det er godt at øve Barmhjærtighed. — —

Jeg har indrettet min Gjæst et sikkert Skjulested bag St. Benedictus' Billede, og ingen vil falde paa at søge ham der.

I tvende Døgn har han nu været hos mig, og vi have talt meget sammen. Aldrig havde jeg troet, at saa megen oprigtig Gudsfrygt kunde findes i en Kjætters Hjærte. — Ja, i Sandhed, der er Ting, hvori jeg maa give ham Medhold. Gejstligheden lever ej altid et Liv efter den Lære, som den prædiker. Har jeg ikke selv oplevet et sørgeligt Exempel derpaa? Ogsaa deri har han Ret, at det baader ikke Folket at leve i Vankundighed og Mørke, men det tilkommer det at høre og lære Guds Ord, saaledes som det staar skrevet.

Sælsomt er det, at der er kommet Ro og Klarhed over mig, siden jeg lærte denne mærkelige Mand at kjende. Ak, maatte jeg dog ikke tage fejl deraf — alle gode Helgene bevare mig for, at ogsaa dette skulde være et Djævlens Blændværk for at hilde min arme Sjæl i en ny Fristelse.

I Aar og Dag har jeg nedskrevet mine Tanker og Oplevelser i dette mit lønlige Skriftemaal, og ofte har jeg lettet mit bespændte Sind derved og gjenvundet Fred og Rolighed. Saa vil jeg da ogsaa føre det til Ende med Opbydelse af mine sidste Kræfter, thi jeg fornemmer, at jeg intet kan og vil overleve det frygtelige, der er sket.

Otte Dage er det kun, siden jeg føjede det sidste Blad til disse Optegnelser, og dog har jeg i dette korte Spand af Tid gjennemlevet alle Helvedes Kvaler, lidt saa grusomt, at Hjærtet er blevet som Bly i mit Bryst, og jeg føler intet mere. Det synes end ikke at være om mig selv, at jeg nedskriver denne Bekjendelse, men som var det om en ganske fremmed, der alt er død, og som om jeg derfor med Rolighed kan fortælle om hans bitre Nag og Lidelse og hans sidste Timer her paa Jorden.

Der kom Bud fra hende, hvem jeg en Gang i min Uvidenhed ansaa for mit gode og fromme Skriftebarn, men som fra den Ulykkestime, da jeg første Gang mødte hende

i Klosteret, har været mit Livs onde Aand, uden at jeg vidste deraf. Men det var, ligesom det korte Samkvem med min lønlige Gjæst, den ædle Jens Hvas — Gud glæde hans fromme og modige Sjæl, om han saa tifold var en Kjætter! — som om dette kortvarige Samliv, siger jeg, havde aabnet mine Øjne for meget, der før var mig dunkelt og gaadefuldt, eller som jeg var mest tilbøjelig til at tilskrive overnaturlige Aarsager. Ak, denne Kløgt kom mig desværre for silde til gode.

Med bange Anelser drog jeg op til Gaarden, thi saa meget forstod jeg nu, at denne Kvinde øvede en ulykkesvanger Magt over mig. Men jeg mindedes den Ed, jeg havde svoret hende: at komme, naar hun kaldte, og jeg adlød. Til min Gjæst, den ædle Jens Hvas, havde jeg intet sagt om, hvor jeg drog hen.

Det var en sørgelig Vej, jeg havde at tilbagelægge; thi hvor jeg kom frem, mødte mit Øje Spor af den vilde Kamp og Forfølgelse. Rygende Ruiner, lemlæstede Lig og

jamrende Kvinder og Børn, der drog husvilde omkring. Jeg kom forbi mit Kloster; det var ilde behandlet; Port og Vindver var slaaede sønder; mange Ting, som Fjenden ikke havde kunnet slæbe med sig, laa henslængt udenfor, og alle Brødrene vare dragne bort.

Omsider naaede jeg Herregaarden, og den stod uskadt, som om den var beskyttet af en Trolddomsmagt, endda Ejermanden, den velbyrdige Hr. Oluf Gyldensten, endnu var fraværende.

En stor Angst, stærkere end nogensinde tilforn, overfaldt mig, da de førte mig op til Stuen, hvor Husfruen ventede mig. Jeg tog al min Sjælsstyrke til Hjælp, men næppe stod jeg foran hende, før jeg mærkede, hvorledes min Vilje blev veg i hendes Nærhed. Og da hun rakte sin Haand ud imod mig, gik jeg langsomt og nølende hen til hende. Hun sad paa det samme Sted, hvor jeg sidst havde truffet hende — i den store Armstol ved Vindvet.

»Nu, kjære Broder Anselm,« sagde hun med den bløde Røst, som jeg kjendte saa vel, »jeg tænker, I blev glad, da jeg skikkede jer Bud. Gjættede I ikke, at det Øjeblik var kommet, hvorom jeg sidst talte til jer? Ser I, Anselmo,« tilføjede hun, og hendes Stemme lød nu sagte og hviskende, »jeg har udgrundet en Plan til at gribe ham, der er baade min og eders og Kirkens farlige Fjende. Ingen taabelig Svaghed skal hindre mig deri, saa vist som Tanken om at udføre en, Gud velbehagelig Gjerning gaar mig over alle Ting . . .«

»Hvem taler I om, velbyrdige Frue?« spurgte jeg.

»Om hvem andre vel end den Mand ved Navn Jens Hvas, der har gjort Oprør mod Gud, mod sin Slægt og sine Standsfæller, og som derfor skal fældes med sine egne Vaaben.«

»Men det er eders kjødelige Broder — mindes I det?« sagde jeg med bævende Røst.

»Jeg mindes kun, at han er min og Kirkens Fjende,« sagde hun. »Og saa husker jeg den Ed, I har svoret: at adlyde mig uden Indsigelse. Jeg har faaet Efterretning om, at han skal være her i Nærheden, og det bliver nu eders Sag at opspore ham, saa der kan gaa Bud til Hertugens Folk . . .«

»Men dette kan ej længer ske; jeg kan ej gjøre, hvad I forlanger . . .« stammede jeg.

»Hvad mener I dermed, Anselmo?« spurgte hun og rejste sig forundret op. »Er I saa lidet nidkjær i Kirkens Tjeneste, at I end ikke glæder jer over at fælde en af dens argeste Fjender?«

»Nej, nej, men jeg kan ikke dette!« gjenmælede jeg.

Da saâ hun paa mig, som om hun med sit Blik vilde trænge ind i min Sjæls inderste Dyb, og tav først længe, men endelig sagde hun:

»Nu har jeg gjættet det, Anselmo: I ved, hvor han holder sig skjult, og nu gjør I jer Skrupler over at skaffe ham i hans Fjenders Hænder. Men forstaar I da ej, at det er en Dødssynd, om I ikke gjør det!«

Men jeg svarede intet, thi jeg skjønnede ej bedre, end at jeg øvede en Niddingdaad, om jeg forraadte den Mand —

Kjætter eller ikke Kjætter — der havde betroet sit Liv til mig og stolede paa min Ærlighed.

Men hun forestillede mig, at der ej vilde vederfares ham anden Fortræd, end at han nødtes til at afsværge den fordømmelige lutherske Lære, hvorved jeg endda vilde hjælpe til at udrive ham af Djævlens Vold.

Det varede dog længe, før jeg lod mig rokke, og jeg ved intet selv, hvordan det gik til, men min Beslutning blev svagere og svagere, og tilsidst kunde jeg ej se rettere, end at jeg tjente Satan og hans onde Anslag, dersom jeg vægrede mig ved at overgive Kjætteren og Oprøreren til hans lovlige Dommere. Og nu betænkte jeg mig ikke længere, men aabenbarede frimodig, hvor Flygtningen var skjult, og hvordan det ej var langt fra, at han havde hildet mig i sine kjætterske Snarer. Og den velbyrdige Frue drog strax Omsorg for, at der gik Bud til en af Hertugens Krigsøverster, der havde Kvarter paa den nærliggende Herregaard.

Dog aldrig saa snart var det sket, før jeg geraadede i Fortvivlelse over mit Forræderi, og jeg vilde ufortøvet afsted for at frelse den ulykkelige. Men det skulde ej vorde mig tilladt.

»Bliv hos mig, Anselm!« hviskede den velbyrdige Frue. »Tror I da ikke, at ogsaa jeg lider i denne skæbnesvangre Time? Kun I evner at trøste mig.«

Og samtidig med disse Ord fornam jeg hendes Arme om min Hals, og hun pressede sine hede Læber mod min Mund.

Da gjennemstrømmede der mig en heftig Gysen; det blev mørkt for mine Øjne, og jeg vidste af intet mere.

— — Det var alt begyndt at dages, da jeg ilede ud af Gaarden. Mit Hoved brændte i den vildeste Feber, og jeg ræddedes for Lyden af mine egne Skridt. Men en eneste Tanke var mig dog endnu klar: om jeg kunde komme tidsnok til at frelse den Mand, hvis Tillid jeg skændig havde sveget. Jeg løb afsted, jaget af min onde Samvittigheds

Furier, og da jeg naaede Begyndelsen af Skovvejen, hørte jeg stor Tummel og Støj i den Retning, hvor St. Benedictus' Kapel er beliggende. Og jeg kom tidsnok til at se det Optrin, der foregik.

De havde slæbt ham ud af Kapellet, og han havde værget sig drabelig, thi baade han og flere af Krigsfolkene

vare ilde tilredte. Jeg udstødte et Skrig, og han vendte sig om mod mig.

Da flammede hans Blik, og han raabte med en Røst, der foer mig gjennem Marv og Sjæl:

»Mit Blod kommer over dit Hoved, Anselmo!«

De havde bundet ham paa Hænder og Fødder og slæbte ham afsted efter sig som et urent Dyr. Mere saâ jeg ikke; thi jeg faldt afmægtig om.

Da jeg atter vaagnede, var der stille rundt om mig, og mit Hjærte var som dødt. Jeg havde tømt Syndens Bæger til det bitre Bundfald, sveget mit Løfte baade til Gud og Mennesker, og jeg vidste, der var ingen Frelse for mig. — —

Men naar man en Gang finder mit Lig bag den Helliges Billed, da skal disse Blade fortælle Broder Anselmos Historie, ham, hvem Almuen kaldte Salling-Præsten. Han var visselig ikke ond af Hjærtet, og han havde gjærne vandret Guds Veje. Men hans Vilje var som et skrøbeligt Rør, forgæves hans Kamp mod de onde Magter. Derfor vandt Mørkets Fyrste Sejr over ham og førte ham did hen, hvor der er evig Angst og Pine.

Men du, fremmede, som nogensinde maatte erfare Anselms Skæbne, bed til Gud for hans fortabte Sjæl!

FÆGGEKLIT.

Brat og stejlt skraaner Klitten ned mod den store Fjord, men øverst oppe er der flad Mark, og her bølger ved Sommertid Kornet som en grøn Fryndse, der kroner Toppen af den bratte Skraaning.

For mange Aar siden laa der en Gaard deroppe — nær ud til Skrænten. Folk sagde, at den laa paa det selv samme Sted, hvor Kong Fegges Borg havde staaet i længst forsvundne Tider. Gaarden var stor og velbygget, og der hørte gode Jorder til den. De, som ejede den, kunde have deres gode Dage, thi der kunde fødes mange Munde, uden at nogen kom til at mangle.

Det var to Brødre, der ejede Feggegaarden, og deres Fader havde bestemt før sin Død, at de skulde enes om Gaarden og alt, hvad der hørte til den.

Brødrene hed Palle og Fangel. Palle var lys af Lød og bredt bygget, Fangel spinkel og mørkhaaret, med sorte, urolige Øjne. Og der var lige saa stor Forskjel paa deres

indre som paa deres ydre Egenskaber. Fangel var hastig og ustadig af Sind, lod sig let opflamme baade til Vrede og til Lystighed; men Palle var støt og sindig, godlidende at omgaas og altid ligelig tilfreds.

Deres Fader var hedengangen, da de var en sytten—atten Aar; deres Moder havde de aldrig kjendt; hun var død, medens de var ganske smaa. Men de havde en Fostermoder, som styrede Husvæsenet for dem, og det var det eneste Kvindfolk, der havde levet i Gaarden, saa langt de kunde huske tilbage i Tiden.

Det var en meget gammel Kone, og underlig var hun at se til og tale med. Trods sin Alder var hun høj af Væxt og rank som et Lys. Hendes Haar var kridende hvidt, og i de rynkede Træk skinnede der et Par store, mørke Øjne, der saâ klogere ud end andre Menneskers. Der var kun faa, der holdt af hende, men mange, der var bange for hende. Thi man vidste, at hun kunde se, hvad der var skjult for alle andre, og dertil havde hun Kundskab om Ting, som var hændet for mange hundrede Aar siden.

Hun kjendte ogsaa bedre end nogen anden til det Spøgeri, som gik for sig i Feggegaarden. Det var Kong Fegges Gjenfærd, der huserede, thi han havde dræbt sin Broder Haardevendel for ikke længer at være nødt til at dele sin Magt og Herlighed med ham, og siden hen havde han taget Haardevendels Hustru til Ægte. Men da Haardevendels Søn, Amlet, var bleven voxen, havde han hævnet sin Faders Død og dræbt Kong Fegge.

Det var altsammen sket i den graa Oldtid, da der ved Bulbjerg løb en Arm af Vesterhavet ind i Limfjorden, dér,

hvor nu Bygholmsvejle findes. Her kunde Fegge og Haardevendel lade deres Skibe løbe ud i Havet, og de havde delt Herredømmet saaledes mellem sig, at i tre Aar skulde Fegge drage ud paa Vikingetog, medens Haardevendel stod for Styret hjemme, og i de næste tre Aar var det Haardevendel, der drog ud, og Fegge herskede hjemme. Men Haardevendel havde i langt større Maal Lykken med sig baade til Søs og til Lands; hans Magt voxede Aar efter Aar, og det vakte Kong Fegges Misundelse. Dog skjulte han endnu sine onde Tanker, indtil det hændte, at Haardevendel hjemførte en prud Kongedatter som sin Viv. Da syntes Kong Fegge, at hans Broder havde alt, hvad et Menneskehjærte kunde begjære, medens hans egen Magt og Rigdom forekom ham ringe i Forhold dertil. Og de onde Tanker kom stærkere og stærkere over ham. De kom i Følge med fristende Syner, hvori han saâ sig selv som Eneherre over Borg og Land og Skibe og som den, der havde Ret til at tage den prude Kongedatter i Favn. Saa modstod han ikke længer. Da Haardevendel kom hjem fra et Tog, hvor han havde vundet endnu større Bytte end før, beredte Kong Fegge et Gjæstebud til Ære for ham. Meget blev der drukket, og store Ord blev der talt. Det var sent paa Natten, da Haardevendel med en ærlig Rus famlede over til den Fløj af Borgen, hvor hans Viv ventede ham, og glad var han til Mode; thi i tre Aar skulde han nu være hjemme paa Borgen, herske over Landet og nyde gode Dage med sin Viv og sin Søn. Men da Kong Haardevendel kom til den mørke Vindeltrappe, som førte op til hans Sengekammer, blev der gjort brat Ende paa hans Drømme; thi med ét

følte han et skarpt Staal i sin Side, og han segnede om uden at have Kræfter til saa meget som at udstøde et Skrig. Fra nu af var Kong Fegge Eneherre, og Aaret efter tog han sin Broders Hustru til Ægte; men om det skete med det gode eller det onde, fik ingen at vide. — — —

Alt det havde den gamle Fostermoder fortalt Palle og Fangel, da de var smaa. Og hun fortalte saa livagtig derom, at det var, ligesom de tydelig saâ Kong Fegge og hans Broder for deres Øjne. Thi hun kunde endogsaa sige dem, hvorledes Fegge og Haardevendel havde set ud. Haardevendel var stor og bred og lys, men Fegge mørkhaaret og brun i Huden, og tværs over Panden og den højre Kind havde han et dybt Ar, i hvilket Blodet traadte ildrødt frem, naar han blev vred. Svære Jærnrustninger bar de begge to, og deres Hjelmgitter var lige saa stort som Ovnristen, thi mægtige Kæmper havde de været.

Mo'er Malfred fortalte ogsaa, at ved Juletid kunde det hænde, at Kong Fegge gjæstede de Levninger, som vâr blevne tilbage af hans gamle Borg, og da var det ikke godt at færdes ude ved Fæhuset, efter at Solen var gaaet ned, thi paa dette Sted havde den Fløj af Feggeborg staaet, hvor Drabet var bleven forøvet — netop ved Juletid. Mo'er Malfred havde selv set Gjenfærdet en Julenat. Det var kommet ridende ind fra Fjorden paa en sort Hingst og havde lagt Vejen over Klitten lige op til Gaarden; dér havde det gjort sig usynligt, men hele Natten havde det været galt fat i Feggegaarden. Der havde lydt dybe Suk og Klirren som

af det tunge Jærn i en Rustning. Kvæget havde brølt og teet sig sært uroligt, og Julelysene, som man havde staaende paa Bordet, var hvert Øjeblik gaaede ud, saa man idelig maatte tænde dem paany.

Palle og Fangel vidste ikke, om de selv havde oplevet denne uhyggelige Julenat, eller om det blot forekom dem saaledes, fordi Mo'er Malfred saa ofte havde fortalt derom. Men fra deres tidligste Barndom havde de faaet en stor Skyhed for at færdes ude ved Fæhuset efter Mørkets Frembrud, og denne Angst blev ved at sidde i Kroppen paa dem, selv efter at de var blevne voxne.

Palle var den, som tog sig Spøgeriet mindst nær. Fangel var derimod mere syensk af sig. Han bildte sig ind, at han kunde høre sære Lyde i Luften og Stemmer, der kaldte paa ham. Men da han til daglig Brug var faamælt af sig, betroede han sig ikke til nogen, men nøjedes med at lytte til de Historier, som Mo'er Malfred fortalte. —

Aarene gik, og Palle og Fangel sled Tiden hen i Feggegaarden, hvor den ene Dag gik som den anden uden kjendelig Forskjel. Palle skjøttede sindig sit Arbejde og var tilfreds med de Kaar, han havde. Om Sommeren glædede han sig over Kornets Frodighed paa Marken; ved Vintertid sad han i Ovnkrogen med sin Bindehose og hørte paa, hvad Mo'er Malfred kunde berette om gamle Tiders Sæd og Skik, om Vendelboernes Oprør mod Hellig-Knud og om Børglum-Bispen, der havde faret saa ilde frem mod de skibbrudne, at han havde ladet dem ihjelslaa, naar de strandede paa Kysten, og Strandingsgodset havde han selv tilranet sig. Palle hørte gjærne disse Krøniker, uden at de dog satte hans Sind i

stor Bevægelse. Men anderledes var det med Fangel. Hans Kinder blussede, og han knyttede Næven, naar Mo'er Malfred gav sig til at fortælle om den tapre Søhane Vilknud, der i gamle Dage havde drevet sit Uvæsen i Fjorden og gjort vældig Strandhug der omkring. Der var heller ingen Vise, han hellere gad høre, end den, som Mo'er Malfred sang om Orm Ungersvend, der havde fældet Bermer Rise og vundet Kongens Datter:

Det var høje Bermer Rise; han voxte over alle Mure.
Han var galen og aldrig viis; ingen Mand kunde hannem styre.
Men Skoven stander udi Blomster.

Det var høje Bermer Rise; han gaar for Kongen at stande.
Du skal give mig Datter din og Brev paa Hælvten af dine Lande.
Men Skoven stander udi Blomster.

Enten skal I mig eders Datter give og dele med mig eders Land.
Eller I skal fly mig af eders Kæmper, hvo der tør mod mig holde Stand.

Ikke fanger du Datter min, ikke heller Brev paa mit Land.
Men vel skal du faa den Kæmpe god, som mod dig tør fægte for Haand.

Det var Dansker Konning, han ganger ad Borgstuen frem:
Hvilken af eder, I danske Hofmænd, vil vinde den Jomfru væn?

Alle da sad de Kæmper stille, og ingen turde svare et Ord,
Foruden Orm hin Ungersvend; han sad allernederst til Bord.

Foruden Orm hin Ungersvend, han sprang over breden Bord.
Det vil jeg for Sanden sige, han talede et Manddoms Ord:

Vil I mig eders Datters give og skifte med mig Hælvten eders Land,
Da vil jeg den Kæmpe være, som gaar mod Bermer Rise frem.
Men Skoven stander udi Blomster.

Palle lo i Skæget og morede sig over Visen som over anden god Tidskort. Men Fangel blev blussende rød,

og tilsidst huggede han Haanden i Bordet og sprang op, naar Mo'er Malfred havde sunget det sidste Vers:

Det var Orm Ungersvend, han tog den Edeling i Arm.
Nu er I min, skjønne Jomfru, jeg led for eder den Harm.
Men Skoven stander udi Blomster.

»Den Tid var det værd at leve i!« sagde Fangel.

Da Fangel var henved en Snes Aar, blev hans ustadige Sind end mere kjendeligt. Han lod Broderen tage hele Styret hjemme i Gaarden, medens han selv drev Fjordfiskeri med en Baad, som de havde ejet fra Faderens Tid. Han kunde blive borte flere Maaneder ad Gangen, uden at nogen vidste, hvorhen han satte Kursen. Senere byttede han Baaden om med en større Jagt, og saa blev han endnu længere Tid borte. Bag efter hørte man, at han var sejlet østerpaa ud ad Fjorden og havde gjæstet Kjøbstæderne nord- og sydpaa, eller han havde krydset op omkring Skagen, og med lange Mellemrum naaede der Rygter ud til Feggegaarden, at Fangel havde levet et vildt Liv paa de Steder, han havde været. Selv gjorde han ikke Rede for sine Rejser, og nogen større Fortjeneste bragte han heller ikke med sig hjem, skjønt Fjordfiskeriet gav godt Udbytte. Hvad han fortjente, brugte han med det samme, og han lod den Dag i Morgen sørge for sig selv. I det sidste Aarstid havde han faaet en fremmed Karl med paa sine Farter — en sortsmudset Fyr med tætkrøllet Haar og skinnende hvide Tænder. Der var ingen, der vidste Besked om, hvor den Karl stammede fra, og Fangel gav ikke videre Forklaring derpaa, end at han havde

truffet ham i en enlig Fiskerhytte paa Vestkysten, og han havde taget ham i sin Tjeneste, fordi han trængte til en Mand om Bord.

Mellem Mo'er Malfred og den fremmede Karl kom det til bittert Fjendskab lige fra den første Gang, Fangel havde ham hjem med sig. Ikke fordi han kom nogen for nær; han var tværtimod grumme ydmyg. Men det var, ligesom Mo'er Malfred saâ sig vred paa ham. Hun sørgede moderligt for enhver levende Skabning i Feggegaarden, men i de Vintermaaneder, da Fjorden var islagt og Fiskeriet standset, saa Fangel var nødt til at være hjemme, kunde man mærke, at det var en Pine for hende at give den sortsmudsede Klør, hvad han skulde have af Mad og Drikke og anden Omsorg.

En Dag sagde hun det rent ud til Fangel, at hun ikke kunde lide Sorte-Mads, og at hun helst saâ, at de blev ham kvit. Men da foer Fangel op og svarede bistert:

»Hvem er Herre i Gaarden — I eller jeg?«

»Det er vel dig og din Broder, som er Herrer i Feggegaarden,« svarede Mo'er Malfred stille og uden at røbe Fortørnelse over det hvasse Svar, hun havde faaet.

»Saa synes jeg allenfals, I kunde unde mig Fred de korte Stunder, jeg er hjemme . . .«

»Den faar kun Fred, som selv i Tide vogter sig for Ufred,« sagde Mo'er Malfred og saâ paa sin Fostersøn med sine kloge Øjne. »Den, som ikke ser sig for, løber lettest Panden mod Væggen. Du vil en Gang komme i Hu, at jeg har varet dig mod Sorte-Mads . . .«

Mo'er Malfred sagde ikke mere den Gang, men hun gik sin Vej lige saa stilfærdig, som hun var kommen. Fangel

var et Øjeblik til Sinds at spørge hende nærmere ud, men saa kom det trodsige Lune op i ham. Hun skulde ikke tro, at han frygtede hendes Spaadomme og Vaerskrig. Han var Karl for at handle, som han vilde, og kom det an paa Tegn og Varsler, saa var han maaske ligesaa klog som Mo'er Malfred selv.

Ogsaa Palle havde lagt Mærke til det Fjendskab, der var mellem Mo'er Malfred og den sorte Karl. Og paa sin godmodige Maade spurgte han hende, hvorfor hun var saa gram paa Sorte-Mads.

»Fordi man skal have saa lidt som muligt at skaffe med Fanden og hans Gjerninger,« sagde Mo'er Malfred, og andet Svar vilde hun ikke give.

En Aftenstund ved Helligtrekongers Tid stod Fangel og Sorte-Mads ude paa Gaardspladsen mellem Stuelængen og Hestestalden. Det var tindrende klart Frostvejr. Luften var høj og blaa, og Stjærnerne blinkede saa tæt ved Siden af hinanden, at Himlen var skinnende lys. Alle Vegne, hvor man saâ sig omkring, skinnede og glitrede det — fra Stjærnerne og fra den isdækkede Fjord og fra Sneen, der laa blank og hvid ude over Markerne.

Sorte-Mads pegede over mod Fæhuset, der laa ved den nordre Side af Gaarden. »Var det dér, I saâ det forsvinde?« spurgte han.

Fangel nikkede. Hans Ansigt var lidt blegt, og hans Øjne havde et spændt, vaagent Udtryk.

»Hvor mange Nætter i Træk saâ I det?« spurgte Sorte-Mads igjen.

»Tre!« lød Svaret. »Det var nøjagtigt, saaledes som Mo'er Malfred har beskrevet det. Det kom derude fra . . .« Fangel viste ud mod Fjorden — »Tværs over Klitten kom det ridende paa en kulsort Hest. Hjelmgitret var opslaaet, og Øjnene skinnede som Ildgløder i Dødningeansigtet. Jeg havde puttet mig i Høet deroppe i Stænget, og jeg kunde se ud til begge Sider af Gaarden. Det var maanelys Nat. Da det naaede herind, gik det lige lukt gjennem Fæhusets Mur, og dér blev det borte . . . Men jeg hørte mange sære Lyde, og jeg blev liggende oppe paa Stænget, til Dagen lysnede . . .«

»Jeg kunde godt fri jer for Spøgeriet, om I helst vil være det kvit,« sagde Sorte-Mads med en hemmelighedsfuld Mine. »I et saadant Tilfælde nytter det dog ikke at strø Hørfrø foran Døren eller slaa en Hestesko fast paa Tærsklen — der maa andre og stærkere Midler til, eftersom det er et gammelt Gjenfærd, der har huseret siden Arilds Tid. Jeg kunde vel ogsaa sige jer, hvad det er, som paany fører Kong Fegge hid til hans gamle Borgsted . . . Jeg har øvet mine Kunster for at faa Nys derom . . .«

»Og hvad har du faaet at vide?« spurgte Fangel ivrig.

»Jeg har faaet at vide,« sagde Sorte-Mads, »at Kong Fegge ikke er tilfreds med, som det nu staar til her paa Gaarden. Han ser, at det er jer Broder, der har taget Styret og teer sig, som om han raadede for det altsammen. Kong Fegge er bleven harm derover, thi det minder ham om den Tid, da han led samme Skæbne som den, I nu maa lide, om der end er den Forskjel, at han var Konge i Landet, medens I kun er en Bondesøn. Men Uretten, der

øves, er lige stor . . . Ogsaa Kong Fegges Broder havde Lykken med sig i alt, og Kong Fegge selv maatte nøjes med de fattige Smuler, indtil han omsider tog sig selv til Rette . . .«

»Du skal ikke tale derom, Sorte-Mads!« sagde Fangel og saà sig om med et sky Blik. »Jeg skjønner, at det gjør ondt værre . . .«

Da Fjorden igjen blev isfri henimod Foraarsjævndøgns Tid, lagde Fangel ud med sin Baad, og Sorte-Mads fulgte som sædvanlig med ham. Det føltes som en Lettelse, da Fangel satte sin Jagt i Fjorden, thi han havde gaaet mørk og bister omkring i de sidste Maaneder, og uden mindste Grund foer han op mod Palle og Mo'er Malfred, og hvem der ellers kom i Nærheden af ham. Den eneste, han kunde omgaas, var den sorte Svend; de var altid sammen, og Mo'er Malfred gjorde sig sine egne Tanker derom.

Fangel blev det Aar endnu længere borte, end han havde gjort nogensinde før. Det var nogle Uger efter Mortens Dag, da hans Jagt løb ind under Klitten, og i Mellemtiden var der hændet store Ting i Feggegaarden.

Palle havde giftet sig. Han havde længe havt Øje til en Morsøpige, der havde alle de Dyder, som kunde glæde en retskaffen Karl. Hun var en rig Bondes eneste Datter; hun var mild af Sind, flink paa Hænderne og havde det fineste, bløde Haar og de kjønneste Øjne, som kunde findes hos nogen Pige i Øster- og Vester-Hanherrederne, ja i Thy og Vendsyssel med. Palle havde ikke havt noget at betænke

sig paa; men der var gaaet en Tid, før han havde kunnet faa Mod til at bejle; thi Ane-Lise, Per Borres Datter, var anset for at være Herredets strunkeste Jomfru, og den, som førte hende hjem, kunde sige om sig selv, at han havde gjort sin Lykke med det samme.

Palle i Feggegaarden blev den lykkelige, og hans lyse Ansigt saâ ud som en skinnende Sol, da Brylluppet havde staaet, og Ane-Lise gik omkring i den gamle Gaard paa Fæggeklit.

»Nu skulde vi bare have Fangel hjemme, at han kunde glæde sig med os!« sagde Palle.

Men det svarede Mo'er Malfred ikke noget paa. Det saâ ud, som om hun i den sidste Tid var bleven mange Aar ældre; Haaret var næsten gjennemsigtig hvidt og Øjnene endnu større og klogere end før.

Tre Uger efter Mortensdag vendte Fangel hjem. Der var kommet noget vildt og haardt i hans Blik, og det skræmmede Folk fra ham. Denne Gang hed det, at han havde øvet al Slags Galskab, hvor han havde været i Land, og han havde kastet omkring sig med Penge, indtil han ikke havde en Hvid tilbage. Palle stod som sædvanlig for Styret hjemme i Feggegaarden, og han tog godlidende mod Fangel, idet han vel vogtede sig for at ægge ham op med Bebrejdelser for det ørkesløse Liv, han levede. Alligevel syntes Fangel fra først af ikke at være til Sinds at give gode Ord igjen. Men da han saâ Ane-Lise, foregik der en kjendelig Forandring med ham. Han rettede sig, strøg det glatte, mørke Haar fra Panden, og trods Vildskaben, der lyste ud af ham, var han dog en kjøn Karl. Nu tog han

sig sammen og viste sig fra sin bedste Side, og til Palle sagde han:

»Du har Lykken med dig, lille Palle — gode Dage ha du herhjemme, og en vakker Kvinde har du faaet oven i Kjøbet . . . Hvem der havde det som du!«

»Vil man blot høre!« svarede Palle og lo. »Er det ikke just din Lyst at farte omkring og aldrig have et blivende Sted! Mands Vilje er Mands Himmerig! Jeg bliver nu aldrig kjed af Klitten herhjemme og end mindre af Ane-Lise, min Viv!«

Fangel vendte sig bort, og i Smug knyttede han Hænderne og bed Tænderne sammen. »Gid Fanden havde dig og din Lykke!« mumlede han.

De samme Ord gjentog han atter og atter — uden at kunne slippe dem — ogsaa siden hen, da han stod alene ude bag Gaardens Længer med Udsigt over Markerne og Fjorden. Og pludselig stod der nogen bag ved ham. Det var en sortsmudset Svend med tæt Krushaar og skinnende hvide Tænder.

»Det kommer an paa jer selv, om Lykken skal vende sig!« sagde den sortsmudsede. »Skyder I Hjærtet op i Livet, som Kong Fegge gjorde det, da kan I blive Eneherre, og den kjønne Ane-Lise har ikke længer nødig at græde sine Øjne røde, fordi hun tog fejl af de to Brødre; men hun kan faa en gjævere Mand end det Drog, hun nu maa nøjes med . . .«

»Er det Sandhed, du siger?« spurgte Fangel, og hans Kinder blussede, og Øjnene tindrede i Hovedet paa ham. »Tror du, Ane-Lise angrer, at hun ægtede Palle i Stedet

for mig? . . . Tror du, hun havde givet mig Ja, om jeg var kommen først . . .«

»Det har I ikke nødig at spørge om,« gjenmælede Sorte-Mads. »Hun har samme Sind som I, og hun fornemmer selv, at I var bleven den rette Mand for hende. Derfor sukker hun nu i Smug og ser langeligt efter jer, naar hun tror sig ubemærket . . . Men jeg siger, at Lykken kunde endnu vende sig til Gunst baade for jer og hende . . .«

»Og hvordan skulde det gaa til?« spurgte Fangel og saå sig sky omkring.

»Bær jer ad, som Kong Fegge gjorde!« hviskede Sorte-Mads, idet han bøjede sig saa tæt hen til Fangel, at det forekom denne, at der blev pustet en hed Ildstrøm ind i hans Øre. »I kjender jo det gamle Æventyr, som jer Fostermoder har fortalt jer . . .« Og den sorte Svend gav sig til at le med en tør og hæs Latter . . .

Fangel turde ikke se op. Han følte en klam Gysen risle ned ad sin Ryg, og Haanden dirrede paa ham. Men derved blev han opmærksom paa, at han — uden at vide af det — havde noget i den samme rystende Haand, og dette noget var en lang, skarpt sleben Kniv. Hvem havde givet ham den? Nu vendte han sig hastig om, og han saå Sorte-Mads hinke op til Gaarden og forsvinde til den Side, hvor Karlekammeret laa.

Men den næste Dag viste den sorte Svend sig ikke og heller ikke den næste igjen. Fangels Ansigt blev mørkere og mørkere; Rynkerne i hans Pande trak sig tættere sammen, og da han ud paa Aftenen var bleven alene i Stuen med Mo'er Malfred, traadte han hen til hende og sagde:

»Hvor er Sorte-Mads bleven af? Jeg skjønner, at I ved det!«

»Det er sandt — jeg ved det!« svarede den gamle. »Jeg har selv manet ham bort — han kommer aldrig mere tilbage til Feggegaarden . . .«

»Hvad har I gjort!« spurgte Fangel og skar Tænder af Vrede.

»Jeg har manet ham bort — som man skal bortmane den Onde og alt, hvad hans er . . .« Den gamle Kone fæstede sine Øjne saa skarpt paa Fangel, at han blev nødt til at slaa sine ned, og saa tilføjede hun:

»Vil du kjende de Ord, hvormed vi skiltes, Sorte-Mads og jeg — saa kan du ogsaa faa dem at vide. Jeg havde faaet Bugt med ham, og han var nødt til at fortrække, men saa lo og skreg han paa én Gang: »Mig kan I jage bort, men de onde Tanker, jeg har udsaaet, bliver tilbage!« . . . Tænk lidt over den Afskedshilsen, lille Fostersøn . . .«

Men Fangel svarede intet; han vendte sig kort om og gik ud af Stuen.

Han gik ud paa Klitten, helt ud til det yderste af Skrænten. Det var trukket op til Uvejr. Store Skyer jog hen over Landskabet, og de hang saa lavt, at det saa ud, som om de fejede hen over Fjord og Klit. Det begyndte at blæse stærkt, og der lød hule Drøn i Luften.

Men Fangel ænsede ikke Uvejret, der var i Færd med at bryde løs. »Vi faa at se, hvem der er den stærkeste!« mumlede han. »Enestyret kunde jeg til Nød unde ham, og ligesaa alle de Sølvdalere, han lægger til Side. Men Ane-Lise under jeg ham ikke. Hende vil jeg have . . .«

Han stirrede ud mod de jagende Skyer og lyttede til Stormen, der suste omkring ham. Saa hævede han paa én Gang sin Røst og raabte saa højt, han kunde:

»Kong Fegge! Giv mig et Tegn — skal jeg handle ligesom du!«

Først saâ han ikke andet end Uvejrsskyerne og hørte kun Stormens Drøn, der tog til i Styrke. Men imedens han blev ved at stirre frem for sig, forekom det ham, at Skyerne pressede sig sammen paa et bestemt Punkt, indtil det var som et kulsort Dyb at se ind i, og fra dette Dyb viste der sig . . . . Ja, først kunde han ikke skælne, hvad det var, thi Omridsene var graa og udviskede. Men det kom stadig nærmere, og med det samme antog det en tydelig Form. Først et mægtigt Hoved med opslaaet Hjelmgitter og derefter en kæmpestor Skikkelse, Skuldre, Bryst og Arme, indesluttede i en Rustning, som var endnu sortere end Skyen. Nu saâ han, at det var en uhyre Rytterskikkelse, og Mand og Hest havde den samme jærnsorte Farve. Men fra det aabne Hjelmgitter lyste et dødningehvidt Ansigt, med Øjne som glødende Kul og en blodrød Skramme tværs over Panden og den højre Kind.

Fangel maatte vige tilbage, thi det saâ ud, som om Gjenfærdet vilde ride frem og knuse ham. Hjærtet hamrede i hans Bryst, og Knæene rystede under ham, men ikke desmindre gjentog han, alt imens han veg tilbage, Skridt for Skridt:

»Kong Fegge! Tegnet! Tegnet!«

Da blev han vaer — saa sikkert, at det ikke var til at tage fejl af — at Kong Fegge løftede sin jærnpandsrede

Haand truende mod ham, og den dybe Skramme over Gjenfærdets Pande lyste som en flammende Gløđ.

Fangel kastede sig næsegrus mod Jorden, thi Synet — saa frygteligt som det viste sig — tog Vid og Betænksomhed fra ham, og han glemte alle de Kunster, han ellers mente at være forfaren i.

Hvor længe han laa saaledes, med Ansigtet trykket ned mod den vaade Jord — om det var i Timer eller kun et Par Sekunder — det vidste han ikke. Men da han rejste sig op, rasede Uvejret omkring ham med Regnskyl og hylende Storm, og der var bælgmørkt. Men dér — derude, hvor Klitten skraanede brat ned mod den store Fjord — saâ han en Lysning, og midt i Lysningen red Kong Fegges Gjenfærd atter ud over Klitten. Og idet det bevægede sig langsomt bort, saâ det sig tilbage og vinkede ad Fangel med sin pandsrede Haand. Og Fangel maatte følge efter.

»Han maa være styrtet ned i Fjorden!« sagde Palle grædende. »Uvejret og Stormen har blindet ham, saa han ikke har kunnet se Skrænten. Stakkels Fangel — han kunde aldrig slaa sig til Ro. Men trods sin Vildskab var han brav i sit Hjærte. Tror du ikke det, Ane-Lise?«

»Jeg var bange for ham!« sagde Ane-Lise.

Det var Mo'er Malfred, som havde bragt Efterretning om Ulykken. Hun havde fundet Fangels Hue og en lang, skarpt sleben Kniv ude paa den yderste Rand af Klitten. Hun var grumme bleg, da hun kom og fortalte det.

»Men det kunde jo ogsaa tænkes, at han var gaaet ud paa de lange Rejser uden at sige os noget derom!« mente Palle og saâ allerede lidt mere trøstet ud. »Saa kommer han nok igjen, og han skal blive vel modtagen, naar han kommer hjem. Hvad der tilkommer ham af hans Part af Gaarden, skal jeg redelig forvare til ham . . .«

Dermed slog Palle sig til Taals, og Mo'er Malfred ytrede ikke noget om, hvad hun tænkte eller vidste.

Palle og Ane-Lise levede lykkelig med hinanden i Feggegaarden, og de mærkede ikke noget ondt. Men der var Godtfolk, som ymtede om, at Mo'er Malfred var bleven helt

forvirret i sit Hoved. Hun bildte sig ind, at hun hver Julenat saâ Kong Fegges Gjenfærd, og bag ved ham paa den kulsorte Hest sad der en ung, spinkel Knøs med mørke, urolige Øjne og blankt, sort Haar. —

Saaledes lyder Historien om Fæggeklit.

PER KLYVE OG KONGEN.

---

tænkte mest paa Lisbeth og Børnene. Han var vis paa, at de havde grædt, da han var gaaet med Mo'er Blis. De forstod allesammen, hvad det havde at betyde — selv den mindste lille Tøs kjendte den Nytte, de havde af Mo'er Blis. Naar han havde solgt Koen og svaret Skat og Landgilde, saa var der ikke andet for, end at han maatte se at faa Daglejerarbejde ude omkring, foruden de Hovdage, han var Herremanden skyldig. Men hvordan han nogensinde skulde blive saa rig, at han kunde kjøbe sig en anden Ko i Stedet for »Blis« — det øjnede han ikke Raad for. En Ko kostede mindst fem og tyve Rigsdaler, om den skulde due noget, og saa mange Penge kunde han aldrig faa sparet sammen, om han og Mo'er Lisbeth saa sled sig fra Helsen og Førlighed for den Sags Skyld.

Da han kom til Stenholt Vang, satte han sig ved Vejkanten og lod den blissede græsse en Stund i Grøften. Han følte sig stadig tungere om Hjærtet. Det var, ligesom han skulde til at skilles ved al sin Velfærd. Før havde de dog stræbt sig saa slidelig igjennem. De havde aldrig lidt nogen Mangel, og der var saa pænt deroppe, hvor de boede i Sørup. Per Klyve syntes, de havde havt gode Dage og Guds Velsignelse, men nu var det, ligesom de gik stor Armod i Møde, og det altsammen, bare fordi de var nødte til at sælge »Blis«.

Per Klyve rejste sig op og trak videre med sin Ko. Det kunde ikke nytte at falde hen i Grublen. Skulde det være, saa maatte det være. Det var bedst at komme i god Tid til Markedet. Mindre end fem og tyve Rigsdaler kunde han ikke sælge Koen for

»Det er det!« nikkede Per, mens han gav sig til at vikle Tøjret op. »Mo'er Blis har saa godt som fødet os allesammen. Naar vi ikke har hende mere, ser det galt ud for os fattige Mennesker. Men Fogden vil have sine Penge, han gi'er ingen Henstand. Og Huset og Jordlodden kan vi ikke gaa fra . . .«

»Nej, det kan vi ikke,« sagde Mo'er Lisbeth. — —

Det var et lillebitte Hus, de boede i, og det var ikke mange Penge værd. Men de havde boet der i mere end tyve Aar, og der var alle deres Børn komne til Verden. Derfor holdt Per Klyve og hans Kone af Huset og Jordstykket, og tog man det fra dem, saa kunde man ligesaa gjærne berøve dem Livet med, thi de og Huset og Jordlodden hørte saa nøje sammen, at det ene ikke kunde skilles fra det andet.

Men Fogden vilde have sine Skatter, og saa var der ikke Raad for andet end at sælge Mo'er Blis.

Per Klyve fik Kisteklæderne paa: den blaa Vadmelsfrakke og Vesten med store, blanke Tinknapper og den røde Tophue. Han tog sin Knortekæp i Haanden, og saa trak han afsted med Mo'er Blis, medens Lisbeth og alle Børnene stod udenfor Huset og nikkede baade til ham og den blissede. De havde allesammen Graaden i Halsen, men de skjulte det, saa godt de kunde.

Per Klyve travede op ad Landevejen med den blissede bag efter sig. Det var ved Midsommertid, og Vejret var stegende varmt, men en Del af Vejen fra Sørup til Hillerød By førte gjennem Skov, og her var friskere og køligere. Per Klyve gik og tænkte allehaande ved sig selv. Han

tænkte mest paa Lisbeth og Børnene. Han var vis paa, at de havde grædt, da han var gaaet med Mo'er Blis. De forstod allesammen, hvad det havde at betyde; selv den mindste lille Tøs kjendte den Nytte, de havde af Mo'er Blis. Naar han havde solgt Koen og svaret Skat og Landgilde, saa var der ikke andet for, end at han maatte se at faa Daglejerarbejde ude omkring, foruden de Hovdage, han var Herremanden skyldig. Men hvordan han nogensinde skulde blive saa rig, at han kunde kjøbe sig en anden Ko i Stedet for »Blis« — det øjnede han ikke Raad for. En Ko kostede mindst fem og tyve Rigsdaler, om den skulde due noget, og saa mange Penge kunde han aldrig sparet sammen, om han og Mo'er Lisbeth saa sled Helsen og Førlighed for den Sags Skyld.

Da han kom til Stenholt Vang, satte han sig [illegible] kanten og lod den blissede græsse en Stund [illegible] Han følte sig stadig tungere om Hjertet [illegible] ligesom han skulde til at skilles ved al [illegible] Før havde de dog stræbt sig saa slideligt [illegible] havde aldrig lidt nogen Mangel, og der var [illegible] hvor de boede i Sørup. Per Klyve syntes [illegible] gode Dage og Guds Velsignelse, men [illegible] de gik stor Armod i Møde, og det [illegible] var nødte til at sælge »Blis«.

Per Klyve rejste sig op og [illegible] Det kunde ikke nytte at falde [illegible] være, saa maatte det være. Det [illegible] Tid til Markedet. Mindre end [illegible] han ikke sælge Koen for.

Han var nu saa langt fremme, at han kunde se Frederiksborg Slotstaarne knejse op over Træerne foran sig. Der var Skov paa begge Sider af Vejen, og det føltes helt forfriskende at slæntre afsted i Skyggen fra de store Træer. Baade han og Koen var saa hensunkne i deres egne Tanker, at de ikke lagde Mærke til, at der paa den anden Side af Vejen kom gaaende en Person, som var meget statelig at se til — aabenbart en fornem Herre, som hørte til paa Slottet. Han bar en opkrammet Filthat med hvid Fjer og Kaarde ved Siden; om Halsen havde han en bred Kniplingskrave, og paa den ene Side var en Lok af hans Haar flættet sammen i en Pisk, der hang ned over hans venstre Kind. Han støttede sig ved en Stok med Sølvknap og gik saa rask frem, at han snart havde indhentet Bondemanden, der kom trækkende med sin Ko. Og det var netop, som Per Klyve i sin Vaande gik og mumlede i et væk: »Hov, lille Mo'er! Hov, lille Mo'er!«

»Kalder du din Ko »Mo'er«?« sagde Manden med den flættede Marelok og den sølvknappede Stok, thi han var nu kommen helt hen paa Siden af Per Klyve.

Per Klyve vendte Hovedet om for at se, hvem det var, der talte til ham, og da han fandt, at det i alle Maader var en pæn Mand, havde han ikke noget imod at give sig i Snak med ham.

»Jeg kalder vor Ko »Mo'er«,« sagde Per Klyve, »fordi den har været saa godt som en Mo'er for os; den har saa noget nær givet os Føden allesammen . . .«

»Se, se!« sagde den fremmede. »Det maa være en brav dygtig Ko! Hvad hedder du ellers, lille Landsmand?

Hvor hører du hjemme, og hvor skal du hen med din Ko?«

»Jeg hedder Per Klyve. Jeg hører hjemme i Sørup, og jeg skal til Hillerød Marked med min Ko,« svarede Per Klyve.

»Til Marked?« gjentog den fremmede. »Det undrer mig, at du vil sælge et Høved, som du har havt saa megen Gavn af . . .«

»Det er, fordi I ikke har bedre Forstand!« sagde Per Klyve ligefrem, som han tænkte det. »Jeg solgte hende naturligvis ikke, naar jeg ikke var haardt tvungen til det . . .«

»Og hvad tvinger dig da til den Handel?«

»Hvad der tvinger mig dertil! Man mærker nok, at I kjender lidet til, hvordan vi fattige Bønder har det! Jeg skal svare Skat og Landgilde, og jeg har ikke en Daler i Huset. Ser I, det er Aarsagen, hvorfor jeg maa sælge Mo'er Blis. Skal det være, saa maa det være!«

»Hmh!« sagde Manden med Marelokken og den hvide Fjer i Hatten. »Kunde du da ikke tale med Fogden og give ham gode Ord, saa du fik Henstand i nogen Tid?«

»Henstand!« gjenmælede Per Klyve og spyede harmfuld ret ud foran sig. »Næ, I har slet ingen Begreb om, hvad I snakker om! Fogden ta'er hellere forud, end han giver Henstand. Betaler jeg ikke i rette Tid, saa kaster han os ud af vort fattige Hus, og saa kan vi tage Stodderposen paa Nakken . . .«

»Det er jo slemt nok, hvad du der fortæller mig!« sagde den fremmede. »Og jeg har i Grunden ondt af dig:.. Men sig mig en Gang — har du aldrig tænkt paa at gaa til Kongen? Det kunde dog hænde, at han hjalp dig i din Nød . . .«

»Gaa til Kongen!« Per Klyve saâ grumme forbavset paa sin Ledsager og skuttede sig saa med en paa én Gang overlegen og ærgerlig Mine. »Næ, nu er I nok helt fra det, min go'e Mand! Kongen — ser I — han kan være god nok for sig. Han bor paa Slottet og har Tjenere paa hver en Finger, og fornemme Herrer, med Fjer i Hatten og Slire ved Siden, ligesom I, og de bukker og nejer sig og snakker ham efter Munden, men selv kan Kongen hverken gjøre ondt eller godt! Det er nu min Tro . . .«

Den fremmede strøg sig om Mundskæget og rystede smilende paa Hovedet, saa Marelokken gyngede frem og tilbage under den bredskyggede Hat.

»Du skulde dog prøve paa det, gode Ven! Det tykkes mig, at du gjør Uret i at dømme Kongen saa haardt, naar du ikke kjender ham nøjere. Du kunde dog allenfals friste Forsøget og se, om Kongen ikke vilde hjælpe dig, naar han fik at vide, hvilken Nød du er stedt i.«

»I skal have Tak for den Passiar,« svarede Per Klyve. »Snik og Snak kan man faa nok af. Men dermed faar jeg ikke Fogden betalt . . .«

»Ja, ja — se nu Tiden an, gode Ven!« sagde den fremmede. »Jeg mener alligevel, at du dømmer fejl om Kongen . . .«

»Enhver kan blive salig i sin Tro!« svarede Per Klyve. »Nu skal I have Tak for godt Følgeskab! Her skyder jeg Gjenvej over til Markedspladsen . . . Farvel, Landsmand!«

Per Klyve trak afsted med sin Ko, og Manden med Marelokken og den fjerprydede Hat nikkede polidsk til ham og fortsatte sin Vej over Broen ind paa Slottet. .

Per Klyve havde faaet solgt sin Ko akkurat for de fem og tyve Rigsdaler, som han skulde bruge til Skat og Landgilde. Der var ikke bleven en Hvid tilovers. Men hvad værre var — baade Per Klyve og Lisbeth og Børnene syntes, at det var, ligesom Mo'er Blis havde taget al Lykke med sig fra Huset. De havde lige siden den Dag ikke havt andet end lutter Vanheld og Ulykker. Den nye Jydepotte var gaaet itu paa Ilden; deres eneste Liggehøne havde holdt op med at lægge Æg, og Mo'er Lisbeth havde faaet en bullen Finger, der trak og værkede helt op i Armen, skjønt hun havde havt kloge Maren til at læse to Gange over den.

Men det kunde endda altsammen være, hvad det var. Der skulde hænde det, som var langt værre. Tredie Dagen efter, at de havde mistet Mo'er Blis, sad de hen ad Aften ved deres Nadver, og Per Klyve sad som sædvanlig for Bordenden, og de langede ud til Grødfadet, men kummerfulde saa de ud alle til Hobe. Saa blev der banket paa Stuedøren, og før Per Klyve kunde faa sagt: »Kom ind!«, traadte to skrammererede Hejdukker eller Løbere, hvad de nu kunde

være, over Tærsklen og spurgte, om det var her, Per Klyve boede.

Mo'er Lisbeth blev saa forbavset over dette Besøg, at hun fik en Skefuld Grød i den forkerte Hals, og Børnene holdt op at spise og stirrede med gabende Mund paa de

fremmede. Den eneste, der nogenlunde bevarede sin Rolighed, var Per Klyve selv.

»Vi spørger, om det er her, Per Klyve bor?« sagde den ene af Hejdukkerne.

Jo, det vilde Per Klyve da aldrig nægte . . .

»Og det var dig, der forgangen Torsdag trak din Ko til Hillerød Marked?« spurgte den fremmede videre.

»Skal det være, saa maa det være!« sagde Per Klyve til sin Kone.

De stod begge to ude paa det lille Jordstykke, der hørte til Huset, og saâ med vemodige Øjne paa deres eneste Ko, »Mo'er Blis«, der græssede saa veltilfreds, som om der ikke kunde være Tale om, at den skulde trækkes til Kjøbstaden for at sælges.

»Skal det være, saa maa det være!« gjentog Per Klyve og gav sig til at rykke Tøjrepælen op.

»Aa, Herregud ja — naar der ikke er anden Udvej for os!« sagde Mo'er Lisbeth og tørrede sine Øjne. »Men det er dog saa meget sørgeligt . . .«

»Det sagde jeg!« nikkede Per Klyve. »Og jeg skjønner, at de Ord kommer jeg til at staa ved. Nu henter de mig op paa Slottet, og saa sætter de mig i Slaveriet for Resten af mit Liv, om de ikke la'er mit Hoved falde for Øxen. Som En reder, saa ligger han! Og vil En ikke høre, saa maa han føle . . .«

Der var ingen af dem, som lukkede et Øje den Nat, og saa snart det lysnede, stod de op. Per Klyve fik igjen Kisteklæderne paa og saâ ud ligesom forgangen Dag, da han havde trukket den blissede til Markedet. Mo'er Lisbeth kogte en Skaal Kaffe af det sidste Maal Bønner, de havde i Huset, og gav Kandissukker til, thi hun syntes, det næsten var som en Begravelse eller anden Højtid. Og de sad allesammen tavse omkring Bordet, indtil det blev Tid for Per Klyve at komme afsted. Der var saa stille i Stuen, at man kunde høre en Flue summe oppe under Loftsbjælken. Per Klyve nedsvælgede den sidste Slurk Kaffe og trykkede den røde Tophue ned over Panden.

»Aa, vor Fa'er, vor Fa'er — du maa skyde Hjærtet op i Livet!« sagde Mo'er Lisbeth.

»Det skal jeg nok, vor Mo'er!« sagde Per Klyve; men han var selv en Smule bleg. »Du skal ikke være ræd for min Skyld!«

Per Klyve gik ud af Stuen, og de fulgte allesammen med ham. Ikke alene Mo'er Lisbeth og Børnene, men ogsaa Mons, Katten, og Spirrevip, Hunden; ja, selv den gamle

Liggehøne humpede med et lille Stykke Vej. De troede, at de aldrig skulde se Per Klyve igjen.

Og Dagen randt, og Solen gled længere og længere ned mod den vestlige Synskreds. Det mørknede inde i Skoven, og Mo'er Lisbeth havde vel de Snese Gange været udenfor Døren og kigget hen ad Vejen for at se, om det Under alligevel ikke skulde ske, at Per Klyve vendte hjem igjen. Men stor Tiltro havde hun ikke til det.

Nu havde Solen gjemt sig bag Esrom Sø og Nøddebo, og Mo'er Lisbeth vilde for sidste Gang kaste et Blik op ad Vejen. Det var dog ligesom endnu en Gang at sige Farvel til Per, hvad enten han i denne Stund var død eller levende.

Mo'er Lisbeth stirrede med forgrædte Øjne, og hun kunde ikke se andet end den hvide, snorlige Vej med Skoven til den ene Side. Men som hun stod og stirrede, forekom det hende, at der dukkede et mørkt Punkt frem langt borte. Det var ikke godt at vide, hvem det var — vel en af de andre Bønder, som havde været til Byes og nu var paa Hjemvejen til Kone og Børn. Mo'er Lisbeth tørrede sine Øjne. Ak, hvem der var i deres Sted og kunde vente Fa'er hjem igjen! Om Per Klyve saa kom med den sværeste Rus, skulde han være hjærtens Velkommen. Men end ikke det var der Udsigt til; thi Per Klyve havde altid været maadeholden med at drikke Brændevin. Aldrig var han kommen hjem med værre Rus, end han kunde bære. Han havde været en god Mand, og hun bad Vorherre tilgive hende, om hun nogen Tid havde givet Per et knubbet Ord.

Saa saâ hun igjen op ad Vejen, og nu var det mørke Punkt voxet, saa hun tydelig kunde skælne, at det var en lille, duknakket Bondemand med Vadmelsfrakke og Vest med store Tinknapper og en rød Tophue paa Hovedet. Og hun vilde ikke tro sine egne Øjne, skjønt det ikke var til at tage fejl af — det var ham, Per Klyve selv.

Alle Børnene kom ud og stillede sig op udenfor Huset, og Mo'er Lisbeth selv kunde føle, hvordan Benene rystede under hende.

Det var Per Klyve, der kom, men dog ikke den samme Per Klyve, der var gaaet bort om Morgenen med sænket Hoved og tunge Skridt. Den Per Klyve, som nu kom gaaende op ad Vejen, havde en strunk og stolt Mine, og han satte sin Knortekæp fast og sikkert i Jorden som en Mand, der ved, hvad han er værd.

»Per! Per!« raabte Mo'er Lisbeth. »Fa'er! Fa'er!« raabte Børnene.

Og Per Klyve svingede sin Stok som en Feltherre, der vender hjem efter et vundet Slag, og med den ene Haand gjorde han en Bevægelse, som om han rystede sin Buxelomme. Men de forstod ikke, hvad det skulde betyde.

Da han naaede Huset, faldt de ham allesammen om Halsen, og det varede en god Stund, før nogen af dem kunde komme til Orde.

»Slap du for at komme i Slaveriet, Fa'er?« spurgte den ældste Dreng.

»Slap du med Livet?« spurgte Mo'er Lisbeth. Og det var i Grunden et ørkesløst Spørgsmaal, eftersom hun saà Per Klyve lyslevende for sine Øjne.

»Lad os komme indenfor og giv mig et Glas Brændevin!« sagde Per Klyve.

Og da de sad bænkede om Bordet i Stuen, gav Per Klyve sig til at fortælle, hvad han havde oplevet, og en Gang imellem trak han dybt efter Pusten:

»Jeg kom til den store Slotsport, og der stod et Par svære Karle udenfor med skarpe Hellebarder. Jeg sagde, hvem jeg var, og at der var skikket Bud efter mig, for at de kunde slutte mig i Bolt og Jærn eller hugge Hovedet af mig, som de selv fandt for godt. Jeg havde beredt mig paa den bitre Død, og jeg bad dem, at de vilde gjøre det kort og godt, at jeg ikke skulde pines for længe. Men de to Karle svarede mig ikke med et Ord. De blinkede bare med Øjnene, og den ene af dem pegede med sin lange Dyrendal paa Slotsporten og sagde: »Passér!«

Saa gik jeg indenfor, og der stod fuldt op med Hejdukker og Løbere og Jægere, og den ene skinnede værre end den anden af dyrebart Klæde og Guld og Sølv.

»Jeg er Per Klyve fra Sørup,« sagde jeg. »Passér!« sagde de, og en af dem pegede op ad en rund Trappe, og der travede jeg op, til jeg var ganske stiv i Knæene. Saa kom jeg til en Dør, og udenfor den stod igjen to svære Karle, og jeg tænkte, det var de samme, som nys havde staaet udenfor Porten, for de saâ ligedan ud. »Er I nu kravlet herop, Landsmænd?« sagde jeg. »Det er ellers løjerligt, det!« Men heller ikke denne Gang svarede de andet end det samme Ord: »Passér!« Og den ene smækkede Døren op for mig, og saa gik jeg ind. Men ikke vilde jeg tro mit eget Syn, for her stod igjen en stor Hob Hejdukker og

Løbere og Jægere med ligedan spraglede Klæder og Guld og Sølv paa Skulder og Bryst, og nu kunde jeg nok mærke, at det var mit sølle Hoved, det var galt fat med, eftersom jeg begyndte at fornemme Dødens Nærhed . . . .

Giv mig et Glas Brændevin, Lisbeth, for jeg bliver tør i Halsen af den megen Tale . . . Singot og Tak skal du ha'e! Hvor slap jeg nu . . .«

»Aa, vor Fa'er — du var kommen dertil, hvor du begyndte at fornemme den bitre Død!«

»Det er rigtigt! . . . »Jeg er Per Klyve fra Sørup!« sagde jeg. Og saa snart jeg havde sagt det, traadte en af dem frem, og han skinnede endnu værre end alle de andre, saa jeg kunde skjønne, at han var den fornemste af dem.

»Er det dig, der har sagt, at Kongen hverken kunde gjøre ondt eller godt?« spurgte han, og med det samme saâ han paa mig med et Par Glugger som en rigtig Djævel.

»Det har jeg, og det staar jeg ved!« gjenmælede jeg. »Skal det være, saa maa det være! Gjør det bare af i en Skyndsomhed, Hr. Skarpretter, og lad mig ikke pines for længe, før jeg kommer af med Livet . . .«

»Gjør jeres Pligt, Karle!« sagde han, som havde set saa ondt paa mig. Og nu greb en tre, fire Stykker fat i mig og hev mig hen over en Bænk, og det blev kullende sort for mine Øjne. Men min Ryg kunde fornemme de Hug, de gav mig, og jeg tænkte ved mig selv: »Er det kristeligt at slaa en Mand til Døde med Stokkeprygl! Det maa blive baade en sen og en ubarmhjærtig Død!«

Men før jeg ventede det, slap de mig løs igjen, og mens jeg sad og vaandede mig, for de havde slaget haardt

til, saa sagde den fornemste af dem: »Rejs dig nu, Landsmand; du er ikke færdig endnu!«

»Ak nej!« svarede jeg med grædende Taarer — »jeg fornemmer, at dette ikkun er Dødens Forgaard. Men jeg be'er jer endnu en Gang saa mindelig, at I vil gjøre det af med mig, saa hurtig I kan forsvare det . . .«

»Ingen Snak her!« svarede han. »Afsted med dig!« Og med det samme aabnede de en anden Dør og gav mig et Skub i Ryggen, saa jeg foer lige lukt ind . . .

Men tøv nu lidt! Du faar skænke mig et Glas Brændevin til, lille Mo'er — for jeg har snart sagt det værste igjen . . .«

Per Klyve fik Brændevinen, og han skyllede den langsomt og sindigt ned. Saa tog han igjen dybt efter Pusten, og Lisbeth og alle Børnene sad og saâ paa ham med Øjne, der stod ganske stive i Hovedet.

» . . . Det var en grumme stor Stue, jeg var sluppen ind i; der var nær ved at være ligesaa højt til Loftet som henne i vor Kirke, og vid Plads var der ogsaa. Paa Væggene var der malet allehaande Dyr og andre Skabninger, og det tyktes mig altsammen ganske løjerligt at se paa. Men jeg fik ikke lange Stunder dertil, for ligesom jeg bedst stod og gabede, kom der gaaende en Mand tværs over Gulvet, og da jeg skulde se rigtig til, var det den selv samme Person, som jeg havde truffet paa Vejen den Dag, da jeg trak til Markedet med Mo'er Blis. Han havde Hat med hvid Fjer paa Hovedet, og en Lok af hans Haar var flættet til en Pisk, der hang ned over hans ene Kind. Stor og mægtig saâ han ud. Men der var alligevel noget ved Øjnene, som jeg godt kunde lide, skjønt de saâ grum bistre

ud. Jeg blev ligesom lidt tryggere til Mode, da jeg fik Kig paa ham, og saa sagde jeg aabenhjærtig og ligefrem:

»Har I noget at sige her paa Slottet — med Forlov at spørge?«

»Aa ja — det har jeg vel!« svarede han.

»Saa er det godt, jeg træffer jer igjen!« sagde jeg. »I kunde kanske lægge et godt Ord ind for mig. De pyntede Hejdukker derude har faret ilde frem mod mig. De har garvet mine Rygstykker, saa jeg gjærne kunde skrige himmelhøjt . . .«

»Nuvel,« svarede han. »Skjønner du nu, at Kongen kan gjøre ondt, naar saa skal være? Men det gjør han ikke med sin gode Vilje . . .«

Nu faldt der ligesom et Skjæl fra mine Øjne, og jeg rev min Hue af Hovedet, og jeg blev saa løjerlig i begge mine Ben.

»Saa er I vel selv Kongen!« sagde jeg.

Og saa nikkede han og sagde:

»Se nu her — der har du fem og tyve Rigsdaler. Med dem kan du betale Skat og Landgilde næste Gang. Og« — saa stak han igjen Haanden i Lommen — »her har du andre fem og tyve Rigsdaler; for dem kan du kjøbe din Ko, Mo'er Blis, tilbage. Heraf ser du, at Kongen ogsaa en Gang imellem kan gjøre en Smule godt, og det har han mest Lyst til. . .«

Per Klyve var til Ende med sin Fortælling. Lisbeth og Børnene sad endnu ganske stille, og det varede en Stund, før de allesammen igjen kom i de rigtige Folder. — —

Men Mo'er Blis fik de kjøbt tilbage, og dermed fik de atter gode Dage og Guds Velsignelse i Huset. De fik en ny Jydepotte i Stedet for den gamle, som var revnet paa Ilden; Liggehønen lagde Æg paany; Mo'er Lisbeth fik Ondskaben dreven ud af sin Finger, da kloge Maren næste Gang havde læst over den; Mo'er Blis trivedes endnu bedre end før, og Per Klyve sagde aldrig mere, at Kongen hverken kunde gjøre ondt eller godt.

VED VESTERHAVET.

Saa langt Øjet naaer, strækker sig en Række Klitter og bag dem endnu en lang Række; men de, som ligger yderst mod Havet, ere nøgne Sandbanker, paa hvilke Marehalmen gror sparsomt.

Ved Efteraarstid, naar Storm og Uvejr tager fat, skyller Havet op paa Land, og Brændingen ruller sine hvide Skumhvirvler langt op ad Klithøjene. I Magsvejr ved Sommertid kan man se de dybe Mærker, som Brændingerne har efterladt i Leret og Sandet.

Men meget gamle Folk fortæller, at her var der i deres Forældres og Bedsteforældres Tid Enge og Agerland, som strakte sig helt ned til Stranden. De kunde lade deres Køer græsse, hvor Fiskerbaadene nu ligge trukne op i Havstokken. Det var da ogsaa velstaaende Folk, thi foruden Jorden, som de dyrkede med Flid og Omhu, ejede de gode Fiskefartøjer, med hvilke de gik til Havs, og tilmed hændte det jævnlig den Gang som nu, at fremmede Sejlere led Skibbrud paa Kysten, og disse Strandinger kunde give baade lovlig og ulovlig Fortjeneste.

Men den Velstand, Folkene lagde sig til, maatte de kæmpe haardt for at vinde. Thi det var Havet, de kæmpede mod. Havet brød ind og ødelagde Markerne; Havet tog deres Baade og Redskaber, og tidt tog det Folkene med. Saa maatte de begynde forfra at dyrke Jorden og kjøbe sig nye Fartøjer, og der maatte andre til at tage fat i Stedet for det Mandskab, som Havet havde beholdt.

Det blev haardføre og ordknappe Folk. Hvad enten de kjørte med Studene for Ploven, eller de lagde fra Land med deres Baade, var der det samme tunge og tvære Udtryk over deres brede Lemmer og vejrbidte Ansigter. De havde ikke Stunder til Løjer og Lystighed og heller ikke Sind dertil, thi det Liv, de levede, krævede et stort Maal af Kamp og Arbejde, og det gjaldt for dem at være paa deres Post mod deres fælles Fjende — Havet, der stadig truede den Velstand, de havde samlet sig.

Saaledes levede de Aar efter Aar. For hver kort Godvejrsdag med Sol over Klitter og Hav var der de lange Uger og Maaneder med Storm og ondt Vejr. Selv ved

Sommertid var der ingen Fred og Sikkerhed; pludselig lagde den skarpe Havguse sig som en isnende Taage over Landet, eller Blæsten rejste sig og jog Skummet fra Brændingerne ind over Stranden, hvor det føg omkring som utallige smaa, hvide Bomuldstotter, medens Havet steg højere og højere med drønende Larm. — — —

Inde mellem Klitterne laa nogle smaa Hytter eller Boder, som Folkene kaldte dem. Paa den Tid af Aaret, hvor man kunde drive Fiskeri paa Havet, var de allesammen beboede af det Mandskab, der hørte til Fartøjerne. Men saa snart Vinteren begyndte, og Fiskeriet ophørte, flyttede Folkene hjem. Kun en eneste af Hytterne vedblev at være beboet hele Aaret. Den laa noget afsides fra de øvrige, langt ude mod Stranden, og saâ endnu fattigere og ringere ud end nogen af de andre. Taget var tækket med Lyng, Væggene klinede op af Ler, og Røgen fra Ildstedet trak op gjennem et Hul i Loftet.

I denne Hytte levede et Par Folk, som ikke havde meget tilfælles med Stedets øvrige Beboere. Det var en Mand og en Kone, der hver paa sin Vis havde noget fremmedartet ved sig. Mandens Navn var Matti; saadan kaldte han sig i hvert Fald selv; men der var andre, som i Smug, naar han ikke hørte paa det, kaldte ham »Søtrolden«, og der var igjen andre, som i daglig Tale kaldte ham »Store-Matti«. Han var nemlig ualmindelig høj og kraftig bygget, og ligesaa ualmindelig var hans Haar- og Skægvæxt. Haaret laa i lange, kulsorte Krøller et godt Stykke ned paa hans

Skuldre, og Skægget, der ligeledes var kulsort og meget svært, naaede ham til midtvejs paa Brystet. Hans Ansigtsfarve havde en egen, klar, gjennemsigtig Hvidhed, Øjnene var store og mørke, med et underligt gnistrende Udtryk, og hele Skikkelsen rank og spænstig. Men det var umuligt at se, om Manden var ung eller gammel; thi undertiden kunde Ansigtet saa fuldstændig skifte Udtryk, at det saâ ud, som om Panden blev fuld af dybe Rynker, og Kinderne faldt ind, og Blikket ligesom udsluktes og døde hen. Naar denne Forvandling gik for sig, saâ »Søtrolden« ud, som om han var mindst tresindstyve Aar; men traf nogen ham ude ved Havet, hvor han gjærne satte sig paa et opskyllet Stykke Vrag, da kunde Ansigtsfarven være saa gjennemsigtig klar og Øjnene saa ildfulde, at han lignede en ganske ung Mand.

Hans Kone eller den Kvinde, som boede i Hus med ham — thi det var ikke godt at vide, om de var rigtig gifte — blev almindeligvis kaldet Myre-Marie. Hun var vever og adræt som en Myre, derfra havde hun vel faaet Navnet. Mørkhaaret var hun ligesom Manden, men til det sorte Haar og sorte Øjenbryn havde hun blaa Øjne og en lys, fin Hudfarve, med friske, røde Kinder. Hun var smal om Livet og havde smaa Hænder og Fødder, der altid syntes at være i travl Bevægelse, enten hun var ude eller inde.

Mest opholdt de sig inde i Hytten, baade hun og Manden. Og det hed sig, at det var »Søtroldens« Skyld, at de saa sjælden viste sig mellem Folk; thi han skulde være grumme nidkjær paa hende og kunde ikke taale, at hun havde nogen Omgang med fremmede. For Resten var de ikke ganske ene i Hytten; thi de havde en Hund, som ikke var kjendt

under noget andet Navn end Myre-Maries Hund. Denne Skabning var endnu mærkeligere end dens Herskab. Det var umuligt at sige, hvilken Race den tilhørte; thi den lignede ikke nogen anden Hund. Den var hvidhaaret, men Haarene saa tynde, som om den slet ikke havde nogen Pels. Hovedet var rundt, med smaa Øren, der lignede et Menneskes, og Øjnene havde det samme menneskeagtige Udtryk. Naar Myre-Marie talte til den, svarede den med en lav Knurren eller Mumlen, der skiftede med saa mange forskjellige Lyde, at man kunde tro, at den svarede hende paa alt, hvad hun sagde.

Det var som oftest ved Aftenstid, at »Søtrolden« gik ned til Havet. Der var ingen, som kjendte noget til, om han ejede en Baad og stundom roede ud paa Dybet. Men ikke des mindre vidste man, at han jævnlig bragte en rigelig Fangst med hjem til Myre-Marie, skjøndt man aldrig havde set ham i Besiddelse hverken af Baad eller Redskaber.

Klitgaardsbønderne, som Folkene blev kaldt paa denne Del af Kysten, gjorde sig deres egne Tanker om den underlige Nabo, de havde ude i Boderne. Men ordknappe, som de var, lod de sig ikke synderlig forlyde med, hvad de mente eller tænkte. Desuden havde de nok at gjøre med Dagens Slid. En eneste Nats Storm kunde ødelægge lange Tiders Arbejde for dem; derfor var det bedst at passe sit eget og ikke spilde nogen Tid med ørkesløs Nysgjerrighed. »Søtrolden«, som de nævnede ham, var dukket frem paa Kysten for et Aarstid siden. Ingen havde spurgt, hvor han kom fra. Han havde havt Myre-Marie med sig og bedt om Forlov

til at tage den forladte Fiskerhytte i Besiddelse, og det havde man ikke syntes, der var Grund til at nægte ham.

Han skjøttede sig selv, og Klitgaardsbønderne skjøttede deres. Men saa hændte det just det Aar, at det faldt ind med usædvanlig svære Storme. Det var, som om Havet ikke længer kjendte til Maade i sin Ødelæggelseslyst. Den

ene Gang efter den anden brød det ind over Markerne, ødelagde al Sæd og Afgrøde og skyllede store Stykker Jord bort med sig. Ogsaa Fartøjerne led Skade, thi hvor højt man end havde trukket dem paa Land, naaede Søerne dog op og knuste dem til Vrag.

I denne Nød forsamlede Bønderne sig for at holde Raad om, hvad der var at gjøre. Det var deres Velfærd, der

stod paa Spil. — Der blev talt frem og tilbage, langsomt og stødvis, som om det kostede Møje at faa Ordene frem. Men ingen kunde finde Raad eller Udvej. Tilsidst var der en af Mændene, som rejste sig op og foreslog, at de skulde tale med Store-Matti ude i Boderne. Den Mand, som bragte dette Forslag frem, hed Klaus Trebjerg. Han havde i nogen Tid holdt Øje med »Søtrolden«, sagde han, og det var vist og sandt, at Søtrolden raadede over lønlige Midler, som gav ham Magt over Havet; thi han, Klaus Trebjerg, havde ved Nattetid set ham te sig paa en sær Maade derude; han havde dykket ned i Brændingerne ved den yderste Sandrevle, og først en rum Tid efter var han igjen kommen op paa Overfladen med Favnen fuld af Søplanter og store Konkylier og Muslingeskaller, som han maatte have hentet nede fra Bunden. Klaus Trebjerg mente, at naar »Søtrolden« svarede saa godt til sit Navn, kunde det vel ogsaa hænde, at han var i Stand til at hjælpe dem. De havde overladt ham Hytten ude i Klitterne, saa den ene Tjeneste kunde være den anden værd. — Mændene sad længe og grundede over dette Forslag. De havde jo allesammen havt en Formodning om, at der var noget fordægtigt ved Store-Matti; derpaa tydede ogsaa det Navn, de havde givet ham. Hverken i Udseende eller Væsen lignede han andre kristelige Mennesker. Men om den lønlige Magt, han sad inde med, var af det gode eller det onde — det vidste man ikke. Omsider blev man alligevel enig om, at Klaus Trebjerg skulde gaa ud til Store-Matti i Boderne og spørge ham til Raads; thi i den truende Fare kunde man ikke være nøjeregnende med de Midler, man prøvede.

Klaus Trebjerg gav sig paa Vejen, og det var hen ad Aften, da han kom til den Hytte, hvor Store-Matti og Myre-Marie boede. Allerede i nogen Afstand fra Hytten saâ han den hvide Hund. Den sad ret op og ned, en halv Snes Skridt borte fra Døren, og det forekom Klaus Trebjerg, at den holdt sine Øjne stift fæstede paa ham, men forøvrigt sad den saa ubevægelig, som om den var hugget ud af en Sten.

»Det er en kunstig Hund!« tænkte Klaus. »Den bjæffer ikke, og den logrer ikke, men den sidder bare og glor, som om Øjnene skulde springe ud af Hovedet paa den!«

Og ikke heller flyttede Hunden sig, da han kom tæt hen til Hyttens Dør. Den vendte kun langsomt Hovedet om og blev ved at se efter ham.

Klaus Trebjerg traadte ind, lagde sin Stok og sin Hat fra sig paa det stampede Lergulv og tog Plads paa den eneste Stol, der var i Stuen, foruden den, som Myre-Marie sad paa.

»Guds Fred og Godaften!« sagde Klaus Trebjerg, da han traadte indenfor. »Har I Manden hjemme? Jeg er kommen for at tale med ham!«

Myre-Marie havde ikke nødig at svare paa dette Spørgsmaal, thi saa snart det var fremført, rejste en Skikkelse sig op fra en Bænk, som stod ved den modsatte Væg, ligefor Døren. Skikkelsen var høj og bred og havde et langt, kulsort Haar og Skæg, der naaede til Skuldre og Bryst. Bænken var dækket med et Lag Tang, og saaledes som Manden sad dér, med Trevlerne af Tangen filtret ind i Haar og

Skæg, lignede han en »Søtrold« mere end noget som helst andet.

»Hvad vil du her?« spurgte han og fæstede sine gnistrende Øjne paa Bondemanden, som havde sat sig til Rette i Stuen uden at spørge om Forlov.

»Vi har givet dig Hytten, som du og din Kvinde bor i,« sagde Klaus Trebjerg, »og vi under dig Fred og Ro til at leve her, som det passer dig bedst. Men nu er vi i Nød, og vi tænkte, om ikke du kunde hjælpe os . . . Havet er i dette Aar grumt ved os; det ødelægger vore Marker, sønderslaar vore Fartøjer, og vi ville komme i stor Elendighed, om det ikke snarlig tager en Ende med disse Ødelæggelser . . .«

Store-Matti havde rettet sig op, og han saâ stor og mægtig ud i den lavloftede Jordhytte. Myre-Marie var bleven siddende paa sin Stol; hun bøjede Hovedet ned over sine Hænder, som hun i et væk bevægede i Skjødet, medens hun paa samme Tid hurtig og lydløst trippede med de smaa Fødder og for Resten lod, som om hun ikke gav Agt paa Mændenes Tale.

»Jeg kan ikke hjælpe jer!« sagde Søtrolden. »I maa hjælpe jer selv, thi I er selv Skyld i de Ødelæggelser, som nu tilføjes eders Jord og eders Baade . . .«

»Er vi selv Skyld deri?« spurgte Klaus Trebjerg med gabende Mund.

»Det er I!« nikkede Store-Matti. »Thi i mange Aar har I glemt at give Havet det Offer, der tilkommer det. Derfor rejser det sig nu i sin Vælde mod jer . . .«

»Hmh!« sagde Klaus Trebjerg og kløede sig i Haaret. »Hvad mener du da, vi skal gjøre . . .«

»I gamle Dage,« svarede Store-Matti, og hans Stemme havde en egen dyb Klang, »I gamle Dage var Havet endnu frygteligere, end det er nu til Dags, og Menneskene, som levede her paa Kysten, vidste saare vel, at de maatte ofre til det, dersom de vilde undgaa Død og Ødelæggelse. Saa bragte de hvert Aar et Offer, og Ofret var et lidet Barn, som de udsatte i en vel tilspigret Tønde . . .«

»Men det var en ond og ukristelig Tid,« sagde Klaus Trebjerg og rystede paa Hovedet. »Det var, før Bogtrykkerkunsten blev opfunden. Nu kan man ikke bære sig ad paa den Vis . . .«

»Der blev ikke tilføjet Barnet noget ondt,« vedblev Store-Matti og lod, som om han ikke hørte Bondemandens Indvendinger. »Havkongen tog Barnet i sin Varetægt og opfostrede det hos sig i sit Slot, der er bygget af hvide Muslingeskaller, og var Barnet en Dreng, blev han siden hen gift med Havkongens Datter, men var det en Pige, tog Havkongen hende selv til Ægte, og hun levede med ham i Pragt og Herlighed . . .«

»Det er altsammen godt nok,« sagde Klaus Trebjerg og kløede sig i Nakken ligesom før. »Men hvem, tror du vel, vil sætte sit Barn ud i Havet, selv om man putter det i en tilspigret Tønde og siden hen faar det gift med Havkongen eller hans Datter . . .«

»Der skal ikke spørges om, hvem der godvillig vil gjøre det,« gjenmælede Store-Matti, og hans Øjne gnistrede stærkt. »Barnet skal røves bort. Naar det er sat ud i Havet, og

Havkongen har faaet sit Offer, lægger Stormen sig, og det hele Aar til Ende kan I dyrke eders Jord i Fred og sætte eders Baade i Søen uden Fare for Forlis . . .«

»Det var skjønt, om vi kunde det,« sagde Klaus Trebjerg. »Men hvis Barn skulde det saa være, vi udsatte denne Gang?«

»Ret nord for Klitterne ligger der et lille Hus,« sagde Søtrolden. »Der bor en fattig Enkekone. Havet tog hendes Mand, da han var ude med sin Baad i den sidste Storm. Hun har en lille Pige, men ikke Brød hverken til sig eller Barnet. Det er en god Gjerning, om I tager det sultne Nor fra hende; hun vil siden hen takke jer for det . . .«

»Er det den eneste Udvej, du ved, Store-Matti?« spurgte Klaus Trebjerg med en betænksom Mine.

»Det er den eneste Udvej, der er for jer, om I ikke vil se al jer Jord ødelagt af Havet og hver eneste af eders Baade knuste i Brændingen . . .«

»Det er haarde Vilkaar,« sagde Klaus og tog sin Hat og sin Stok op fra Lergulvet. »Men er der ikke andet at gjøre, saa vil jeg tale med mine Naboer derom . . .«

»Gjør det,« sagde Store-Matti. »Men sørg for, at I er parate inden næste Maaneskifte. I staar jer ikke ved at spilde Tiden. Om du ikke er hurtig til at følge det Raad, jeg har givet dig, vil Havet først ødelægge dig og alt, hvad dit er . . .«

Klaus Trebjerg følte sig noget ilde til Mode, og han var ikke langt fra at ønske, at han aldrig havde givet sig i Lag med Søtrolden. Han saâ hen paa Myre-Marie; men hun sad i den samme Stilling som før, med Hovedet bøjet

ned over de travle Hænder, medens hun stadig lige hurtig og lydløst trippede med de smaa Fødder i Gulvet. Man kunde ikke se paa hende, hvad hun tænkte ved den Samtale, hun havde hørt.

»Saa er der vel ikke mere?« sagde Klaus Trebjerg i en lavmælt Tone.

»Nej, saa er der ikke mere,« svarede Store-Matti.

Klaus Trebjerg forlod Hytten, og udenfor sad den hvide Hund endnu ganske ubevægelig og saâ paa ham, idet han gik forbi. — —

Bønderne kom sammen ude i Klitterne, og dér fortalte Klaus Trebjerg dem, hvad Store-Matti havde sagt. De ældste af Mændene nikkede forstaaende dertil; thi de mindedes, at de før havde hørt Tale om et saadant Offer, som deres Forfædre i gamle Dage havde bragt Havet. For saa vidt kunde de mærke, at Store-Matti ikke farede med Løgn. Nu passede det jo tilmed saa godt, at den fattige Enkekone havde et Barn, som hun alligevel knapt kunde holde Liv i, og kunde det hjælpe dem allesammen mod den Nød og Ødelæggelse, der truede dem, saa var der ikke stort at betænke sig paa. Men forinden de skred til Gjerningen, tog de hinanden i Ed, at ingen af dem nogensinde turde røbe, hvad de var blevne enige om. — —

Enken, der boede i det lille Hus ret nord for Klitterne, var just saa fattig, som Store-Matti havde sagt. Hun havde ikke et Stykke Brød eller en Slurk Mælk at give sit Barn,

og hun syntes, der ikke var anden Udvej for hende end at vente paa, at Døden vilde fri hende og det sølle Nor for den bitre Nød, de maatte lide. Hun var krøben sammen i en Krog af Stuen med Barnet krystet tæt ind til sig, og hun lyttede til dets hastige, gispende Aandedræt, der som en underlig svag og magtesløs Piben skar ind mellem Drønene fra Havet. Men paa én Gang var der nogen, der ruskede i Døren. Hun kunde tydelig høre, at det ikke var Stormen, og hun tænkte, om det skulde være Døden, der kom som en Benrad med Leen i Haanden, saaledes som hun huskede, at hun en Gang havde set Knokkelmanden afbildet i en gammel Bog.

Men det var ikke Knokkelmanden, der stod udenfor. Det var Myre-Marie og hendes Hund, der stod lige midt i Maaneskinnet. Og den lille, fintbyggede Kvinde hamrede paa Døren af alle Kræfter og blev ved at raabe:

»Skynd jer herud! Skynd jer herud — om eders Barns Liv er jer kjært . . .«

Og med det samme skrabede Hunden med Poten paa Dørstolpen og udstødte en ynkelig, langtrukken Knurren.

Saa kom Enkekonen omsider saa meget til Besindelse, at hun kunde slæbe sig hen til Døren og lukke den op.

»Aa, Herregud — jeg troede, det var Døden, som kom for at hente os!« sukkede hun.

»Længes du efter Døden, saa behøver du ikke at vente længe!« svarede Myre-Marie. »Klitgaardsbønderne er paa Vejen herud — de vil tage dit Barn fra dig og ofre det til Havet, for at deres Baade og Marker skulle blive skaanede . . .«

»Vil de tage mit Barn fra mig!« skreg Enken, og nu, da det var Alvor, kaldte hun ikke mere paa Døden, men var mindst lige saa bange for den, som hun vilde have været, dersom hun havde været en rig og lykkelig Moder, der havde nok baade til sig selv og sit Barn. Hun glemte endogsaa den nagende Sult og gav sig til at trygle igjen:

»De maa ikke tage mit Barn — mit Barn skal ikke dø!«

Hun saâ ganske forvildet ud, men Myre-Marie greb hende ved Armen og førte hende bort. Hunden fulgte tæt bag efter dem.

»Naar Store-Matti faar at vide, hvad jeg har gjort, slaar han mig ihjel,« sagde hun. »Men det faar ikke hjælpe.

Skynd dig afsted, saa hurtig dine Ben kunne bære dig. Her har du Føde og Drikke, som du kan styrke dig paa undervejs — der er nok baade til dig og dit Barn. Guds Fred og Farvel!«

Men Enken blev staaende og saâ forundret paa den fremmede Kvinde.

»Hvem er du, som hjælper mig i min Nød?«

»Jeg er Søtroldens Viv!« lød Svaret. »Nu ved du det!«

Enken spurgte ikke mere. Hun tog mod den lille Kurv, som den fremmede Kvinde rakte hende, svøbte sin Kaabe om Barnet og skyndte sig ad en Omvej ind mellem Klitterne for at slippe ubemærket forbi Bønderne.

Men Myre-Marie stod længe og saâ hen ad den Vej, som Enkekonen var flygtet med sit Barn. Hun trippede urolig med sine smaa Fødder i Jorden, og Hunden smøg sig logrende op ad hendes Skjørt.

Da Klitgaardsbønderne naaede op til det lille Hus ret nord for Klitterne, fandt de det tomt og ubeboet, og de maatte vende hjem med uforrettet Sag. Havet fik ikke sit Offer den Gang. Men alligevel lagde Stormen sig, og der blev ikke flere Ødelæggelser det Aar.

Men der skete noget andet, som de ikke holdt af at tale højt om. Midtvejs inde mellem Klitterne fandt de Myre-Marie og hendes Hund liggende døde. Der var intet Ulivssaar at se paa dem, hverken af Hug eller Stød, men døde var og blev de. Hunden havde lagt sit Hoved paa den

unge Kvindes Skulder, og Farven i hendes Ansigt var endnu saa skær og hvid, som om hun sov en fredelig Søvn.

De drog den lange Vej op til den nærmeste Kirkeby og sørgede for, at hun blev begravet i kristen Jord. Ikke heller tingede de med Præsten, der skulde kaste Jord paa Kisten. Det skulde være som en Slags Bod for den sære Gjerning, de havde pønset paa. Der var kun én fremmed, som var deres Medvider deri. Det var Store-Matti. Men »Søtrolden« havde forladt Hytten, og de saâ ham aldrig siden.

BRUDEKRANSEN.

Der sad tre Piger i Rad. Den enes Haar var lyst som fint spunden Hør den andens gnistrende sort og den tredies rødligt, med varm, gyldengul Glans.

Ingen kunde vel sige, hvilken af de tre Piger der var den kjønneste. Den lyse havde den fineste Skabning og de mildeste Øjne; men den mørke var frisk og rund som en svulmende Blomsterknop, og hun med det gyldenrøde Haar havde en dragende Ynde, der udstraalede fra Haarets Glans og fra Øjnene med de lange, bløde Vipper.

De sad paa en Stænte, der adskilte Marken fra Skoven, og hver af dem havde sit Aag med tvende fyldte Mælke-spande staaende foran sig; thi de kom just fra deres Aften-

arbejde. Solen gik ned over Skovbrynet bag ved dem, og Solblinket spillede paa Vinduesruderne i et lille, hvidt Hus tæt ved Skoven, saa det saâ ud, som om der brændte luende Lys derinde.

De snakkede og lo, saa det gav Gjenlyd inde i Skoven, og nu og da blev en Fugl skræmmet op og fløj med hurtige Vingeslag bort til det næste Træ.

»Aldrig kunde jeg svigte min Fæstemand og blive en andens Viv!« sagde Pigen med det gyldenrøde Haar og de lange, bløde Øjenvipper. »Før jeg skulde gjøre det, maatte Belzebub hente mig!« Og saa lo hun med en frisk, klingende Latter; thi Ordene blev sagte i overgiven Munterhed.

»Du har let ved at snakke, Inger-Lise!« sagde den anden, mørkhaarede Pige i samme lystige Tone. »Naar man har en Fæstemand, man holder af at kysse og favne, kan man sagtens love at blive ham tro . . . Men spørg kun Malene, om hun ikke nok kunde have Sind til at svigte Morten Skævhoved, som hendes Forældre sidste Sante Hans tvang hende til at trolove sig med . . .«

»Jeg svigtede ham ikke alligevel, selv om jeg fristedes dertil!« svarede Pigen med det lyse Haar og de milde Øjne. Og i Modsætning til de andres Lystighed lød hendes Stemme sagtmodig og stille. »Kjender I ikke Stenen, som ligger nedenfor Højen paa Sonnerød Mark? Der er Mærker af Fodtrin i den; thi den Onde har hvilet sin Fod derpaa. Det skete en Gang, da han foer afsted med en troløs Brud, og han kunde ingen Magt faa med hende, saa længe Brudekransen sad paa hendes Hoved. Saa maatte han vente ved Højen, indtil en Dreng kom forbi. Drengen fik en Hat fuld

af Penge for at tage Kransen af Brudens Hoved, og da det var gjort, fløj den Onde bort med hende . . .«

»Vil du blot høre, lille Inger-Lise!« raabte den mørkhaarede Pige leende. »Nu fortæller Malene igjen et af sine gamle Æventyr! Stakkels Malene — du bliver nok nødt til at dele Dug og Seng med Morten Skævhoved, eftersom du ikke har Mod til at give ham Rejsepas i Tide . . .«

»Jeg maa lystre mine Forældres Vilje,« sagde Pigen med det lyse Haar ligesaa stille som før. »Men kan jeg end ikke give min paatvungne Fæstemand Rejsepas, saa kunde det dog hænde, at jeg selv fik Lov til at vandre bort til et Land, hvor mit Hjærte faar Fred . . .«

»Du tænker da ikke paa at dø, lille Malene!« udbrød den mørkhaarede Pige forskrækket. »Himlen fri og bevare os! Staar det saadan til med dig, maatte du hellere sætte haardt mod haardt. Slæbe dig til Brudeskamlen kan de dog ikke!«

Men Pigen med den fine Skabning og de milde Øjne svarede ikke. Hun havde taget Aaget med Spandene paa Nakken, og da hun havde nikket Farvel til sine Kammerater, gav hun sig paa Vej hen over Markstien til det lille, hvide Hus, paa hvis Ruder Solen skinnede som luende Guld.

Ogsaa de to andre kom i Tanker om, at det var paa Tide, de skyndte sig afsted, og de drog hver sin Vej over Marken til den Gaard, hvor de havde hjemme. — —

Silde om Aftenen mødtes Inger-Lise med den Svend, hun havde kjær. Der var en Korsvej inde i Skoven, ved hvilken de plejede at træffe hinanden; thi han kom fra en By, som laa paa den anden Side af Hegnet. Men hver

Aften mødtes de, skjønt der var et godt Stykke Vej mellem de to Landsbyer. Det var i den lyse Midsommertid, og det kunde hænde, at Daggryet havde lagt sin skære Rødme over Synskredsen i Øst, forinden de skiltes igjen. Han var saa statelig en Knøs, som kunde gaa i Vadmels Vest og Trøje. Slank og rank, med stærke, smidige Lemmer, solbrændt Lød og kjække Øjne. Det var et stolt Par at se til, de to. Men alligevel maatte de liste sig til at træffe hinanden; thi Svenden havde ingen Ting at gifte sig paa, og Inger-Lises Fader holdt fast ved, hvad der var gammel Skik og Brug — at der skulde være ligelig Velstand hos begge Parter. — —

»Om de vilde tvinge dig til en anden —« sagde Ingers Hjærtensven, og hans Øjne lynede — »saa tror jeg, at jeg kunde gjøre en Ulykke baade paa dig og paa mig selv!«

»Jeg tror, du er taabelig!« lo den gyldenhaarede Inger. »Hellere end de skulde tvinge mit Sind til en anden, løb jeg af Landet med dig, Jens Ib!«

Men den Aften, da Inger-Lise havde talt med Malene ved Skovstænten, var der en sær Forsagthed over hende, og da hun traf Jens Ib, mærkede han strax, at der var noget i Vejen med hende.

»Sig, hvad der fejler dig!« sagde han. »Du er ikke som ellers. Du ler ikke, og dine Læber er kolde. Har nogen villet skræmme dig fra mig?«

»Kjender du Stenen, som ligger ved Højen paa Sonnerød Mark?« spurgte Inger. »Den fortalte Ole Vibys Malene os om i Aften, og det har gjort mig underlig til Mode. Det

er den Ondes Sten, thi der hvilede han en Gang, da han slæbte bort med en troløs Brud . . .«

»Hvad angaar det os!« svarede Jens Ib. »Du pønser vel ikke paa at være mig utro . . .«

»Jeg gav gjærne mit Hjærteblod hen for dig,« sagde Inger. »Derpaa har du ikke nødig at tvivle. Men lille Malenes Skæbne gaar mig til Hjærte, og jeg har den hele Aften tænkt paa, at dersom det var mig, de havde tvunget til at drikke Jaord med Morten Skævhoved, saa skulde end ikke Djævlen selv skræmme mig fra at løbe væk fra en saadan Fæstemand . . .«

»Du skal ikke give dig de Griller i Vold,« gjenmælede Jens Ib. »Hvil dig i min Arm. Se, hvor dejligt Maanelyset ligger over Skovsletten derhenne! Det er som den klare Dag, og al den Herlighed tilhører os; thi ingen kan stjæle den Elskov, vi to har til hinanden.«

»Mennesket spaar, men Gud raa'er!« sagde Ingers gamle Moder, da hun en Dag hen paa Efteraaret hørte Klokkerne ringe fra Landsbyens Kirke. — Den lyse Midsommertid var forbi, og Skoven stod afklædt og kold, med enkelte Klumper af vissengult Løv, der skinnede frem mellem Træerne. — »Mennesket spaar, men Gud raa'er! I Dag skulde den lille Malene havt Bryllup med Morten Skævhoved, men i Stedet for bærer de hende nu til Graven . . .«

»Morten Viemose har været inde til vort i Aftes, da du var oppe i Byen,« sagde Manden. »Ved du, hvad hans Ærinde var?«

»Nej vel, hvor skulde jeg vide det fra?« svarede Konen.

»Han bejlede til Inger-Lise, og han fik mit Samtykke...«

»Ih, Gud fri og bevares!« udbrød Konen. »Du vil vel ikke give vort Barn hen til den hæslige Karl! Saâ du ikke, hvordan den lille Malene tæredes hen siden den Dag, de tvang hende til at trolove sig med ham? Og nu kan han end ikke vente med at bejle igjen, til de har kastet Jord paa hendes Kiste . . . Nej, nej — lad os ikke handle saadan . . . Gud forbyde det!«

»Jeg tror, det er bedst, du tier stille!« sagde Manden og trak Brynene sammen. »Det bliver, som jeg vil. Næste Søndag lyses der første Gang, og om fire Uger staar Brylluppet. Giv hende Besked derom!«

Dermed trak Manden sin Søndagskofte paa og gik over til det lille, hvide Hus udenfor Skoven for at være med til at følge den lille Malene til Jorden. Og medens Kirkeklokkerne ringede, skruede de Laaget til paa Kisten, hvori hun laa med de milde Øjne lukkede og den fine Skabning stiv og kold. Hun havde gjort den store Rejse til det Land, hvor Hjærtet fik Fred, og hun blev fri for at gifte sig med Morten Skævhoved. Der var mange, der græd ved den Jordefærd, thi alle, der havde kjendt lille Malene, vidste, hvor sagtmodig og taalsom hun havde været, og de ynkedes over hendes Skæbne. Mest græd Inger-Lise og den mørkhaarede Pige, der ellers var saa let af Sind. Kun en eneste havde tørre Øjne. Det var Morten Viemose, lille Malenes

Fæstemand. Det var en smalskuldret, skævhovedet Mandsling, med glatstrøget Haar og en Næse saa tynd og spids, at den tog sig ud, som om den var gjennemsigtig. Han skelede med begge Øjne, og saaledes som han holdt Hovedet paa Skraa mellem de forvoxede Skuldre, saâ det ud, som om han uafladelig var paa Lur efter et Bytte, han kunde kaste sig over. Han slap ikke et Øjeblik den smukke Inger af Syne, og en Gang imellem trak han en stor, bred Bondemand i Ærmet, rejste sig op paa Tæerne og hviskede ham noget i Øret, som om han vilde minde ham om en Aftale, der var truffet mellem dem.

Og Kirkeklokkerne ringede henne fra Landsbykirken, indtil de kom med lille Malenes Kiste.

Ingers gamle Moder var bleven hjemme. Hun trippede fra Køkkenet ind i Stuen, og fra Stuen ud paa Gaardspladsen og saa ind igjen. Hun havde ikke Ro paa sig. »Giv hende Besked derom!« havde Manden sagt, kort og godt. Gud hjælpe os allesammen! Hvad havde de dog fundet paa! Vilde de tage Livet af Inger-Lise, ligesom de havde gjort med den lille Malene? Hvorledes skulde hun faa det sagt?

»Giv hende Besked derom!« — Det blev ved at ringe for hendes Øren, saa hun tilsidst ikke vidste, om det var Kirkeklokkerne, hun hørte, eller Mandens skræmmende Ord. Hvorledes skulde hun faa det sagt?

De kom hjem fra Begravelsen — først Inger, siden hen Manden. Inger var i Følge med den mørkhaarede Pige, med hvem hun altid havde været gode Venner, og de tog en lang Afsked med hinanden udenfor Gaarden.

Nu maatte hun vel sige det, inden Manden kom hjem. Da Inger var traadt ind, prøvede hun derpaa, men hun kunde ikke. Inger mærkede intet; hun gik til Ro, som hun plejede, i et lille Aflukke, ved Siden af den fælles Stue.

Men Ingers gamle Moder lukkede ikke et Øje den Nat. Hun vidste heller aldrig, hvordan hun havde faaet det sagt. Hun huskede kun et Angstskrig, der var faret hende gjennem Marv og Krop, og et Par store, forfærdede Øjne, der stirrede som i Vildelse paa hende. Og tillige kunde hun mindes, at Inger-Lise havde raabt: »Den Onde vil slæbe mig bort! Den Onde vil slæbe mig bort!«

Det var især Erindringen om disse Ord, som blev ved at pine hende. Hvad havde Inger-Lise ment dermed? Var det Morten Skævhoved, hun havde sigtet til, da hun nævnede den Ondes Navn? Eller var det noget endnu frygteligere end den lille, skæve Mandsling, der havde bejlet til Inger, Dagen før lille Malene blev baaren til Graven? Hun følte disse Tanker som en Gru, der isnede gjennem hendes Lemmer. Men hun turde ikke spørge om noget.

Inger med det smukke, gyldenrøde Haar og de bløde Øjenvipper var bleven blegere og blegere. Hun havde ikke set Jens Ib, siden de havde været sammen ved Malenes Begravelse. Han havde søgt hende op, men hun havde skjult sig for ham; han havde skikket hende Bud og tryglet hende om at møde ham ved deres gamle Stævne i Skoven; men hun var ikke kommen. Nu var der gaaet tre Uger, og der var kun syv Dage tilbage, inden hendes Bryllup skulde staa med Morten Skævhoved.

Saa var det en Aften, da alle i Gaarden havde lagt sig til Hvile undtagen Inger-Lise. Hun kunde ikke sove, og saa havde hun listet sig paa Taaspidserne ud af sit Kammer. Det var koldt og stjærneklart Vejr, og hun svøbte sit Tørklæde fastere om sig, medens hun lænede sig til Brøndvippen, der var overtrukken med hvide Rimfnug.

Ganske stille var der rundt omkring hende — saa lydløst stille, at der blev noget ængstende derved. Men alligevel var det, som om det friede hendes Tanker for det, der tyngede langt værre paa hende end Nattens underlige Tavshed, og hun lyttede uvilkaarlig med spændte Sanser, stirrede med sine unge, skarpe Øjne, som om hun ventede paa, at noget skulde afbryde Stilheden — om det saa kun var et Fugleskrig inde fra Skoven. — —

Just som hun stod saadan, spejdende og lyttende, hørte hun klaprende Fodtrin henne paa Markstien. I det samme fik hun Øje paa en Skikkelse, der kom gaaende i lige Retning over mod Gaarden, og da den kom nærmere, saâ hun, at det var en lille Mand med en Pose paa Nakken. Hun kjendte nu ogsaa, hvem det var; thi den fremmede var ikke til at tage fejl af. Det var en omvandrende Bissekræmmer, som gik under Navnet Per Hjælper, fordi han havde Ord for at kunne hjælpe baade Mennesker og Dyr, naar de var falden i Sygdom eller anden Nød. Men de fleste holdt for, at man skulde vogte sig vel for den Haandsrækning, han kunde yde En, eftersom han var i Ledtog med ingen ringere end Fanden selv.

Men hvorom al Ting var, saa skridtede Manden lige hen mod Inger-Lise, og da han var kommen nær nok til, at

hun kunde høre ham, uden at han havde nødig at raabe altfor højt, sagde han:

»Godaften, lille Inger — skjønner du, at jeg kan faa Husly hos jer . . . det er saa bistert koldt at ligge ude i Nat . . .«

»Det tænker jeg vel, I kan,« svarede Inger. »Men de er alle gaaede til Ro; saa I faar tage til Takke med at ligge paa Høstænget . . .«

Hun pegede derop og vilde saa forføje sig indenfor, thi hun syntes nu ikke, hun havde mere at vente paa. Men den lille Bissekræmmer holdt hende tilbage ved en Flig af hendes Tørklæde, idet han sagde:

»Lille Jomfru Inger — giv jer Tid og hør først, hvad jeg har at sige . . .«

»Jeg har hverken Tid eller Sind til at høre paa jer, Per Bissekræmmer,« svarede Inger og vendte sit sorgfulde Ansigt mod ham . . . »Godnat og sov i Fred!«

»Aa nej — har I glemt, at jeg hedder Per Hjælper! Jeg er just kommen for at hjælpe jer, lille Æbleblomst!«

»Ingen kan hjælpe mig — Godnat og sov i Fred!«

Men Manden med Posen paa Nakken vilde ikke slippe hende. Han blev ved at snakke:

»Ej, ej! Var det da ikke dig, der sagde en Gang til din Hjærtensven, den kjønne Jens Ib, at dersom du var bleven tvungen til at trolove dig med Morten Skævhoved, saa skulde ikke Fanden selv kunne skræmme dig fra at løbe væk fra en saadan Fæstemand . . .«

»Tys! Tys!« hviskede Inger og saâ sig sky omkring. »Jeg ved, jeg har sagt det . . . men jeg husker ogsaa Djævle-

stenen, som den lille Malene en Gang fortalte mig om. Derfor tør jeg ikke staa ved mit Ord, og jeg har ikke turdet se Jens Ib siden den Ulykkesdag, da de tvang mig til at blive lille Malenes Stedfortræder . . .«

»Hm, hm!« mumlede den lille Bissekræmmer og rystede med en polidsk Mine paa sit lille, kuglerunde Hoved. »Der gaar en Svend og fortæres af Elskov til saa vakker en Jomfru, og der gaar en Jomfru, som har skænket sit Hjærte til den samme Svend. Men alligevel vil hun lade sig tvinge til saa led en Trold! . . . Ak, ak, lille Æbleblomst!« tilføjede Bissekræmmeren og slog over i en ny Tone — »forstaar du da ikke, at om du sviger den Fæstemand, som dit Hjærte selv har valgt, saa giver du dig justement Fanden i Vold . . . Men ingen Svig øver du ved at narre den bandsatte, skæve Morten, som de skammelig har tvunget dig til!«

Medens den lille Bissekræmmer talte, stirrede Inger mere og mere ivrig paa ham, og da han var færdig, udbrød hun:

»Hvad siger I, Per Hjælper! Er det sandt og ærligt, som I udlægger det? Sig det da en Gang til, at jeg rigtig kan forstaa det!«

Og Per Bissekræmmer gjentog trolig hvert Ord, han allerede en Gang før havde sagt, og da han var til Ende, var Inger af lutter Glæde lige ved at slaa sine Arme om hans Hals.

»Gyldengult Haar og dejlige Øjne har du, lille Æbleblomst!« lo Bissekræmmeren. »Men de gode Raad, man giver dig, maa du nok have ind med Sker! God, rolig Nat, Inger-Lise! Nu gaar jeg op paa Høstænget, og i Morgen skal jeg sige dig, hvad du videre har at gjøre, hvis det er

din oprigtige Mening, at du hellere vil have Jens Ib end Morten Skævhoved til Mand!«

»Jeg vil gjøre alt, hvad I siger, Per Hjælper!« raabte Inger efter ham, medens han krøb op ad Stigen til Høstænget.

»Det maa jeg lide!« raabte han ned igjen. »Saa byder jeg mig med til dit Bryllup!«

Den Dag oprandt, da Brylluppet skulde staa mellem Inger-Lise og Morten Viemose, som de kaldte Morten Skævhoved. Der var kommen mange Gjæster, og Bruden var pyntet paa det herligste. Især havde man sørget for en stor og prægtig Brudekrans, som den mørkhaarede Pige havde flettet. Morten Skævhoved gik omkring med et graadigt Blink i sine smaa, rødkantede Øjne; thi nu var han sikker paa sit Bytte, og til Ingers Moder sagde han den ene Gang efter den anden: »Der kan I se, lille Mo'er, jer Datter døde ikke, fordi hun skulde have mig til Mand. Hun vænner sig nok til mig . . .«

Men Ingers gamle Moder rystede kun paa Hovedet og sagde ikke noget.

»Jeg har været ved lille Malenes Grav i Dag,« sagde den mørkhaarede Pige til Bruden, medens hun satte Brudekransen paa hendes Haar. »Jeg tænkte paa den Aftenstund, vi sad alle tre ved Skovstænten, og du og jeg spøgte og lo. Da faldt det os ikke ind, at lille Malene saa snart skulde

gaa bort, og du tage saa bitter en Arv efter hende. Nu gifter jeg mig med Troels Smed i Nabobyen, saa ved jeg da, hvordan jeg faar det, thi Troels er hverken værre eller bedre, end Karlfolk er flest . . .« Og medens den mørkhaarede Pige sagde disse Ord, tørrede hun Taarerne af sine Øjne, thi det forekom hende, at de alle tre havde havt en krank Lykke i Verden.

»Du skal ikke græde for min Skyld og heller ikke for din egen,« sagde Inger-Lise. »Du bliver nok lykkelig med din Troels, og hvad mig angaar, saa er jeg endnu ikke Morten Skævhoveds Viv . . .«

»Hvad siger du?« spurgte den mørkhaarede Pige og spærrede Øjnene op. Men de fik ikke Tid til at tale mere sammen, thi nu bar Skafferne de fyldte Fade ind, for at Gjæsterne rigelig kunde vederkvæge sig, inden det blev Tid at drage til Kirke.

Det gjorde de ogsaa til Gavns. Da Spillemændene mødte frem for Døren, og man skulde bryde op, var der knapt en eneste af Brudefølget, som var ganske ædru. Men lige paa én Gang blev der et stort Skraal. De kunde ikke finde Bruden. Mændene bandede, og Kvinderne skreg, og Ingers gamle Moder havde sat sig grædende hen i en Krog. Men allerværst teede Morten Skævhoved sig. Han foer omkring i Gaard og Stuer, og det lille, skæve Hoved var næsten helt forsvunden mellem hans forvoxede Skuldre, og saa skreg og peb han som en Rotte, der er gaaet i Fælden.

Resten af Dagen brugte de til at gjennemsøge Skoven og Markerne, men Inger-Lise med det gyldenrøde Haar og de lange Øjenvipper var og blev borte. Om Aftenen vendte

de tilbage til Gaarden, thi de syntes, det var Synd, at de gode Madvarer skulde staa til ingen Nytte. Men nogle af dem, som havde været længst omkring, bragte det Rygte med tilbage, at Jens Ib var forsvunden fra Nabobyen den selv samme Dag og Time. Da blev der paany et stort Spektakel, for det gav dem Mistanke om, at det kunde være Jens Ib, der var løbet væk med Bruden. Et Par af Folkene kom ogsaa i Hu, at der havde været noget Maskepi mellem de to. Og saa gav de sig allesammen til at skrige op igjen. Men ligesom de vilde afsted anden Gang for at søge efter Bruden, traadte en lille Mand ind i Stuen, og han bød med myndig Mine, at de skulde være stille.

»Det er Bissekræmmeren! Per Hjælper!« havde de raabt allesammen, da han traadte ind. »Han kan bringe os paa Sporet!«

»Hvad kan det hjælpe!« sagde den lille Bissekræmmer, da der omsider var bleven Ørenlyd i Stuen. »Hvad kan det hjælpe? Elskov er Djævelskab! I kan selv faa at se, hvordan det er gaaet Inger-Lise . . .«

Og Bissekræmmeren vinkede ad hele Selskabet, at det skulde følge efter ham. Saa drog de afsted over Stænter og Grøfter, indtil de kom til Sonnerød Mark. Alle kjendte Højen og Djævlestenen, som fandtes der. Og hvad var det, som laa paa Stenen:

Inger-Lises Brudekrans!

Nu var der ikke mere nogen, som kunde tvivle om, at det var Fanden, som havde hentet Bruden. — —

Endnu samme Aften bejlede Morten Skævhoved til den mørkhaarede Pige, og da han fik at vide, at hun var bleven trolovet just Dagen i Forvejen, blev han saa rasende derover, at han i Mørke vilde løbe hjem over Markerne. Men han kunde ikke se, hvor han løb, og saa faldt han i et Mosehul og druknede.

Og der var dem, der syntes, at det var godt nok til ham. — —

